

چکیده مقالات

دومین کنفرانس بین المللی حقوق کودک

۱۷ مهرماه ۱۴۰۳ - مشهد مقدس

با اهتمام

انجمن علمی حقوق کودک ایران
اندیشکده بین المللی کرامت انسانی

چکیده مقالات
دومین کنفرانس بین‌المللی حقوق کودک

۱۷ مهرماه ۱۴۰۳

مشهد مقدس

رئیس کنفرانس

دکتر محمود عباسی

دبیر علمی کنفرانس

دکتر عباس شیخ‌الاسلامی

دبیر اجرایی کنفرانس

دکتر فرشته سلجوقی

دبیر بین‌الملل کنفرانس

دکتر مهدی خاقانی اصفهانی

دبیر هماهنگی کنفرانس

دکتر مهرداد تیموری

طراح و گرافیکست: محمدحسن عرفان‌منش

صفحه‌آرایی: زینب حاجتمند

چاپ و صحافی: اعتماد

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات حقوقی

چکیده مقالات

دومین کنفرانس بین‌المللی حقوق کودک

برگزارکنندگان

انجمن علمی حقوق کودک ایران
اندیشکده بین‌المللی کرامت انسانی

با همکاری و مشارکت

مرکز وکلا، کارشناسان دادگستری و مشاوران خانواده
دپارتمان فلسفه حقوق کودک - مجمع فلاسفه ایران
مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام
دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی - واحد مشهد
دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه خوارزمی
دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران
کرسی حقوق بشر صلح و دموکراسی یونسکو
دانشکده حقوق دانشگاه فردوسی
اتحادیه انجمن‌های علمی گروه حقوق ایران
پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی
انستیتو اخلاق زیستی و حقوق سلامت
انجمن بین‌المللی اخلاق زیستی اسلامی
دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی
انجمن علمی آیین دادرسی مدنی ایران
مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی
دانشگاه پیام نور خراسان رضوی
انجمن مددکاران اجتماعی ایران
شورای انجمن‌های علمی ایران
مرکز اروپایی حقوق سلامت
ستاد حقوق بشر قوه قضائیه
دانشگاه علوم پزشکی مشهد
دانشگاه فردوسی مشهد
پژوهشگاه قوه قضائیه
دانشگاه شاهد
دانشگاه مفید

اعضای شورای سیاست گذاری کنفرانس
رئیس شورای سیاست گذاری کنفرانس: دکتر محمود عباسی

دکتر عباس شیخ الاسلامی

دکتر مریم السادات محقق داماد

دکتر محمد مهدی مقدادی

دکتر عباس کریمی

دکتر سید جواد حسینی

دکتر فرشته سلجوقی

دکتر سید علی میرخان

دکتر قاسم محمدی

دکتر آرین قاسمی

دکتر حسن فکور

اعضای کمیته علمی کنفرانس دبیر علمی کنفرانس: دکتر عباس شیخ الاسلامی

دکتر ماهر و غدیری	آیت‌الله دکتر سید مصطفی محقق داماد
دکتر سیدحسین حسینی	آیت‌الله دکتر احمد مبلغی
دکتر زهرا اباذری	دکتر حسین میرمحمد صادقی
دکتر محمدرضا فلاح	دکتر عباس شیخ الاسلامی
دکتر دلاور بزرگ‌نیا	پروفسور فراس عبدالمنعم عبدالله
دکتر خسرو حکیمی	دکتر کاظم غریب آبادی
دکتر سید علی میرخان	دکتر مهرداد تیموری
دکتر علی‌اکبر جعفری ندوشن	دکتر محمدطه حسن الحسینی
دکتر سید مصطفی میرمحمدی	دکتر سیدجواد حسینی
دکتر محمدحسین عرفان‌منش	دکتر سعید نظری توکلی
دکتر ملیحه کدیور	دکتر غلامحسن خدایی
دکتر محمدعلی کیانی	دکتر رمضانعلی قادری
دکتر حمید شهریاری	دکتر فاطمه کوکبی
دکتر سهیلا جوادی	دکتر لادن عباسیان
دکتر سحر کریمی	دکتر محمد روشن
دکتر حسن فکور	دکتر محمد فرجیها
دکتر الهه محسنی	دکتر محمدمهدی مقدادی
دکتر سیدجواد حسینی	دکتر آرین قاسمی
دکتر محمدحسین پاپلی یزدی	دکتر قاسم محمدی
دکتر رمضانعلی قادری	پروفسور فرانسوا ویالا
دکتر نیره عابدین‌زاده شهری	دکتر سعید رهایی
دکتر فاطمه کوکبی سقی	دکتر عباس کریمی
دکتر مجتبی زاهدیان	دکتر نوید رهبر
دکتر علی باغدار دلگشا	حجت‌الاسلام والمسلمین ناصر نقویان
دکتر غلامرضا کریمی	دکتر مهدی خاقانی اصفهانی
دکتر محمدرضا فلاح	دکتر محمود حکمت‌نیا
دکتر عبدالله خدابخشی	دکتر مریم‌السادات محقق داماد
دکتر فرشته سلجوقی	دکتر علیرضا جمشیدی
دکتر فاطمه محمد	پروفسور عبدالعزیز ساشادینا
دکتر فتاح ملکی	دکتر رضا وطن‌خواه
دکتر سلمان کونانی	دکتر آرین پتفت
دکتر حسین خالق پرست	دکتر فریبا برهانی
دکتر احسان آقامحمد آقایی	دکتر فروزان اکرمی
دکتر فلور قاسم‌زاده لیاسی	پروفسور کاترین رژی
دکتر محمدمهدی سیدناصری	

اعضای کمیته اجرایی کنفرانس

دبیر اجرایی کنفرانس: دکتر فرشته سلجوقی

سیاوش پرویزیان	دکتر مهرداد تیموری
زهره ایزانلو	دکتر علیرضا مهرآئین
هانا حاجی آبادی	دکتر لیلا میرید
ستوده افتخاری زاده	دکتر محمدمهدی سید ناصری
ملیکا جاهدی منصوری	مرجان آفانوه سی
سارا قربانپور	محمدحسن عرفان منش
یلدا شهریاری	زهره برادران کاشانی
مهسا جاوید صباغیان	فاطمه صابری شیراز آباد
نساء اسماعیل پور	مهدیه سلمانی صفاپیشه
سمانه عراقیان	فاطمه هاشمی زاده
امین جنتی سراب	ساناز خاموش
مهناز دیهیم	غزل قاسمی
احمد شاهید	میثم کلهرنیا گلکار
علی ادبی	الهام موسوی رکنی
مهدی برجی	امین علی زاده
الهه خاکپور	ساجده خسروی
میترا شفیعی	فاطمه مجرب
مریم فتحی	مصطفی گوهری
اطهره درزاده	سهیل پروازی
علی محلاتی	آتنا شاد

فهرست مقالات:

- دیاچه ۲۱
- هم‌پیوندی و ناهمگونی هوش مصنوعی با حقوق کودکان ۲۶
- محمود عباسی، مهرداد تیموری*
- ابعاد نقض حقوق کودک در نوار غزه؛ مسئولیت های کیفری و بین‌المللی ۲۸
- محمود عباسی
- رأی دادگاه عالی آلاباما؛ توجه دوباره لنزها به مناقشه رویان به مثابه کودک ۳۰
- محمود عباسی، میثم کلهرنیا گلکار
- نقش معاونت احیای حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل کشور در اعمال کاربست‌های پیشگیرانه در حوزه آسیب‌های اجتماعی کودکان با نگاهی به ظرفیت‌های قانون حمایت از اطفال و نوجوانان ۳۲
- غلامعباس ترکی، محمد حسین صادقی، محمود عباسی*
- ضرورت سنجی تقنین در حوزه رحم جایگزین در نظام حقوقی ایران ۳۴
- محمود عباسی، فلور قاسم‌زاده لیاپی، میثم کلهرنیا گلکار
- نقض تام حق بر آموزش رایگان در نظام حقوقی ایران؛ آسیب‌ها و راهکارها ۳۶
- میثم کلهرنیا گلکار - محمود عباسی*
- تعیین وزارت دادگستری به‌عنوان مرجع ملی حقوق کودک؛ رویکردها و راهبردها ۳۸
- عبدالمجید سودمندی، محمود عباسی
- حق بر آموزش کودکان و نوجوانان محروم از آزادی در پرتو مقررات ایران و اسناد بین‌المللی ۴۰
- مهرداد تیموری
- عدالت اجتماعی برای کودکان و نوجوانان در نظام حقوقی ایران ۴۲
- مهرداد تیموری*، مجتبی غفاری
- حمایت از حق تصویر کودکان در فضای مجازی و مدلینگ کردن آن‌ها ۴۴
- مهرداد تیموری*، نسترن نقی زاده
- حق بر حیات و حق بر سلامت به عنوان حقوق بنیادین رویان ۴۶
- محمود عباسی، حسین خالق‌پرست، احسان آقامحمد آقایی

- اهمیت پوشاک مدارس از منظر روان‌شناسی فشن و تأثیر آن بر آموزش و پرورش کودکان ۴۸
- لیلا عالیخانی*، مهرداد تیموری
- تأثیر معافیت کودکان از مسئولیت کیفری بر مسئولیت مدنی آنان ۴۹
- سهیلا جوادى، عباس کریمی
- «حق کودک به آموزش در مخاصمات مسلحانه» ۵۲
- محمد جلالی، فاطمه انصاری
- احترام به غیریت به مثابه رکن پذیرش اجتماعی کودکان مهاجر ۵۴
- آرین قاسمی
- فست فشن و کار کودک؛ از نقض کپی رایت تا حقوق کودک ۵۶
- لیلا عالیخانی*، مهرداد تیموری
- آثار فقهی، حقوقی تولد پیش از موعد کودک جهت به دنیا آمدن در تاریخ رند ۵۷
- محمود اکبری*، احمد آمی، مهرداد تیموری
- نقش بحران‌های اقتصادی جامعه در افزایش کودکان کار ۵۹
- هانا پیری تیتکانلو*، فاطمه قیاسی
- تکالیف اسراییل در حمایت از کودکان فلسطینی در منازعه مسلحانه در غزه با تأکید بر کنوانسیون حقوق کودک ۶۱
- محمد مهدی سیدناصری
- جرم‌شناسی حق بر آموزش کودکان ۶۴
- جلال‌الدین حسانی*، اعظم کرمی قره‌قشلاقی، رقیه طالعی
- افت عدالت کیفری نوجوانان در دالّ گفتمانی سیاست برنامه هفتم پیشرفت در بخش «زن، خانواده و جمعیت» ۶۶
- مهدی خاقانی اصفهانی
- تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی بر بزه‌دیدگی کودکان کار؛ مورد مطالعه منطقه ۴ شهر تهران ۶۹
- محمود عباسی*، عارف اسماعیل‌زاده، امین علی‌زاده
- نقش کلینیک‌های حقوق کودک در تحقق اهداف برند شهری دوستدار کودک ۷۱
- محسن خاکزاد شاهاندرستی، لیلا میربد
- مذاق‌های برچالش‌های حقوقی کودکان مهاجر در ایران ۷۳

- لیلا میرید، الهه پارسا
- تأثیر عوامل اقتصادی در پیشگیری ثانویه از بزهکاری کودکان و نوجوانان ۷۵
- مهرداد تیموری*، میترا نادرپور
- جنایت در غزه: کشتار کودکان در پرتو انکار انسانیت و کودکی ۷۷
- قاسم محمدی
- سواد حقوقی - جنایی کودک: در افق جرم‌شناسی برای کودکان ۷۹
- سلمان کونانی
- تهدید حقوق کودکان در پرتو رشد مهاجرت‌ستیزی در ایران ۸۱
- میثم کلهرنیاگلکار
- حمایت از حق آموزش کودکان محروم و مهاجر ۸۳
- محمد مهدی مقدادی
- هستی‌شناسی حق بر آموزش کودکان بدون تابعیت و پناهنده در پرتو قوانین ایران و اسناد بین‌المللی حقوق بشر ۸۵
- محمد مهدی سیدناصری، نوبان فشنندی
- حق بر آموزش کودکان در مخاصمات مسلحانه با تأکید بر قطعنامه ۲۶۰۱ شورای امنیت ۸۷
- الهام لامعی رامندی، محمد مهدی سیدناصری
- تکالیف کلی دولت‌ها در حمایت از حقوق کودکان کار در محیط آفلاین و آنلاین از منظر حقوق بین‌الملل ۸۹
- مهشید جمالی، محمد مهدی سیدناصری
- تعهدات دولت‌ها در زمینه اعمال تبعیض مثبت در حمایت از حقوق کودکان کار ... ۹۱
- سارا سیدناصری، محمد مهدی سیدناصری
- کنکاشی بر موضع قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ در قبال ترک فعل‌های مجرمانه نسبت به این اشخاص ۹۳
- محسن شریفی
- خانواده و نقش آن در تربیت متعادل کودک در مراحل حساس رشد ۹۵
- تقی ابوطالبی احمدی
- تأثیر رسانه‌ها در تثبیت حق بر سلامت کودکان ۹۷
- فرشته فرامرز*، زهرا جاوید

- ۹۸..... بررسی حق تحصیل کودکان و ارائه راهکارها و پیشنهاد در این خصوص
حسام‌الدین ترکمن، شهروز دربندی*
- ۱۰۰..... چالش‌های دولت ایران در برابر حقوق کودکان کار با توجه به حقوق بین‌الملل
پردیس کریم‌پور*، الهه بهرامی
- ۱۰۲..... تحلیل حق بر آموزش کودکان در پرتو حق تامین و حمایت در کنوانسیون حقوق کودک و نظام حقوقی ایران
سعید محجو
- ۱۰۳..... چالش‌های حقوقی بشری فناوری نوین چت جی پی تی با تاکید بر حق آموزش کودکان در کنوانسیون حقوق کودک
سیمین حاتمی، محمد صابر راد
- ۱۰۴..... توانمندسازی نیروی کار فردا: تحلیلی جامع از حمایت از حقوق کودکان کار در ایران
سید حمید حسینی*، سیده مهشید میری بالاجورشری
- ۱۰۶..... تکالیف دولت‌ها در تحقق حق بر سلامت دهان و دندان کودکان کار از منظر حقوق بین‌الملل
سارا سیدناصری، محمد مهدی سیدناصری
- ۱۰۸..... حق بر آموزش کودکان و نوجوانان زندانی در چارچوب اسناد بین‌المللی
زهره عامری*، معصومه عامری
- ۱۱۰..... علت‌شناسی کار کودکان خیابانی و خطراتی که آنان را تهدید می‌کند
مهران خوش سلوک*، عماد یوسفی، علیرضا اصغری
- ۱۱۲..... بررسی حقوق کودک در پدیده کودک همسری
محمدعلی چاپاری
- ۱۱۴..... بررسی میزان آسیب‌پذیری و نفوذ سایبری از طریق مهندسی اجتماعی و هک شخصیت کودکان
علیرضا مهرآئین ۱۱۴
- ۱۱۶..... جنگ و درگیری در غزه و پیامدهای آن بر کودکان و اهمیت حمایت سازمان‌های بین‌المللی
محسن اسدی موحد
- ۱۱۸..... سیاست جنایی ایران در خصوص حمایت از کودکان کار و خیابانی
کاظم میرزائی

- نقش خیرین در حمایت از حقوق اطفال..... ۱۱۹
احمد شاهید
- کارکرد حمایتی شرکت‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی..... ۱۲۰
محسن شرکا
- تاثیر فضای مجازی و راهکارهای پیشگیری از آن در جرایم کودکان و نوجوانان ... ۱۲۱
سید مهدی موسوی، سید محسن موسوی، حنا شکر
- سقط جنین و حق حیات کودک از منظر قرآن و روایات ۱۲۳
احمد ربانی‌خواه*، فرشته بنی‌اعتماد
- تاثیر یوم النکبه بر حق بر سلامت روان و حق بر آموزش کودکان بزه‌دیده غزه ۱۲۴
زینب باقری‌نژاد، مائده رشیدی، عارف اسماعیل زاده
- نقش و جایگاه حمایت قانونی از کودکان کار..... ۱۲۶
سجاد احرابی
- نقش یونیسف در حمایت از کودکان غزه بر محور اهداف توسعه پایدار سازمان ملل در
حمایت از کودکان در عرصه بین‌المللی ۱۲۷
محسن اسدی موحد، سید مهدی کریمی
- کارکرد حمایتی شرکت‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی نسبت به اطفال ۱۲۹
محسن شرکا
- بررسی کنوانسیون ژنو درباره حمایت از کودکان غزه در زمان جنگ از منظر فقه امامیه ۱۳۰
سید مهدی کریمی، محسن اسدی موحد
- حقوق کودکان در دنیای متاورس: حفاظت از هویت و حقوق در واقعیت‌های مجازی... ۱۳۲
نوید زمانه قدیم*، آرام عباسپور جلالی
- ضرورت تکاپوی احزاب برای حمایت از کودکان غزه ۱۳۴
مونا احمدی
- بررسی ابعاد حقوقی اطفال نامشروع از دیدگاه فقه امامیه، حقوق ایران و حقوق فرانسه ۱۳۵
سجاد حاجبی خانیکی*، نیلوفر بهزادیان توپکانلو
- حمایت از کودکان کار یا ممنوعیت کار کودکان..... ۱۳۷
منصور خاکپور
- کودکان کار: هم‌سنجی آراء دیوان اروپایی حقوق بشر و تفاسیر کمیته حقوق کودک .. ۱۳۹

- آرام عباسپور جلالی*، نوید زمانه قدیم
- معلم بلاگری و لزوم حمایت از کودکان کار مدرن در پرتو قوانین موضوعه ایران و کنوانسیون حقوق کودک ۱۴۱
- طاهره شاه‌محمدی، محمدمهدی سیدناصری
- مطالعه تطبیقی حمایت قانونی از کودکان کار در بهره‌کشی‌های نوین فضای مجازی در ایران و آلمان ۱۴۵
- سید نورالدین حیدری منش، فاطمه افتخاری
- مسئولیت ناشی از کار کودک (با نظر به تجویز کار کودک در ماده ۵۸ قانون امور حسبی) ۱۴۷
- فاطمه منظمی
- حمایت از حق بر آموزش کودکان (رویکرد تطبیقی آموزش مبتنی بر هوش مصنوعی). ۱۴۸
- مهدیه محمدتقی‌زاده، نرگس حسین‌پور*
- حق کودک در دسترسی به عدالت (نمونه پژوهی گروه وکلای ترمیمی در شهر مشهد) ۱۵۰
- علی ادبی
- بررسی فرایند تقنینی کودک همسری و چالش‌های پیش روی آن ۱۵۱
- آیلین محمدپور ۱۵۱
- کار کودکان در زیست بوم متاورس؛ جستاری بر مسائل حقوقی با تأکید بر چگونگی حمایت از کودکان ۱۵۲
- حنانه هاشمی، محمدمهدی سیدناصری
- بررسی قیود حاکم بر حق بر آموزش کودکان در کنوانسیون حقوق کودک ۱۹۸۹ و حقوق ایران ۱۵۴
- احمد خسروی
- ساز و کارهای حقوقی در جهت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی اشخاص ضعیف به ویژه کودکان با تأکید بر قانون مدنی ۱۵۵
- محمدباقر عامری‌نیا، سیده حمیده حسینی‌پور
- سلامت روان کودکان و بازی‌های رایانه‌ای: چالش‌ها و حمایت‌های حقوقی در چارچوب حقوق کودک ۱۵۶
- شاپان حاضری*، سامان حاضری

- عملکرد یونیسف در قبال نقض حقوق بشر کودکان در نبردهای خاورمیانه؛ با تاکید بر
 نسل کشی کودکان غزه ۱۵۸
- میلاد پهلوان منگودهی*، حسن بازدار
 ضرورت نقش مشاور مدارس ابتدائی در زمینه آموزش تربیت جنسی جهت تحقق حق
 بر سلامت روان کودک ۱۵۹
- مهلا اعتمادی، تکتم مهری
 بررسی ضرورت آموزش مهارت های حل مسئله به کودکان توسط مدارس ۱۶۱
- آرش کهن قطب آبادی، فاطمه زارعی، محمد مهدی فرجی، زهرا حسین پور
 تاثیر رسانه به ویژه تلویزیون بر بزهکاری اطفال و نوجوانان ۱۶۲
- علی ظریف عصار حق کش، سیاوش پرویزیان
 بررسی و ارائه راهکارها در خصوص بی هویتی کودکان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با
 مردان خارجی با نگاهی به قوانین بین المللی و قوانین موضوعه ایران ۱۶۴
- سمانه چابکی درزایی*، سیده زهرا نیکنام یزدی، الهام پژوهی
 مطالعه تطبیقی حقوق کودکان کار در نظام حقوقی ایران و حقوق بین الملل ۱۶۶
- زهرا السادات مکی*، اکرم السادات مکی، اسماعیل کشکولیان
 مطالعه تطبیقی حق آموزش بر کودکان در نظام حقوقی ایران و اسناد بین المللی ۱۶۷
- زهرا السادات مکی، اکرم السادات مکی*، اسماعیل کشکولیان
 مطالعه تطبیقی حق بر آموزش کودکان از منظر کنوانسیون حقوق کودک و حقوق
 اساسی ایران ۱۶۸
- محمد پارسا ملک احمدی
 حقوق کودکان غزه در پرتو قطعنامه های شورای امنیت سازمان ملل در حمایت از
 کودکان درگیر مخاصمات مسلحانه ۱۷۱
- جواد جمال اوغلی
 حمایت قانونی از کودکان کار و خیابان ۱۷۳
- لیلا سلطانی
 تحلیلی حقوقی - فقهی بر رأی شماره ۴۲-۱۴۰۰ هیئت عمومی شعب کیفری دیوان
 عالی کشور ناظر بر لواط به عنف با کودک ۱۷۵
- ابراهیم رضاقلی زاده، میترا شفیق

- لزوم حمایت از کودکان مهاجر و پناهنده در پرتو اسناد ملی و بین‌المللی ۱۷۷
- حانیه فکری‌زاده
- خلاءهای قانونی در روند اعلام جرم در جرایم علیه اطفال و نوجوانان (مورد مطالعه: دادسرای عمومی و انقلاب ناحیه ۵ مشهد، مجتمع شوق زندگی) ۱۷۸
- محسن سیرغانی^۱، سارا ستوده^۲
- بررسی فقهی و حقوقی حضانت فرزند در زنان سرپرست خانوار و ارائه راهکار ۱۸۰
- محمود اکبری، احمد آملی، فاطمه کرد
- تعامل عدالت اجتماعی و عدالت کیفری با تاکید بر تضمین حق‌های افتراقی کودکان و نوجوانان ۱۸۲
- سید علیرضا میرکمالی*، امین علی‌زاده، محراب احمدی
- کنکاشی بر حق بر سلامت و حق بر آموزش کودکان از منظر نظام حقوقی ایران و مبانی حقوق بشر ۱۸۴
- مصطفی مویدی
- حق بر آموزش کودکان با نیازهای ویژه (حلقه‌های مفقوده در آموزش و پرورش و توانبخشی کودکان با نیازهای ویژه در ایران) ۱۸۶
- سیدجواد حسینی
- حمایت قانونی از کودکان کار و خیابان: چالش‌ها و راهکارها ۱۸۷
- محمد طاعتی سرشکه
- تحلیل و بررسی چالش‌های حقوقی و اخلاقی مرتبط با حمایت از کودکان در شرایط بحرانی و جنگ ۱۸۸
- رامبد پرتوی*، شیرین پرتوی
- آثار هوش مصنوعی بر آموزش و پرورش، بهداشت و حقوق کودکان ۱۹۰
- زهره مهربان، فاطمه مهربان
- غریب‌نواآموزان مشکلات یادگیری از منظر حقوق روانشناختی و جامعه‌شناختی .. ۱۹۲
- دکتر سید جواد حسینی، دکتر ساجد یعقوب‌نژاد
- تحلیل نسب فرزندان حاصل از باروری‌های پزشکی با کمک شخص ثالث ۱۹۴
- محمد جواد حیدریان دولت‌آبادی

- آینده‌ای در سایه تغییرات اقلیمی: بررسی تأثیر مهاجرت‌های اجباری بر حق آموزش کودکان در جریان تغییرات اقلیمی ۱۹۵
- سحر فروزنده ملاطی
- نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در حمایت از حقوق آموزشی کودکان و چالش‌های قانونی ۱۹۷
- محمدامین گرجی فر، امیرحسین گرجی فر، مهدی فرزانه
- مصالح عالیہ کودک و لزوم ارتباط با والدین از منظر نهادهای نظارتی بین‌المللی حقوق بشر ۱۹۸
- محمد جواد حیدریان دولت‌آبادی
- بررسی حقوق کودکان کار در قوانین و مقررات ایران ۱۹۹
- مهکامه تصویری، علیرضا مرادخانی، سید مهدی موسوی
- بررسی ضرورت‌های آموزش هنر در مدارس ۲۰۰
- آرش کهن قطب آبادی، محمد مهدی فرجی، حیدر سلیمی بروجنی، زهرا آرزومندی
- بررسی تحلیلی عوامل تضییع حقوق کودکان کار و خیابان و چگونگی حمایت از آن‌ها ۲۰۱
- سعید ریاحی، سید محمد حسینی
- حمایت بشردوستانه از کودکان غزه در مخاصمات مسلحانه ۲۰۴
- معصومه مسرور، المیرا خرم، مهدی صادقی
- بررسی تأثیر پنهان رسانه‌های اجتماعی در تعلیم کودکان ۲۰۶
- آتنا شاد، فرشته سلجوقی، علی محلاتی راینی
- تأثیر رسانه‌ها در تثبیت حق بر سلامت کودکان ۲۰۸
- فرشته فرامرزی، زهرا جاوید
- نقش بازدارنده خانواده در ارتکاب جرم کودکان بزه‌کار ۲۰۹
- سروش فرزاسی پور
- مطالعه تطبیقی حق بر آموزش کودکان از منظر کنوانسیون حقوق کودک و حقوق اساسی ایران ۲۱۰
- پارسا ملک‌احمدی
- بحران زندگی کودکان غزه طی سالیان اخیر در سرزمین مادری خود ۲۱۳
- ریحانه ابراهیمی

٢١٥	تأثير حقوق الطفل في قواعد القانون الدولي الخاص
	ا.د.عبد الرسول عبد الرضا الاسدي
٢١٨	حقوق الطفل المعاق
٢١٨	سليم عبد الكريم راضي السلامي
٢١٩	حقوق الطفولة عند الامام علي بن ابي طالب(ع)
	ابراهيم عباس الجبوري
٢٢٠	حقوق الطفل في التشريعات العراقية
	حبيب عبيد مرز
٢٢٣	المنطق الجنائي «دراسة في التأسيس المنطقي للعدالة الجنائية»
	عبد المنعم عبدالله

Comparative Study Of The Right To Education Of Children From The Perspective Of The Convention On The Rights Of The Child And The Constitutional Law Of Iran.....	226
Parsa Malekahmadi	
Humanitarian Support For Children In Gaza In Aarmed Conflicts.....	227
Mmasumeh Masrur, Elmira Khorram, Mehdi Sadeghi	
Investigating The Rights Of Working Children In Iran's Laws And Regulations.....	228
Seyyyed Mahdi Mousavi, Seyyed Mohsen Mousavi, Mahkameh Tasawor	
Child Interests And Necessity Of Communication With Parents In The Perspective Of Human Rights International Supervision Institutions.....	229
Mohammadjavad Heydariandolatabadi	
Screening Of Learners With Learning Problems From The Perspective Of Psychological And Sociological Rights.....	230
Seyed Javad Hosseini , Sajed Yaquobnezhad	
The Role Of Non Governmental Organizations In Supporting Childdren's Educational Rights And Its Legal Challenges	231
Mohammadamin Gorjifar, Amirhosein Gorjifar, Mahdi Farzaneh	
A Future In The Shadow Of Climate Change: Examining The Impact Of Forced Migration On Children's Right To Education.....	232
Sahar Forozandeh Malati	
Analayzing The Descendants Of Children Born Of Fertility With The Help Of A Third Party.....	234
Mohammadjavad Heydariandolatabadi	
The Effects Of Artificial Intelligence On Education And Health And Children's Rights	235
Zahra Mehraban Fatemeh Mehraba	
Analyzing The Legal And Ethical Challenges In Supporting Children In Crisis And War Situations	236
Rambod Partovi , Shirin Partovi	

Legal Protection Of Labour And Street Children: Challenges And Solutions...	237
Mohammad Taati Sereshkeh	
The Interaction Of Social Justice And Criminal Justice Through Active And Reactive Policies; With Emphasis On Guaranteeing The Differential Rights Of Children And Adolescents	238
Seyed Alireza Mirkamali, Amin Alizadeh, Mehrab Ahmadi	
Examining Jurisprudential And Legal Solutions Of Child Custody In Female Heads Of The Household	239
Mahmud Akbari, Ahmad Ami, Fatemeh Kord	
Legal Protection Of Working And Street Children	240
Leila Soltani	
Comparative Study Of The Right To Education Of Children From The Perspective Of The Convention On The Rights Of The Child And The Constitutional Law Of Iran.....	241
Mohammadparsa Malekahmadi	
A Comparative Study Of Children's Right To Education In Iran's Legal System And International Documents	242
Zahra Makki, Akram Makki*, Esmaeil Kashkulian	
A Comparative Study Of The Rights Of Working Children In Iran's Legal System And International Law	243
Zahra Makki*, Akram Makki, Esmaeil Kashkulian	
Promoting Children's Right To Education: An Adaptive Artificial Intelligence-Based Approach	244
Mahdiyeh.Mohammad Taghizade, Narges Hosseinpour	
The Impact Of Cyberspace And Its Prevention Strategies On Children And Adolescents' Crimes	245
Seyed Mahdi Mousavi, Seyed Mohsen Mousavi, Hannaneh Shokri	
Iran's Criminal Policy On Supporting Labor Children And Street Children	246
Kazem Mirzaei	
Empowering Tomorrow's Workforce: A Comprehensive Analysis Of Protecting The Rights Of Working Children In Iran	247
Seyyed Hamid Hosseini*, Seydedeh Mahshid Miri Balajorshari	
Challenges Of The Lranian Government Against The Rights Of Working Children According To International Law.....	248
Pardis Karimpur, Elahe Bahrami	
Examining Children's Right To Education And Providing Solutions And Suggestions In This Regard.....	250
Hesam Torkman, Shahrouz Darband	
Criminal-Legal Literacy Of Children: In The Framework Of Criminology For Childrens(C4c)	251
Salman Konani	
The Effect Of Economic Factors On The Secondary Prevention Of Delinquency Among Children And Adolescents.....	252
Mehrdad Teymouri*, Mitra Naderpour	
Fast Fashion And Child Labor; From Copyright To Child Rights Infringement	253
Leila Alikhani*, Mehrdad Teymour	

State Obligations In Protecting Children's Right To Education In The Age Of Technological Phenomena With Emphasis On General Comment No.25 Of The Committee On The Rights Of The Child.....	254
Mohammadmehdi Seyed Nasser	
The Importance Of School Clothes From The Perspective Of Fashion Psychology And Its Influence On The Education Of Children	255
Leila Alikhani*, Mehrdad Teymouri	
Supporting The Right Of Children's Images In Cyberspace And Modeling Them	256
Mehrdad Teymouri*, Nastaran Naghizadeh	
The Right To Educate Children, Emphasizing Social Justice For Children And Teenagers In Iran's Legal System	258
Mehrdad Teymouri*, Mojtaba Ghafari	
The Right To Education For Children And Teenagers Deprived Of Their Freedom In The Light Of Iranian Regulations And International Documents.....	260
Mehrdad Teymouri.....	260
Integration and Heterogeneity Correlation and Compare of Artificial Intelligence With Children's Rights.....	262
Mahmoud Abbasi, Mehrdad Teymouri*	

دیباچه

کرامت و ارزش ذاتی بشر، حلقه آشتی گفتمان‌های جنگ و صلح در عصر پرتنش و آکنده از تنازع حاضر است. رابطه‌ای ناگسستنی میان باورمندی به کرامت انسانی و پایبندی به حق‌های بنیادین بشر برقرار است آنطور که برای نیل به توسعه انسانی در جامعه‌ای مبتنی بر عدالت، برابری، آزادی و رفاه، باید مفاهیم کرامت انسانی و حق‌های بشری در تلازمی لایتجزی در بافتار باور عمومی، گرهی مستحکم بخورد.

جهان کنونی را باید جهان تلاش برای حمایت از حق‌های آدمیان دانست. این تلاش همه جانبه فراهم‌ساز نهضت فراگیری است که از آن باید به نهضت حقوق بشرگرایی یاد کرد. هدف این نهضت، احترام به جایگاه آدمی، پاسداشت شأن و کرامت انسانی، صیانت از حق‌های او و احقاق آن‌ها است. گرچه نهضت حقوق بشرگرایی از آغاز تا کنون راهی پر فراز و نشیب را پیموده، بیش و کم توانسته است به جایگاهی عالم‌گیر دست یابد؛ به نحوی که در اقصی نقاط کره خاکی، هر کس یا مدعی پیروی از آن را دارد یا در تکاپوی آن است. چنین امری، موضوع حقوق بشر و حق‌های انسانی را افزون بر آن که محل نزاع قرار داده است، به محلی برای توجه و هم‌گرایی انبانی بشر نیز تبدیل ساخته است. این هم‌گرایی می‌تواند نقطه اتکای محکمی برای کاستن از رنج آدمی به منظور برساختن جهانی بهتر باشد. با وجود همه چالش‌ها، اختلاف نظرها و تعدد دیدگاه‌ها در رابطه با حقوق بشر، مبانی آن، مصادیق حق‌های آن و مظاهر این‌گونه حق‌ها؛ یکی از سویه‌هایی که بسیار کم‌تر محل اختلاف می‌باشد، موضوع حقوق کودکان است. از این رو بسیاری گمان دارند که آغازگاه حقوق بشر را باید حقوق کودکان انگاشت. چنین امری از جایگاه پر اهمیت کودکان در جوامع بشری و ضرورت حمایت از آنان ناشی می‌گردد. به همین سبب، تقریباً هیچ حقوق‌دان و کنش‌گر اجتماعی یا اندیشمند سیاسی نیست که بر اهمیت حمایت از حقوق کودکان در جوامع

بشری و ضرورت صیانت از آنان از خلال تامین حقوق‌شان پای نفشرد و بر آن تاکید نورزد. بدین ترتیب، بر بنیان چنین انگاره پرقوامی، جهان کنونی و پیرایند حقوق آن، شاهد سربرآوردن طیف وسیعی از اقدامات حقوقی در حمایت، صیانت، ترویج و توسعه حقوق کودک بوده و هست. به دیگر سخن، کودکان به عنوان بخش قابل توجهی از جمعیت جهان چنان در حقوق داخلی و بین‌المللی اهمیت یافته‌اند که هنجارها و قوانین مختلفی در قالب اسناد بین‌المللی در خصوص آنان وضع و تکالیف متعددی برای کشورها در جهت رعایت، حمایت و اجرای حقوق آنان تهیه، تدوین و تصویب گردیده است. از جمله مهم‌ترین این اسناد را باید کنوانسیون حقوق کودک دانست که به عنوان مجموعه نسبتاً کاملی به برشماری حقوق کودکان پرداخته است و طیف گسترده‌ای از تعهدات و تکالیف را برعهده جامعه بین‌المللی، دولت‌ها، خانواده‌ها، سازمان‌های غیردولتی و سایر شهروندان استوار ساخته است که نیل به آن‌ها در گرو تلاش و همت همه سویه ارکان اخیر است.

از جمله تعهدات اساسی مندرج در کنوانسیون حقوق کودک توجه به چگونگی رشد و تعالی کودکان و نوجوانان به مثابه تکلیفی اساسی و وظیفه‌ای پر اهمیت است و دولت‌های عضو کنوانسیون متعهد گردیده‌اند تا در قوانین داخلی خود حق‌های گوناگونی از جمله سلامت، حیات، آموزش، تفریح و بازی کودکان را تضمین و تامین کنند. جمهوری اسلامی ایران نیز در این زمینه با انجام اقدامات متعدد همواره خود را متعامل با مکانیسم‌های حقوق کودک معرفی کرده و در جهت رعایت هر چه بهتر حقوق کودکان و مبتنی بر ارزش‌ها و قواعد بنیادینی نظیر تضمین برابری و عدم تبعیض نسبت به کودکان و نوجوانان، رعایت منافع عالی کودکان و نوجوانان، مشارکت‌جویی، خانواده‌محوری، دانش‌بنیان بودن و ... گام‌های مهمی برداشته است. در این راستا، مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک به عنوان نهادی هماهنگ‌کننده و سیاست‌گذار حوزه حقوق کودک در جمهوری اسلامی ایران، طی سالیان اخیر تمام تلاش خود را معطوف به تشریک مساعی ارکان گوناگون در نیل به تحقق حقوق کودکان نموده است. در این زمینه به عنوان یکی از اقدامات

شاخص، برگزاری سی و یک کنفرانس تخصصی حقوق کودک در همه استان‌ها و بیست و دو مدرسه فصلی حقوق کودک تا پایان دولت دوازدهم در اقصی نقاط کشور در دستور کار قرار گرفت. با این وجود، تکاپوی برداشتن گامی بلندتر، همواره مطمح نظر بود. بدین منظور، پس از برگزاری موفق کنفرانس منطقه‌ای حقوق کودک در سال ۱۳۹۸ در تهران، در آستانه سی‌امین سالگرد تصویب کنوانسیون حقوق کودک موضوع برگزاری کنفرانس بین‌المللی حقوق کودک در مشهد مقدس هدف‌گذاری شد. پس از برگزاری شایگان نخستین کنفرانس حقوق کودک، عطش علمی برای تداوم و توسعه آن در میان فرهیختگان و پژوهشگران این حوزه افزوده شد تا آنکه در سال ۱۴۰۳ با اهتمام ویژه انجمن علمی حقوق کودک ایران و اندیشکده بین‌المللی کرامت انسانی و همکاری و مساعدت گرانسنگ نهادهای علمی، پژوهشی، اجرایی و قضایی، فرصت برگزاری مجدد این رویداد سترگ فراهم آمد.

محورهای کنفرانس دوم، با دغدغه‌های روز ایران و جهان آمیخته شد و از تأکید بر حقوق کودکان غزه تا حقوق کودکان کار، مهاجر و پناهنده و رهیافت‌هایی برای حمایت از حق بر آموزش کودکان را در خود جای داد. امروز که ریسمان حقوق کودک در نوار غزه در حال گسستن است و آمال صدها هزار کودک بی‌گناه در آستانه سقوط قرار دارد، چگونه می‌توان در مقابل ددمنشی و بی‌عدالتی‌ها قلم‌ها را فروهشت و بی‌پروا نبود؛ بدون تردید رسالت حقوقدانان در سراسر جهان پرداختن به این موضوع از زاویه آسیب‌شناسی و آگاه‌نمایی و ارائه راهبردهای عملی برای پاسداری از حقوق کودکان مصیبدیده است.

از سوی دیگر، ناامنی‌ها، جنگ‌ها و محرومیت‌ها، بر وسعت پدیده مهاجرت در جغرافیای جهان افزوده است. در این میان، کودکان مهاجر، مرکز ثقل نگرانی‌ها قرار گرفته و با خطرات بی‌شماری از عدم دسترسی به آموزش و خدمات بهداشتی گرفته تا آماج بهره‌کشی و خشونت واقع شدن، مواجه‌اند. همچنین، میلیون‌ها کودک به‌دلیل فقر و معضلات اجتماعی به کار در شرایط

سخت و ناامن وادار می‌شوند. از اهداف کنفرانس حقوق کودک چاره جویی برای پایان دادن به این استثمار ناخواسته و این نقض حقوق پیوسته است. از مهمترین حقوق کودکان که به سهولت قربانی شرایط اقتصادی، اجتماعی و سیاسی می‌شود، حق بر آموزش است. حال آنکه، آموزش، نه تنها حقی بنیادین برای کودک بلکه زیربنای توسعه پایدار و شکوفایی استعدادها و تعالی جوامع انسانی است. در جهان امروز، فقدان دسترسی به آموزش برای میلیون‌ها کودک، چالشی عظیم و غیرقابل اغماض است. هشدار می‌دهیم که در کشور ما نیز با روند فزاینده آمار ترک تحصیل، زنگ خطر آن مدت‌ها است به صدا درآمده است.

رسالت کنفرانس حقوق کودک، ایجاد بستری برای تبادل دانش، تجربه، تخصص، طرح چالش‌ها و آسیب‌ها و برون‌داد راهبردهایی موثر برای حمایت از حقوق بنیادین کودکان در کنار تقویت و تسویق تلاش‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در این مسیر گرانمایه است.

برنامه برگزاری کنفرانس به نحوی پیش‌بینی شد تا دیگران با مشارکت حداکثری و با حضور نمایندگانی از دستگاه‌های قضایی و اجرایی و مراکز علمی و دانشگاهی برگزار گردد و بر این محور، امکان نیل به هدف غایی یعنی، بسط و توسعه گفتمان حقوق کودک خاصه با نگاهی به رویکرد فاخر ایرانی اسلامی و هم‌اندیشی و هم‌گرایی با اندیشمندان و صاحب‌نظران بین‌المللی به‌ویژه دانشمندان جهان اسلام، ارائه دستاوردهای جمهوری اسلامی در زمینه حقوق کودک و جلب افکار عمومی به مشکلات حوزه حقوق کودک و دعوت همگانی به تلاش همه‌جانبه برای تحقق حقوق کودکان فراهم آمده، گامی مهم در راستای ارتقاء حقوق کودکان برداشته شود و شعار تحول در حوزه حقوق کودک جامه عمل بپوشد.

در راستای برگزاری کنفرانس، دبیرخانه دومین کنفرانس بین‌المللی حقوق کودک، اقدام به دعوت از نویسندگان و فراخوان مقاله نمود که طی مدتی نسبتاً کوتاه با استقبال گرم اندیشمندان، اساتید، فعالان و پژوهشگران این حوزه مواجه گردید.

کتاب حاضر مجموعه ای نفیس از چکیده مقالات منتخب ارسالی به دبیرخانه کنفرانس را برای جامعه علمی به یادگار نهاده است. امید است تمامی این تلاش‌ها به ساختن فردایی بهتر برای کودکان و ارتقای حقوق آنان در جای‌جای ایران و جهان بینجامد.

عباس شیخ الاسلامی
دبیر علمی کنفرانس

محمود عباسی
رئیس کنفرانس

هم‌پیوندی و ناهمگونی هوش مصنوعی با حقوق کودکان

محمود عباسی^۱، مهرداد تیموری^{۲*}

چکیده: استفاده از فناوری‌های هوش مصنوعی به‌صورت تصاعدی در حال افزایش است و نکته مهم این است که هر فناوری که بزرگسالان را تحت تأثیر قرار می‌دهد تأثیرات ثانویه‌ای بر کودکان خواهد داشت. نقش هوش مصنوعی در زندگی کودکان از نحوه بازی کودکان و اینکه چگونه آموزش می‌بینند، چگونه آن‌ها اطلاعات را محافظت کنند و در مورد آن بیاموزید امری موردتوجه است. لذا این مقاله به بررسی ترابط داشتن حقوق کودکان در زمینه توسعه سریع هوش مصنوعی و تبیین حاصل از آن می‌پردازد. هوش مصنوعی این ظرفیت را دارد که بسیاری از جنبه‌های زندگی کودک را تغییر دهد و درحالی‌که می‌تواند اثرات ترابط داشته باشد، تبیین نیز به همراه دارد. مقاله حاضر که به روش نظری و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی و تجزیه و تحلیل داده‌ها به‌صورت توصیفی و تحلیلی است. یافته‌ها و نتایج پژوهش حاکی از آن است که مهم‌ترین جنبه‌های کلیدی تبیین در نقض حریم خصوصی، امنیت داده‌ها، تبعیض و اخلاق دیجیتال است. لذا خطرات مربوط به جمع‌آوری و پردازش داده‌های شخصی کودکان توسط هوش مصنوعی نیازمند ایجاد مکانیسم‌های مؤثر حفاظت از حریم خصوصی است. علاوه بر این، ایمنی داده‌های کودکان به‌ویژه در زمینه استفاده از ربات‌ها و اسباب‌بازی‌های هوشمند و استانداردهای ایمنی را که باید در توسعه چنین سیستم‌هایی در نظر گرفته

۱. استاد حقوق پزشکی و رییس مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲. استادیار حقوق جزا و جرم‌شناسی و پژوهشگر مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

شود. همچنین مشکل تبعیض که ممکن است در استفاده سیستماتیک از هوش مصنوعی ناشی شود لذا توسعه‌دهندگان باید از عادلانه بودن الگوریتم‌ها اطمینان حاصل کنند تا از تبعیض علیه کودکان اجتناب گردد. درنهایت، جنبه‌های اخلاقی استفاده از هوش مصنوعی، یعنی مسئولیت توسعه‌دهندگان و لزوم رعایت اصول اخلاقی دیجیتال در تمامی جنبه‌های استفاده از آن باید رعایت شود. در نتیجه اقدام در سطح قانون‌گذاری، استانداردهای فناوری و اصول اخلاقی، تضمین ایمنی، حریم خصوصی، عدم تبعیض و مسئولیت اخلاقی در همه جنبه‌های استفاده از هوش مصنوعی برای تضمین و حمایت از حقوق کودکان در عصر هوش مصنوعی ضروری است.

واژگان کلیدی: هوش مصنوعی، حقوق کودک، حریم خصوصی، امنیت داده‌ها، تبعیض، اخلاق دیجیتال، اسباب‌بازی هوشمند.

ابعاد نقض حقوق کودک در نوار غزه؛ مسئولیت‌های کیفری و بین‌المللی

محمود عباسی^۱

چکیده: نقض فاحش حقوق کودک در نوار غزه به مثابه بحرانی عمیق و مداوم و پرتگاهی برای دستاوردهای حقوق بشری، دیدگان جامعه بین‌المللی و نهادهای حقوق بشری را حیرت زده کرده است. کودکان در این منطقه با کشتار وسیع، خشونت‌های مکرر، محرومیت از حقوق اساسی، از دست دادن دسترسی به آموزش و خدمات بهداشتی، و تجربه‌های ویرانگر روانی و جسمانی روبه‌رو هستند. این مقاله به بررسی جنبه‌های مختلف نقض حقوق کودک در نوار غزه پرداخته و با تکیه بر مسئولیت کیفری و بین‌المللی رژیم اسرائیل بر الزامات و ضمانت‌های حقوقی و راهکارهای موجود که بر پایه آن قربانیان، دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی می‌توانند توقف و جبران زیان‌های وارده و اعمال مجازات بر شخصیت حقوقی این رژیم و افراد دخیل در جنایات آن را مطالبه نمایند، تأکید می‌نماید. مطالعه به شیوه اسنادی با استناد به آمارهای رسمی و گزارش‌های مربوط به نقض حقوق کودک در غزه و اسناد حقوقی بین‌المللی از جمله اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی، اسناد حقوق بین‌الملل بشر دوستانه و مبانی و اصول مسلم حقوقی، انجام می‌گیرد. یافته‌ها نشان می‌دهد تمامی ساحت‌های حقوق کودکان در غزه (حق بر حیات، حق بر سلامت، حق بر امنیت و حفاظت، حق بر آموزش، حق بر بازی و شادی، و ...) به شدیدترین وجه در حال نقض مستمر است. این مقاله در نهایت با تأکید بر ضرورت اجرای قوانین بین‌المللی ضامن حقوق بشر، خواستار توجه فوری و عملی جامعه جهانی

۱. دانشیار، رییس مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی،

Email: dr.abbasi@sbmu.ac.ir

تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

و مراجع ذی صلاح بین‌المللی به وضعیت کودکان در نوار غزه و تلاش برای پایان دادن به این بحران انسانی و ترمیم خسارات وارده از طریق بکارگیری اهرم‌های حقوقی علیه رژیم اسرائیل است. پاسداری از حقوق کودکان در نوار غزه، نه تنها نیازمند اقدام جدی از سوی دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی است، بلکه به یک تعهد اخلاقی و انسانی نشأت گرفته از وجدان جهانی نیز وابسته است.

واژگان کلیدی: نقض حقوق کودک، نوار غزه، مسئولیت کیفری، توقف جنایات، ترمیم خسارات کودکان.

رأی دادگاه عالی آلاباما؛

توجه دوباره لنزها به مناقشه رویان به مثابه کودک

محمود عباسی^۱، میثم کلهرنیا گلکار^۲

چکیده: زمینه و هدف: دادگاه عالی ایالت آلاباما در آمریکا با صدور رأیی جنجالی، اعلام نموده است که رویان‌های منجمد آزمایشگاهی از دید قانون در حکم «کودک» هستند و در پی آن اجازه پیگیری دو پرونده با عنوان مجرمانه «مرگ بر اثر سهل‌انگاری» در مورد رویان‌های منجمد از دست‌رفته در یک کلینیک باروری سیار را صادر کرده است. این جرم‌انگاری می‌تواند پیامدهای حقوقی گسترده‌ای برای افرادی که درصدد لقاح مصنوعی (آی‌وی‌اف) و باروری آزمایشگاهی هستند در پی داشته باشد. این پژوهش به تحلیل رأی فوق و مبانی و آثار حقوقی آن خواهد پرداخت.

روش: پژوهش به شیوه تحلیل کیفی محتوای رأی صادره از دادگاه عالی آلاباما توأم با بررسی دیگر اسناد و متون حقوقی و فلسفی پیرامون موضوع تحقیق به انجام خواهد رسید.

یافته‌ها: بر اساس محتویات پرونده که آغاز آن به سال ۲۰۲۱ بر می‌گردد، یک مراجعه‌کننده در مرکز پزشکی باروری سیار به محل نگهداری رویان‌های منجمد در مخزن سرک کشیده و چند تا از رویان‌ها را برداشته است. نیتروژن مایع که دمای زیر صفر در این مخزن را تامین می‌کند، دست او را سوزانده و موجب شد او رویان‌ها را بر زمین بیاندازد و باعث مرگ آنها شود. بعد از این

۱. دانشیار، رییس مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی،

Email: dr.abbasi@smbu.ac.ir

تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۲. پژوهشگر مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی،

تهران، ایران.

رویداد سه زوج که رویان‌های منجمدشان از دست رفته بود با طرح عنوان کیفری «مرگ بر اثر سهل‌انگاری» از این بیمار شکایت کردند، اما کلینیک مدعی شد که این عنوان براساس قانون ایالت آلاباما شامل رویان‌های خارج از رحم نمی‌شود. دفاعی که دادگاه بدوی هم آن را پذیرفته بود ولی دادگاه عالی ایالتی این تصمیم را رد کرده است. جی میچل، قاضی دادگاه عالی آلاباما در حکم خود چنین بیان داشته است که رویان‌های خارج از رحم «باید مطابق قانون کنونی ایالتی محافظت شوند چرا که آنها همانند کودکان متولد نشده‌ای هستند که در خارج از رحم بیولوژیک قرار دارند». استدلال قاضی دادگاه بر مبنای شناسایی ماهیت رویان به عنوان کودک متولد نشده فارغ از اینکه داخل رحم یا خارج از آن رشد و نمو یافته، کانون توجهات واقع شده است؛ چه اینکه رویان را همانند کودک دانسته و تنها تمایز و وصفی که برای آن قائل شده همان عدم تولد است.

نتیجه گیری: بر اساس رأی دادگاه عالی آلاباما، رویان از حقوق و احترام و کرامت یک کودک برخوردار است و صرفاً آن قسم از حقوقی که به واسطه تولد برای کودک مستقر می‌شود می‌تواند از قلمرو حق‌های رویان مستثنی گردد. واژگان کلیدی: رویان، کودک، آثار حقوقی، رأی دادگاه عالی آلاباما.

نقش معاونت احیای حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل کشور در اعمال کاربست‌های پیشگیرانه در حوزه آسیب‌های اجتماعی کودکان با نگاهی به ظرفیت‌های قانون حمایت از اطفال و نوجوانان

غلامعباس ترکی^۱، محمد حسین صادقی^۲، محمود عباسی^{۳*}

چکیده: زمینه و هدف: پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی به ویژه در حوزه کودکان از اهمیت بسزایی برخوردار است، چه اینکه کودکان به عنوان یکی از آسیب‌پذیرترین اقشار جامعه، نیازمند حمایت‌های ویژه قانونی و اجتماعی هستند. قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، نقشه راه و بسترهای حقوقی لازم برای حفاظت از این طیف حساس را فراهم آورده است که توفیق آن با ایفای نقش نهادهای مربوطه گره خورده است. معاونت احیای حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل کشور به عنوان یکی از نهادهای حائز اهمیت، نقش کلیدی در شناسایی و مدیریت آسیب‌های اجتماعی مرتبط با کودکان دارد. بر این اساس مقاله حاضر با تأکید بر ظرفیت‌های قانون حمایت از اطفال و نوجوانان به بررسی نقش معاونت احیای حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم در پیشگیری از آسیب‌های حوزه کودکان می‌پردازد.

روش: روش بحث در پژوهش حاضر توصیفی - تحلیلی و اتکای آن به منابع اسنادی و کتابخانه‌ای است. در این راستا، ابتدا به بررسی صلاحیت و مسئولیت‌های معاونت حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل

۱. معاون احیای حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل کشور

۲. مدیر کل پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دادستانی کل کشور

۳. مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی؛ اندیشکده

بین‌المللی کرامت انسانی

کشور در رابطه با احقاق حقوق عامه و شناسایی آسیب‌ها و اعمال رویکردهای پیشگیرانه پرداخته شده و سپس جایگاه این نهاد در حوزه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی کودکان به ویژه با امان نظر به ظرفیت‌های قانون حمایت از اطفال و نوجوانان پرداخته می‌شود.

یافته‌ها: شناسایی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی در سطح ملی با همکاری دستگاه قضایی از وظایف و رسالت‌های سترگ معاونت احیای حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم محسوب می‌گردد که در این زمینه به ویژه با امان نظر به قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و تأکید بر وضعیت‌های مخاطره آمیز و لزوم شناخت و آسیب‌شناسی علل و زمینه‌های آن در کشور، نقش مؤثری برای معاونت مزبور نسبت به مدیریت و کاهش آسیب‌های اجتماعی بازتعریف می‌شود.

نتیجه‌گیری: نیل به احقاق حقوق عامه اعم از حقوق بهداشتی، سلامتی، محیط زیستی، قضایی و ... در حیطه حقوق کودک و اعمال کاربست‌های پیشگیرانه در حوزه سوء رفتار کودکان با استفاده از ظرفیت‌های قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مستلزم استقرار واحد تخصصی کودکان در معاونت حقوق عامه و پیشگیری از وقوع جرم دادستانی کل کشور و کارکردپذیری به مثابه بازوی دادستانی در راستای اختیارات و وظایف محوله در قانون برای این نهاد و نیز تقویت همکاری و هم‌افزایی علمی و عملی میان معاونت احیای حقوق عامه و قوه قضاییه و نهادهای اجتماعی و آموزشی و به‌ویژه سمن‌ها و تشکل‌های مردم نهاد فعال در حوزه حقوق کودک است.

واژگان کلیدی: حقوق عامه، حقوق کودک، آسیب‌های اجتماعی حوزه کودک، پیشگیری، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان.

ضرورت سنجی تقنین در حوزه رحم جایگزین در نظام حقوقی ایران

محمود عباسی^۱، فلور قاسم‌زاده لیاسی^۲، میثم کلهرنیاگلکار^۳

چکیده: زمینه و هدف: در پرتو پیشرفت‌های نوین زیست‌پزشکی، روش‌های کمک باروری از جمله رحم جایگزین به‌عنوان یکی از راهکارهای مؤثر فرزندآوری برای زوجین نابارور شناخته شده است. این پژوهش به بررسی موضع نظام فقهی و حقوقی در رابطه با رحم جایگزین در ایران می‌پردازد و خلأهای قانونی و چالش‌های برخاسته از آن را بررسی می‌کند.

روش: پژوهش حاضر به‌صورت کیفی و با استفاده از تحلیل محتوای قوانین موجود و فتاوی فقهای معاصر انجام شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهند برخلاف قانونی شدن اهدای جنین در سال ۱۳۸۲، هنوز قانونی مشخص در رابطه با رحم جایگزین تصویب نشده است. این موضوع به رغم تأیید اکثریت فقهای معاصر، مغفول مانده و زمینه بروز چالش‌های حقوقی و اخلاقی از جمله مسائل مرتبط با جواز عمل، محدوده و شرایط اجرای آن، ماهیت و آثار قرارداد رحم جایگزین به‌ویژه در فرض سکوت قرارداد فی مابین، وضعیت نسب کودک، مسائل مرتبط با صدور شناسنامه، و چگونگی مسئولیت‌های حقوقی در صورت نقض قرارداد را در این زمینه فراهم آورده است.

۱. دانشیار، رییس مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
Email: dr.abbasi@sbmu.ac.ir

۲.

۳. پژوهشگر مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

نتیجه‌گیری: فقدان قوانین مشخص در زمینه رحم جایگزین منجر به تشتت آراء و ایجاد مشکلات حقوقی و اجتماعی در اجرای این روش شده است. این در حالی است که از یک سو اکثریت فقهای معاصر، رأی به جواز بارداری در این فرض داده‌اند و از سویی دیگر مسائل معتنابه حقوقی و چالش‌های پیچیده فرا روی بکارگیری روش رحم جایگزین خاصه از حیث ماهیت و آثار آن، و ارتباط این مسئله با حقوق شخصیه و مآلاً مفاهیم نظم عمومی و اخلاق حسنه، ضرورت تصویب قانونی که ضمن تجویز کلی این عمل، به تبیین حدود و ثغور و شرایط فرزندآوری با استفاده از رحم جایگزین بپردازد را بیش از پیش آشکار می‌سازد.

واژگان کلیدی: کمک باروری، رحم جایگزین، خلأ قانونی، چالش‌های حقوقی، ضرورت تقنینی.

نقض تام حق بر آموزش رایگان در نظام حقوقی ایران؛ آسیب‌ها و راهکارها

میثم کلهرنیاگلکار^۱ - محمود عباسی^{۲*}

زمینه و هدف: در نظام حقوقی ایران، بر اساس بند ۳ اصل سوم و اصل سی‌ام قانون اساسی، تحصیل رایگان حق شهروندان و تکلیف و تعهد دولت است. در آیین‌نامه اجرایی مدارس نیز، اخذ وجوه اجباری وفق ماده ۱۳۳ به استثنای برخی ملزومات آموزش، ممنوع اعلام شده است. با این حال، شواهد حاکی از روال جاری مدارس دولتی در خصوص دریافت هزینه‌های اجباری یا اکرایی از اولیای دانش‌آموزان است. این تحقیق با هدف بررسی وضعیت حق بر آموزش رایگان در نظام حقوقی ایران و توصیه راهکارهایی برای آن به انجام رسید.

روش: روش تحقیق، آمیخته‌ای از مشاهدات عینی و گزارش‌گیری برای تبیین وضعیت کنونی و رویکرد اسنادی توأم با ارزیابی حقوقی و استدلال منطقی، برای تحلیل آسیب‌ها و راهکارها است. گزارش‌گیری با استناد به نظرات اولیاء دانش‌آموزان و معلمان در مدارس مختلف کشور در سطوح گوناگون انجام شد.

یافته‌ها: بررسی‌ها نشان می‌دهد که در نظام حقوقی ایران، علی‌رغم شناسایی نظری حق بر آموزش رایگان، این حق در عمل، نقض شده است. علاوه بر اعمال هزینه‌های کتاب، بیمه، لباس و حمل و نقل و ... به شیوه قانونی، مدارس مختلف در سراسر کشور هزینه‌های اجباری تحصیل را از خانواده‌ها در بزرگه‌هایی چون ثبت نام یا ارائه کارنامه به صورت غیرقانونی دریافت می‌کنند. این

۱. پژوهشگر مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲. دانشیار، رییس مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)
Email: dr.abbasi@sbmu.ac.ir

امر تبعات منفی متعددی از جمله افزایش ترک تحصیل، ایجاد زمینه سوءاستفاده مالی، جایگزینی سلايق با ضوابط، بی‌اعتباری قانون در جامعه، تقویت احساس تخلف در عاملین، سرخوردگی و کاهش اعتماد به نفس دانش‌آموزان کم‌برخوردار، افزایش نارضایتی و بدبینی نسبت به نظام آموزش و عوامل اجرایی آن، و اعمال تبعیض اجتماعی را به همراه دارد.

نتیجه‌گیری: نقض آشکار و گسترده حق بر آموزش رایگان در نظام حقوقی ایران آثار سوئی بر اعتبار و کارایی نظام آموزش کشور داشته است و شگفت آنکه در سایه نادیده انگاری مسئولین طی سالیان اخیر نه تنها مورد چاره جویی قرار نگرفته بلکه بر عمق و وسعت آن نیز افزوده شده است. در شرایط کنونی یا باید بودجه و سرانه مدارس متناسب با مخارج آنها شود یا اینکه اگر بودجه کشور توان برآوردن چنین انتظاری را ندارد دست کم بر اساس مقررات و دستورالعمل‌های مصوب، هزینه‌ای مشخص برای ثبت نام در مدارس دولتی بسته به پایه تحصیلی، موقعیت و شرایط هر منطقه و مدرسه تعیین شود. اخذ هزینه‌های تحصیلی با رعایت غبطه دهک‌ها، استفاده از ابزار پرداخت آنلاین و منع مطلق مدارس از دریافت مستقیم وجه، در کنار بازرسی فرانهادی از آموزش و پرورش به منظور رعایت مقررات و ایجاد ضمانت اجرایی موثر برای پیشگیری از تخلفات، از اقدامات دیگری است که می‌توان در راستای به سامان رساندن این فضای لجام گسیخته و کاهش آسیب‌های کنونی به انجام رساند.

واژگان کلیدی: حق بر آموزش رایگان، نظام آموزشی ایران، آسیب‌شناسی.

تعیین وزارت دادگستری به‌عنوان مرجع ملی حقوق کودک؛ رویکردها و راهبردها

عبدالمجید سودمندی^۱، محمود عباسی^۲

چکیده: کنوانسیون حقوق کودک به لزوم تعیین مرجع ملی تصریح نکرده است، اما با توجه این‌که معاهده مزبور ضمن ایجاد کمیته حقوق کودک، کشورها را ملزم به ارایه گزارش‌های ادواری به این کمیته کرده است، هر یک از کشورهای متعاهد از جمله ایران باید مرجعی را جهت ارایه گزارش به کمیته تعیین کنند. در این پژوهش به‌منظور آشنایی با مرجع ملی ایران در کنوانسیون حقوق کودک ضمن اشاره به اهمیت بحث درباره این موضوع، برای پاسخگویی به پرسش‌های ذیل، قوانین و مقررات ایران به شیوه توصیفی تحلیلی مورد بررسی قرار گرفت: ۱- تعیین مراجع ملی معاهدات در ایران چگونه است؟ ۲- مرجع ملی حقوق کودک در ایران چگونه تعیین شده است، ساختار آن چگونه است و وظایف آن چیست؟ ۳- تعیین مرجع ملی حقوق کودک در ایران با چه چالش‌ها و محدودیت‌های قانونی روبه‌رو بوده است؟ ۴- ناکامی‌های مرجع ملی حقوق کودک در ایران چیست و دلایل این ناکامی‌های چیست؟ حاصل مطالعه این‌که به‌دلیل عدم اقدام مجلس و دولت از زمان تصویب معاهده مزبور در سال ۱۳۷۲ تا سال ۱۳۸۸ که دولت، وزارت دادگستری را به‌عنوان مرجع ملی معاهده مزبور تعیین کرد، وزارت امور خارجه عملاً وظایف مرجع ملی را برعهده داشت، هرچند اقدامی چشمگیر برای اجرای معاهده انجام نداد. در ضمن، تعیین وزارت دادگستری به‌عنوان مرجع ملی معاهده مزبور نمی‌توانست انتظار اجرای هماهنگ معاهده مزبور را برآورده کند و از این رو، آیین‌نامه مرجع ملی

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور یزد

Email: dr.abbasi@sbmu.ac.ir

۲. عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۱۳۹۱ هیأت وزیران، شورای هماهنگی مرجع ملی را ایجاد کرد و در ایجاد آن، چالش‌های مربوط به مراجع ملی شورایی در زمینه تعیین ریاست شورا، تعیین دستگاه‌های عضو شورا، تقسیم وظایف میان ریاست، اعضا و خود شورا مدیریت شد. البته مرجع ملی مزبور ناکامی‌هایی داشته است که دلیل اصلی آن، تضاد میان معیارهای مقرر در کنوانسیون حقوق کودک و قوانین داخلی و ارزش‌های دینی و عرفی جامعه ایران است.

کلمات کلیدی: مرجع ملی، کنوانسیون حقوق کودک، شورای هماهنگی مرجع ملی کنوانسیون حقوق کودک، معاهدات بین‌المللی.

حق بر آموزش کودکان و نوجوانان محروم از آزادی در پرتو مقررات ایران و اسناد بین‌المللی

مهرداد تیموری^۱

چکیده: اصول و مبانی حقوق بشر که با توجه به شأن و مقام انسان شکل گرفته و فلسفه وجودی آن، اعتلای منزلت و کرامت انسانی است، حدود و ثغوری برای شناخت و درک حقوق بنیادین بشر تعیین می‌کند. حق بر آموزش یکی از حق‌های بنیادین بشری کودکان و نوجوانان است که مبنای درک سایر حقوق می‌باشد؛ و یکی از مؤلفه‌های اساسی منزلت و کرامت انسانی تلقی می‌شود. حق بر آموزش حق بسیار وسیعی است که هر سه نسل حقوق بشر را در برمی‌گیرد. از همین رو یکی از مهم‌ترین انواع حقوقی است که دولت‌ها لزوماً باید آن را تأمین نمایند. از سویی نیز کودکان و نوجوانان که در مراکز اصلاح و تربیت یا زندان‌ها نگهداری می‌شوند ازجمله گروه‌های در معرض خطر نقض حقوق بشری هستند که به لحاظ شرایطی که در آن به سر می‌برند، امکان نادیده گرفتن آن‌ها و تعرض به حقوق و آزادی‌های اساسی‌شان بیش از دیگر گروه‌های انسانی بوده لذا مقاله حاضر به روش توصیفی و تحلیلی با مطالعه منابع کتابخانه‌ای و اسناد و مقررات حقوقی به این نتیجه رسیده است که سیاست‌گذاران جنایی در سطح بین‌المللی ضمن شناسایی این حق برای کلیه شهروندان در اسناد عام در اسناد خاص نیز ازجمله قواعد کمیته سازمان ملل متحد در زمینه چگونگی رفتار با زندانیان، قواعد کمیته سازمان ملل متحد در زمینه عدالت کیفری کودکان و نوجوانان و قواعد سازمان ملل متحد برای حمایت از نوجوانانی که از آزادی محروم شده‌اند آن را برای کودکان زندانی

۱. استادیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

پیش‌بینی نموده‌اند. علاوه بر این، سیاست‌گذاران جنایی در سطح ملی نیز در قوانین فراقتنینی، تقنینی به شناسایی این حق برای کلیه شهروندان و در قوانین فروتقنینی بر لزوم بهره‌مندی از حق بر آموزش برای کودکان زندانی از جمله آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، آیین‌نامه مرکز مراقبت بعد از خروج زندانیان و اساسنامه انجمن حمایت از زندانیان سخن به میان آورده‌اند. پیش‌بینی این خصیصه برای حق بر آموزش نشان می‌دهد؛ که سیاست‌گذاران جنایی در سطح بین‌المللی و ملی به ماهیت حق و مطالبه آن برای همه شهروندان توجه داشته‌اند؛ خواه شماری از آنان بزهکار یا ناکرده بزه باشند؛ و این حقی است که هر شهروندی در جامعه از جمله کودکان و نوجوانان محروم از آزادی به‌واسطه این‌که بشر هستند از آن برخوردار می‌گردند.

واژگان کلیدی: حق بر آموزش، کودکان و نوجوانان محروم آزادی، کودکان زندانی، زندان، کانون اصلاح و تربیت، مقررات ایران، اسناد بین‌المللی.

عدالت اجتماعی برای کودکان و نوجوانان در نظام حقوقی ایران

مهرداد تیموری^{۱*}، مجتبی غفاری^۲

چکیده: عدالت یکی از مهم‌ترین مفاهیم و ارزش‌های اخلاقی است که به ما کمک می‌کند تا بفهمیم چه چیزی منصفانه است، یا به بیان دیگر چه چیزی درست بوده و چه چیزی نادرست است. عدالت در همه ابعاد زندگی انسان‌ها جریان داشته و هنگامی که برقرار می‌شود، هر کسی می‌تواند آنچه را که شایسته آن است، به دست آورد و به حق مسلم خود برسد. حمایت از کودکان و نوجوانان، پایه و اساس عدالت اجتماعی است. در نظام حقوقی ایران، توجه ویژه‌ای به حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان شده است. این امر در اسناد مختلف از جمله قانون اساسی، قانون حمایت از حقوق کودک و نوجوان و آیین‌نامه‌های مربوطه انعکاس یافته است. برخی از اصول مهم عدالت اجتماعی در نظام حقوقی ایران در خصوص کودکان عبارتند از: حق حیات و سلامت، حق آموزش، حق برابری، حق محافظت در برابر آسیب، حق مشارکت. همچنین نظام حقوقی ایران برای تضمین این اصول، مقررات و سازوکارهای مختلفی پیش‌بینی کرده است. از جمله این مقررات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: ایجاد دادگاه‌های اطفال و نوجوانان، انتصاب مددکار قضایی، استفاده از اقدامات تأدیبی و تربیتی به جای مجازات. در نتیجه با وجود اینکه اقدامات مهمی در زمینه حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان در ایران انجام شده است، اما هنوز چالش‌های زیادی در این زمینه وجود دارد. از جمله این چالش‌ها می‌توان به

۱. استادیار گروه حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

Email: mehrdadteymoori1@gmail.com

(نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

فقر، خشونت خانگی، کودکان کار و کودکان بدون سرپرست یا بدسرپرست اشاره کرد. نتیجه عدالت اجتماعی بر پایه حمایت از کودکان و نوجوانان شامل بهبود شرایط زندگی، افزایش فرصت‌های آموزشی و تربیتی، حفظ سلامتی و روانی این گروه از جامعه و ایجاد فرصت‌های شغلی برای آنها می‌شود. این اقدامات باعث کاهش فقر، بیکاری، بی‌ثباتی اجتماعی و جلوگیری از اعتیاد در این گروه از جامعه می‌شود. حمایت از کودکان و نوجوانان، پایه و اساس عدالت اجتماعی است. جامعه‌ای که به رفاه و فرصت‌های برابر برای همه کودکان بها می‌دهد، جامعه‌ای پایدارتر خواهد بود. در نهایت باید اذعان داشت که با سرمایه‌گذاری در حوزه حقوق کودکان، می‌توانیم جامعه‌ای عادلانه‌تر و اجتماعی دوستدار کودک ایجاد کنیم.

واژگان کلیدی: عدالت اجتماعی، کودکان کار، خشونت خانگی، کودکان و نوجوانان، حقوق کودک، نظام حقوقی ایران.

حمایت از حق تصویر کودکان در فضای مجازی و مدلینگ کردن آن‌ها

مهرداد تیموری^۱، نسترن نقی زاده^۲

چکیده: امروزه با توجه به گسترش فضای مجازی و در دسترس بودن آن‌ها برای عموم مردم ارتباطات برای اغلب افراد بسیار راحت‌تر از قبل شده است. مردم به آسانی تصاویر و فیلم‌های خود را در فضای مجازی به اشتراک می‌گذارند، با توجه به گسترش شبکه‌های مجازی مانند اینستاگرام، یوتیوب افراد بدون در نظر گرفتن حقوق کودکان تصاویر و فیلم‌های آن‌ها را در فضای مجازی قرار می‌دهند و از طریق تبلیغ و جذب دنبال کننده برای خود به دنبال کسب درآمد و شهرت هستند. موضوع انتشار عکس‌ها و فیلم‌های شخصی کودکان توسط والدین همان حفظ حریم کودکان است که بسیار مهم و حائز اهمیت است این موضوع در حوزه حقوق کودکان و حفظ حقوق آن‌ها قرار دارد. حفظ حریم کودکان در مقابل خطرات مختلف از جمله بدرفتاری جنسی، آزار و اذیت، خشونت، تجاوز به حرمت و شخصیت آن‌ها بسیار اساسی است. لذا مقاله حاضر به روش نظری و توصیفی تحلیلی به بررسی مدلینگ کردن کودکان پرداخته است و یافته‌ها و نتایج حاکی از این است که استفاده از کودکان به عنوان مدل در تبلیغات فضای مجازی، تبلیغات تلویزیونی، عکس‌های مجله، فیلم‌ها و کلیپ‌های تبلیغاتی برای بسیاری از کودکان فرصتی برای نمایش استعدادها و زیبایی‌شان است. و برای پدر و مادرها و خانواده‌ها تبدیل به منبع کسب درآمد شده است. والدین که در حقیقت بیشترین حق بر عکس‌های کودکان‌شان را دارند، اما بهتر است که توجه داشته باشند که تا چه حد این

۱. استادیار گروه حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

Email: mehrdadteymoori1@gmail.com

(نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی،

تبریز، ایران.

عکس‌ها را به اشتراک می‌گذارند؛ بنابراین، قبل از به اشتراک‌گذاری عکس‌های کودکان در فضای مجازی، بهتر است که والدین به‌دقت بررسی کنند که چه کسانی می‌توانند عکس‌ها را ببینند و چه میزان از حریم خصوصی و امنیت کودکان حفظ شود. از سویی نیز به نمایش گذاشتن کودکان در فضای مجازی به‌خصوص اینستاگرام آسیب‌های روانی، اجتماعی و اخلاقی را برای آن‌ها به همراه دارد. همچنین شهرت در شبکه‌های اجتماعی در سنین پایین اثرات مخربی بر رشد کودک دارد؛ این کودکان در بزرگسالی تبدیل به افرادی مصرف‌گرا می‌شوند زیرا در کودکی همه‌چیز را خیلی راحت و بدون تلاش و پشتکار به دست آوردند. در حالت کلی برخورد با کودکان به‌عنوان شی‌چه در فضای مجازی و چه در فضای واقعی و تبدیل آنان به ابزار کسب درآمد، قطعاً خلاف حقوق کودکان است و ممکن است اغلب این کودکان وقتی بزرگ شدند در قبال این کار والدین از آن‌ها پاسخ بخواهند. همچنان که استفاده از ابزاری از تصاویر کودکان مغایر با کرامت انسانی آن‌ها است.

واژگان کلیدی: مدلینگ، امنیت آنلاین، فضای مجازی، حریم خصوصی، حق تصویر، کرامت انسانی، کسب‌وکار دیجیتال.

حق بر حیات و حق بر سلامت به عنوان حقوق بنیادین رویان

محمود عباسی^۱، حسین خالق‌پرست^۲، احسان آقامحمد آقایی^۳

چکیده: زمینه و هدف: رویان مرحله ای از جنینی است که از حدود هفته سوم بارداری تا هفته هشتم بارداری ادامه می یابد یا آنکه ممکن است با روش آزمایشگاهی خارج از رحم بیولوژیک به منظور جایگزینی بعدی در رحم یا بهره برداری های دیگر، ایجاد شود. از جمله مهمترین چالش‌های اخلاقی و حقوقی در مورد رویان حقوق او به عنوان یک انسان، کودک یا موجودی مستقل است. این مطالعه ضمن مقایسه رویان با انسان از حیث کرامت و ارزشمندی، به امکان سنجی احراز حق بر حیات و حق بر سلامت به عنوان حقوق بنیادین رویان می‌پردازد.

روش: پژوهش حاضر به صورت توصیفی - تحلیلی و با استفاده از داده‌های کتابخانه ای و نظریات مطروحه در خصوص موضوع، به انجام خواهد رسید.

یافته‌ها: تلقی رویان به عنوان موجودی دارای کرامت و ارزش منجر به پذیرش حق حیات و سلامت او به عنوان حقی بنیادین خواهد شد. در حقوق داخلی، جنین نیز به مثابه کلیه شهروندان از حقوق انسانی برخوردار است و به همین واسطه سقط و آسیب‌رسانی به او پیامد کیفری به دنبال خواهد داشت، به طوری که برای جنایت بر جنین ولو این‌که به نحو غیر عمد صورت گیرد، در قانون مجازات اسلامی (فصل هفتم قانون، مواد ۷۱۶ الی ۷۲۱)، مسؤولیت

۱. مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی؛ اندیشکده

بین‌المللی کرامت انسانی

۲. مدیر گروه حقوق بیمه سلامت مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی و قاضی دیوان عدالت اداری.

۳. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.

کیفری و ضمانت اجرای دیه در نظر گرفته شده است. در میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، قاعده‌ای درج گردیده است که از نظر برخی، انعکاس به رسمیت‌شناختن جنین به عنوان عضو جامعه انسانی و ایجاد تکلیف برای حمایت از حق ذاتی حیات وی می‌باشد. بر این اساس، تلویح بند ۵ ماده ۶ میثاق، حکم اعدام مادر را هنگامی که زندگی جنین به واسطه آن در مخاطره است، قابل اجرا نمی‌داند.

نتیجه‌گیری: حقوق بنیادین جنین و رویان، تا حدی وام‌گرفته از حقوق بنیادین کودک و حقوق ذاتی کلیه افراد بشری است. لذا در بادی امر، شخصیت جنین و کرامت آن را در بدو شکل‌گیری می‌توان تصدیق کرد، لیکن حقیقت آن است که نمی‌توان تدریج در تکوین جنین و نسبت آن را با شخصیت وی نادیده انگاشت. در واقع یک چالش محوری مطرح می‌شود و آن اینکه ارزش و کرامتی که برای رویان وجود دارد به واسطه استعداد انسانی (انسان یا کودک بالقوه) او است یا فی نفسه و مستقلاً می‌توان او را به اعتبار حیاتی که دارد انسان یا به عبارت دیگر کودک تلقی کرد (انسان بالفعل)؟ بدیهی است در هر دو فرض کرامت رویان ثابت است اما مقیاس و میزان آن محل اختلاف خواهد بود. قضاوت پیرامون این امر آثار قابل توجهی در مسائلی نظیر آزمایش‌ها و تحقیقات جنینی خواهد داشت.

واژگان کلیدی: رویان، کودک، کرامت انسانی، حقوق بنیادین.

اهمیت پوشاک مدارس از منظر روان‌شناسی فشن و تأثیر آن بر آموزش و پرورش کودکان

لیلا عالیخانی^{۱*}، مهرداد تیموری^۲

چکیده: پوشاک مدرسه به عنوان یکی از عوامل بنیادین و بسیار اثر گذار بر آموزش و پرورش کودکان از چنان اهمیتی برخوردار است که از آن به لباس برای موفقیت یاد می‌شود. نوشتار حاضر با هدف تعیین ابعاد و چگونگی اثرگذاری جسمی و روانی پوشاک مدرسه بر میزان یادگیری، پیشرفت تحصیلی و رشد شخصیتی از نگاه روان‌شناسی فشن به بررسی آثار فیزیکی و روانی کدهای پوشش لباس مدرسه بر آموزش و پرورش کودکان به عنوان تابعی از حالات درونی و فعل و انفعالات ذهنی و شرایط بیرونی آن‌ها می‌پردازد. این مطالعه به روش توصیفی و تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی نتیجه می‌گیرد که رعایت اصول زیبایی شناختی، روان‌شناختی، ایمنی و سلامت و ... در کدهای پوشش لباس مدرسه در قامت یکی از مهم‌ترین الزامات آموزش و پرورش در قالب متریال، طراحی، دوخت و از همه مهمتر فیت (تن خور مناسب) با تأثیر بر ایمنی، تندرستی و حالات روانی و فعل و انفعالات ذهنی در سطح بالای یادگیری، پیشرفت تحصیلی، پیشرفت کامل شخصیت، استعدادها و توانایی‌های ذهنی و جسمی کودکان به عنوان یکی از اجزاء آموزش و پرورش برابر کنوانسیون حقوق کودک است.

واژگان کلیدی: فیت (تن خور مناسب)، کنوانسیون حقوق کودک، روان‌شناسی فشن، کدهای پوشش، پوشاک مدارس، لباس برای موفقیت، آموزش و پرورش.

۱. دانش آموخته دکتری تخصصی حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه

آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) . Email: Aalikhani1884@gmail.com

۲. استادیار گروه حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

تأثیر معافیت کودکان از مسئولیت کیفری بر مسئولیت مدنی آنان

سهیلا جوادی^۱، عباس کریمی^۲

چکیده: معافیت کودکان از مسئولیت کیفری، امری است مسلم در نظام های گوناگون حقوقی، گرچه در رابطه با سقف سن کودکی و شروع مسئولیت کیفری اختلاف جدی وجود دارد. در حقوق داخلی براساس ماده ۱۴۶ قانون مجازات اسلامی این معافیت در نظر گرفته شده، لیکن سن بلوغ و پایان این معافیت، در ماده ۱۴۷ همان قانون نه و پانزده سال تمام قمری به ترتیب برای دختران و پسران قرار داده شده است. با اینهمه تحت تأثیر کنوانسیون حقوق کودک، ماده ۹۱ قانون مجازات اسلامی، اجرای بعضی از مجازات های شدید را قبل از سن ۱۸ سال منوط به احراز رشد کیفری نموده است. بدین ترتیب حکم قضیه به طور کلی در حقوق کیفری روشن است، لیکن در رابطه با تأثیر این امر بر مسئولیت مدنی کودکان هنوز بحث مستقلی منعقد نشده است، نه در رابطه با اصل مسئولیت مدنی وی (مبحث یکم)، نه در رابطه با تشدید مسئولیت مدنی و مجازات های تبعی (مبحث دوم).

در رابطه با اصل مسئولیت مدنی، پرسش بدین نحو طرح می شود که حکم به پرداخت خسارت، تفاوتی با پرداخت جریمه کیفری ندارد به جز اینکه خسارت به زیان دیده داده می شود. در این صورت، محکومیت کودک به پرداخت خسارت، آیا مجازات کودک محسوب نمی شود. شاید به همین دلیل باشد که بعضی از نظام های حقوقی مجبورین را ضامن نمی دانسته اند و پاره ای از آنان همچنان بر این حکم اصرار می ورزند. در حقوق ایران در ماده ۱۲۱۶ قانون مدنی، به تبعیت از فقه امامیه، ضامن مجبورین و از جمله صغیر پذیرفته

۱. استاد مدعو دانشگاه الزهرا و عضو هیأت علمی دانشگاه ایرانیان

۲. استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

شده است لیکن سؤال به طور کلی پاسخ خود را دریافت نداشته است زیرا این پرسش همچنان قابل طرح است که این ماده ناظر به مواردی همچون اتلاف به مباشره است که در آنها تقصیر شرط نیست یا در مواردی هم که تقصیر شرط است، صغار و سایر محجورین همانند بالغین عاقل، رفتارشان ارزیابی می گردد و در ضمان همانند آنان قلمداد می شود؟ حقیقت اینست که چنانچه پرداخت خسارت در این موارد به عنوان نتیجه تقصیر و رفتار قلمداد شود، شمول حکم بر مجانین و کودکان فاقد توجیه منطقی است. به نظر نویسندگان این وجیهه، چنین نیست و شرط تقصیر در این موارد ناظر به تعیین قدرت تمیز و تشخیص فاعل زیان نیست و ضمانت اجرای این حالت نفسانی تلقی نمی شود تا محجورین در این رابطه از مسئولیت معاف گردند. این حالت بیشتر ناظر به وضعیت زیان دیده در قبال زیان وارده به اموالش است؛ بدین توضیح که مالک هر مالی با عرضه اموال خود در اجتماع، به ضرر خود اقدام نموده و خساراتی که در شرایط عادی به اموالش وارد می شود را پذیرا شده است، لیکن چنانچه رفتار عامل زیان، غیرعادی و غیرمتعارف تشخیص داده شود، این موارد از شمول قاعده اقدام مالک خارج می شود و بدین ترتیب در غیرموارد مسئولیت مدنی بدون تقصیر نیز با احراز تقصیر، عامل زیان مسئول قلمداد می شود. بنابراین، به نظر ما، منطقی که به شرح فوق، پایه مسئولیت مبتنی بر تقصیر را تشکیل می دهد، نسبت به محجور و غیرمحجور تفاوتی نمی کند و بدین ترتیب در رابطه با اصل مسئولیت به نظر ما، ضمان کودکان دارای همان وضعیت حقوقی می باشد که غیر آنان.

در مبحث دوم به بررسی سؤال دوم پژوهش می پردازیم و آن اینکه با فرض اشتراک کودکان و غیرآنان در اصل مسئولیت مدنی، آیا در رابطه با موارد تشدید شده مسئولیت و خسارات تنبیهی نیز با دیگران یکسانند یا در این موارد مشمول حکم ویژه می گردند؟ در این خصوص، اعتقاد نویسندگان بر این امر استوار است که کودکان نباید مشمول این موارد گردند. در غصب، در جایی که براساس قاعده "الغاصب یؤخذ بالاقوال"، احکام غصب از احکام ضمان ید فاصله می گیرد، کودک ضامن ید، مشمول این احکام نمی شود. همچنین

هرگاه در دیات، به علت تقصیر، خسارات مازاد بر دیه قابل مطالبه می شود و به ویژه در زمانی که به علت تقصیر سنگین خسارات مازاد بر دیه غیرمتعارف بر عهده ضامن قرار می گیرد و به طور خاص زمانی که به علت تقصیر عمدی، ضامن به پرداخت خسارات غیرقابل پیش بینی محکوم می گردد، در تمام این موارد کودکان از این احکام مستثنی می گردند، زیرا این موارد جنبه تنبیهی دارند و این تأثیر معافیت کودکان از مسئولیت کیفری بر مسئولیت مدنی است.

«حق کودک به آموزش در مخاصمات مسلحانه»

محمد جلالی^۱، فاطمه انصاری^۲

چکیده: حق کودک به آموزش از جمله حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مهمی است که در اسناد حقوقی مختلف از جمله مواد ۲۸ و ۲۹ کنوانسیون حقوق کودک، به منظور شکوفایی شخصیت و استعداد های کودک و در راستای توانمندسازی او شناسایی شده است. با این حال، ظهور برخی شرایط و بروز بلایای طبیعی و انسانی می‌تواند، تحقق کامل این حق را با چالش روبه‌رو سازد. مخاصمات مسلحانه و شرایط جنگی یکی از این موارد است. در شرایط جنگی سازکارهای از پیش موجود آموزشی مختل می‌شود و بهره‌مندی کودک از این حق، تحت تأثیر وضعیت، در شرایط پیچیده‌ای قرار می‌گیرد. این پژوهش در پی آن است تا تأثیر درگیری و مخاصمات مسلحانه بر حق کودک به آموزش را تبیین کند و با بررسی اقدامات نهادها و سازمان‌های بین‌المللی، سازکار ترویج و حمایت از این حق را در شرایطی که جنگ بر زندگی کودکان سایه افکنده- است، مطرح سازد. به منظور پاسخ به این پرسش، با تکیه بر منابع کتابخانه‌ای و اسنادی، نخست با ارائه تعریف و تبیین مؤلفه‌های این حق، تصویری روشن از مفهوم و مبانی آن ترسیم می‌گردد. سپس، با بیان تفاسیر و حدود و ثغور حق کودک به آموزش، تحقق آن در شرایط جنگی و بروز مخاصمات مسلحانه مورد امکان‌سنجی قرار می‌گیرد و در ادامه، با بیان اقدامات و ضوابط نهادهای فعال در نظام بین‌الملل حقوق بشر و حقوق بین‌الملل بشردوستانه، راه حمایت از این حق کودکان در شرایط جنگی روشن می‌گردد. با نگاهی به ضوابط و

۱. عضو هیئت علمی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی تهران

۲. کارشناس ارشد حقوق بشر دانشگاه شهید بهشتی تهران

چارچوب‌های موجود می‌توان دریافت که از طریق همکاری‌های بین‌المللی، حمایت

های قانونی و روش‌های آموزشی نوآورانه، می‌توان از دسترسی کودکان به آموزش با کیفیت در مناطق جنگی اطمینان حاصل کرد؛ چرا که حمایت و ترویج حق کودک به آموزش در مناطق و شرایط جنگی نه تنها یک امر اخلاقی است بلکه برای ساختن آینده کودکان امری ضروری و مهم محسوب می‌شود.

واژگان کلیدی: حق آموزش، کودک، مخاصمات مسلحانه، حقوق بین‌الملل بشردوستانه، تحصیل کودک

احترام به غیریت به مثابه رکن پذیرش اجتماعی کودکان مهاجر

آرین قاسمی^۱

چکیده: حقوق کودک خود به تنهایی موضوعی مناقشه برانگیز است که در کشاکش خواست‌ها، نگرش‌ها و دغدغه‌های بازیگران چهارگانه آن یعنی والدین، دولت‌ها، مرتبطان کودک و خود کودکان به معرکه‌ای از تصمیم‌گیری‌های گوناگون و محل اختلاف دیدگاه‌های هرچند کم‌تر بروز یافته و عمومی شده تبدیل شده است. چنین آمیختاری هنگامی که فضای تجلی عمومی فرامرزی می‌یابد، در کنار آمیختگی فرهنگی و تعارض‌ها و تضادهای آن، دشواری‌ها و بازیگری‌های دیگری را نیز به همراه می‌آورد که می‌تواند به ابرچالش‌های جهانی تبدیل شود. بدین ترتیب، مهاجرت کودکان عنصر جوامع فرامرزی را نیز به این بازی پیچیده وارد می‌کند. اگر در جوامع ملی پیچیدگی وضع کودکان مسئله‌ساز است در جوامع مهاجررفته پیچیدگی‌های این جوامع نیز بر دشواری‌های این شبکه روابط افزوده می‌شود که جنبه‌های گوناگونی را در بر دارد. یکی از این وجوه چگونگی مواجهه جامعه مقصد با پدیده مهاجرت و در بستر بحث مانحن‌فیه کودکان و مهاجر (خواه کودکان مهاجر و خواه کودکان مهاجرت) است. برخی از این گونه جوامع در برابر مهاجران کودک رویکردی کم‌تر پذیرش‌گر به خود می‌گیرند که واکاوی چرایی آن از علل سیاسی و اقتصادی تا فرهنگی و اجتماعی در سویه‌های گوناگون قابل بحث است. یکی از این چرایی‌ها را باید بر پایه "نفی غیریت" جستجو کرد.

نظام حقوق بشر و (قسما یا قسیمی) منظومه حقوق کودک، بر بنیان اصول حیثیت و منزلت ذاتی و زاده آن یعنی احترام به کرامت انسانی، آزادی و برابری نضج و پایه یافته است. بدین ترتیب، این اصول بنیان‌گذار به عنوان ارزش‌های

۱. استادیار حقوق عمومی دانشگاه ادیان و مذاهب: Email: a_ghassemi@hotmail.com

والایی که بنیان نظام حقوق بشر و/یا حقوق کودک را بر می‌سازند مبنایی برای شکل‌گیری تمامی دیگر حق‌های بشری و آزادی‌های بنیادین بشر و کودک قرار می‌گیرند و در عین حال نقش بر سازنده دیگری نیز ایفا می‌کنند. این اصل ارزش‌های بنیان‌گذار علاوه بر نقش زاینده خود درباره حق‌ها و آزادی‌ها اقتضا زایش‌گر دیگری نیز دارند و آن ضرورت احترام به غیریت انسان است. به دیگر سخن، برآمد اینان احترام به "غیریت" یا "دیگرگونه بودگی" آدمیان از زمانی به زمان دیگر و از جامعه‌ای به جامعه دیگر است. در نبود چنین احترامی و در نفی غیریت سلسله‌ای پی‌آیندوار از مشاکل و مصائب بعدی سر بر خواهد آورد که از عدم همیاری اجتماعی در کمینه حالت تا رفتارها و حتی جرایم تنفرآمیز در بیشینه حال را دربر می‌گیرد. مقاله حاضر در پی‌جویی از بیان مسئله تبیین و تحدید یافته با سوال اصلی نقش احترام به غیریت انسانی در پذیرش اجتماعی کودکان مهاجر بر این فرضیه استوار است که در جوامع گوناگون که مدارای در قبال غیریت انسانی رعایت می‌شود، پذیرش کودکان مهاجر با سهولت بیش‌تری همراه است. سنجش فرضیه در محک آزمون با روش تحقیق تحلیلی - توصیفی و شیوه گردآوری منابع کتابخانه‌ای - اینترنتی در ساختار دو بخشی به محضر اندیشه ارائه شده است.

کلیدواژگان: حقوق کودک، کودک مهاجر، غیریت انسانی، پذیرش اجتماعی

فست فشن و کار کودک؛ از نقض کپی رایت تا حقوق کودک

لیلا عالیخانی^{۱*}، مهرداد تیموری^۲

چکیده: فست فشن با رشد فزاینده برآیند نقض حقوق کپی رایت طرح‌های موفق فشن در پاسخ به تقاضا برای لباس‌های ترندی ارزان قیمت و نامرغوب است که بر کار کودک تکیه دارد چون بخش عمده‌ای از این فرایند نیازمند کارگران ارزان و کم مهارت است. این نوشتار با هدف بررسی ارتباط فست فشن با کار کودک و زمینه‌های سواستفاده و به‌کارگیری کودکان در زنجیره تهیه و تأمین فشن و آثار آن با روش توصیفی و تحلیلی و مطالعه منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی نتیجه می‌گیرد که برخلاف ابزارهای بازدارنده قانونی کار کودک (CL) به‌عنوان نتیجه مستقیم فقر، هنوز معضل اصلی فست فشن و در سراسر زنجیره تهیه و تأمین فشن از تولید بذر کتان گرفته تا طراحی، دوخت و آماده‌سازی پوشاک با محروم کردن آن‌ها از حقوق اساسی آموزش، مراقبت لازم، تغذیه و اجبار به انجام وظایف سنگین، خسته کننده، آلوده در ساعات طولانی و شرایط خطرناک قابل مشاهده است. این معضل نه تنها آثار فیزیکی و روانی جدی در پی دارد بلکه بر اقتصاد و رشد کشورهای درگیر آن نیز اثرگذار است که از جمله نیازمند تدابیر قانونی جهت مقابله با پدیده فست فشن به عنوان جرم مالکیت فکری و حمایت از حقوق کودکان است.

واژگان کلیدی: فست فشن، کار کودک، کپی رایت، پوشاک ترندی ارزان قیمت، نقض حقوق کودک، طرح‌های فشن.

۱. دانش آموخته دکتری تخصصی حقوق کیفری و جرم شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). پست الکترونیک:

Email: Aalikhani1884@gmail.com

۲. استادیار گروه حقوق کیفری و جرم شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

آثار فقهی، حقوقی تولد پیش از موعد کودک جهت به دنیا آمدن در تاریخ رند

محمود اکبری^{۱*}، احمد آمی^۲، مهرداد تیموری^۳

چکیده: زایمان سزارین به دلیل مشکلاتی که منشاء مادری یا جنینی دارند در زمان طبیعی آن ۳۹ هفته و دو روز انجام شود ولی اگر زایمان سزارین بنا به درخواست والدین برای همزمانی با تاریخی خاص و تولد در تاریخ رُند (مانند: ۰۳/۰۳/۰۳) و یا اصطلاحاً لاکچری زودتر یا دیرتر انجام شود می‌تواند عواقب جبران ناپذیری داشته باشد. تولد پیش از موعد و نارسای نوزاد، هزینه‌های زیادی را به سیستم سلامت و درمان و نسل آینده کشور وارد می‌کند و باعث ایجاد عوارض جسمانی و به خطر افتادن سلامت مادر و نوزاد می‌شود و بیشترین ضربه را به نوزاد وارد می‌کند، چرا که بیشترین رشد و تکامل مغزی و تنفسی در سه ماهه آخر بارداری صورت می‌گیرد. از دست دادن جنین و اصطلاحاً "فوت جنین در رحم"، عوارض تنفسی و سندرمی به نام دیسترس تنفسی، می‌تواند از عارضه‌های زایمان‌های دیرتر از موعدی باشد که در تاریخی خاص نوزاد از رحم مادر خارج می‌شود. دلیل اهمیت موضوع این است که در اواخر بارداری تکامل سیستم عصبی، سلول‌های مغز، لوله گوارش و از همه مهم‌تر دستگاه تنفسی جنین انجام می‌شود، اما به خاطر یک تاریخ در شناسنامه، کودک را از این مرحله مهم محروم می‌شود. از آنجا که فقه تئوری

۱. استادیار گروه حقوق، دانشگاه آیت‌الله بروجردی، بروجرد، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: M.akbari@abru.ac.ir

۲. استادیار گروه حقوق خصوصی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، ایران.

۳. مهرداد تیموری، استادیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی،

تبریز، ایران.

اداره فرد و جامعه از گهواره تا گور می باشد در رابطه با محروم کردن نوزادان از زندگی کامل رحمی، احکام خاص خود را داشته و در صورتی که باعث محروم کردن جنین از یک زندگی سالم شود عملی حرام و بر اساس قانون نیز جرم خواهد بود و آثار و عواقب حقوقی (مسئولیت مدنی) و کیفری برای مسببان این عمل به دنبال خواهد داشت.

کلمات کلیدی: تاریخ رند، حقوق کودک، تاریخ تولد دلخواه، حرمت فقهی، مسئولیت مدنی، مسئولیت کیفری.

نقش بحران‌های اقتصادی جامعه در افزایش کودکان کار

هانا پیری تیتکانلو^{۱*}، فاطمه قیاسی^۲

چکیده: کودکان کار گروهی از کودکان هستند که بیرون از خانه کار می‌کنند. این نوع فعالیت شامل دامنه گسترده‌ای از فعالیت‌ها از جمله نیروی کار واقعی و قلابی، نیروی کار غیر ماهر، گدایی، فروش کالاهای کم ارزش و غیره می‌باشد. از اصل ماده ۷۹ و مواد ۸۲ و ۸۳ و ۸۴ قانون کار که اشتغال به کار کودکان زیر ۱۵ سال را منع کرده کودکان کار در کشورهای مختلف به طور رسمی بر اساس دو عامل نوع کار و حداقل سن برای آن کار تعریف می‌شوند. به طور کلی به کودکی که به فعالیت‌هایی که برای سلامت جسمی، روحی، اجتماعی، اخلاقی و فردی او مضر باشد و در تحصیل او اختلال ایجاد کند می‌پردازد، کودک کار می‌گویند. کار کودکان در طول تاریخ به درجات مختلفی وجود داشته است، اما با شروع سواد جهانی و تغییر شرایط کار در دوران صنعتی شدن و ظهور مفاهیم حقوق کارگر و حقوق کودکان، مورد انتقاد و بحث عمومی قرار گرفته است. کار کودکان هنوز در مناطقی که سن ترک مدرسه پایین است، رواج دارد. به طور کلی کودکان کار به دلیل وضعیت عاطفی ضعیف و شرایط خاص زندگی نسبت به کودکان هم سن و سال حساس و از نظر عاطفی آسیب‌پذیرتر هستند. کودکان کار عموماً محصول ساختار ناکارآمد و ناعادلانه اقتصادی - اجتماعی یک جامعه هستند. این کودکان تحت تأثیر فقر اقتصادی خانواده، سوءاستفاده یا عدم نظارت قرار دارند. کار کودکان

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد، رشته حقوق پزشکی، دانشگاه علم و

Email: hana.piri77@gmail.com

فرهنگ تهران

۲. نویسنده دوم: دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد، رشته حقوق پزشکی، دانشگاه علم و

فرهنگ تهران

در جوامع امروزی یک مشکل سازمان یافته با علل و ریشه‌های سخت است که آن را به یک مشکل جهانی در بخش‌ها و فرهنگ‌های مختلف تبدیل کرده است. اگر این مساله تغییر کرده و عدالت اجتماعی در جامعه برقرار شود، باقی مسائل از جمله موضوع کودکان کار حل خواهد شد.

واژگان کلیدی: جامعه، کودک کار، آسیب‌های اجتماعی، دولت، حاکمیت

تکالیف اسرائیل در حمایت از کودکان فلسطینی در منازعه مسلحانه در غزه با تاکید بر کنوانسیون حقوق کودک

محمد مهدی سیدناصری^۱

زمینه و هدف: جنگ خصمانه‌ترین رابطه میان دولت‌هاست که گاه به اشغال نظامی سرزمین یک طرف جنگ توسط طرف دیگر منجر می‌گردد. حقوق مخاصمات مسلحانه تکالیف متعددی را برای قدرت اشغالگر تعیین می‌کند و از این دولت می‌خواهد در مقابل اختیارات وسیعی که در سرزمین اشغالی دارا می‌گردد به تعهداتی عمل نماید. اسرائیل از سال ۱۹۶۷ میلادی کرانه‌ی باختری از جمله قدس اشغالی و غزه را که در مجموع سرزمین اشغالی فلسطین تشکیل می‌دهند، اشغال کرده است. برخلاف ادعای اسرائیل، خروج نیروهای زمینی این رژیم از غزه در سال ۲۰۰۵ میلادی به اشغال غزه پایان نداد؛ به این دلیل که از آن زمان اسرائیل کنترل موثری بر غزه، از جمله آب‌های سرزمینی و حریم هوایی آن، جابه‌جایی افراد و کالاها، به جز در مرز غزه با مصر و زیرساخت‌هایی که غزه بر آن تکیه دارد، حفظ کرده و این امر نوار غزه را به یک زندان باز تبدیل کرده است. براساس حقوق بین‌الملل بشر، رژیم صهیونیستی به عنوان قدرت اشغالگر موظف است اطمینان حاصل کند که نیازهای اولیه مردم غزه مانند غذا و آب برآورده می‌شود. در این بین دنیای کودکان فراتر از همه مرزهای جغرافیایی و سیاست‌های جهان بزرگسالان است. حقوق کودکان را می‌بایست در زمره‌ی قواعدی دانست که نقض آنها از سوی هیچ دولت و گروهی پذیرفته نیست. چه در صلح و چه در جنگ، کودکان از حقوق خاصی

۱. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات

برخورد دارند که هیچ دولتی در داخل مرزهای جغرافیایی و ایدئولوژیک خود، حق تعرض و نادیده گرفتن آنها را ندارد. به همین دلیل است که حمایت‌های حقوقی از کودکان در اسناد بین‌المللی مبتنی بر حقوق بشر و حقوق بشردوستانه حاکم بر مخاصمات مسلحانه مورد تأکید قرار گرفته است. کودکان غزه روزهای کابوس‌واری را از هفتم اکتبر گذراندند؛ آنها در این منازعه به‌صورت مداوم زیر بمباران اسرائیل به عنوان قدرت اشغالگر قرار داشته و زندگی را در شرایط جنگی گذرانده‌اند آنچه در غزه بر کودکان گذشت، نقض حقوق بین‌الملل و حقوق بشردوستانه بین‌المللی است؛ جنایت‌های وارد شده بر کودکان غزه نقض واضح و آشکار کنوانسیون حقوق کودک ۱۹۸۹ است. گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در مورد سرزمین‌های اشغالی فلسطین در گزارش خود در اکتبر ۲۰۲۳؛ اسرائیل را به عنوان یکی از طرفین کنوانسیون حقوق کودک و قدرت اشغالگر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، مکلف دانست که مطابق با ماده‌ی ۳ کنوانسیون، مصالح عالی‌ه کلیه کودکان تحت صلاحیت خود را در اولویت قرار دهد. با این حال، اسرائیل کودکان فلسطینی را در معرض آسیب‌های جسمی و روانی شدید قرار می‌دهد و ترس‌ها و چالش‌هایی را بر آنها وارد می‌نماید که هیچ کودکی نمی‌بایست آن را تحمل کند. عدم پاسخگویی در قبال اقدامات اسرائیل، نادیده گرفتن تعهدات بین‌المللی و نقض حقوق بین‌الملل است، ماده‌ی ۳۸ کنوانسیون حقوق کودک تأکید می‌نماید که در مخاصمات مسلحانه باید از کودکان حمایت ویژه به عمل آید. حال پرسش این است که تکالیف اسرائیل به عنوان قدرت اشغالگر در تضمین و حمایت از حقوق کودکان فلسطینی در منازعات مسلحانه در غزه چیست؟

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و بررسی طیف وسیعی از اسناد و رویه‌ها و سایر آثار پژوهشی، مطالب، جمع‌آوری و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها و نتایج: اسرائیل به عنوان یکی از طرفین کنوانسیون حقوق کودک و قدرت اشغالگر در سرزمین‌های اشغالی فلسطین، مکلف است که مصالح عالی‌ه

کلیه کودکان تحت صلاحیت خود را در منازعه اخیر در اولویت قرار دهد و به تعهدات خود ذیل این کنوانسیون جهت حمایت و تضمین حقوق اساسی کودکان از جمله حق بر حیات، حق بر آموزش، حق بر سلامت و .. در غزه عمل نماید.

کلیدواژه: منازعه، حقوق کودک، تعهدات، نقض بنیادین، کنوانسیون حقوق کودک.

جرم‌شناسی حق بر آموزش کودکان

جلال‌الدین حسانی^{۱*}، اعظم کرمی قره‌قشلاقی^۲، رقیه طالعی^۳

چکیده: حق بر آموزش کودکان یکی از حقوق بنیادین آنان است که در قوانین داخلی و نیز اسناد بین‌المللی آشکارا بازتاب یافته است. این نوشتار که با روش توصیفی - تحلیلی نگاشته شده، درصدد است بدین پرسش پاسخ دهد که مهم‌ترین مؤلفه‌های جرم‌شناختی حق بر آموزش کودکان چیست؟ جامعه‌پذیرسازی کودکان رسالت بنیادین خانواده و نظام آموزشی است که به انتقال مهارت‌های زیستن در جامعه و آگاهی از ارزش‌های ساختاری آن به کودکان می‌انجامد. کاستی در این کارویژه، زمینه‌های سزاواری را برای رخداد هر یک از چهره‌های جامعه‌ستیزی چون ارتکاب جرم و نیز آسیب‌های اجتماعی را به همراه می‌آورد. پاسداشت حق بر آموزش کودکان به جامعه‌پذیرسازی مناسب آنان و بازجامعه‌پذیرسازی پذیرفتنی کودکان جامعه‌ستیز می‌انجامد. زندگی اجتماعی از جمله مستلزم برخورداری از پاره‌ای از مهارت‌های جرم‌شناختی است. آموزش این مهارت‌ها به کودکان خواه در نهاد خانواده و خواه در نظام آموزشی در هر یک از چهره‌های برنامه درسی رسمی و برنامه پنهان بر پایه آموزه‌های گوناگون جرم‌شناختی و از جمله جرم‌شناسی رشد اهمیت فراوانی دارد. پایش روزآمد برنامه‌ریزی درسی، روندهای فعالیت‌های فوق برنامه و نیز آموزش مهارت‌های اجتماعی برخی از بسترهایی است که در آنها حق بر آموزش کودکان سویه‌های جرم‌شناختی ویژه و هدفمندی را می‌یابد. برنامه ملی

۱. دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، مدیر گروه حقوق جهاد دانشگاهی استان بوشهر، بندر

Bushahr, Email: hassanijalal@gmail.com

بوشهر، ایران (نویسنده مسئول)

۲. دکتری حقوق خصوصی، دادرس اجرای احکام مدنی دادگستری سلماس، سلماس، ایران

۳. کارشناس حقوق، کارمند شعبه دوم اجرای احکام مدنی دادگستری سلماس، سلماس، ایران

پیشگیری از جرم و برنامه‌های بازپروری کودکان بزه‌کار برخی از مهم‌ترین بسترهای ارزیابی جنبه‌های گوناگون جرم‌شناختی حق بر آموزش کودکان است. این پژوهش دریافته است که پیاده‌سازی مناسب حق بر آموزش کودکان فرصت‌های سرنوشت‌سازی را برای مدیریت کیفری جامعه فراروی نظام عدالت کیفری ایران می‌گشاید.

واژگان کلیدی: جرم‌شناسی، حق بر آموزش کودکان، جامعه‌پذیرسازی، نظام عدالت کیفری ایران، حقوق کودک

افت عدالت کیفری نوجوانان در دالّ گفتمانی سیاست برنامه هفتم پیشرفت در بخش «زن، خانواده و جمعیت»

مهدی خاقانی اصفهانی^۱

چکیده: گزارش سال ۲۰۲۳ مجمع جهانی اقتصاد درباره شاخص جهانی شکاف جنسیتی، که ایران در رتبه ۱۴۳ از ۱۴۶ کشور جهان قرار گرفته، نشانگر ضرورت سیاستگذاری عالمانه جهت کاهش این شکاف به‌منظور پیشگیری از پیامدهای آن از جمله نقض حق‌های مختلف کودکان است. در برنامه‌های اول و ششم توسعه در محور زنان، در گذار از افزایش سطح سواد عمومی زنان، به ارتقای سلامت آنان و برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت و تربیت بدنی آنان، تا بی‌طرفی جنسیتی و سپس اتخاذ راهبرد معکوس حساسیت جنسیتی و سیاست تبعیض مثبت، و سپس اولویت‌گذاری توسعه مشارکت‌های فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی زنان تجربه شده است. شش برنامه قبلی توسعه، مبتنی بر مبانی نظری ناهمسو بوده و افت‌وخیز و پیشرفت و عقب‌گرد گفتمانی پرنوسانی داشته است. برنامه هفتم پیشرفت (با جایگزینی بر واژه توسعه)، در شرایطی آغاز به اجرا می‌کند که زنانه‌شدن فقر، مختل‌شدن سمن‌های حامی زنان، مختل‌شدن برنامه‌های بهداشت باروری، تشدید و پیچیده‌تر شدن چالش‌های عرصه زنان از جمله سرپرستان خانوار، زنان آسیب‌دیده اجتماعی، سقط جنین، مهاجرت پرستاران و زنان شاغل در دیگر مشاغل، تضاد بین‌نسلی، تغییرات اقلیمی و مصائب مهاجرت برای زنان و کودکان، خشونت خانگی، کودک‌همسری و ... ، موجب سرریز شدن بحران‌ها علیه زنان به کودکان و نوجوانان می‌گردد. سیاستگذاری جنایی جهت پیشگیری از بزه‌دیدگی و

۱. استادیار حقوق جزا و جرم‌شناسی، پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی (سمت)، تهران،

Email: khaghani@samt.ac.ir

ایران.

بزهکاری زنان، مستقیماً بر شاخص‌های مختلف عدالت کیفری اطفال و نوجوانان تأثیر می‌گذارد.

این مقاله، به روش تحلیل بین‌رشته‌ای (زبان‌شناسی «گرایش تحلیل گفتمان» و علوم جنایی «گرایش سیاست جنایی») با مطالعه انتقادی بخش «زن، خانواده و جمعیت» از متن برنامه هفتم پیشرفت ج.ا.ا. (۱۴۰۳-۱۴۰۷)، بررسی می‌کند رویکرد بیشینه‌گرا به خصوصی‌سازی برخلاف ادعای حمایت از اقشار آسیب‌پذیر، چه صدماتی به زنان می‌زند و چه بحران‌هایی از جنس جرایم به بار می‌آورد. واگذاری صندوق‌های بازنشستگی به بخش خصوصی و افزایش پلکانی سن بازنشستگی، نشانگر بی‌توجهی به سرمایه انسانی است و از دید طیفی از نظریه‌های جرم‌شناسی از جمله نظریه‌های تضاد فرهنگی، واکنش اجتماعی، فعالیت‌های روزمره و جرم‌شناسی زیست‌محیطی، عدم سیاست‌گذاری برنامه هفتم پیشرفت درباره آموزش والدین برای تعامل با فرزندان در سنین مختلف و اکتفا به مشاوره ازدواج و طلاق، بی‌توجهی برنامه هفتم به دلایل افزایش نابرابری و دلایل گسترده کاهش جمعیت و اکتفا به برخی مشوق‌های افزایش جمعیت، غفلت از آموزش رایگان عمومی و مراقبت عمومی از کودکان، مرخصی خانوادگی و مشوق‌های مالیاتی، درج مواد کلی و دچار آشفتگی مفهومی و غیردقیق در موضوع اشتغال زنان و بی‌رغبتی برنامه به سیاست‌گذاری پیرامون اشتغال زنان در مشاغل غیررسمی، دورکاری و اشتغال پاره‌وقت زنان، نپرداختن به چالش‌های صنایع دستی در اشتغال زنان روستایی، غفلت از تلاش به کاهش مهاجرت زنان نخبه، راهبردگرایی و غفلت از سازوکارهای اجرایی برنامه نظیر عدم تعیین دقیق برنامه‌ها و جامع نبودن آنها، عدم تعیین دستگاه‌های مجری، ضعف در تنظیم ضمانت اجرای مواد، ضعف در شاخص‌گذاری، فقدان جامعیت در مسئله‌شناسی، فقدان اجماع گفتمانی در حوزه زنان و خانواده و مسائل پیرامون آن و عدم ارائه راهبرد مشخص در برنامه جهت رفع این مسئله، تکرار قوانین قبلی بدون ارائه نوآوری در این زمینه، کلی‌گویی و قابل تفسیر بودن مواد، عدم توجه به تمامی نهادها و دستگاه‌های فعال در حوزه زنان و خانواده، و سکوت درباره آسیب‌های فضای مجازی بر کودکان و نوجوانان، از جمله

چالش‌های مواد بخش «زن، خانواده و جمعیت» است که موجب عدم بالندگی و توسعه انسانی زنان می‌گردد. دالّ گفتمانی «فرزندآوری و فرزندپروری سنتی» نقش زن در برنامه هفتم پیشرفت است و این دالّ، زمینه‌ساز افت عدالت کیفری نوجوانان در پی بزه‌دیدگی مادران و دختران از این برنامه قابل‌نقد از حیث مواد ۷۹ تا ۸۱ می‌گردد.

واژگان کلیدی: برنامه هفتم پیشرفت، دالّ گفتمانی سند بالادستی، جرم‌شناسی حقوقی انتقادی، سیاست جنایی زنان و کودکان

تاثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی بر بزه‌دیدگی کودکان کار؛ مورد مطالعه منطقه ۴ شهر تهران

محمود عباسی*^۱، عارف اسماعیل‌زاده^۲، امین علی‌زاده^۳

زمینه و هدف: این پژوهش به بررسی عوامل مؤثر بر بزه‌دیدگی کودکان کار پرداخته و با استفاده از داده‌های میدانی و تحلیلی به تحلیل رابطه این عوامل با بزه‌کاری پرداخته است. این مسئله با توجه به افزایش تعداد کودکان کار و پیامدهای اجتماعی و فردی ناشی از آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. هدف پژوهش شناسایی عوامل اقتصادی، اجتماعی، و فرهنگی مؤثر بر بزه‌دیدگی کودکان کار و ارائه راهکارهایی برای کاهش آن است.

در پژوهش‌های پیشین بیشتر به جنبه‌های جرم‌شناسی و اجتماعی بزه‌کاری کودکان کار پرداخته شده و کمتر به بررسی دقیق تأثیر عوامل خاصی چون فقر، نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی و محیط خانواده بر بزه‌دیدگی پرداخته شده است. این پژوهش با پر کردن این شکاف‌ها، تلاش می‌کند تا با تحلیل داده‌های آماری و ارائه مدلی چندبعدی، نقش این عوامل را روشن‌تر سازد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که بین وضعیت اقتصادی خانواده، سطح تحصیلات والدین، و شرایط زندگی کودکان با احتمال بزه‌کاری رابطه معناداری وجود دارد. به طور خاص، کودکانی که به دلیل فقر یا مشکلات

۱. دانشیار حقوق پزشکی، مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) ۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. ۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. Email: dr.abbasi@sbmu.ac.ir

خانوادگی مجبور به کار می‌شوند، بیشتر در معرض بزه‌دیدگی قرار دارند. همچنین، تحلیل داده‌ها نشان داد که پسران بیش از دختران در معرض بزه‌کاری قرار دارند و وضعیت سکونت (شهری یا روستایی) نیز تأثیر قابل توجهی بر میزان بزه‌دیدگی دارد.

روش تحقیق: این پژوهش به صورت میدانی، از نوع کمی و بر اساس توزیع پرسشنامه و تجزیه و تحلیل آماری با استفاده از آزمون‌های مختلف آماری بوده است

نتیجه‌گیری: نتایج آماری این پژوهش نشان می‌دهد که بین وضعیت تحصیلی و سکونت کودکان با بزه‌دیدگی رابطه معناداری وجود دارد. آزمون کای دو نشان داد که کودکان بی‌سواد یا ترک تحصیل کرده، بیشتر در معرض بزه‌کاری هستند و سطح معنی‌داری این رابطه کمتر از ۰,۰۵ بود.

همچنین، ۸۹,۳ درصد از کودکانی که به دلیل نیاز مالی خانواده‌ها مجبور به کار هستند، بیشتر در معرض بزه‌دیدگی قرار دارند. آزمون کای دو برای ارتباط بین اجبار به کار کودک به دلیل مشکلات خانوادگی و رضایت از کار نیز سطح معنی‌داری ۰,۰۲۵ را نشان داد.

از نظر وضعیت اشتغال، ۴۰,۶ درصد کودکان دارای شغل موقت بودند و ۲۷,۸ درصد از آن‌ها درآمدی کمتر از ۵ میلیون تومان در ماه داشتند، در حالی که ۳۷,۲ درصد از میزان درآمد خود اطلاعی نداشتند. این نتایج اهمیت عوامل اقتصادی و تحصیلی در بزه‌دیدگی کودکان کار را برجسته می‌کند.

کلیدواژه: بزه‌دیدگی - کودکان کار - حقوق کودک - بزه‌دیده‌شناسی

نقش کلینیک‌های حقوق کودک در تحقق اهداف برند شهری دوستدار کودک

محسن خاکزاد شاهاندشتی^۱، لیلا میربد^۲

چکیده: زمینه و هدف: بر اساس آمار یونیسف تقریباً یک سوم شهرنشینان را کودکان تشکیل می‌دهند. شهرها، محملی برای رشد، نوآوری و ارتباط هستند و می‌توانند فرصت‌های مهمی برای زندگی، یادگیری و رشد کودکان فراهم آورند. رویکردهای نوین شهرسازی و توجه به حقوق کودک، برندهای شهری دوستدار کودک را وارد حوزه زیست شهری نموده است. ابتکار شهرهای دوستدار کودک، در سال ۱۹۹۶ توسط یونیسف و برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد معرفی شد و حائز ویژگی‌هایی چون بهره‌مندی از امنیت و سلامت، آموزش و پرورش، تضمین مشارکت کودکان، دسترسی به خدمات و تسهیلات شهری مناسب، حمایت اجتماعی و قانونی، برابری و عدم تبعیض می‌باشد. کلینیک‌های حقوق کودک نیز با توجه به اهمیت موضوع بهره‌مندی کودکان از خدمات ضروری حقوقی بدون تبعیض، لزوم آموزش همگانی، هماهنگی اقدامات در حوزه حقوق کودک و انجام پژوهش‌های تخصصی تشکیل گردید. عملکرد کلینیک حقوق کودک در بسیاری از حوزه‌ها می‌تواند چالش‌هایی که شهرهای دوستدار کودک با آن مواجهند را برطرف نماید.

روش: این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و مراجعه به اسناد بین‌المللی و قوانین داخلی، انجام پذیرفته است.

۱. استادیار گروه حقوق، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۲. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، گروه حقوق عمومی و بین‌الملل، دانشکده حقوق،

الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

یافته‌ها: توسعه پایدار، تحقق دموکراسی شهری و عدالت اجتماعی در گرو مشارکت شهروندان آگاه و مطالبه‌گر در تصمیم‌گیری‌های شهری است. برندهای شهری از جمله شهر دوستدار کودک تا حدی تضمین‌کننده این مهم هستند اما با چالش‌هایی از جمله عدم وجود زیرساخت‌های منابع مالی و انسانی، عدم وجود آگاهی‌های عمومی و فقدان اولویت‌های سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مواجه هستند. فلسفه وجودی کلینیک‌های حقوق کودک و عملکرد آنان به‌ویژه در خصوص آموزش‌های تخصصی همگانی، آگاهی‌رسانی، آماده سازی کارآموزان و دانشجویان مسئولیت‌پذیر و ارائه معاضدت حقوقی و ارائه مشاوره‌های تخصصی در راستای تحقق رفع تبعیض، می‌تواند تا حد زیادی به بر طرف نمودن این چالش‌ها کمک کند.

نتایج: از آن جایی که شهر دوستدار کودک بر اساس کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک ۱۹۸۹، عدم تبعیض، رعایت منافع عالی‌ه کودک، حق ذاتی زندگی، بقا و رشد و نیز احترام به دیدگاه‌های کودک را جزو اصول راهنما دانسته است، کارکرد کلینیک‌های حقوق در این حوزه اهمیت وافر دارد. کلینیک‌های حقوق کودک به عنوان نهادهای مردمی دارای کارکرد آموزشی، پژوهشی، مشاوره‌ای و اجرایی است و از آن جایی که با محل تلاقی همکاری کلیه نهادهای مربوط به حوزه کودک است، می‌تواند به عنوان بازوی عملی و عملی ادارات شهر دوستدار کودک، عمل کند و حضور کودکان و شنیدن صدای آنان را در فرآیندهای تصمیم‌گیری و اجرایی تضمین نماید. نتیجه این که کلینیک‌های حقوقی در کنار برندهای شهری، اصول اساسی حکمرانی مطلوب شامل شفافیت، یکپارچگی، مشارکت، صراحت، برابری و پاسخگویی را متجلی می‌نمایند.

کلیدواژه: حقوق کودک، کلینیک حقوق کودک، حقوق شهری، شهر دوستدار کودک، برند شهری

مذاق‌ه‌ای بر چالش‌های حقوقی کودکان مهاجر در ایران

لیلا میربد^۱، الهه پارسا^۲

زمینه و هدف: یکی از چالش‌های اساسی دولت‌ها در حمایت از حقوق بشر، نحوه برخورد با مهاجران است. موضوع مهاجرت فی‌نفسه از مباحث مهم و ضروری می‌باشد؛ اما هنگامی که این موضوع با کودکان پیوند بخورد اهمیت آن دوچندان شده و تبدیل به یکی از مناقشه‌آمیزترین موضوعات حقوقی می‌شود که دولت‌ها باید جهت حمایت از کودکان مهاجر در قوانین و نظام حمایتی خود به آن بپردازند. هدف این نوشتار شناسایی و تبیین چالش‌های اساسی کودکان مهاجر می‌باشد و در این راستا به این موضوع پرداخته شده است که نظام حقوقی ایران و حقوق بین‌الملل تا چه اندازه و به چه شیوه‌هایی از حقوق کودکان مهاجر حمایت می‌کند.

روش تحقیق: روش به کار گرفته‌شده در این مقاله، توصیفی - تحلیلی بوده و از منابع معتبر کتابخانه‌ای برای گردآوری مطالب استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های حاکی از این است بر اساس فراوانی اتباع مهاجر قانونی و غیرقانونی در ایران از اساسی‌ترین چالش‌های آنان در حوزه حقوق کودک، حق حیات و بقا، حق بر آموزش و تحصیل، حق بر سلامت، حق بر کار و مراقبت از آنان در برابر انواع خشونت‌ها است.

نتیجه: کودکان مهاجر به علت نداشتن علقه و وابستگی به کشور محل مهاجرت از حمایت خاصی برخوردار نیستند و این موضوع باعث به انزوا رفتن کودکان مهاجر می‌شود که نتیجه آن بروز انواع ناهنجاری‌های اجتماعی از

۱. رئیس کلینیک حقوق کودک رشت.

۲. دانش‌آموخته دکتری و پژوهشگر مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه شهید

جمله بزه‌دیی و بزه‌کاری می‌باشد. در نظام حقوق بین‌الملل و نیز حقوق ایران برای حمایت از کودکان مهاجر اگرچه چارچوب کلی فراهم شده است اما این چارچوب‌ها تضمین‌کننده حقوق کودکان مهاجر نمی‌باشد؛ بنابراین جهت حفظ حقوق کودکان و رفع چالش‌های آن‌ها نیازمند تدوین دستورالعمل جامع و کامل در زمینه چالش‌های حقوقی کودکان مهاجر می‌باشیم.

کلید واژگان: حقوق مهاجران، حقوق کودک، حقوق بشر، حقوق ایران.

تأثیر عوامل اقتصادی در پیشگیری ثانویه از بزهکاری کودکان و نوجوانان

مهرداد تیموری^{۱*}، میترا نادرپور^۲

چکیده: امروزه پیشگیری از جرم یکی از مباحث مهم در علم جرم‌شناسی به شمار می‌رود و روز به روز در حال تکامل به‌منظور بررسی همه‌جانبه پدیده جرم و آسیب‌های اجتماعی و ارائه راهبردهای پیشگیری از آن است. در حوزه پیشگیری از جرم منظور از پیشگیری ثانویه یعنی به‌کارگیری تدابیر مناسب و زودهنگام برای جلوگیری از وقوع جرم توسط کودکان و نوجوانانی که در بستر نامناسب خانواده تربیت شده‌اند یا عواملی دیگر همچون عوامل اقتصادی نظیر فقر، بیکاری والدین، هزینه‌های زندگی در آنان تأثیر گذاشته و در وضعیت بحرانی اجتماعی به سر می‌برند که احتمال سوق به بزهکاری از سوی آنان افزایش می‌یابد. از همین رو این پژوهش درصدد شناسایی عواملی است که موجب سوق پیدا کردن کودکان و نوجوانان به بزه می‌شود و همچنین پیشگیری از دریافت برچسب انحراف از سوی نهادهای کنترل بر این قشر می‌باشد. سؤال اصلی تحقیق این است که عوامل اقتصادی چه تأثیری می‌تواند در پیشگیری ثانویه از بزهکاری کودکان و نوجوانان داشته باشد. جهت پاسخگویی به سؤال تحقیق از روش توصیفی تحلیلی و به‌صورت کتابخانه‌ای استفاده شده است. یافته‌ها و نتایج حاکی از آن است که بیشترین میزان بزهکاری مربوط به اقتصاد خانوار است عوامل اقتصادی همان‌گونه که می‌توانند

۱. استادیار گروه حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

Email: mehrdadteymoori1@gmail.com

(نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی،

تبریز، ایران.

بستر بزهکاری را برای کودکان و نوجوانان فراهم نمایند می‌توانند از ارتکاب بزه از سوی آنان نیز پیشگیری کنند و با این وصف که اگر رفاه تحصیلی یا زندگی برای کودکان فراهم باشد و از لحاظ اقتصادی در مشکل نباشند احتمال بزهکاری کاهش یافته و این امر نیز با پیش‌بینی راهبردهای پیشگیرانه توسط دولت‌ها و کمک‌های سازمان‌های مردم‌نهاد نمود بیشتری خواهد داشت.

واژگان کلیدی: پیشگیری ثانویه، بزهکاری، کودکان، نوجوانان، عوامل اقتصادی، رفاه اجتماعی.

جنایت در غزه: کشتار کودکان در پرتو انکار انسانیت و کودکی

قاسم محمدی^۱

چکیده: امروزه اسناد بین‌المللی از جمله کنوانسیون چهارم ژنو و اساسنامه دادگاه بین‌المللی کیفری هدف قرار دادن غیر نظامیان از جمله کودکان و حمله به مراکز غیرنظامی مانند بیمارستان‌ها و مدارس را جنایتی بین‌المللی قلمداد کرده‌اند. با این حال نقض‌کنندگان این قواعد می‌کوشند با توجیهاتی در ساحت حقوقی یا افکار عمومی اقدامات جنایتکارانه خود را موجه جلوه دهند. پیچیده‌ترین توجیه که امروزه در دستگاه سیاسی و خبررسانی رژیم صهیونیستی بسیار شنیده می‌شود به چالش کشیدن هویت انسانی (انکار انسانیت) یا هویت کودکی (انکار کودکی) از طریق انکار وجودی یا ماهوی افراد با سو استفاده از عناوینی چون سپر انسانی، تروریسم، شرارت، دوری از تمدن و عدم التزام به اصول دموکراسی است. در این ادعاها رد پای ایده اخلاقاً شرم‌آور انسان نائنسان یا انسان درجه دو و کودک نائنسان یا ناکودک و یا کودک درجه دو به وضوح قابل مشاهده است. در پس زمینه این رویکرد ضد بشری زمزمه این باور غیر اخلاقی شنیده می‌شود که: «بر آن‌ها هیچ رحم مکن، بلکه زن و مرد، کودک و شیرخوار، گاو، گوسفند، شتر و الاغ ایشان را هم زنده مگذار.» جهان با صورتی پیش رفته از تبعیض در خصوص کودکان رو به رو است که فرد را به دلیل داشتن یا نداشتن یک عقیده، نژاد یا ملیت و یا بی‌تابیتی از طریق انکار انسانیت یا کودکی از زمره افراد دارای حقوق مترتب بر انسان بودن یا کودک بودن بیرون می‌راند. رویکرد خطرناکی که میان کودک فلسطینی و کودک اسرائیلی یا فرد آسیایی و اروپایی آشکارا فاصله گذاری می‌کند. وخامت

۱. عضو هیات علمی گروه حقوق اسلامی. دانشکده حقوق. دانشگاه شهید بهشتی. تهران.

مساله زمانی بیشتر خود نمایی می‌کند که در نظر داشته باشیم که میانگین سنی مردم غزه ۱۷ سال است و در تهاجمات پس از ۷ اکتبر تا زمان نگارش این متن بیش از ۱۷۰۰۰ کودک اهل غزه کشته شده است.

واژگان کلیدی: انکار انسانیت. انکار کودکی. جنایت بین‌المللی. کشتار کودکان. حقوق کودک.

سواد حقوقی - جنایی کودک: در افق جرم‌شناسی برای کودکان (C4C)

سلمان کوفانی^۱

چکیده: زمینه و هدف: تلاش برای درونی‌سازی و ارتقای سطح بینش و سواد حقوقی - جنایی کودکان مؤلفه‌ای فراترربیتی - فراآموزشی است که در چشم‌انداز سیاست جرم‌شناسی برای کودکان (C4C) به مثابه روش یا عاملی نیز نگریسته می‌شود که هم در زمینه‌سازی برای فهم صحیح از امر جنایی نقش دارد و هم می‌تواند به شکل‌گیری تخیل جنایی متعارف و فلسفی در وجود خردسالان کمک کند؛ اقدامی که قطعاً در ارائه تحلیل‌های جنایی معتبرتر از وقایع مختلف معمول در جامعه، افزایش حجم شعورمندی جنایی و تبعاً بازنگری جدی در متدهای نظام آموزشی و حقوقی کشور در مواجهه با آنها اثر دارد. محققاً این فرایند در اصلاح سیاستگذاری جنایی در جوامع و دعوت روشمند از خردسالان برای حضور متعارف در میدان فهم امور جنایی تأثیر شگرفی دارد.

روش: این مقاله به روش توصیفی-تحلیلی و متکی بر منابع کتابخانه‌ای - اسنادی انجام شده است.

یافته‌ها: مدرسه، نظام آموزشی و برنامه‌هایی چون اجباری‌سازی آموزش و تحصیل در سنین خردسالی و بسیاری دیگر از تدابیر معمول در قبال قشر کودک و نوجوان جامعه اگر با فلسفه‌هایی چون آموزش حقوق و جرم‌شناسی برای کودکان اقتران و هم‌افزایی فلسفی داشته باشند، می‌توان به توسعه علوم جنایی در جامعه امید بست. در غیر اینصورت به گواه حقایق ناشی از تحرکات

۱. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب.

جمعیت‌شناختی در جوامع در آینده‌ای نزدیک بر حجم بحران‌های جنایی جامعه و خصوصاً ضعف بینشی در خوانش از آنها افزوده خواهد شد.

نتیجه‌گیری: اصول جرم‌شناسی برای کودکان هرگز به چارچوب اصلاح و بازنگری در نظام آموزش و تربیت کودکان و یا ارائه یکسری متون و منابع آموزشی صرف با محتوای حقوقی-جنایی برای آنها محدود نمی‌گردد. ارتقای سطح سواد جنایی خردسالان از پیش‌نیازهای تکوین و پدیداری تخیل جنایی در وجود آنها و تبعاً دستیابی‌شان به توانایی خوانش حقیقت‌مندانه از امور جنایی است. چنین تحرکی به مهارت‌افزایی فرازمانی هم نیاز دارد.

واژگان کلیدی: کودک، سواد حقوقی و جنایی، تخیل جنایی، جرم‌شناسی برای کودکان.

تهدید حقوق کودکان در پرتو رشد مهاجرت‌سبزی در ایران

میثم کلهر نیاگلکار^۱

چکیده: رشد مهاجرت‌سبزی علیه اتباع افغانستانی در ایران به یکی از چالش‌های مهم اجتماعی با پیامدهای حقوق بشری تبدیل شده است که به‌ویژه حقوق کودکان مهاجر را در معرض تهدیدهای جدی قرار می‌دهد. این مطالعه به شیوه توصیفی - تحلیلی با اتکا به منابع اسنادی و مشاهدات میدانی با هدف بررسی ابعاد تهدید و نقض حقوق کودکان افغانستانی در ایران به ویژه از دریچه رشد ضدفرهنگ مهاجرت‌سبزی در کشور و چاره جویی‌هایی برای این معضل به انجام می‌رسد. یافته‌ها نشان می‌دهد، کودکان افغانستانی که بسیاری از آن‌ها در ایران به دنیا آمده‌اند، در نتیجه رفتارهای تبعیض‌آمیز و برچسب زنی با بحران‌های هویتی و شخصیتی دست به گریبان می‌شوند و با مشکلاتی نظیر محرومیت از تحصیل یا تحصیل در شرایط سخت، کار اجباری در محیط‌های نامناسب، محرومیت از حمایت‌های دولتی و اجتماعی، برخوردهای ناعادلانه و برچسب‌زنی‌های منفی دست و پنجه نرم می‌کنند. این تبعیض‌ها و تجربه‌های ناگوار اجتماعی سلامت جسم و روان کودکان افغانستانی را هدف قرار داده، علاوه بر کرامت انسانی آن‌ها، حق بر سلامت و حق بر آموزش این کودکان را در معرض جدی‌ترین و عمیق‌ترین تهدیدها قرار می‌دهد. همچنین تشویش بی‌تابی و فقدان تعلق معنوی به کشور و واگرایی ناشی از ضربه‌های روحی، آنان را شهروندان مستعدی برای سازش‌ناپذیری فرهنگی در آتیه ایران قرار می‌دهد. ساماندهی فوری امور اتباع، اصلاح سیاست‌ها و قوانین موجود، آگاهی‌افزایی و فرهنگ‌سازی در قلب جامعه با هدف مقابله با حمله‌های تبلیغاتی

۱. پژوهشگر مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی،

علیه مهاجران، افزایش سواد حقوقی جامعه در زمینه حقوق کودکان که فارغ از هر گونه نژاد و ملیت آنان بر اساس اسناد بین‌المللی تعلق می‌یابد، و حمایت از کودکان مهاجر در محیط مدارس و کار، از اقدامات بایسته برای مقابله با تهدیدات مواجهه با کودکان مهاجر در ایران به شمار می‌روند.

واژگان کلیدی: مهاجرت‌ستیزی، کودکان افغانستانی، بحران حقوق بشری، حق بر سلامت، حق بر آموزش.

حمایت از حق آموزش کودکان محروم و مهاجر

محمد مهدی مقدادی^۱

حق بر آموزش یکی از حقوق اصلی و بنیادی بشر است (ماده ۲۶ اعلامیه حقوق بشر، ماده ۳ میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ماده ۱۸ میثاق حقوق مدنی سیاسی) که بر اساس آن همه انسان‌ها اعم از کودکان و بزرگسالان حق دارند از یادگیری و آموزشی بهره‌مند شوند که موجب شکوفایی شخصیت و توانمندسازی آنان در جهت رشد و توسعه علمی، فرهنگی، اجتماعی شده و در پرتو آن تقویت و ارتقای احترام به حقوق بشر، مشارکت موثر، صلح، برابری و دوستی فراهم گردد.

حق آموزش کودکان (که موارد ۲۸ و ۲۹ کنوانسیون حقوق کودک مورد تأکید قرار گرفته) به لحاظ ضرورت‌ها، نگرانی‌ها و حساسیت‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است، این ضرورت و اهمیت در مورد کودکان در معرض خطر از جمله کودکان محروم، مهاجر و پناهنده بسیار بیشتر است؛ چه این که حق بر آموزش کودک بر مبنای کرامت بشری، شامل مجموعه زیادی از معارف، یادگیری‌ها و مهارت‌آموزی می‌شود و تحقق آن‌ها برای چنین کودکانی با وجود الزامات بین‌المللی و اقدامات مؤسسات حامی حقوق کودک همچون یونیسف، با کم‌توجهی و نگرانی‌های فراوان همراه است.

از منظر شریعت اسلامی، تحصیل علم و فراگرفتن معارف لازم و مهارت‌های سودمند حقی مسلم و عاری از تبعیض برای تمامی کودکان است. البته در وهله نخست وظیفه تأمین این حق اساسی بر عهده والدین است (حق الوالد الولد ان یعلمه الکتابه) اما به موازات آن حکومت اسلامی وظیفه نظارت و حمایت لازماً در این باره دارد، به ویژه اگر خانواده در تأمین این حق و فراهم کردن امکانات و

۱. دانشیار دپارتمان حقوق دانشگاه مفید.

ملزومات آموزشی قصور کرده یا ناتوان باشد. اما اگر دولت نیز کوتاهی کرده یا نتواند در این باره به شایستگی اقدام کند، به موجب مبانی و قواعد مسلم (تعاون، ارشاد جاهل، تکافل اجتماعی) این وظیفه بر عهده جامعه اسلامی و عدول مومنین و نخبگان توانمند است که در خصوص کودکان محروم از آموزش و تحصیل، حمایت‌های لازم را فراهم آورده و کاستی‌ها را جبران نمایند (وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ). بدین سان سیاست‌ها و تدابیر شریعت اسلامی در خصوص کودکان محروم و مهاجر به گونه‌ای است که هیچ‌گاه حق آموزش آنان مورد کوتاهی و تضییع قرار نگیرد. این نوشتار پس تحلیل مبانی اسلامی و تبیین این آموزه‌ها، در ادامه به راهکارهای مناسب در تأمین حق آموزش این دسته از کودکان می‌پردازد.

کلید واژگان: کودک محروم، کودک مهاجر، حمایت از کودکان، حکومت اسلامی

هستی‌شناسی حق بر آموزش کودکان بدون تابعیت و پناهنده در پرتو قوانین ایران و اسناد بین‌المللی حقوق بشر

محمد مهدی سیدناصری^۱، نوبان فشندی^۲

زمینه و هدف: امروزه برخورداری از آموزش و پرورش همانند برخورداری از آب و غذا برای ادامه حیات امری ضروری و از این جهت به یکی از حقوق اساسی کودکان نسبت به خانواده و جامعه تبدیل شده است. همچنین اصل عدم تبعیض گنجانده شده در منشور ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر و سایر اسناد بین‌المللی خاص از جمله پیمان‌نامه‌ی حقوق کودک ایجاب می‌نماید که دولت‌های عضو با وضع مقررات و پیش‌بینی اقدامات لازم، برابری کودکان را در بهره‌مندی از حقوق و آزادی‌های مقرر در اسناد حقوق بشری تضمین نمایند. براین اساس کودکان پناهنده و بدون تابعیت که با توجه به شرایطشان با مشکلات متعددی روبه‌رو هستند نیز می‌بایست بدون هیچ‌گونه تبعیضی از حق آموزش و پرورش بهره‌مند گردند. محرومیت از تحصیل هر کودک می‌تواند آسیب عاطفی، ذهنی و اجتماعی را برای وی به همراه داشته باشد و کودک را از قابلیت‌های زندگی آینده‌اش محروم نموده، در بلند مدت نیز موجب افزایش آسیب‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی گشته، و هزینه‌گزافی را به جامعه تحمیل نماید. براین اساس اتخاذ اقدامات لازم برای فراهم نمودن امکانات آموزش و پرورش برای کلیه کودکان بدون هیچ تبعیضی بایستی از

۱. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات.

۲. عضو هیات علمی، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران غرب.

اولویت‌های هر جامعه قرار گیرد. حال این پرسش قابل طرح است که حق آموزش کودکان پناهنده و بدون تابعیت در پرتو قوانین ایران و اسناد بین‌المللی حقوق بشر ناظر بر پناهندگی چگونه قابل تحلیل است؟

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و بررسی طیف وسیعی از اسناد و رویه‌ها و سایر آثار پژوهشی، مطالب، جمع‌آوری و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها و نتایج: حق بر آموزش یکی از حقوق بنیادین کودک می‌باشد و تبعیض در اجرای حق آموزش برای کودکان به طور کلی و همچنین کودکان پناهنده و بدون تابعیت به طور خاص بیش از آن‌که ناشی از خلا قانونگذاری باشد، در نتیجه عدم وضع قوانین اجرایی داخلی مناسب و همچنین فقدان ضمانت اجرا می‌باشد. لذا آن چه در زمینه‌ی حمایت از حق بر آموزش کودکان ضرورت دارد، استحکام قواعد و مقررات بین‌المللی مربوطه از یکسو و عزم و تعهد دولت‌ها و جامعه‌ی بین‌المللی برای به اجرا در آوردن این قواعد و مقررات در جهت عدم تبعیض، همگانی و رایگان نمودن حق آموزش برای کودکان از سوی دیگر می‌باشد.

کلیدواژه: تابعیت، حقوق، کودک، اسناد بین‌المللی، آموزش، قوانین ایران.

حق بر آموزش کودکان در مخاصمات مسلحانه با تاکید بر قطعنامه ۲۶۰۱ شورای امنیت

الهام لامعی رامندی^۱، محمدمهدی سیدناصری^۲

زمینه و هدف: حق کودکان بر آموزش کلید توسعه فردی و آینده درخشان جامعه‌ی بین‌المللی است و نقش اساسی آن در ایجاد جوامع آگاه، محرک اصلی توسعه‌ی پایدار است. با این حال، در سراسر جهان و در جریان منازعات مسلحانه طرف‌های متخاصم یکی از اساسی‌ترین قواعد مخاصمات مسلحانه را نادیده می‌گیرند؛ حمایت از حقوق کودکان. ماهیت طولانی مخاصمات امروزی آینده تمام نسل‌های کودکان را تحت تأثیر قرار داده است. بدون دسترسی به آموزش، نسلی از کودکان که در شرایط جنگ زندگی می‌کنند، بدون مهارت‌هایی که برای کمک به دولت و اقتصادشان نیاز دارند، بزرگ شده و این امر وضعیت ناامیدکننده‌ای برای میلیون‌ها کودک و خانواده‌هایشان ایجاد می‌کند. حق کودکان بر تحصیل نمی‌تواند در مناطق درگیری بدون حمایت از آموزش مورد حمایت قرار گیرد و از این‌روی شورای امنیت سازمان ملل متحد از سال ۱۹۹۹ میلادی با صدور چندین قطعنامه به وضعیت کودکان در مخاصمات مسلحانه پرداخته و بر اهمیت حمایت ویژه از کودکان در مخاصمات مسلحانه جهت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی تأکید نموده است. طی ۲۵ سال اخیر که شورای امنیت حمایت از کودکان در مخاصمات مسلحانه را در دستور کار خود قرار داده است، درگیری‌های پیچیده و طولانی در سراسر جهان منجر به نقض تعداد

۱. مدرس دانشگاه، کارشناسی ارشد حقوق عمومی، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین.

۲. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات.

فزاینده‌ای از حقوق کودکان شده است. با تشدید حملات ویرانگر به مدارس و غیرنظامیان مرتبط در سراسر جهان، موضوع آموزش در شرایط جنگی در شورای امنیت و سازمان ملل به‌طور گسترده‌تری در سال‌های اخیر اهمیت پیدا کرده است. قطعنامه‌ی ۲۶۰۱ بر نقش ارزشمند آموزش برای افراد و جامعه، خصوصاً به عنوان فضایی امن و نجات‌بخش، تأکید نموده و ارائه‌حفاظت و تسهیل ادامه آموزش در مخاصمات مسلحانه را اولویت اصلی جامعه بین‌المللی تلقی نموده است. حال سوال مهمی که پیش می‌آید این است که تصویب قطعنامه‌ی ۲۶۰۱ شورای امنیت چه تأثیراتی بر کنش دولت‌ها در عرصه‌ی عمل در حمایت از حق بر آموزش کودکان در مخاصمات مسلحانه بین‌المللی دارد؟

روش: روش‌شناسی پژوهش بر اساس هدف از نوع بنیادی و بر اساس ماهیت از نوع توصیفی و تحلیلی و کیفی است. در گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای و اسنادی استفاده شده است.

یافته‌ها و نتایج: قطعنامه‌ی ۲۶۰۱ شورای امنیت بر نقش ارزشمند آموزش برای افراد و جامعه، خصوصاً به عنوان فضایی امن و نجات‌بخش، تأکید نموده و ارائه، حفاظت و تسهیل ادامه آموزش در مخاصمات مسلحانه را اولویت اصلی جامعه بین‌المللی تلقی نموده است. شورای امنیت، از رهگذر تصویب قطعنامه ۲۶۰۱ به اتفاق آرا، گامی منحصر به فرد و پر اهمیت در شناسایی نقش اساسی آموزش به عنوان چشم اندازی به منظور دستیابی به صلح و امنیت بین‌المللی، برداشته است. با این وجود، امکان سنجش میزان تأثیرات مثبت این قطعنامه بر کنش دولت‌ها در عرصه‌ی عمل هنوز ممکن نیست.

کلیدواژه: حق بر آموزش، حقوق کودک، مخاصمات، قطعنامه، شورای امنیت

تکالیف کلی دولت‌ها در حمایت از حقوق کودکان کار در محیط آفلاین و آنلاین از منظر حقوق بین‌الملل

مهشید جمالی^۱، محمد مهدی سیدناصری^۲

زمینه و هدف: کار کودک معضلی فراگیر و پیچیده در جهان معاصر است که نیازمند توجه ویژه از سوی دولت‌ها می‌باشد. امروزه کار کوک به دو دسته کار در محیط آفلاین و آنلاین تقسیم می‌شود و صرفاً نوع سنتی آن مطرح نیست. کودک کار آفلاین همان کودکی است که در خیابان به فروش کالاهای کم ارزش، واکس زدن و کارهایی از این قبیل مشغول است و برای همه ما آشناست. اما امروزه با ظهور عصر انقلاب صنعتی چهارم و با پیدایش شبکه‌های اجتماعی و دسترسی آسان به آن، با پدیده‌ای تحت عنوان کودک کار آنلاین مواجه هستیم. کودکانی که در فضای مجازی فعالیت دارند و وسیله‌ای برای جلب توجه، به شهرت رسیدن و در نهایت کسب درآمد برای والدین هستند و کمتر به آن‌ها پرداخته می‌شود. در این میان باتوجه به نقض حقوق این کودکان و آسیب‌هایی که کار کودک به دنبال دارد پرسشی که مطرح می‌شود آن است که دولت‌ها چه تکالیف و تعهداتی در حمایت از کودکان کار در محیط آفلاین و آنلاین دارند؟ و از طریق چه راه کارهایی می‌توان با آن مقابله کرد و در جهت رفع آن کوشید؟

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل عمومی، دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران غرب

۲. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی،

دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و بررسی طیف وسیعی از اسناد و رویه‌ها و سایر آثار پژوهشی، مطالب، جمع‌آوری و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها و نتایج: تعهد حقوقی و سیاسی و اجتماعی و ملی می‌تواند یکی از مهمترین کلیدهای حذف موثر کار کودکان در محیط آفلاین و آنلاین باشد. در نبود تعهد حقوقی و سیاسی و اجتماعی جدی از سوی دولت‌ها، تلاش‌های دیگر شرکا در مبارزه علیه کار کودک در این دو محیط عملاً تاثیر چندانی نخواهد داشت. بنابراین، دولت‌ها متعهد به قانون‌گذاری، اجرای قوانین و نظارت بر اجرای قوانین و حمایت اجتماعی می‌باشند.

کلیدواژه: کودکان کار، حقوق کودک، دولت، تکالیف، حقوق بین‌الملل .

تعهدات دولت‌ها در زمینه اعمال تبعیض مثبت در حمایت از حقوق کودکان کار

سارا سیدناصری^۱، محمد مهدی سیدناصری^۲

زمینه و هدف: مسئله‌ی کار کودک یکی از نقاط حساس در نظام حقوق کودک است، یعنی بازشناسی این‌که در حقوق کودک چه مواردی را به‌عنوان کار کودک و چه مواردی به‌عنوان بهره‌کشی یا کار خوب یا کار بد می‌دانیم، حائز اهمیت است. کار کودکان بنا بر غلبه‌ای که در بیشتر موارد وجود دارد در واقع نوعی بهره‌کشی از این کودکان محسوب می‌گردد و کار کودکان هرچند با مضمون فعالیت و شرایط کودکان کار و خیابان قرین است اما یکسان نیست. در اسناد زیادی به مفهوم کار کودک پرداخته شده و در نظام حقوقی ایران نیز کارکردن کودکان تا ۱۵ سالگی - سنی که قانون کار تعیین نموده است - ممنوع است. آنچه به‌عنوان کار کودک در اذهان تجلی عینی دارد، پدیده‌ی **بهره‌کشی از کودکان زیر سنین ۱۵ سال در خیابان‌ها** است و اغلب این کودکان مورد سو استفاده قرار می‌گیرند و در پوشش ساماندهی از دسترنج کودکان استفاده می‌شود. از منظر حقوقی و تحلیلی، هیچ افتراقی میان کودکان کار و خیابان و دیگر کودکان وجود ندارد و آنها هم از حق بر آموزش، حق بر سلامت، حق بر بازی، شادی و سرگرمی و تفریح، حق بر بهداشت و بهره‌مندی از حمایت مانند سایر کودکان برخوردار هستند اما در منظومه حقوقی یک مفهومی وجود دارد به‌عنوان **تبعیض مثبت** و به نظر می‌رسد این کودکان

۱. مدرس دانشگاه، دکتری دندانپزشکی و متخصص اطفال، گروه دندانپزشکی، دانشکده آمریکایی شارجه، امارات.

۲. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات.

باتوجه به موقعیت آسیب‌پذیر و آسیب‌زا می‌بایست مورد حمایت مضاعف قرار گیرند و دولت‌ها متعهد هستند تا مطابق با کنوانسیون حقوق کودک ملل متحد از آنان حمایت ویژه‌ای نمایند. حال این پرسش قابل طرح است که تعهدات دولت‌ها در زمینه‌ی اعمال تبعیض مثبت در حمایت از حقوق کودکان کار چگونه قابل تحلیل است؟

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و بررسی طیف وسیعی از اسناد و رویه‌ها و سایر آثار پژوهشی، مطالب، جمع‌آوری و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها و نتایج: کودکان کار و خیابان با زنجیره‌ی تسلسل‌وار از نقض حقوق بنیادین خود مواجه هستند و این کودکان ممکن است در معرض خشونت‌های متعددی از جمله خشونت‌های کلامی، رفتاری، فیزیکی حتی خشونت‌های جنسی و تعدی و تجاوز قرار گیرند همچنین ممکن است حق بر آموزش، سلامت و .. این کودکان مورد خدشه قرار گیرد. دولت‌ها متعهد هستند تا سلسله‌ای از اقدامات حمایتی متعدد و گسترده‌ای را از این کودکان انجام دهد. جمهوری اسلامی ایران نیز عضو این کنوانسیون است و همچنین بر اساس موازین شرعی، تعهد برای دولت ایران وجود دارد که در قبال تعهدات کنوانسیون حقوق کودک ایفای حق انجام دهد.

کلیدواژه: دولت‌ها، تعهدات، تبعیض مثبت، کودک کار.

کنکاشی بر موضع قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ در قبال ترک فعل‌های مجرمانه نسبت به این اشخاص

محسن شریفی^۱

چکیده: در میان مقرره‌های تاکنون وضع شده‌ی ناظر به حمایت از اطفال و نوجوانان در نظام حقوقی ایران، قانون پنجاه و یک ماده‌ای مصوب سال ۱۳۹۹ جامع‌ترین به‌شمار می‌رود. این مصوبه، حاوی تازه‌های درخوری در این زمینه و تضمین‌های راجع بدان‌ها است. از جمله این‌که بیش از پیش، به اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با این قشر مسئولیت بخشیده و در ازای نقض وظیفه، تهدید به واکنش کیفری کرده است. این پژوهش، در پرتو روش توصیفی-تحلیلی و در چارچوب اطلاعات کتابخانه‌ای، برمدار این پرسش‌ها شکل‌گرفته است که کنش‌های مجرمانه‌ی برپایه‌ی ترک فعل مورد توجه این قانون و شرایط تحقق آن کدام‌اند؟ کمیت و کیفیت ضمانت اجراهای این رفتارها چه تناسبی با شدت آن‌ها دارد؟ چه مصداق‌های دیگری از بی‌مبالاتی صاحبان مسئولیت در قبال اطفال و نوجوانان، به‌رغم بایسته‌ی جرم‌انگاری بودن، از نگاه قانون‌گذار مغفول مانده است؟ حسب یافته‌های تحقیق، فراهم نشدن موجبات تحصیل، بی‌توجهی منجر به آسیب جسمی، جنسی و روانی، و بی‌اعتنایی به وضعیت‌های مخاطره‌آمیز، موجبی برای مسئولیت کیفری والدین و دیگر اشخاص واجد تکلیف در برابر اشخاص یاد شده دانسته شده است. با این حال، رویکرد قانون‌گذار از دوسو با ایراد روبرو است. نخست، عدم جرم‌انگاری برخی از ترک فعل‌های سزاوار واکنش، نظیر غفلت منتهی به اعتیاد افراد مورد بحث به مواد مخدر یا فرار از سکونت‌گاه. دوم، پیش‌بینی پاسخ‌های کیفری نه‌چندان

۱. استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه شیراز.

بازدارنده‌ای چون مجازات درجه هشت برای بی‌توجهی ختم شده به آزار جنسی آن‌ها با هر سطح از شناخت.

واژگان کلیدی: اطفال و نوجوانان، والدین و سرپرستان قانونی، سایر اشخاص، ترک فعل مجرمانه، ضمانت اجرا

خانواده و نقش آن در تربیت متعادل کودک در مراحل حساس رشد

تقی ابوطالبی احمدی^۱

چکیده: تربیت کودک یکی از وظایف خطیر والدین است که در خانواده صورت می‌گیرد. روانشناسان بر این باورند که عمده عوامل شخصیت انسان در همان سالهای اول زندگی شکل می‌گیرد؛ بنابراین بهترین دوران برای تربیت متعادل و متوازن هر کسی به دوران کودکی او اختصاص پیدا می‌کند. به عبارت دیگر مناسب‌ترین زمان پرورش رفتارهای مطلوب برای به کارگیری در دوران‌های بعدی زندگی، زمانی است که هنوز شخصیت کودک به صورت کامل شکل نگرفته و مسئولیت این امر مهم در دوره حساس رشد متوجه خانواده می‌باشد. خانواده زمانی می‌تواند فرزندی متعادل و رشد یافته تحویل جامعه دهد که خود از تعادل و توازن کافی برخوردار باشد.

خانواده متعادل و متوازن تجلی گاه شکوه وحدت و یکپارچگی است؛ اینجا همان جایگاهی است که بشر از صفات شیطانی دست می‌کشد و صفات رحمانی چون مودت، فضل، عفو، اغماض و لطف را به تمرین و تجربه می‌گذارد و صلاحیت خویش را به هستی عرضه می‌کند و صلابت خلیفه‌گری حق را می‌آزماید. اینجا از فردیت و خودنگری بیرون می‌آید و به کمال زوجیت و زیبایی، صفا و همدلی می‌رسد و کارکرد اصلی خود که یکی از آنها تولد و تربیت فرزند صالح است را به نمایش می‌گذارد.

بشر از نخستین روزهای حضور خود بر عرصه خاک و شکوفایی جوانه‌های تأمل و تدبیر بر شاخسار حیات به خوبی دریافته است که خانه و خانواده بهترین مأمن انسان و شایسته‌ترین کانون برای تبلور سکون و امنیت است و در این میان می‌

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان، دکترای تخصصی روانشناسی تربیتی

Email: taghiabutalebi@gmail.com

توان اذعان نمود که هبوط «آدم ابوالبشر» با همسری «حوا» به عالم خاک و ورود این دو یار هم اندیش و مهربان از عالم افکار، خود گویای روشن این حقیقت است. در خانواده متعادل هر یک از اعضا خانه از جایگاه ویژه‌ای بر خوردار بوده و روحیه شایسته سالاری به جای مرد سالاری، زن سالاری و فرزند سالاری حاکم می باشد. برای طراحی خانواده‌ای آرام و متعادل که در آن هر یک از اعضا بتوانند با توجه به فرصت‌های در اختیار به رشد مطلوب خود برسند، تفکر مرد سالاری، زن و یا فرزند سالاری از جایگاه قابل قبولی برخوردار نبوده، بلکه آنچه که مسلم است تفکر شایسته سالاری ایده مورد قبول همگان است و امور خانواده بر اساس مشورت و همدلی همه اعضا با همدیگر به پیش می رود. اسلام نیز نه مرد مدار است، نه زن مدار؛ محور قوانین حق مداری بر پایه کرامت انسان و مصلحت خانواده و سلامت جامعه است و در چنین نظامی مرد و زن، حق‌گرا و کارگزار بوده و نسبت به خانواده و اعضای آن مسئول می باشند.

سالهای نخست تربیت انسان به عنوان سنین حساس رشد، بسیار اهمیت داشته و ساختار جسمانی، عاطفی و اخلاقی کودکان را شکل می دهد و آن زمانی است که کودکان برحسب نیاز و ضرورت آفرینش در کنار اعضای خانواده خود بسر می برند. در دیدگاه صاحب نظران و علمای تعلیم و تربیت خانه محیطی سالم، پرنشاط و سرشار از آرامش، عاطفه و دوستی‌ها بوده و بهترین بستر برای رشد عواطف و کمالات انسانی شناخته می شود. در چنین محیطی کودک احساس آرامش و امنیت می کند و خصلت‌های انسانی در او شکوفا می گردد. با توجه به ظهور عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات، نوع تربیت نیز در این زمان با دوره‌های گذشته متفاوت است. بدرستی باید گفت که امروزه فاصله زیاد والدین با فرزندان، کم رنگ شدن روابط صمیمی، سست شدن بنیان خانواده و تهاجم فرهنگی همه این موارد از موانع رشد و تربیت متعادل و متوازن فرزند می باشد.

کلید واژه: خانواده، کودک، تربیت متعادل، مراحل حساس رشد

تاثیر رسانه‌ها در تثبیت حق بر سلامت کودکان

فرشته فرامرز^{۱*}، زهرا جاوید^۲

چکیده: همه‌ی کودکان، حق بهره‌گیری از امکانات و خدمات سلامت و حفاظت در برابر خشونت روحی و روانی، صدمات و سوءاستفاده را دارند. بعضی از گروه‌های کودکان، برای بهره‌مندی از حقوق خود، به حمایت ویژه نیاز دارند. مطالعات نشان می‌دهند که رسانه می‌تواند اطلاعاتی را در مورد رفتارهای کم‌خطر و بهداشتی به افراد ارائه دهد و ارتباط‌های اجتماعی را گسترده‌تر سازند. با این حال شواهد جدید نگرانی‌های جدی را در مورد تاثیر رسانه بر بروز رفتارهای خشونت آمیز، رفتارهای جنسی، مصرف مواد مخدر، اختلالات تغذیه‌ای و مشکلات تحصیلی مطرح کرده‌اند. روش تحقیق، مطالعه‌ی کتابخانه‌ای و بررسی محتوای قوانین ملی و بین‌المللی مرتبط با حق سلامت کودکان و وضعیت فعلی کودکان ایرانی بوده است. اطلاعات مورد نیاز، از گزارش‌ها و قوانین ملی موجود، سازمان‌های دولتی کشور و مقالات علمی، استخراج شده است. نتایج حاصل از این پژوهش حاکی از آن است که در نظام بین‌الملل حقوق بشر به خصوص در حوزه حمایت از حقوق کودکان، تمهیدات جامعی پیش روی دولت‌ها قرار گرفته است. در اسلام نیز سلامت افراد در آیات و روایات بسیاری مورد تاکید واقع شده است. اما در نظام حقوقی ایران هرچند اقداماتی در زمینه حمایت از حق بر سلامت کودکان در رسانه‌ها انجام شده است، اما در عمل تا رسیدن به وضعیت مطلوب فاصله زیادی وجود دارد.

واژگان کلیدی: رسانه، حق بر سلامت، کودک، فقه و حقوق

۱. دانشجوی مقطع ارشد رشته حقوق پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد
fereshtefaramarzii@gmail.comEmail:

۲. دانشجوی مقطع ارشد رشته حقوق پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد

بررسی حق تحصیل کودکان و ارائه راهکارها و پیشنهاد در این خصوص

حسام‌الدین ترکمن^۱، شهرزاد دربندی^{۲*}

چکیده: هر فردی به نوبه خود سهمی در آموزش و پرورش و حقوق کودکان دارد مانند معلمان و والدین و کارفرمایان و دولت. منابع با کیفیت بالا می‌تواند نتایج سیستم آموزش و پرورش را تحت تاثیر قرار دهد. با این حال حقوق کودکان می‌تواند به راحتی فراموش شود. این موضوع برای دولت‌ها خیلی کم اتفاق می‌افتد. به عنوان مثال طلب یاری از دید کودکان زمانی اتفاق می‌افتد که بحث در خصوص آموزش و پرورش و سیاست باشد. البته در بسیاری جهات این موضوع در دستور کار آموزش پرورش برای همه افراد واجد شرایط یکسان است. هر فردی بنا به نیاز خود خدمات مدرسین خوب و واجد شرایط و برنامه‌ریزی صحیح و مناسب و منابع استاندارد را به خوبی می‌شناسند اما آموزش و پرورش نیاز به دستیابی فراتر از آن دارد. پژوهش حاضر بر اساس روش توصیفی-تحلیلی و بر پایه اسناد و منبع کتابخانه‌ای نگاشته شده است و در این راستا، با مطالعه اسناد بین‌المللی، با هدف کاربردی، اطلاعات به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. کنوانسیون حقوق کودکان جزئیات ضروری را به شکلی بین‌المللی انجام داده و احترام به حقوق کودکان را خواستار است. به طور خاص این کنوانسیون، مجموعه‌ای روشن از دستورات را برای تضمین مراقبت‌هایی برای کودکان در رابطه با تمام مسائل را ارائه نموده

۱. دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، گروه حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه ایدان و مذاهب، قم، ایران

۲. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل، گروه حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، قشم،

Email: Shahrooz_d@yahoo.com

ایران (نویسنده مسئول)

است. دستیابی به این اهداف شامل احترام و ارزش نهادن به کودکان به عنوان شرکت‌کنندگان در آموزش است، البته اگر به طور کامل اجرا شود.

کلمات کلیدی: حق تحصیل کودکان، حق بر آموزش و پرورش، معلولین، حقوق بین‌الملل، کنوانسیون

چالش‌های دولت ایران در برابر حقوق کودکان کار با توجه به حقوق بین‌الملل

پردیس کریم‌پور^{۱*}، الهه بهرامی^۲

چکیده: این مقاله به بررسی چالش‌های دولت ایران در زمینه حقوق کودکان کار با توجه به الزامات و استانداردهای حقوق بین‌الملل پرداخته و تحلیل جامعی از وضعیت فعلی و نیازهای اصلاحی در این حوزه ارائه می‌دهد. هدف اصلی تحقیق، شناسایی مشکلات و ضعف‌های موجود در سیاست‌ها و قوانین مربوط به حقوق کودکان کار و مقایسه آن‌ها با استانداردهای بین‌المللی است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که فقر اقتصادی، بیکاری، و کمبود فرصت‌های آموزشی از جمله عوامل اصلی مؤثر در افزایش پدیده کار کودکان در ایران هستند. شرایط سخت و بهره‌کشانه کار برای کودکان، تأثیرات منفی جدی بر سلامت جسمی و روانی آن‌ها و آینده تحصیلی و شغلی‌شان دارد. در حالی که قوانین موجود، مانند «قانون کار» و «قانون حمایت از کودکان و نوجوانان»، به‌طور نسبی به حقوق کودکان پرداخته‌اند، ضعف‌های اجرایی و نواقص نظارتی مانع از تحقق کامل اهداف این قوانین شده است. مقایسه وضعیت فعلی با استانداردهای بین‌المللی نشان می‌دهد که ایران در برخی زمینه‌ها نیازمند اصلاحات جدی است تا با تعهدات جهانی خود هماهنگ شود. همچنین، تأثیرات فرهنگی و اجتماعی بر وضعیت حقوق کودکان کار، از جمله نگرش‌های سنتی به کار کودکان، بر اجرای مؤثر قوانین تأثیرگذار است. پیشنهادات تحقیق شامل تقویت اجرای قوانین، بهبود سیستم‌های نظارتی، سرمایه‌گذاری در نظام

۱. کارشناسی ارشد رشته حقوق، دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب

Email: pardiskarimpour1998@yahoo.com

۲. کارشناسی حقوق دانشگاه آزاد

آموزشی، و ارتقای آگاهی عمومی است. این مقاله با هدف ارائه راهکارهای عملی برای بهبود وضعیت حقوق کودکان کار در ایران و تحقق اهداف جهانی حقوق بشر و عدالت اجتماعی، به شناسایی چالش‌ها و ارائه راهکارهای مؤثر پرداخته است.

کلمات کلیدی: چالش‌ها، کودکان کار، حقوق بین‌الملل

تحلیل حق بر آموزش کودکان در پرتو حق تامین و حمایت در کنوانسیون حقوق کودک و نظام حقوقی ایران

سعید محجوب^۱

چکیده: حق بر آموزش کودکان به صراحت در کنوانسیون حقوق کودک و نظام حقوقی ایران پیش بینی شده است. با این حال آنچه محل تامل است جایگاه این حق و تبیین آن از منظر حق تامین و حمایت است. از آنجا که حق تامین جنبه مثبت و حق حمایت جنبه منفی حمایت از حقوق کودک است، ثمره چنین تبیینی در الزامات حقوقی و قانونی و بایسته‌های تقنینی از یک سو و هم چنین در فهم نسبت آن با سایر حقوق کودک و الزامات آن از جمله حق تنبیه وی، خود را نمودار می‌سازد. حق آموزش به نظر می‌رسد حقی دو وجهی و شامل حق تامین و حق حمایت است. از منظر تامین، دولت‌ها مکلف به ایجاد و فراهم ساختن بسترهای لازم آموزش کودکانند و از منظر حمایت، هر گونه مانعی که این حق را از کودک سلب کند، باید مورد مقابله قرار گیرد. تمرکز کنوانسیون حقوق کودک با توجه به اقتضائات بین‌المللی آن بر حق تامین و رایگان بودن آموزش در مقطع ابتدایی و نظام حقوقی ایران به حق تامین و حمایت به صورت توأمان با تاکید بر رایگان بودن آموزش در مقطع ابتدایی و متوسطه است.

واژگان کلیدی: حق تامین، حق حمایت، کنوانسیون حقوق کودک، حق آموزش

۱. استادیار گروه حقوق خصوصی دانشکده حقوق دانشگاه قم

چالش‌های حقوقی بشری فناوری نوین چت جی پی تی با تاکید بر حق آموزش کودکان در کنوانسیون حقوق کودک

سیما حاتمی^۱، محمد صابر راد^۲

چکیده: هوش مصنوعی در دو دهه گذشته به شدت تکامل یافته است و به جریان اصلی در حوزه‌های مختلف علمی از جمله آموزش تبدیل شده است، در این میان فناوری نوین چت جی پی تی^۳ عمدتاً برای ارتقاء خدمات سیستم‌های آموزشی هوشمند اداری و پشتیبانی دانشگاهی استفاده شده است. این فناوری، یک ربات چت مبتنی بر هوش مصنوعی، که توسط شرکت (OpenAI) توسعه یافته و در نوامبر ۲۰۲۲ منتشر شده است. فناوری موردنظر، به دلیل عملکرد چشمگیر خود در ایجاد پاسخ‌های جامع، سیستماتیک و آموزنده مانند انسان به ورودی‌های کاربر از طریق پردازش زبان طبیعی، به سرعت مورد توجه کل جامعه بین‌المللی قرار گرفته است. با توجه به چالش‌های حقوقی و اخلاقی استفاده از این فناوری، تحقیق حاضر پیامدهای این فناوری را از حیث آموزش کودکان به مذاقه گذارده است.

کلمات کلیدی: هوش مصنوعی، چت جی پی تی؛ اخلاق؛ حقوق کودک، حقوق بشر

۱. دکتری حقوق بین‌الملل عمومی و پست داک دانشگاه تهران، مشاور حقوقی و مدرس دانشگاه

۲. استادیار گروه حقوق بین‌الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

3. ChatGPT

توانمندسازی نیروی کار فردا: تحلیلی جامع از حمایت از حقوق کودکان کار در ایران

سید حمید حسینی^{۱*}، سیده مهشید میری بالاجورشری^۲

چکیده: پژوهش حاضر به ارائه تحلیلی جامع از حمایت از حقوق کودکان کار در ایران با تمرکز بر چالش‌ها و فرصت‌های توانمندسازی نیروی کار فردا می‌پردازد. زمینه کار کودکان در ایران با تعامل پیچیده عوامل اجتماعی - اقتصادی، هنجارهای فرهنگی و چارچوب‌های قانونی مشخص می‌شود که تجارب کودکان کار را شکل می‌دهد. هدف این پژوهش بررسی اثربخشی سیاست‌ها و شیوه‌های موجود در صیانت از حقوق کودکان کار، با تأکید ویژه بر شناسایی زمینه‌های بهبود و مداخله است. از نظر روش‌شناسی، این مطالعه از یک رویکرد کیفی و مطالعات موردی استفاده می‌کند تا درک دقیقی از موضوع ارائه دهد. یافته‌ها نشان می‌دهد که در حالی که ایران گام‌های مهمی در وضع قوانین برای حمایت از کودکان کار برداشته است، مکانیسم‌های اجرایی ضعیف باقی مانده است که منجر به نقض گسترده حقوق آنها می‌شود. علاوه بر این، عدم دسترسی به آموزش، چالش‌های پیش روی کودکان کار را تشدید می‌کند و چرخه‌های فقر و نابرابری را تداوم می‌بخشد. در نتیجه، این مطالعه بر نیاز فوری به مداخلات هدفمند و اصلاحات سیاستی برای رسیدگی به چالش‌های حقوقی و اجتماعی پیش روی کودکان کار در ایران تأکید می‌کند. با تقویت

۱. دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: seyed.hamid.hosseini40@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، گروه حقوق، واحد لاهیجان، دانشگاه آزاد اسلامی، لاهیجان، ایران.

مکانیسم‌های اجرایی، گسترش دسترسی به آموزش و ترویج برنامه‌های رفاه اجتماعی، می‌توانیم جامعه‌ای فراگیرتر و عادلانه‌تر ایجاد کنیم که در آن همه کودکان فرصت رشد و کمک به نیروی کار آینده را داشته باشند.

واژگان کلیدی: توانمندسازی، جمعیت آسیب‌پذیر، چارچوب قانونی، رفاه اجتماعی.

تکالیف دولت‌ها در تحقق حق بر سلامت دهان و دندان کودکان کار از منظر حقوق بین‌الملل

سارا سیدناصری^۱، محمدمهدی سیدناصری^۲

زمینه و هدف: حق بر سلامت کار کودک معضلی فراگیر و پیچیده در جهان معاصر است که نیازمند توجه ویژه از سوی دولت‌ها می‌باشد. حق بر سلامت یکی از حقوق بنیادین افراد بشر محسوب می‌شود. حق بر سلامت دهان و دندان که یکی از ابعاد این حق و بخش جدایی‌ناپذیر از سلامت عمومی می‌باشد، به وضعیت بدون بیماری و درد مزمن در ناحیه دهان، صورت و گلو اطلاق می‌شود. کودکان به عنوان آسیب‌پذیرترین اقشار جامعه هستند که عوامل مختلفی سلامت آن‌ها را تهدید می‌کند. از این‌رو اسناد بین‌المللی به‌ویژه پیمان نامه حقوق کودک ملل متحد بر حق بر سلامت کودکان تأکید دارند. بیماری‌های دهان و دندان از جمله عواملی هستند که به طور جدی این حق را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این بیماری‌ها تنها ایجاد درد نمی‌کنند، بلکه بر نحوه‌ی غذاخوردن، صحبت کردن، کیفیت زندگی، اعتماد به نفس درونی و اجتماعی کودک کار تأثیرگذار هستند. مقاله‌ی حاضر به این دو پرسش پاسخ می‌دهد که در حال حاضر حق بر سلامت دهان و دندان کودکان کار در چه وضعیتی قرار دارد؟ و تکالیف دولت‌ها در زمینه‌ی تحقق و حمایت از حق بر سلامت به‌ویژه سلامت دهان و دندان کودکان کار چگونه است؟

۱. مدرس دانشگاه، دکتری دندانپزشکی و متخصص اطفال، گروه دندانپزشکی، دانشکده آمریکایی شارجه، امارات.

۲. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات.

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و بررسی طیف وسیعی از اسناد و رویه‌ها و سایر آثار پژوهشی، مطالب، جمع‌آوری و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها و نتایج: علی‌رغم اهمیت ویژه سلامت دهان و دندان کودکان بخصوص کودکان کار و حصول دستاوردهای مهم در این حوزه، همچنان بیماری‌های دهان و دندان در میان کودکان، به طور گسترده شیوع دارد و تحقق حق مذکور به شکل مطلوب، با موانع و محدودیت‌های فراوانی رو به رو است. ضروری است که علاوه بر نهادهای بین‌المللی، کشورها نیز همسو با برنامه‌های جهانی سلامتی برای همه، به صورت هدفمند و سازماندهی‌شده به ویژه در زمینه‌ی پیشگیری از این بیماری‌ها و بهبود دسترسی به مراقبت‌های بهداشتی اولیه اقدام نمایند. همچنین دسترسی به اطلاعات سلامت در تمام دنیا، بهره‌مندی از فناوری‌های جدید، ارائه‌ی گزارش‌های منظم و سالیانه توسط دولت‌ها در زمینه‌ی سلامتی دهان و دندان کودکان می‌تواند به ارتقای حق بر سلامت دهان و دندان کودکان بخصوص کودکان کار کمک شایانی نماید.

کلیدواژه: دولت‌ها، تکالیف، حق بر سلامت، دهان و دندان، کودک کار.

حق بر آموزش کودکان ونوجوانان زندانی در چارچوب اسناد بین‌المللی

زهرا عامری^{۱*}، معصومه عامری^۲

چکیده: زمینه و هدف: حق بر آموزش به عنوان یکی از مصادیق حقوق بشر از طریق تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر و پس از آن، میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به عنوان یک اصل کلی در فضای حقوق بین‌الملل موضوعه مورد پذیرش قرار گرفت. هدف از پژوهش حاضر تحلیل و بررسی حق بر تحصیل و آموزش در ارتباط با اطفال زندانی در چهارچوب اسناد بین‌المللی می‌باشد.

مواد و روشها: این تحقیق از نوع نظری بوده و روش تحقیق به صورت توصیفی-تحلیلی می‌باشد و روش جمع‌آوری اطلاعات بصورت کتابخانه‌ای است و با مراجعه به اسناد، کتب و مقالات صورت گرفته است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که حق بر تحصیل و آموزش اطفال زندانی در هیچ سند بین‌المللی الزام‌آوری به صراحت شناسایی نشده است. گرچه اسناد و کنوانسیون‌های الزام‌آوری چون کنوانسیون حقوق کودک که بسیاری از کشورها به آن پیوسته‌اند از حق بر آموزش بطور مطلق سخن رانده‌اند، ولی ما به منظور شناسایی جایگاه قانونی این حق بطور ویژه در خصوص زندانیان لازم است به قطعنامه‌های کلی سازمان ملل در این باب متوسل شویم که اغلب توصیه‌ای هستند و جنبه غیرالزام‌آور دارند.

نتیجه‌گیری: حق بر آموزش به عنوان یک حق بشری جهانی بصورت بسیار گسترده در ارتباط با همه افراد مورد شناسایی قرار گرفته است. اما باید توجه

۱. استادیار گروه حقوق دانشگاه بنجورد (نویسنده مسئول)

Email: z.ameri@ub.ac.ir

۲. استادیار گروه حقوق مجتمع آموزش عالی گناباد

داشت وضعیت خاص برخی گروه‌های آسیب پذیر در جامعه لزوم توجه و حمایت قانونی بیشتری را می‌طلبد. زندان، از جمله محیط‌های آسیب‌زایی است که خطر قرارگرفتن در آن برای اطفال و نوجوانان چندین برابر است. در نتیجه، شناسایی حق بر آموزش اطفال زندانی به صورت پراکنده و ضمنی در قالب اسناد غیرالزام‌آور نمی‌تواند تضمین‌کننده حقوق ایشان در چنین محیطی باشد.

کلمات کلیدی: کودک و نوجوان زندانی، زندان، حق بر آموزش، حق تحصیل، اسناد بین‌المللی

علت‌شناسی کار کودکان خیابانی و خطراتی که آنان را تهدید می‌کند

مهران خوش سلوک^{۱*}، عماد یوسفی^۲، علیرضا اصغری^۳

چکیده: کودکان، یکی از اقشار آسیب‌پذیر در جامعه محسوب می‌شوند که نه تنها به سهولت مورد استثمار قرار می‌گیرند، بلکه در برابر آسیب‌ها و خطرات، ناتوان بوده و به دلیل نیاز به حامی، در اغلب موارد توسط استثمارگران و مجرمان، مورد بهره‌برداری و سودجویی واقع می‌شوند. علل مختلفی موجب می‌گردد تا کودکان به کار مجبور شوند و حتی به کودک خیابانی تبدیل شده و به صورت بی‌خانمان به زندگی ادامه داده و یا در اقامتگاه‌های گروه‌های مجرمانه نگهداری شوند. فقدان سرپرست، اجبار اجتماعی، اعتیاد والدین، محبوس بودن والدین و سایر علل موجب می‌شود تا کودکان به کار کردن مجبور گردند. تکدی‌گری، زباله‌گردی و دستفروشی از کارهای رایج کودکان کار خیابانی بوده که علاوه بر کربیه کردن چهره‌ی اجتماع، در زمره اعمال مجرمانه نیز محسوب می‌شوند، لیکن باندهای مجرمانه، با جذب کودکان خیابانی، از آنان در جرایم مختلفی همچون تولید، نگهداری، حمل، توزیع و خرید و فروش مواد مخدر، روان‌گردان و مسکرات استفاده نموده و حتی باندهای فساد و فحشاء از ارائه خدمات جنسی توسط اطفال و نوجوانان مورد پژوهش بهره برده و از اندام‌های جنسی و خدمات جنسی آنان کسب درآمد می‌کنند. خطرات عدیده‌ای نیز این قشر بی‌دفاع را مورد تهدید قرار داده و بیماری‌های جسمی و روحی، اعتیاد به

۱. دکتری حقوق، مدرس دانشگاه، وکیل پایه یک دادگستری (نویسنده مسئول)

Email: dr.khoshsolook@gmail.com

۲. وکیل دادگستری، دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران جنوب

۳. وکیل دادگستری، کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران

جنوب

مواد مخدر و روان‌گردان، ایجاد روحیه خشونت و آموختن شیوه‌های ارتکاب جرایم رایج، از جمله این خطرات می‌باشد. جامعه جهانی با تصویب پیمان‌نامه‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی قصد دارد از کودکان کار حمایت نماید و شرایط بهره‌کشی از آنان را به حداقل ممکن کاهش دهد، لیکن این مهم بدون اهتمام دولت‌ها ممکن نمی‌باشد. در ایران نیز صرف تصویب قوانین، راه‌گشا نبوده و همت دولت و سازمان‌های مسئول در امر نگهداری و حمایت از این گروه از اطفال و نوجوانان را به طور جدی و در مرحله عمل می‌طلبد.

کلمات کلیدی: کودکان کار، کودکان خیابانی، تکدی، جرم، باندهای مجرمانه.

بررسی حقوق کودک در پدیده کودک همسری

محمدعلی چاپاری^۱

چکیده: کودک همسری به عنوان یک پدیده ی اجتماعی در هر عصر و جامعه ای مصادیق خاص خود را دارد؛ در حقوق موضوعه ایران ازدواج دختر قبل از پایان نه سال قمری و پسر قبل از اتمام پانزده سال قمری، کودک همسری بشمار می آید؛ مفهوم کودک در نظامهای حقوقی مختلف متفاوت است. مطابق قوانین ایران ۱۸ سالگی سن قانونی و پایان دوران کودکی است اما همین قانون ازدواج افراد زیر ۱۸ سال را پذیرفته است و با شرایط مقرر در قانون ازدواج دختران کمتر از ۱۳ سال تمام شمسی و پسران کمتر از ۱۵ سال تمام شمسی را بلامانع می داند اما کنوانسیون حقوق کودک به عنوان سندی بین المللی و جامع در حمایت از حقوق کودکان هر فرد کمتر از ۱۸ سال را کودک می نامد. خروج زودهنگام از دوران کودکی مسئولیتهایی را برای فرد تعریف میکند و جامعه و خانواده توقعات و انتظاراتی از او دارند که ازدواج یکی از این موارد است. ازدواج زود هنگام به دلایل مختلفی ممکن است اتفاق بیفتد مانند: فقر، عقاید مذهبی غلط، آداب و رسوم قبیله ایی و مانند آن اما پیامدهای جبران ناپذیری را به همراه دارد که یکی از مهم ترین این موارد پدیده ی کودک مادری است. یافته های تحقیق حاکی از این است که حکم اولیه ی شرعی در کودک همسری با مداخله ی ولی قهری جواز است؛ این مشروعیت مقید به اموری مانند رعایت غبطه از جانب ولی کودک است ولی از این حکم اولی به جهت تحقق عناوین ثانوی در مواردی باید عدول کرد. برای جلوگیری از وقوع خسارات کودک همسری راهکارهایی همچون تضییق و تحدید ولایت

۱. دکتری جزا و جرم شناختی

ولی قهری تحدید قوامیت مرد استفاده از نهاد شرط و اقدامات تأمینی و تربیتی از فقه و حقوق مستفاد است.

کلمات کلیدی: کودک همسری، مسئولیت دولت، حقوق کودک، سن بلوغ

بررسی میزان آسیب‌پذیری و نفوذ سایبری از طریق مهندسی اجتماعی و هک شخصیت کودکان

علیرضا مهرآئین^۱

چکیده: اهمیت و تاثیر رسانه‌ها در دنیای امروز موضوعی ناشناخته نیست. با این حال بررسی وضع کودک و حقوق او در برابر این فناوری شگفت و پر قدرت هنوز هم از جذاب‌ترین مباحث علمی و اجتماعی است. علاقه مغرط کودکان به رسانه‌ها، خصوصا تلویزیون، با توجه به تاثیرپذیری سریع و عمیق‌تر آنان و نیز اهتمام متقابل مالکان و مدیران بنگاه‌های عظیم رسانه‌ای برای سرمایه‌گذاری در تولیدات مربوط به سنین کودکی و نوجوانی، موجب بروز نگرانی‌هایی برای والدین و دیگر علاقمندان به سرنوشت بشر شده است.

با این وجود، تأثیرات منفی و همچنین سواستفاده از این ابزار قدرتمند ارتباطی قابل توجه است. عدم آموزش کودکان، عدم کنترل سطح دسترسی، عدم آموزش والدین در حوزه سلامت سایبری کودکان و دسترسی آنها به موبایل، لبتاب و دیگر دستگاه‌های دیجیتال والدینشان که در آن اطلاعات حساس مالی، خانوادگی و... وجود دارد می‌تواند طعمه مناسبی برای هکرها و سودجویان نامتعارف در فضای سایبری بوده و نیز تهدیدی برای اقتصاد و بنیاد خانواده باشد. همچنین، نفوذ یک هکر به خانواده و به خصوص شخصیت یک کودک می‌تواند آثار بسیار عمیق و جبران ناپذیری در روابط خانوادگی، اعتماد و دیگر شروط رشد کودک در یک خانواده اصیل ایرانی داشته باشد.

از طرفی انزوಾಗزینی و خیال‌پردازی، افت تحصیلی، آسیب فرهنگی و شخصیتی، پرخاشگری و تنش‌زایی، کاهش میزان مطالعه و بالاخره خمودی و زیان‌های

۱. دانشجوی دکتری امنیت سایبری دانشگاه نورث وسترن آمریکا

جسمی و از طرفی دیگر امنیت اطلاعات و تاثیر پنهان مهندسی اجتماعی در نفوذ به شخصیت این کودکان و سواستفاده از عدم آگاهی کودکان از مهم ترین نگرانی‌های موجود است که در حوزه‌هایی مثل علوم اجتماعی و تربیتی، ارتباطات و حقوق، امنیت اطلاعات در فضای سایبری مورد مطالعه قرار می‌گیرند.

برای رفع این نگرانی‌ها، «نیاز به تدوین دستورکار آموزش خانواده‌ها و کودکان با مبانی امنیت سایبری» قطعی است و بدون تردید در این برنامه، آموزش مبانی امنیت سایبری، بخش‌های آسیب‌پذیر دستگاه‌های دیجیتال و همچنین تبیین وجود علم مهندسی اجتماعی و هک شخصیت کودک از طریق پلتفرم‌های ارتباطی و رسانه‌های اجتماعی برخوردار است.

برای این منظور در حوزه امنیت سایبری خانواده‌ها هیچ اقدام موثر و قابل توجهی انجام نپذیرفته است. اما جوامع جهانی اختصاص موادی از «اعلامیه جهانی حقوق بشر» و «میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی» به این موضوع، «اعلامیه حقوق کودک» و مهم‌تر از آن «کنوانسیون حقوق کودک» نیز توجه خاصی به تبیین اصول حقوق کودک در برابر رسانه‌ها نشان داده‌اند. هم چنین اعلامیه‌ها، قطعنامه‌ها و مصوبات دیگری در سطح کشورها یا مناطق جغرافیایی در این باره وجود دارد. با این همه، به رغم مبانی و فرهنگ غنی دینی و ملی ما که دربردارنده متعالی‌ترین نگاه‌ها به کودک و پاسداشت منزلت و حقوق اوست، خلا آشکاری در زمینه قوانین حمایت‌آمیز از حقوق کودک در برابر حمله‌های سایبری و مهندسی اجتماعی وجود دارد. ادامه این خلا به هیچ وجه زیبنده ایران و نظام اسلامی نیست.

جنگ و درگیری در غزه و پیامدهای آن بر کودکان و اهمیت حمایت سازمان‌های بین‌المللی

محسن اسدی موحد^۱

چکیده: بحران و درگیری‌های موجود در غزه تأثیر مخربی بر کودکان فلسطینی از نظر جسمی و روحی داشته است و هزاران نفر کشته یا زخمی شده‌اند. حدود ۱,۹ میلیون نفر، از جمله بسیاری از کودکان، آواره و مجبور به کوچ اجباری شده‌اند. این درگیری‌ها دسترسی به خدمات ضروری مانند آموزش و مراقبت‌های بهداشتی را مختل کرده و بحران انسانی را تشدید کرده است. حمایت‌های بین‌المللی در ارائه کمک‌های فوری و حمایت از حقوق کودکان بسیار مهم بوده است. با این حال، اثربخشی تلاش‌های بشردوستانه بین‌المللی به دلیل خشونت مداوم و پیچیدگی‌های سیاسی محدود شده است و نیاز مبرمی به مداخله بین‌المللی قوی‌تر برای تضمین ایمنی و رفاه کودکان در مناطق درگیری وجود دارد.

تلاش‌ها و حمایت‌های بین‌المللی را می‌توان به چند نهاد بین‌المللی تقسیم کرد از جمله: سازمان یونیسف که به طور فعال برای ارائه حمایت‌های نجات جان، از جمله فضاها، امن، مراقبت‌های پزشکی، و لوازم ضروری فعالیت می‌کند. سازمان نجات کودکان (Save the Children) غذا، آب، مراقبت‌های پزشکی و حمایت از سلامت روان را به کودکان و خانواده‌های غزه ارائه می‌کند. و سازمان ملل خواستار آتش بس بشردوستانه و دسترسی نامحدود برای ارائه کمک و خدمات بشردوستانه است. در این بین یک سری چالش‌ها و نیازهایی موجود است از جمله: دسترسی به کمک‌های بشردوستانه یکی از بزرگترین چالش‌ها است که تضمین دسترسی ایمن و نامحدود برای ارسال کمک‌های بشردوستانه است.

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه اسلامی رضوی

در این مقاله سعی بر این می‌شود سازوکارهای حمایتی بین‌المللی را نسبت به کودکان غزه بیان شود و الزامات اجرایی شدن این امر را بیان کنیم و در پایان باید امیدوار باشیم که هر چه سریع‌تر جامعه بین‌المللی به یک راه‌حل مسالمت‌آمیز برسند و امید به آینده‌ای بهتر برای کودکان غزه را داشته باشیم .

کلمات کلیدی: غزه، حقوق بین‌الملل، حقوق بشردوستانه، کودکان، حمایت‌های بین‌المللی

سیاست جنایی ایران در خصوص حمایت از کودکان کار و خیابانی

کاظم میرزائی^۱

چکیده: با گسترش شهرنشینی، علاوه بر آثار مثبت پیشرفت و آبادانی، معضلات و مشکلات جدیدی نیز ظهور یافت. مهاجرت بی‌رویه از روستاها به شهرها، گسترش حاشیه‌نشین، فقر اقتصادی خانواده‌ها و به‌ویژه فعالیت باند‌های سوءاستفاده از کودکان، پدیده کودک کار و خیابانی را شکل و این موضوع به یکی از معضلات اصلی شهرنشینی تبدیل شد. از آنجاییکه کودکان به لحاظ فیزیکی و جسمی نسبت به بزرگسالان آسیب‌پذیرترند در مواجهه با مشکلات، شکنندگی بیشتری دارند. همچنین کودکانی که حمایت کافی از سوی خانواده ندارند ممکن است در معرض سوءاستفاده قرار گیرند، فلذا بیشتر به حمایت‌های دولتی و سازمان‌های مردم‌نهاد نیازمندند. عدم ارائه این حمایت‌ها یا انجام ناقص آن‌ها می‌تواند منجر به بزه‌دیدگی یا ظهور ناهنجاری‌ها به شکل بزهکاری در این کودکان شود.

این مقاله به تفکیک بین کودک کار و کودک خیابانی پرداخته و سپس علل و چگونگی پیدایش این پدیده، سیاست جنایی ایران در زمینه‌های تقنینی، قضایی و اجرایی نسبت به این کودکان (در معرض خطر، بزه‌دیده و بزهکار) و وظایف سازمان‌های دولتی و مردم‌نهاد در قبال آن‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. **واژگان کلیدی:** کودکان کار، کودکان خیابانی، بزه‌دیدگی، بزهکاری، سیاست جنایی

۱. پژوهشگر دوره دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، معاون

قضائی رئیس کل و معاون منابع انسانی و امور فرهنگی دادگستری کل استان خراسان جنوبی

Email: mirzaekazem56@gmail.com

نقش خیرین در حمایت از حقوق اطفال

احمد شاهید^۱

چکیده: امروزه کارکرد فعالین اجتماعی از جمله خیرین در حمایت از گروههای آسیب مانند اطفال و نوجوانان بیشتر از هر زمان دیگری اهمیت دارد. خیرین در کاهش آثار معضلات اجتماعی و حمایت‌های مالی و غیرمالی مستقیم و غیرمستقیم نقش به سزایی در سطح جامعه دارند. این مقاله به بررسی نقش خیرین در حمایت از حقوق اطفال و تأثیر آن بر بهبود شرایط زندگی کودکان می‌پردازد. با توجه به افزایش مشکلات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی که کودکان در جوامع مختلف با آن مواجه هستند، خیرین به عنوان یک نیروی مؤثر در تأمین نیازهای اساسی و ارتقاء حقوق کودکان شناخته می‌شوند.

مقاله به تحلیل روش‌های مختلف حمایت خیرین از جمله تأمین مالی، ارائه خدمات آموزشی و بهداشتی، و ایجاد فضاهای امن برای رشد و پرورش کودکان می‌پردازد. همچنین، نقش خیرین در افزایش آگاهی عمومی درباره حقوق اطفال و مشارکت در سیاستگذاری‌های مرتبط نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که مشارکت خیرین با سازمانهای دولتی و سازمانهای غیردولتی می‌تواند به ایجاد تغییرات مثبت و پایدار در زندگی کودکان منجر شود.

کلیدواژگان: خیرین، رسالت اجتماعی، حقوق اطفال، پیشگیری ثانوی

۱. عضو هیأت امنای خیریه توانبخشی همد

کارکرد حمایتی شرکت‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی

محسن شرکا^۱

چکیده: امروزه شرکت‌ها به عنوان یکی از ارکان موثر مداخلات غیررسمی، نقش مهمی در کاهش آسیب‌های اجتماعی نسبت به اطفال ایفا می‌کنند. کارکرد اجتماعی شرکت‌ها واکاوی برخی مشکلات در قالب ایفای مسئولیت اجتماعی از طریق همفکری و مشارکت در مباحث تا رسیدن به یک راه‌حل توافقی است.

تحقیقات نشان می‌دهد که مشارکت شرکت‌ها در برنامه‌های اجتماعی، از جمله حمایت مالی از کمپین‌های حمایتی حقوق اطفال، ایجاد فرصت‌های شغلی برای خانواده‌های کم درآمد و سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش، می‌تواند به کاهش فقر و آسیب‌های اجتماعی کمک کند. همچنین، توسعه برنامه‌های آموزشی و آگاهی بخشی در مورد حقوق کودکان و سلامت روان آن‌ها، از دیگر اقداماتی است که شرکت‌ها می‌توانند انجام دهند.

این مقاله با ارائه نمونه‌های موفق از شرکت‌هایی که به طور فعال در این حوزه فعالیت می‌کنند، نشان می‌دهد که همکاری بین بخش غیردولتی و نهادهای رسمی اجتماعی می‌تواند به ایجاد جامعه‌ای پایدارتر و حمایت از حقوق کودکان منجر شود.

مشارکت شرکت‌ها در کمیسیون مسئولیت اجتماعی اتاق بازرگانی خراسان رضوی و مداخله در شناسایی و کمک به حل معضلات حوزه اطفال و نوجوانان از نمونه‌های عینی موضوع می‌باشد.

۱. رییس کانون کارآفرینان توسعه‌گرا خراسان بزرگ

تاثیر فضای مجازی و راهکارهای پیشگیری از آن در جرایم کودکان و نوجوانان

سید مهدی موسوی^۱، سید محسن موسوی^۲، حنا شکری^۳

چکیده: فضای مجازی در کنار مزایای بی‌شماری که برای ابعاد مختلف زندگی بشر محقق ساخته است، در برخی از موارد تبدیل به بستری نامناسب برای ارتکاب جرایم می‌گردد که از معایب فضای مجازی محسوب می‌شود. هدف از تدوین این مقاله نقش و تاثیر فضای مجازی و فناوری‌های نوین چون: اینترنت شبکه‌های اجتماعی و ... در فرآیند شکل‌گیری جرائم بین کودکان و نوجوانان و ارائه راهکارهایی برای پیشگیری از وقوع جرم در این زمینه بر مبنای روش‌های کتابخانه‌ای و اینترنتی است. روش تحقیق در این مقاله به صورت تحلیلی - توصیفی از نوع کیفی است. فضای مجازی نیز مانند سایر اقسام تکنولوژی می‌تواند در بسیاری از موارد نیز مفید واقع شود. برای مثال کودکان و نوجوانان می‌توانند با استفاده از فضای مجازی در زمینه آموزشی وضعیت بهتری را تجربه نمایند. هر پدیده جدید به محض ورود به دنیای واقعی علاوه بر فرصت‌ها، معضلاتی را نیز به همراه خواهد داشت. لذا برای عبور از این معضلات ناچار باید به انواع پیشگیری از جمله پیشگیری رشد مدار در خصوص کودکان و نوجوانان روی آورد. نظارت خانواده همراه با آموزش به کودکان و تنظیم حریم خصوصی کودک می‌تواند آنان را از سوق دادن به سوی فضاهای مجازی

۱. دانشجوی دکتری، گروه حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی،

تبریز، ایران ۲. طلبه سطح سه حوزه، حوزه علمیه امام صادق (ع) زنجان، زنجان، ایران.

۳. دانشجوی کارشناسی، گروه حقوق، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

در جهت گیری رفتاری و روانی به سمت جرم و جنایت و خشونت، عدم توجه به قانون و ارزشهای اخلاقی و اجتماعی باز دارد. در این مقاله سعی بر این است که رابطه معناداری بین عوامل یاد شده و تاثیر فضای مجازی را در تمایل به پیوستن به وقوع جرم و خشونت و نزول اخلاق بین کودکان و نوجوانان مورد بحث قرار گیرد .

کلمات کلیدی: فضای مجازی، پیشگیری، جرایم کودکان و نوجوانان، اینترنت

سقط جنین و حق حیات کودک از منظر قرآن و روایات

احمد ربانی‌خواه^{۱*}، فرشته بنی‌اعتماد^۲

چکیده: حق حیات از جمله مهم‌ترین و اساسی‌ترین حقوق وضع شده برای انسان در ادیان الهی و در عرصه بین‌المللی است و جزء مهم‌ترین حقوق فطری است. این حق ارزشمند برای همه افراد در هر نژاد و هر جنسیتی و در هر رده سنی از مرحله جنینی گرفته تا نوزادی و کودکی و نوجوانی و جوانی تا زمان پیری، حق مسلم اوست و دفاع از این حق برای همه از ضرورت‌های اجتماعی است. در همه ادیان الهی بخصوص دین مبین اسلام، به این حق توجه شده و به عنوان موهبت الهی برای همه انسان‌ها شناخته است. قرآن کریم ضمن محکوم کردن رفتارهای جاهلانه پیش از اسلام، مانند کشتن و زنده به گور کردن دختران و کشتن به ناحق انسان‌ها، برای آنها قائل به حکم قصاص شده است. سقط جنین که به دوره پیش از تولد برمی‌گردد در هیچ یک از ادیان جایز شمرده نشده است، مگر در مواردی بسیار خاص که جان مادر و کودک در خطر باشد. در این مقاله سعی شده به روش کتابخانه‌ای و با ابزار فیش‌برداری به این مباحث با رویکرد توصیفی - تحلیلی پرداخته و حق حیات در پرتو معنای حیات بررسی شود. پژوهش حاضر می‌کوشد ابعاد صیانت اندیشه اسلامی از حق حیات آدمیان را بررسی کند و دیدگاه دین را درباره حق حیات به ویژه حق حیات کودک با تمرکز به دوره جنینی بررسی نماید.

کلیدواژه‌ها: اسلام، حقوق بشر، حق حیات، حقوق کودک، سقط جنین.

۱. استادیار علوم قرآن و حدیث و نهج البلاغه دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)
Rabbani_kh@pnu.ac.irEmail:

۲. کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث، دانشگاه پیام نور مرکز قم.

تأثیر یوم النکبه بر حق بر سلامت روان و حق بر آموزش کودکان بزه‌دیده غزه

زینب باقری‌نژاد^۱، مائده رشیدی^۲، عارف اسماعیل زاده^۳

زمینه و هدف: این پژوهش به بررسی جامع پیامدهای مخرب روز نکبت بر حق سلامت روان و حق آموزش جامعه فلسطین، به‌ویژه کودکان بزه‌دیده، می‌پردازد. سؤال اصلی پژوهش این است که چگونه روز نکبت به نقض گسترده این حقوق منجر شده استدر زمینه حق آموزش، پژوهش به تخریب مدارس، محدودیت دسترسی به مراکز آموزشی، کمبود معلمان و منابع، و اختلال تحصیلی ناشی از جابجایی‌های مکرر می‌پردازد. در حوزه سلامت روان، مواردی چون محرومیت از فضاهای تفریحی امن، عدم دسترسی به خدمات مشاوره، تجربه مستمر خشونت، و از دست دادن حس تعلق به مکان بررسی می‌شود. یافته‌ها نشان می‌دهد که در روز نکبت، کودکان بزه‌دیده غزه از این حقوق اساسی محروم شدند. تخریب زیرساخت‌های آموزشی، نابودی فضاهای امن برای بازی، و ایجاد شرایط روانی ناامن، منجر به محرومیت‌های عمیق و طولانی‌مدت در آموزش و سلامت روان شد. این محرومیت‌ها نه تنها در زمان وقوع حادثه، بلکه در نسل‌های بعدی نیز ادامه یافته و بر توسعه فردی و اجتماعی کودکان فلسطینی تأثیر عمیقی گذاشته است.

۱. استادیار دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

Email: zeynab.bagherinejad@srbiau.ac.ir

تهران، (نویسنده مسول)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران،

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران،

روش تحقیق: پژوهش از نوع نظری با روش توصیفی-تحلیلی و استفاده از فیش‌برداری انجام شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که رژیم صهیونیستی در روز نکبت تأثیرات مخربی بر وضعیت حقوق بشر و شرایط زندگی کودکان فلسطینی داشته است. همچنین، پژوهش نشان می‌دهد که کودکان فلسطینی، به عنوان یکی از آسیب‌پذیرترین گروه‌ها، تحت تأثیرات روانی، تحصیلی و اجتماعی عمیقی قرار گرفتند که این پیامدها همچنان در نسل‌های بعدی مشاهده می‌شود. این رویداد منجر به جابجایی اجباری، از دست دادن منابع حیاتی، و ایجاد محرومیت‌های گسترده شد. بررسی اسناد بین‌المللی نشان می‌دهد که این اقدامات ناقض چندین معاهده است، از جمله: ۱. کنوانسیون چهارم ژنو (۱۹۴۹): ممنوعیت انتقال اجباری جمعیت غیرنظامی و تأکید بر حفاظت از کودکان. ۲. پیمان‌نامه حقوق کودک (۱۹۸۹): تضمین حق آموزش و لزوم بازتوانی روانی کودکان بزه‌دیده درگیری‌ها. ۳. میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (۱۹۶۶): به رسمیت شناختن حق آموزش و سلامت. ۴. اعلامیه جهانی حقوق بشر (۱۹۴۸): به رسمیت شناختن حق آموزش برای همه.

نتیجه‌گیری: این پژوهش نشان می‌دهد که روز نکبت نه تنها به عنوان یک رویداد تاریخی تأثیرات عمیقی بر جمعیت فلسطینی و هویت ملی آنان گذاشته است، بلکه به یک نقطه عطف در تاریخ خاورمیانه تبدیل شده که تا به امروز نیز پیامدهای آن در سطح بین‌المللی احساس می‌شود. از یک سو، این رویداد به ایجاد یک بحران انسانی طولانی‌مدت در مناطق اشغالی منجر شده و باعث ایجاد کمبودهای فراوانی شده است پژوهش تأکید می‌کند که این پدیده تأثیرات مخرب زیادی بر سلامت روان و حق آموزش کودکان داشته و این انتقال اجباری امروزه بعد از تاسیس دیوان کیفری بین‌المللی به عنوان جنایت علیه بشریت محسوب می‌شود.

کلمات کلیدی: سلامت روان، حق بر آموزش، حق بر سلامت روان، بزه‌دیده، کودکان غزه

نقش و جایگاه حمایت قانونی از کودکان کار

سجاد احرامی^۱

چکیده: کودکان به‌ویژه در کشورهای جهان سوم که بخش قابل توجهی از جمعیت هر کشور را تشکیل می‌دهند، همیشه مجبورند بار سنگینی از زندگی خانواده‌ی خود را بر دوش کشند، از آنجا که این کودکان نمی‌توانند مانند بزرگسالان از حقوق خود دفاع کنند و کسی را ندارند که از آنان حمایت کند، بیشتر مورد بهره‌کشی و استثمار کارفرمایان و حتی والدین خود قرار می‌گیرند اهمیت دوران کودکی در رشد و تکامل افراد از یکسو و ازدیاد کودکان کار و خیابان از سوی دیگر، سیاست‌گذاران و مسئولین را بر آن داشته تا با تصویب قوانین و ارائه برنامه‌های مداخله‌ی گوناگون درصدد ساماندهی این کودکان برآیند. و در همین راستا در تلاش هستند با برنامه‌ریزی‌های گوناگون و تصویب قوانین مختلف، از این پدیده ظالمانه جلوگیری کنند.

کلیدواژگان: کودک، قانون، خانواده، حمایت، کودکان کار

نقش یونیسف در حمایت از کودکان غزه بر محور اهداف توسعه پایدار سازمان ملل در حمایت از کودکان در عرصه بین‌المللی

محسن اسدی موحد^۱، سید مهدی کریمی^۲

پس از تشکیل سازمان ملل متحد با تاسیس سازمانی با محوریت حقوق کودکان که به صورت خاص به دنبال حمایت از کودکان و حقوق آنان می‌باشد، به طوری که فارغ از هرگونه ملیت، نژاد، رنگ، جنس و غیره است، این سازمان در زمان صلح و جنگ و برای بهبود سطح زندگی کودکان، رشد آنها تلاش می‌کند و امروزه به عنوان بزرگترین نهاد بین‌المللی حوزه کودکان شناخته می‌شود. این سازمان که تحت عنوان صندوق حمایت از کودکان سازمان ملل متحد با نام اختصاری یونیسف شناخته می‌شود، در بحران‌های انسانی و فاجعه‌های طبیعی همیشه حاضر در صحنه بوده و به حمایت از کودکان و خانواده‌های آنان می‌پردازد.

بروز مخاصمه‌ی مسلحانه‌ی بین شبه نظامیان حماس در باریکه‌ی غزه در فلسطین اشغالی با رژیم اشغالگر صهیونیستی، خسارات مادی و معنوی فراوانی داشته است که در این راستا کودکان به عنوان اقشار آسیب‌پذیر که در زمره‌ی غیرنظامین قلمداد می‌گردند، بیشتر تحت تاثیر قرار گرفته‌اند که تا به امروز چندین هزار کودک زخمی و کشته شده‌اند.

یونیسف به عنوان سازمانی تخصصی در حوزه کودک اهدافی را از سال ۲۰۱۵ برای پایان به فقر، کاهش نابرابری و ایجاد جوامع صلح آمیزتر و مرفه‌تر تحت عنوان اهداف توسعه پایدار دنبال می‌نماید، این اهداف به عنوان اهداف جهانی

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه اسلامی رضوی ۲. دانشجوی دکتری حقوق

شناخته می‌شوند که در آن هیچ کس پشت سر گذاشته نمی‌شود که تا سال ۲۰۳۰ باید این اهداف که در قالب ۱۷ ماده‌ای می‌باشد، برای بهبود زندگی آحاد مردم و به ویژه کودکان محقق گردد.

مسئله‌ای که در این پژوهش که به روش مطالعه‌ی کتابخانه و با بررسی اسناد بین‌المللی و نظرات حقوقدانان مطرح به آن پرداخته می‌شود، نقش یونیسف به عنوان یک سازمان تخصصی در زمینه‌ی حقوق کودکان در تحقق اهداف توسعه پایدار پس از وقوع بحران غزه در جهت حمایت از کودکان این منطقه می‌باشد. **کلمات کلیدی:** یونیسف، سازمان ملل، حقوق کودکان، غزه، حقوق بین‌الملل

کارکرد حمایتی شرکت‌ها در کاهش آسیب‌های اجتماعی نسبت به اطفال

محسن شرکا^۱

چکیده: امروزه شرکت‌ها به عنوان یکی از ارکان موثر مداخلات غیر رسمی، نقش مهمی در کاهش آسیب‌های اجتماعی نسبت به اطفال ایفا می‌کنند. کارکرد اجتماعی شرکتها واکاوی برخی مشکلات در قالب ایفای مسئولیت اجتماعی از طریق همفکری و مشارکت در مباحث تا رسیدن به یک راه حل توافقی است. تحقیقات نشان می‌دهد که مشارکت شرکت‌ها در برنامه‌های اجتماعی، از جمله حمایت مالی از کمپین‌های حمایتی حقوق اطفال، ایجاد فرصت‌های شغلی برای خانواده‌های کم‌درآمد و سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش، می‌تواند به کاهش فقر و آسیب‌های اجتماعی کمک کند. همچنین، توسعه برنامه‌های آموزشی و آگاهی‌بخشی در مورد حقوق کودکان و سلامت روان آن‌ها، از دیگر اقداماتی است که شرکت‌ها می‌توانند انجام دهند. این مقاله با ارائه نمونه‌های موفق از شرکت‌هایی که به طور فعال در این حوزه فعالیت می‌کنند، نشان می‌دهد که همکاری بین بخش غیر دولتی و نهادهای رسمی اجتماعی می‌تواند به ایجاد جامعه‌ای پایدارتر و حمایت از حقوق کودکان منجر شود. مشارکت شرکتها در کمیسیون مسئولیت اجتماعی اتاق بازرگانی خراسان رضوی و مداخله در شناسایی و کمک به حل معضلات حوزه اطفال و نوجوانان از نمونه‌های عینی موضوع می‌باشد.

کلید واژه: مسئولیت اجتماعی، آسیب اجتماعی، پیشگیری ثانوی، بزه دیدگی اطفال

۱. رییس کانون کارآفرینان توسعه گرا خراسان بزرگ

بررسی کنوانسیون ژنو درباره حمایت از کودکان غزه در زمان جنگ از منظر فقه امامیه

سید مهدی کریمی^۱، محسن اسدی موحد^۲

حمایت از حقوق کودکان در تمام ابعاد اجتماعی محل توجه جوامع بشری و تمام ادیان الهی بوده است. یکی از جنبه‌های حمایتی از کودکان در زمان جنگ است که کنوانسیون ژنو و فقه امامیه به آن توجه ویژه نموده است. کنوانسیون ژنو و پروتکل‌های الحاقی به آن به عنوان اسناد بین‌المللی به حمایت از افراد غیرنظامی اختصاص یافته است و رعایت اصول و قوانین خاص بشردوستانه را به ویژه برای کودکان مورد توجه قرار داده است. فقه امامیه با توجه به ادله‌ی خاص، همچون روایات نبی مکرم اسلام به رعایت حقوق کودکان در زمان جنگ توجه خاص داشته و هرگاه پیامبر(ص) گروهی را جهت مراقبت‌های نظامی(سریه) می‌فرستادند، به آن‌ها می‌فرمودند: "پیران فرتوت، زنان و کودکان را نکشید و درختان را جز در صورت ناچاری از بین مبرید."؛ بزرگان دینی در جایز نبودن کشتن کودکان در جنگ متفق‌اند؛ آیات قرآن نیز به جلوگیری از تعدی پرداخته است و در آیه ۱۹۰ سوره بقره خداوند سبحان اشاره می‌نماید که در راه خدا، با کسانی که با شما می‌جنگند، نبرد کنید و از حد، تجاوز نکنید، که خدا تعدی کنندگان را دوست نمی‌دارد.

در این مقاله می‌کوشیم با نگاهی فقهی حمایت کلی از کودکان به ویژه کودکان غزه به عنوان کودکانی مسلمان در جنگ را بررسی کرده و اندیشه اسلامی و به ویژه اندیشه متمدنی شیعی را براساس آیات و روایات مورد بررسی قرار داده و به

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل دانشگاه اسلامی رضوی ۲.. دانشجوی دکتری حقوق

بین‌الملل دانشگاه اسلامی رضوی

این مسئله می‌پردازیم، اندیشه شیعی منعکس در فقه امامیه مقدم بر هرگونه قوانین حمایتی در قرون اخیر بوده است.

هدف ما در این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی که مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای می‌باشد، پاسخ به این پرسش که دیدگاه فقه امامیه راجع به کنوانسیون ژنو درباره حمایت از کودکان در زمان جنگ چیست تا مطابقت کامل کنوانسیون مذکور را با موازین شرعی مورد بررسی قرار دهیم.

کلمات کلیدی: حمایت، جنگ، فقه امامیه، کودکان، کنوانسیون ژنو، غزه

حقوق کودکان در دنیای متاورس: حفاظت از هویت و حقوق در واقعیت‌های مجازی

نوید زمانه قدیم*^۱، آرام عباسپور جلالی^۲

چکیده: زمینه و هدف: با ظهور متاورس و واقعیت‌های مجازی، کودکان به یکی از گروه‌های اصلی کاربران این فضاها تبدیل شده‌اند. این محیط‌های دیجیتال که مرزهای بین دنیای واقعی و مجازی را محو می‌کنند، فرصت‌های جدیدی برای یادگیری، بازی و تعامل اجتماعی فراهم می‌کنند. با این حال، حضور کودکان در متاورس چالش‌های حقوقی و اخلاقی متعددی، به‌ویژه در زمینه حفاظت از هویت، حریم خصوصی و امنیت آنها ایجاد کرده است. هدف این مقاله، بررسی چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با حفاظت از حقوق کودکان در دنیای متاورس و ارائه راهکارهایی برای تضمین حفظ هویت و امنیت آنها در این فضا است.

روش‌ها: این مطالعه با استفاده از روش‌های تحلیلی و تطبیقی انجام شده است. ابتدا به تحلیل قواعد بین‌المللی مرتبط با حقوق کودکان و حفاظت از حریم خصوصی در فضای مجازی پرداخته شده و سپس این قواعد با چالش‌های جدید متاورس مقایسه شده‌اند. همچنین مطالعات موردی از پلتفرم‌های متاورس که کودکان در آنها حضور دارند، بررسی شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهند که متاورس به دلیل ماهیت پیچیده و چندلایه خود، فضایی است که در آن قوانین فعلی حفاظت از حقوق کودکان ناکافی یا نامشخص هستند. نبود مکانیسم‌های شفاف برای کنترل دسترسی، استفاده از

۱. استادیار حقوق بین‌الملل موسسه آموزش عالی رشدیه، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول)
Email: Navid.zamaneh@roshdiyeh.ac.ir

۲. مدرس مدعو موسسه آموزش عالی رشدیه، تبریز، ایران.

داده‌های شخصی، و عدم حفاظت کامل از هویت کودکان از جمله چالش‌های اصلی این فضا به شمار می‌رود. همچنین، الگوریتم‌های هوش مصنوعی که در این پلتفرم‌ها به کار گرفته می‌شوند، می‌توانند به‌طور غیرمستقیم به نقض حریم خصوصی و امنیت کودکان منجر شوند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که نیاز فوری به تدوین قوانین و مقررات جدید برای حفاظت از حقوق کودکان در متاورس وجود دارد. ایجاد چارچوب‌های حقوقی منطبق با واقعیت‌های مجازی، الزاماتی همچون تأیید سن کاربران، شفافیت در جمع‌آوری داده‌ها و حفاظت از هویت دیجیتال کودکان را ضروری می‌سازد. همچنین، نظارت دقیق بر پلتفرم‌های متاورس و همکاری بین‌المللی می‌تواند از بهره‌برداری نامناسب از کودکان در این فضا جلوگیری کند. این تحقیق بر اهمیت آموزش والدین و مربیان در همراهی کودکان در دنیای مجازی تأکید می‌کند.

کلمات کلیدی: حقوق کودک، متاورس، حق بر هویت، حریم خصوصی، حقوق فضای مجازی

ضرورت تکاپوی احزاب برای حمایت از کودکان غزه

مونا احمدی^۱

چکیده: احزاب را باید بازیگران هموند دولت‌ها و همیار جوامع در پی‌گیری مطالبات و خواسته‌های اجتماعی دانست. نقش اینان در پی‌گیری کنش عمومی داخلی و بین‌المللی در هر دو سوی دولتی و عمومی کارافزاست. از یک سو احزاب می‌توانند با توجه به نقش چانه‌زنی سیاسی دولت‌ها را در مسیر پیگیری مطالبات عمومی قرار دهند و از سوی دیگر می‌توانند در برانگیختگی جوامع گوناگون نقش آفرینی نمایند. از منظر این کارکرد تفاوتی میان خواسته‌ها و مطالبات گوناگون اجتماعی وجود ندارد. بلکه به نحو اطلاق احزاب نقش‌آفرین چنین کارکرد مهمی هستند. مسئله جنایات رژیم صهیونیستی در قبال کودکان غزه موضوعی عالم‌گیر است که در اقصی نقاط جهان مورد توجه دولت‌ها، جوامع، نهادهای مدنی و همچنین اشخاص قرار گرفته است. با این وجود تلاش‌های عمومی برای جلب توجه جهانی به موقعیت کودکان غزه هنوز هم نیازمند همتی مضاعف است. در میان این گونه تلاش‌ها یکی از بازیگران پیش‌برنده، احزاب هستند که می‌تواند در جلب توجه جوامع داخلی و در همگرایی با همتایان خود در دیگر کشورها جامعه جهانی را به موضوع معطوف نمایند. مقاله حاضر می‌کوشد با روش تحقیق تحلیلی - توصیفی و شیوه گردآوری منابع کتابخانه‌ای - اینترنتی به پرسش کدایی ضرورت تکاپوی احزاب برای حمایت از کودکان غزه و فرضیه نقش احزاب در برانگیختن توجه عمومی به این مهم بپردازد.

کلیدواژگان: احزاب، کنش عمومی، افکار عمومی، کودکان غزه

بررسی ابعاد حقوقی اطفال نامشروع از دیدگاه فقه امامیه، حقوق ایران و حقوق فرانسه

سجاد حاجبی خانیکی^{۱*}، نیلوفر بهزادیان توپکانلو^۲

چکیده: بحث فرزندان طبیعی (نامشروع) و احوال شخصیه راجع به آنها همیشه مسئله مورد بحث در بسیاری از نظام‌های حقوقی بوده است. در بعضی از نظام‌های حقوقی به مانند نظام حقوقی فرانسه، در صدد یکنواخت سازی حقوق میان اطفال (طبیعی) مشروع و نامشروع می‌باشند، در حالی که در کشورهای اسلامی خاصه ایران، اصل طهارت مولد در نگارش مقررات مرتبط با حقوق اطفال خاصه احوال شخصیه همواره موثر بوده است. در این مقاله به بررسی تطبیقی دکترین موافق و مخالف یکنواخت سازی حقوق اطفال طبیعی می‌پردازیم؛ بر این بنیاد که استناد موافقان یکسان سازی حقوق اطفال اعم از مشروع یا غیر مشروع با تکیه بر اصل شخصی کردن قوانین و مجازات‌ها، بر این مبناست که با در نظر گرفتن بعضی محرومیت‌ها برای اطفال طبیعی در عین حالی که خود هیچ گونه نقشی در آنها نداشته‌اند امری خلاف انصاف بوده و نباید شخصی را به خاطر خطای دیگران مجازات نمود. در جبهه مقابل مخالفان این امر می‌گویند که نه تنها الغای محرومیت‌های قانونی این چنین اطفال به زیان خانواده‌هاست، بلکه این واقعه موجب ضعیف شدن بنیان خانواده‌ها و کمرنگ شدن علقه‌ی خویشاوندی و زوجیت و در فی الواقع آسیب دیدن کودکانی ست که از این طریق به دنیا آمده‌اند. بر همین مبنا؛ متشروع با اطلاع

۱. دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تربت حیدریه، ایران،

Email: Hajebi_attorney@yahoo.com

(نویسنده مسئول)

۲. کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مشهد، ایران (نویسنده

همکار)

از پیامدهای سوء و نادیده انگاشتن ضمانت اجرای نسل از طریق رابطه نامشروع و خارج از چارچوب قانونی و اخلاقی در صدد حفظ بنیان خانواده و جامعه پاکی افراد آمده است. چرا که در دین مبین اسلام طهارت مولد و نسب یکی از اصلی ترین اهدافی است که بسیاری از احکام به منظور حفاظت و پاسداری از آن صادر شده است.

واژگان کلیدی: اطفال طبیعی، نسب نامشروع، تعارض قوانین، حقوق ایران، قانون فرانسه، احوال شخصیه

حمایت از کودکان کار یا ممنوعیت کار کودکان

منصور خاکپور^۱

چکیده: سلامت و رشد کودکان در گرو دسترسی آنان به آموزش و دنیای کودکانه شاد و مهیا بودن نیازهای اولیه زندگی و به دور از نگرانی‌ها و دغدغه‌های بزرگسالان است. لیکن، هنگامی که از دستیابی به حداقل‌های زندگی محروم باشند و فقر و ضرورت‌های زندگی و عوامل فرهنگی، مذهبی و محلی کودکان را به سمت کار و دست کشیدن از دنیای کودکی سوق دهد، این چالش مطرح می‌شود که آیا همگام با واقعیت‌های تلخ روزگار باید کار کودکان را بپذیریم و یا اینکه با مداخله تقنینی اشتغال آنان را ممنوع سازیم؟ به هر سو متمایل شویم، در سوی دیگر عدالت و داد را زیر پا خواهیم گذاشت. فقر و محرومیت و صرفاً دلخوش کردن به ممنوعیت قانونی برای فرزندان ما نان و آب نخواهد شد و اگر افسار این اسب سرکش را رها سازیم کودکان ما در چنگال استثمار و کارفرمایان ظالم اسیر خواهند گشت. در میان کنشگران و مدافعان حقوق کودکان و دولت‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد، هر دو رویکرد طرفدارانی دارد که مقصد نهایی هر دو حمایت از حقوق کودکان است. ممنوعیت کار کودکان یا تجویز کار آنان در چارچوب سازوکارهای معین؟ مساله این است. تعیین حداقل سن کودکان برای کار، نظارت‌های موثر، تعیین استانداردهای حداقلی برای قرارداد کار آنها، حقوق و تعهدات و مسئولیت کودکان و تضمین‌های شایسته مسائلی هستند که با بررسی قوانین، ابزارها و روش‌های مختلف با بهره‌گیری از رویکردهای مطرح شده در سایر کشورها به صورت

۱. دکترای حقوق خصوصی، گروه حقوق دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل و عضو پیوسته مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

تطبیقی و متناسب با فرهنگ بومی می‌تواند در تبیین تمهیدات، قواعد و آثار و تبعات آن بسیار مفید و راهگشا واقع شود. باشد که فرشته عدالت چتر حمایت خود را بر سر کودکان ما بگستراند.

واژگان کلیدی: حقوق کودک، کودکان کار، کنوانسیون حقوق کودک، سازمان بین‌المللی کار

کودکان کار: هم‌سنجی آراء دیوان اروپایی حقوق بشر و تفاسیر کمیته حقوق کودک

آرام عباسپور جلالی^{۱*}، نوید زمانه قدیم^۲

چکیده: زمینه و هدف: پدیده کار کودکان به‌عنوان یکی از مسائل جدی حقوق بشر، همواره مورد توجه نهادهای بین‌المللی قرار گرفته است. دیوان اروپایی حقوق بشر و کمیته حقوق کودک از مهم‌ترین نهادهای حقوقی هستند که نقش مؤثری در حمایت از حقوق کودکان و مقابله با کار کودکان ایفا می‌کنند. این مقاله به بررسی و هم‌سنجی آراء دیوان اروپایی حقوق بشر و تفاسیر کمیته حقوق کودک می‌پردازد تا تفاوت‌ها و شباهت‌های این دو نهاد در مواجهه با مسئله کار کودکان تحلیل شود.

روش‌ها: این پژوهش با استفاده از روش تحلیلی - تطبیقی، ابتدا به بررسی آراء و تصمیمات دیوان اروپایی حقوق بشر در خصوص کار کودکان پرداخته و سپس تفاسیر و توصیه‌های کمیته حقوق کودک را تحلیل می‌کند. در نهایت، با تطبیق دیدگاه‌های این دو نهاد، نقاط اشتراک و افتراق آن‌ها مشخص می‌شود.

یافته‌ها: یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که دیوان اروپایی حقوق بشر و کمیته حقوق کودک هر دو بر اهمیت حفاظت از حقوق کودکان کار تأکید دارند، اما در رویکردهای اجرایی و نحوه برخورد با موارد نقض این حقوق تفاوت‌هایی وجود دارد. دیوان اروپایی عمده‌تأ به‌صورت قضایی و موردی به

۱. مدرس مدعو موسسه آموزش عالی رشديه، تبريز، ايران. (نویسنده مسئول)

Email: Aram.abbaspour@gmail.com

۲. استادیار حقوق بین‌الملل موسسه آموزش عالی رشديه، تبريز، ايران.

مسائل می‌پردازد، در حالی که کمیته حقوق کودک بیشتر از طریق تفاسیر عمومی و گزارش‌های دوره‌ای بر دولت‌ها نظارت دارد.

نتیجه‌گیری: نتیجه‌گیری این مقاله نشان می‌دهد که هم‌سویی و هماهنگی بیشتری بین نهادهای بین‌المللی حقوق بشر برای مقابله مؤثرتر با پدیده کار کودکان مورد نیاز است. دیوان اروپایی حقوق بشر و کمیته حقوق کودک، هر یک با رویکردهای خاص خود، سهم قابل‌توجهی در بهبود وضعیت حقوق کودکان کار دارند، اما همکاری و تعامل بیشتر این دو نهاد می‌تواند به نتایج مؤثرتری در زمینه مقابله با کار کودکان منجر شود.

کلمات کلیدی: حقوق کودک، کودکان کار، دیوان اروپایی حقوق بشر، کمیته حقوق کودک

معلم بلاگری و لزوم حمایت از کودکان کار مدرن در پرتو قوانین موضوعه ایران و کنوانسیون حقوق کودک

طاهره شاه‌محمدی^۱، محمدمهدی سیدناصری^۲

زمینه و هدف: مسئله کار کودکان یکی از نقاط حساس در منظومه‌ی حقوق کودکان است. موضوعی که توجه به آن به معنای بازشناسی موضوعات مختلف در نظام حقوقی کودک چون تفاوت بهره‌کشی، کار خوب یا کار بد است. در غالب موارد، به واقع کار کودکان نوعی بهره‌کشی از کودکان محسوب می‌گردد و هرچند با مضمون فعالیت و شرایط کودکان کار و خیابان قرین است اما یکسان نیست. در اسناد زیادی به مفهوم کار کودک پرداخته شده است. آنچه به عنوان کار کودک در اذهان تجلی عینی دارد، پدیده بهره‌کشی از کودکان زیر سنین ۱۵ سال در خیابان‌هاست که اغلب این کودکان مورد سوء استفاده قرار می‌گیرند و در پوشش ساماندهی، از دسترنجشان استفاده می‌شود. از منظر حقوقی و تحلیلی، هیچ افتراقی میان کودکان کار در خیابان و دیگر کودکان وجود ندارد و آنها هم از حق بر آموزش، حق بر سلامت، حق بر بازی، شادی، سرگرمی و تفریح، حق بر بهداشت و بهره‌مندی از حمایت مانند سایر کودکان برخوردارند. اما در منظومه حقوقی مفهومی وجود دارد که با عنوان «تبعیض مثبت» از آن یاد می‌شود و به نظر می‌رسد این کودکان با توجه به موقعیت آسیب‌پذیر و آسیب‌زا، می‌بایست مورد حمایت مضاعف قرار گیرند و دولت‌ها

۱. مدرس دانشگاه، دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، پردیس

البرز دانشگاه تهران، ایران.

۲. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی،

دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات.

متعهدند مطابق با کنوانسیون حقوق کودک سازمان ملل متحد از آنان حمایت ویژه‌ای نمایند. اما امروزه با گسترش فضای مجازی به عنوان یکی از جلوه‌های زندگی مدرن، مدت‌هاست نوع تازه‌ای از بهره‌کشی و سوءاستفاده از کودکان نمود پیدا کرده است. روبه‌ای که نوعی کودک‌آزاری و نقض حریم شخصی برای کودکان است. «بلاگری» یا فعالیت کودک در بستر دیجیتال که امروزه با پدیده «معلم‌بلاگری» نیز دیده می‌شود، موضوعی متفاوت از دیگر انواع کار کودکان در فضای مجازی است. در این پدیده نوظهور که ماه‌های آخر سال ۱۴۰۲ به یک چالش بزرگ و جدی در نظام آموزشی کشورمان تبدیل شد، برخی معلم‌بلاگرها را بدون توجه به آثار مثبت و منفی آن به سمت فعالیت‌های غیرآموزشی سوق داد. در واقع بلاگرها با هدف کسب‌وکار مجازی، تبلیغات، منفعت‌های مالی و شهرت به‌سراغ این حرفه می‌روند. از همین‌رو، وقتی قرار باشد معلمی با این نگاه به فعالیت بلاگری بپردازد، اهداف اصلی نظام آموزشی را به حاشیه برده است. البته گاهی این فعالیت‌ها هم‌راستا با ارزش‌های جامعه، قوانین و وظایف محوله به معلم است که نقش یک کاتالیزور را برای نظام آموزشی بازی می‌کند، اما متأسفانه در بیشتر موارد این‌چنین نیست و جنبه منفی این فعالیت‌ها بر جنبه‌های مثبتش برتری می‌یابد. برای نمونه، انتشار بدون اجازه تصاویر دانش‌آموزان، فضاهای آموزشی و همکاران یک مجموعه، فقط بخشی از این سوءاستفاده‌هاست که بسیار رواج پیدا کرده، به طوری که فضای کلاس درس و مدرسه و دانش‌آموزان حالا به ابزار و زمینه‌ای برای رشد مخاطب معلمان تبدیل شده‌اند. با نگاهی به نظریه تفسیری شماره ۲۵ کمیته حقوق کودک سازمان ملل متحد و مواد ۶۷ تا ۷۸ این نظریه، اهمیت حفظ حریم شخصی برای کودکان به ویژه در تعامل با فضای مجازی به عنوان حقی مسلم مشاهده می‌شود. در واقع تأکید بر حفظ حریم شخصی حقی اساسی در جهت حفظ کرامت و حیثیت کودکان که نه تنها نباید توسط تجار و دیگر عاملان تولید محتوا در فضای مجازی سلب شود، بلکه دولت‌ها و خانواده‌ها نیز بدون کسب رضایت کودک و مگر در شرایط بسیار ضروری حق مداخله و نقض این حق کودک را به واسطه انجام فعالیت‌هایی نظیر بررسی اطلاعات آنان و

دیگر داده‌ها ندارند. با جستجویی مختصر در فضای مجازی به موارد متعددی از معلم‌بلاگرها برمی‌خوریم که با گرفتن ویدئو از کودکان در فضای کلاس و مدرسه و اشتراک‌گذاری آن در فضای مجازی، این حق را در کودکان نقض کرده‌اند و با هدف کسب دنبال‌کننده و به دنبال آن نفع مالی اقدام به سوء استفاده از کودکان کرده‌اند. حال این پرسش قابل طرح است که تعهدات دولت‌ها در زمینه‌ی در حمایت از حقوق کودکان کار مدرن چگونه قابل تحلیل است؟ آیا معلم‌بلاگری می‌تواند عاملی در جهت نقض حریم خصوصی کودک و مصداق بهره‌کشی از کودکان باشد؟

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی - تحلیلی است که مطالب آن با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و بررسی طیف وسیعی از اسناد و رویه‌ها و سایر آثار پژوهشی، جمع‌آوری و تحلیل شده است.

یافته‌ها و نتایج: کودکان کار و خیابان با زنجیره‌ی تسلسل‌وار از نقض حقوق بنیادین خود مواجه هستند و این کودکان ممکن است در معرض خشونت‌های متعددی از جمله خشونت‌های کلامی، رفتاری، فیزیکی حتی خشونت‌های جنسی و تعدی و تجاوز قرار گیرند. همچنین ممکن است حق بر آموزش، سلامت و .. این کودکان مورد خدشه قرار گیرد. دولت‌ها متعهد هستند تا سلسله‌ای از اقدامات حمایتی متعدد و گسترده را درباره‌ی این کودکان انجام دهد. جمهوری اسلامی ایران نیز عضو این کنوانسیون است و همچنین بر اساس موازین شرعی، این تعهد برای دولت ایران وجود دارد که در قبال تعهدات کنوانسیون حقوق کودک ایفای حق انجام دهد. در کنار آن در حال حاضر، فضای مجازی به عنوان یکی از جلوه‌های زندگی مدرن اگرچه آسایش و راحتی بیشتری در ارتباطات جهانی ایجاد کرده اما با این حال مدت‌هاست نوعی دیگر از کودک‌آزاری و نقض حریم شخصی را برای کودکان به ارمغان آورده است که «معلم‌بلاگری» یکی از مظاهر آن است. معلم‌هایی که با انتشار ویدئو از کودکان در پلتفرم‌های مجازی فعالیت دارند اما هرگز نه بازخواست شده، نه از کار برکنار شده‌اند و نه حتی در این زمینه پاسخگو بوده‌اند. اما به

نظر می‌رسد با توجه به گسترش فضای مجازی در زندگی روزمره و قبل از آن که حریم خصوصی کودکان بیش از این نقض شود و آسیب‌های دیگر را به همراه داشته باشد، وضع قوانین مشخصی برای فعالیت معلم بلاگرها هم ضروری است. در کنار آن، آموزش کودک دربارهٔ حقوق خود، نظارت و لزوم قانون‌گذاری از مهم‌ترین راهکارهاست. همچنین لازم است در روند آموزش و جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی، افراد مشغول در آموزش و پرورش برای پروراندن کودکان با دقت و حساسیت بیشتری عمل کنند. برگزاری دوره‌های آموزشی ویژهٔ معلمان چه برای تولید محتوا و چه آشنایی با قوانین فعالیت در این عرصه نیز می‌تواند تا حد زیادی مسیر فعالیت معلم‌بلاگرها را روشن نماید.

واژگان کلیدی: کودک کار، معلم بلاگر، حقوق موضوعه، کنوانسیون حقوق کودک

مطالعه تطبیقی حمایت قانونی از کودکان کار در بهره‌کشی‌های نوین فضای مجازی در ایران و آلمان

سید نورالدین حیدری منش^۱، فاطمه افتخاری^۲

چکیده: کودکان در گذار تاریخ، همواره در معرض بسیاری از خشونت‌های جسمی، روانی و جنسی بوده‌اند. با پیشرفت روزافزون فناوری اطلاعات و ارتباطات و نفوذ گسترده اینترنت در زندگی روزمره، اشکال جدیدی از بهره‌کشی از کودکان به ویژه در فضای مجازی پدید آمده است. از محتوای غیرقانونی برخلاف حقوق کودک گرفته تا استثمار آنلاین در این راستا قابل اشاره است.

استفاده ابزاری از کودکان در شبکه‌های مجازی از آنجا که از کودک به نوعی بهره‌کشی و سوءاستفاده می‌شود، طبق قوانین می‌توان آن را مشمول کودک آزادی‌های روانی دانست و والدین را تحت تعقیب کیفری قرار داد.

پدیده بهره‌کشی کودکان در فضای مجازی یک چالش جهانی است که نه تنها سلامت جسمی و روانی کودک را به خطر می‌اندازد، بلکه به رشد و توسعه آنها نیز آسیب می‌رساند. قوانین بسیاری از کشورها آمادگی کافی برای مقابله با اشکال نوین بهره‌کشی از کودکان در فضای مجازی را ندارد. هدف ما از تحقیق حاضر مقایسه حمایت‌های قانونی از کودکان کار در فضای مجازی بین دو کشور ایران و آلمان می‌باشد. روش تحقیق در این مقاله توصیفی و از ابزار کتابخانه‌ای استفاده می‌شود. مقایسه مذکور نشان می‌دهد که آلمان به عنوان کشوری با سابقه طولانی در حقوق کودک و قوانین کار، چهارچوب قانونی و به روزتر،

۱. دکترای حقوق جزا و جرم‌شناسی، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، وکیل پایه یک دادگستری.
Email: s.n.heydarimanesh@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد.

جامع‌تر و مشخص‌تری و همچنین اقدامات پیشگیرانه و حمایتی گسترده‌تری برای مقابله با این پدیده در نظر گرفته است. در آلمان قانون مشخصی در این زمینه داریم اما در ایران قوانین به صورت پراکنده موجود می‌باشد و خلا در زمینه ی قوانین در حوزه‌ی فضای مجازی مشاهده می‌شود. بنابراین با بهره‌گیری از قوانین آلمان و مطابقت آن با وضع موجود در جامعه می‌توانیم به نتایج مفیدی در این زمینه دست پیدا کنیم.

مطالعات و یافته‌ها نشان می‌دهد که قوانین کشور آلمان در مقایسه با ایران حمایت قانونی بیشتری از کودکان کار در فضای مجازی دارد و می‌توان در جهت تقویت قوانین و تقویت همکاری بین دستگاه‌های مختلف اجرایی گام برداشت و از کودکان حمایت موثرتری در برابر سوءاستفاده‌های دیجیتالی داشت و فضای مجازی امن و سالم‌تری برای نسل‌های آینده به وجود آورد.

واژگان کلیدی: حمایت قانونی، کودکان کار، بهره‌کشی، مجازی، ایران، آلمان

مسئولیت ناشی از کار کودک

(با نظر به تجویز کار کودک در ماده ۵۸ قانون امور حسبی)

فاطمه منظمی^۱

چکیده: کار کودک مسئله‌ای پر اهمیت است که گذر زمان یا تغییر شکل زندگی و مدرنیت نتوانسته از بروز این پدیده جلوگیری کند. در قوانین ایران، علی‌رغم آنکه کار کودک در قانون کار منوط به داشتن حداقل ۱۵ سال شده و در ۱۵ سالگی نیز کودک به عنوان کارگر نوجوان یا کارآموز تحت شرایط خاص می‌تواند برخی مشاغل را بر عهده بگیرد، در ماده ۸۵ قانون امور حسبی بیان شده که ولی یا قیم می‌تواند در صورتی که مقتضی بداند به به صغیر اجازه اشتغال به کار را بدهد. از اینرو ممکن است حتی به صورت قانونی نیز برخی از کودکان به کار گماشته شوند که خود نیاز به بررسی جداگانه دارد. آنچه حائز اهمیت است، این مورد است که در هیچ یک از این دو قانون وضعیت مسئولیت ناشی از کار کودک روشن نشده است. در همین راستا، پژوهش پیش روی با روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از داده‌های کتابخانه‌ای، پس از بررسی نظریات مختلف در مسئولیت مدنی، نوشتار حاضر بر این باور است که تا سن ۱۸ سال مسئولیت ناشی از کار کودک اگر در شرایط قانونی و در راستای اختیارات قانون به کار گمارده شده باشد با بیمه و در صورت نبود بیمه با ولی است و به هیچ وجه نمی‌توان بنا بر نظریات سنتی تقصیر کودک را مسئول دانست.

واژگان کلیدی: کار کودک، مسئولیت، قانون امور حسبی، کارفرما، ولی

۱. استادیار گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده الهیات، دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران.

حمایت از حق بر آموزش کودکان (رویکرد تطبیقی آموزش مبتنی بر هوش مصنوعی)

مهديه محمد تقی زاده^۱، نرگس حسین پور^{۲*}

چکیده: زمینه: دسترسی به آموزش با کیفیت یک حق اساسی برای همه کودکان است که رشد همه جانبه و فرصت های آینده آنها را تضمین می کند. علیرغم پیشرفت در گسترش آموزش در سطح جهانی، بسیاری از کودکان هنوز با موانعی روبرو هستند که مانع دسترسی آنها به یادگیری می شود. این موضوع خواستار تعهد مجدد به حقوق کودک در آموزش است و بر نیاز به رویکرد مشارکتی بین دولت‌ها، جامعه مدنی و جوامع تاکید می کند. هوش مصنوعی (AI) پتانسیل ایجاد انقلابی در آموزش، ترویج حقوق کودکان و تغییر تجارب یادگیری را دارد.

هدف: این مقاله تاثیر هوش مصنوعی بر آموزش را بررسی می کند و نشان می دهد که چگونه می تواند چالش های دسترسی به آموزش با کیفیت و حمایت از محیط های یادگیری فراگیر را برطرف کند. همچنین اهمیت اجرای هوش مصنوعی را برای اطمینان از شیوه های اخلاقی و به حداکثر رساندن پتانسیل آن برای حمایت از حقوق کودک در آموزش را مورد بحث قرار می دهد. روش: روش کتابخانه ای با رویکرد تحلیلی - توصیفی و تطبیقی است.

نتیجه گیری و یافته ها: یکی از تأثیرات مهم هوش مصنوعی توانایی آن در شخصی سازی تجربیات یادگیری، تطبیق محتوا و دستورالعمل ها برای برآوردن نیازهای فردی و سبک های یادگیری است. این نه تنها نتایج آموزشی

۱. استادیار و مدیر گروه مطالعات زنان دانشگاه علامه طباطبائی.

۲. نویسنده مسئول: کارشناس ارشد حقوق بین الملل دانشگاه ارشاد و داور.

را افزایش می‌دهد، بلکه به کودکان با پیشینه‌های مختلف قدرت می‌دهد تا سرعت یادگیری آنها افزایش پیدا کند و ابزارهای آموزشی مبتنی بر هوش مصنوعی، مانند سیستم‌های آموزشی هوشمند، محیط‌های یادگیری مجازی، و برنامه‌های یادگیری زبان، آموزش با کیفیت را برای کودکان ممکن سازد علاوه بر این، هوش مصنوعی می‌تواند با ارائه پشتیبانی مناسب برای کودکان دارای نیازهای ویژه یا معلولیت، به ترویج آموزش فراگیر کمک کند.

کلید واژه: حق بر آموزش - هوش مصنوعی - حقوق کودک

حق کودک در دسترسی به عدالت (نمونه پژوهی گروه وکلای ترمیمی در شهر مشهد)

علی ادبی^۱

چکیده: حق دسترسی به عدالت یکی از مهمترین مصادیق حقوق شهروندی است که بایستی در مورد کودکان، با حساسیت و اهتمام بیشتری مورد توجه واقع گردد؛ چرا که احتمال آسیب‌پذیری کودکان در مواجهه با سازوکارها و روندهای قضایی، به مراتب بیشتر از سایر افراد است و این امر، ضرورت اتخاذ رویکردهای حمایتی ویژه در این راستا را بیش از پیش آشکار می‌کند. این پژوهش، ضمن توجه به سازوکارهای بین‌المللی موجود (بالاخص کنوانسیون حقوق کودک) و بهره‌گیری از تجارب عملی برخی کشورها، به شیوه کیفی، حق کودک در دسترسی به عدالت را بر مبنای نمونه پژوهی گروه وکلای ترمیمی مشهد (که از سال ۱۳۹۸ در حوزه اطفال و نوجوانان در سطح این کلانشهر، خدمات حمایتی و حقوقی ارائه می‌دهند) مورد مطالعه قرار داده است. یافته‌های پژوهش، موید آن است که موانع مختلفی همچون عدم آگاهی از حقوق، زبان نامناسب و عدم دسترسی به مشاوره‌های قانونی، تاثیرگذاری منفی بر حق کودکان در دسترسی به عدالت دارند؛ بنابراین بایستی با اتخاذ رویکردهای حمایتی ویژه، ضمن تامین امنیت روانی برای کودک و خانواده وی، به کاستن از آثار جرم یا واقعه حقوقی بر کودک نیز مبادرت ورزید.

کلیدواژگان: امنیت روانی، حق دسترسی به عدالت، وکلای ترمیمی

۱. پژوهشگر مقطع دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی - وکیل پایه یک دادگستری

بررسی فرایند تقنینی کودک همسری و چالش‌های پیش روی آن

آیلین محمدپور^۱

چکیده: «کودک همسری» امروزه به یکی از دغدغه فعالان اجتماعی تبدیل شده است. این موضوع از یک سو دارای صبغه تاریخی و شرعی است و از سوی دیگر دارای ابعاد روانشناختی، اجتماعی، تربیتی و پزشکی می‌باشد. در توضیح کودک همسری باید گفت کودک همسری، حالتی است که سن یکی از زوجین یا هر دوی آنها در زمان ازدواج از سن بلوغ کمتر باشد. این مسئله در فقه اسلامی در قالب موضوع نکاح افراد (مذکر و مؤنث) غیربالغ، از ابتدا مورد توجه بوده و فقها مبتنی بر دلایل، به ویژه ادله لفظی به جواز این نوع نکاح نظر داده‌اند. اگرچه جواز کودک همسری از مسلمات فقهی است، با توجه به اینکه می‌تواند آثار بدی بر جسم و روح کودک داشته باشد، از جهات گوناگون مورد انتقاد قرار گرفته است. اما باید توجه داشت این انتقادات به حکم شرعی جواز کودک همسری باز نمی‌گردد، بلکه انتقادات بر موارد سوءاستفاده از کودک همسری ناظر است. با توجه به وضعیت اخلاقی و فرهنگی جامعه امروزی و مشاهده موارد متعدد سوء استفاده از نهاد کودک همسری، حرکت قانونگذار به سمت نظارت بیش از پیش بر این مسئله کاملاً قابل رویت می‌باشد و جای هیچ تردیدی نیست. در این مقاله که به صورت کتابخانه‌ای انجام شده، به بررسی جامع ادله فقهی سن بلوغ و حکم جواز کودک همسری و توجه و اقدامات قانونگذار در حمایت حقوقی از کودکان از ابتدای تدوین قانون مدنی و سایر قوانین مربوطه تا زمان حال پرداخته شده است.

کلیدواژه‌ها: کودک، بلوغ، نکاح، ادله فقهی، قانون

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه تبریز

کار کودکان در زیست بوم متاورس؛ جستاری بر مسائل حقوقی با تأکید بر چگونگی حمایت از کودکان

حنانه هاشمی^۱، محمدمهدی سیدناصری^۲

زمینه و هدف: اکنون در عصری زندگی می‌کنیم که تکنولوژی و کاربرد آن‌ها در تمام ابعاد زندگی، جامعه‌ی بشری را با تغییراتی بی‌سابقه‌ی مواجه کرده است که تا جایی که شاهد نسل کودکان کار در زیست‌بوم متاورس هستیم. متاورس جهان مجازی سه بعدی است که کاربران می‌توانند در آن از طریق آواتارها با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. این جهان دیجیتال بر جنبه‌های گوناگونی از دنیای طبیعی اثرگذار است و بسیاری از علوم را در معرض مسائل متعددی قرار داده است. در این خصوص، علم حقوق نیز با ظهور متاورس با مسائل حقوقی بسیاری، که بر افراد با شرایط متفاوت مؤثر است، مواجه شده است. فارغ از مسائل حقوقی گوناگون مرتبط با متاورس، یکی از مسائل مهم، چگونگی جریان حمایت‌های مناسب از حقوق کودکان در متاورس است. گرچه این دنیای دیجیتال، مزایای متعددی برای کودکان دارد؛ از جمله استفاده کردن از آن به منزله‌ی بستر آموزشی و محیط‌های تعاملی و قراردادن راحت کودکان در معرض آموزش‌ها و مهارت‌ها مختلف. با این حال، این فناوری معایب و خطرات بسیاری دارد که توجه ویژه به کودکان را ضروری می‌سازد. از جمله‌ی این موارد قرار گرفتن کودکان در معرض بهره‌کشی، آزار و اذیت سایبری یا محتوای نامناسب در این محیط است که تنها از نظر ظاهر با کودک

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بشر، گروه حقوق، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۲. مدرس دانشگاه، دکتری تخصصی حقوق بین‌الملل، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات.

کار سنتی تفاوت دارند و عناصر کارگر و کارفرما و انگیزه کسب درآمد همچنان در آنها دیده می‌شود. یکی از پدیده‌های شوم و پنهان، حوزه‌ی کودکان و اقتصاد گیگ است، که سبب ایجاد کار کودکان در زیست‌بوم متاورس می‌شود، در این بستر کودکان مورد استثمار گردانندگان اصلی این پلتفرم‌ها قرار می‌گیرند. حال این پرسش قابل طرح است که تعهدات دولت‌ها و صاحبان پلتفرم‌ها در زیست‌بوم متاورس در زمینه‌ی حمایت از حقوق کودکان چیست؟

روش: پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر نوع پژوهش، توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و بررسی طیف وسیعی از اسناد و رویه‌ها و سایر آثار پژوهشی، مطالب، جمع‌آوری و تحلیل شده‌اند.

یافته‌ها و نتایج: امروزه تکنولوژی کلان روایت دنیای همه ما انسان‌هاست که با پیشرفت‌های شگرف در حوزه‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری، زندگی بشری را دچار دگرگونی‌های فوق‌العاده کرده است. در زیست بوم متاورس که آسیب‌های متعددی بخصوص کودکان را تهدید می‌کند، موضوع حمایت از حقوق کودکان، مطابق با ماده‌ی ۳۲ کنوانسیون حقوق کودک مسئله‌ای مهم و درخور توجه است. تمسک به بسترهای حقوقی و قانونی عام، همچنین توجه به قوانین و مقررات خاص، بهره‌مندی از هوش مصنوعی و فناوری بلاک چین و تعریف و استفاده از ابزارهای ویژه برای حمایت‌های جامع از کودکان و جلوگیری از بهره‌کشی و استثمار در محیط متاورس کارآمد خواهد بود.

کلیدواژه: کار کودک، زیست بوم متاورس، حمایت، حقوق.

بررسی قیود حاکم بر حق بر آموزش کودکان در کنوانسیون حقوق کودک ۱۹۸۹ و حقوق ایران

احمد خسروی^۱

چکیده: پیچیدگی دنیای امروز و لزوم کسب مهارت و داشتن آگاهی‌های لازم برای فرزندان جهت ورود به جامعه، باعث شده تا هر روز بر اهمیت حق بر آموزش کودکان افزوده شود و هر روز نیز دامنه آن گسترش یابد. این حق که هم بعنوان حق مثبت و هم حق منفی تلقی می‌شود، در اسناد علاوه بر حق بر آموزش برای تمام افراد بشر، بدلیل شرایط خاص کودکان، از جمله آسیب پذیری آنان، تبعیض نسبت به کودکان، عدم قدرت کافی در حفاظت از خود و امثال آن، باعث شده تا اسناد خاص حقوق کودک مورد تصویب قرار گیرد و بصورت اختصاصی به حق بر آموزش کودکان بپردازد. حق مزبور همانند بسیاری از حق‌های بشری دیگر مطلق نبوده و مقید است. از جمله قیدهای عمده و مشترک می‌توان به مصالح عمومی، منافع عمومی، نظم عمومی و امثال آن اشاره کرد. اما حق مزبور بخصوص برای کودکان با توجه به شرایط خاص کودک و همچنین ماهیت خاص این حق که همزمان تحت تاثیر خانواده، جامعه و کشور قرار دارد توجه ویژه‌ای را می‌طلبد. لذا آنچه در این پژوهش مورد سوال است این است که قیدهای حاکم بر این حق در مهمترین سند حقوق کودک (کنوانسیون حقوق کودک) و نظام حقوقی ایران چیست؟ بنظر می‌رسد سند مزبور ضمن قیود مشترک بر حق‌ها، قیدهای خاصی را نیز اضافه کرده است که در حقوق ایران نیز کم و بیش، البته با رعایت قواعد شرعی مورد توجه قرار گرفته است

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه بیرجند

ساز و کارهای حقوقی در جهت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی اشخاص ضعیف به ویژه کودکان با تاکید بر قانون مدنی

محمدباقر عامری^۱، سیده حمیده حسینی پور^۲

چکیده: این مقاله با هدف بررسی ساز و کارهای حقوقی در جهت پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی یا اشخاص ضعیف با تاکید بر قانون مدنی با رویکرد توصیفی و تحلیلی است. توضیحات، یافته‌ها بیانگر این است که اساساً مفهوم اشخاص ضعیف در این مقاله، دارای گستره‌ی موسع مفهومی و موضوعی است. آنچه محل تاکید این مقاله در مورد اشخاص ضعیف است؛ موکلین ناآگاه به مسائل حقوقی، شهروندان ناآگاه به ساز و کارهای شروط در قراردادهای با احتمال آسیب توسط افراد سودجو، مصرف‌کنندگان آسیب‌پذیر، معتاد مسلوب الاراده، مضطر در انجام معاملات، مختل المشاعرین و ساز و کارهای قانون مدنی در شرط وجه التزام برای طرف ضعیف قرارداد و موارد مشابه را شامل می‌شود، که تبیین مفهوم، اصول، ضوابط و مرز روشن آن، می‌تواند به عدالت قضائی برای حمایت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی مجبوران و اشخاص ناآگاه به مواد قانونی کمک شایانی نماید. نتایج نشان می‌دهد، حمایت قانون مدنی از اشخاص مضطر در شروط قراردادها، حمایت از مصرف‌کننده، حمایت از موکل ناآگاه و رعایت مصلحت وی، حمایت از معتاد مسلوب الاراده، مضطر در انجام معاملات، بازدارندگی از آسیب به افراد ضعیف و ناآگاه به مر قانون با شیوه‌های قانونی نظارت، ضمانت اجرا و جبران خسارت و فسخ یا بطلان یا عدم نفوذ آنها، سقوط ولایت قهری سامان بخشیده است و از طریق کارکرد بازدارندگی مسئولیت مدنی، اشخاص را مکلف به احتیاط و پیش بینی ضرر نموده است.

کلید واژه: پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، اشخاص ضعیف، مجبورین، قانون مدنی

۱. استادیار گروه حقوق، دانشکده ی حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران.

۲. دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران.

سلامت روان کودکان و بازی‌های رایانه‌ای: چالش‌ها و حمایت‌های حقوقی در چارچوب حقوق کودک

شایان حاضری^{۱*}، سامان حاضری^۲

چکیده: زمینه و هدف: در دنیای دیجیتال امروز، بازی‌های رایانه‌ای به یکی از مهم‌ترین تفریحات کودکان تبدیل شده است. این بازی‌ها علاوه بر فرصت‌های سرگرمی و تقویت مهارت‌های شناختی، می‌توانند بر سلامت روان کودکان تأثیرات منفی نیز داشته باشند. حقوق کودک به‌عنوان یک چارچوب قانونی و اخلاقی، بر ضرورت حمایت از کودکان در برابر این تأثیرات تأکید می‌کند. این مقاله با هدف بررسی چالش‌های ناشی از بازی‌های رایانه‌ای بر سلامت روان کودکان و ارزیابی حمایت‌های حقوقی موجود در چارچوب حقوق کودک تدوین شده است.

روش‌ها: این پژوهش با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی به بررسی اسناد بین‌المللی مانند کنوانسیون حقوق کودک، قوانین ملی مرتبط با بازی‌های رایانه‌ای و پژوهش‌های علمی در زمینه تأثیرات بازی‌های رایانه‌ای بر سلامت روان کودکان می‌پردازد. همچنین، با تحلیل رویکردهای حقوقی و سازوکارهای موجود در کشورهای مختلف، تلاش می‌شود چالش‌ها و فرصت‌های پیش روی سیاست‌گذاری حقوقی در این حوزه شناسایی شود.

یافته‌ها: یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که بازی‌های رایانه‌ای در کنار مزایای شناختی، تأثیرات منفی بر سلامت روان کودکان مانند وابستگی به بازی، کاهش تعاملات اجتماعی و افزایش رفتارهای خشونت‌آمیز دارند.

۱. کارشناس ارشد حقوق خصوصی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: shayanhazeri@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

همچنین، مشخص شد که قوانین بین‌المللی و ملی هنوز به اندازه کافی برای تنظیم محتوای بازی‌های رایانه‌ای و جلوگیری از آسیب‌های روانی کودکان موثر نیستند و نیاز به تدوین چارچوب‌های قانونی دقیق‌تر احساس می‌شود.

نتیجه‌گیری: نتایج تحقیق نشان می‌دهد که برای مقابله با تأثیرات منفی بازی‌های رایانه‌ای بر سلامت روان کودکان، لازم است حمایت‌های حقوقی در قالب قوانین سختگیرانه‌تر در زمینه دسترسی به محتوای ایمن، کنترل زمان استفاده و سن مناسب تدوین شوند. همچنین، آگاهی‌بخشی به والدین و کودکان و همکاری بین‌المللی در تنظیم بازی‌های رایانه‌ای از جمله راهکارهای موثر برای تقویت حمایت از کودکان در مقابل آسیب‌های روانی بازی‌های دیجیتال است.

کلمات کلیدی: حقوق کودک، بازی‌های رایانه‌ای، سلامت روان، حمایت حقوقی

عملکرد یونیسف در قبال نقض حقوق بشر کودکان در نبردهای خاورمیانه؛ با تاکید بر نسل‌کشی کودکان غزه

میلاد پهلوان منگودهی^{۱*}، حسن بازدار^۲

چکیده: جنگ تبعات جبران‌ناپذیری بر روی زندگی غیرنظامیان به ویژه کودکان داشته است. این شرایط در جنگ‌های خاورمیانه کاملاً مشهود بوده است. کودکان درگیر جنگ در سخت‌ترین وضعیت ممکن قرار گرفته بوده‌اند که نیازمند حمایت و کمک سازمان‌های بین‌المللی‌اند. یکی از جمله سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با کودکان، صندوق کودکان ملل متحد با نام اختصاری یونیسف بوده که به منظور حمایت و کمک به کودکان تاسیس شده بود. در این راستا، هدف پژوهش بررسی عملکرد صندوق کودکان ملل متحد در قبال نقض حقوق بشر کودکان در مخاصمات مسلحانه در منطقه خاورمیانه با تاکید بر نسل‌کشی کودکان فلسطینی توسط رژیم صهیونیستی بوده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد صندوق کودکان ملل متحد فاقد ضمانت اجرایی قوی و بازدارنده برای خاتمه بخشیدن به نقض حقوق کودکان در مخاصمات مسلحانه در خاورمیانه به‌ویژه نسل‌کشی کودکان فلسطینی توسط رژیم صهیونیستی بوده است. عدم محکومیت مطلوب، اقدامات ناکافی، اتهامات جانبدارانه، عدم استقلال و سکوت در برابر نسل‌کشی در غزه از جمله انتقادات وارده به یونیسف بوده است.

کلیدواژگان: حقوق کودک، یونیسف، خاورمیانه، جنگ

۱. کارشناسی ارشد روابط بین الملل دانشگاه گیلان ۲. کارشناسی ارشد روابط بین الملل دانشگاه

Email: Miladpahlava75@gmail.com

گیلان

ضرورت نقش مشاور مدارس ابتدائی در زمینه آموزش تربیت جنسی جهت تحقق حق بر سلامت روان کودک

مهلا اعتمادی^۱، تکتیم مهری^۲

چکیده: تربیت جنسی امری مرحله‌ای و تدریجی است که باید براساس ویژگی‌های کودکان و نوجوانان صورت گیرد. رشد جنسی یکی از ابعاد مهم رشد انسان است و در هر مرحله از زندگی وارد مرحله جدیدی می‌شود لذا آموزش جنسی در سنین مختلف براساس شرایط هر سن و نیازهای آن بازه سنی ضروری است. رشد تمایلات جنسی انسان فرایندی است که به طور معمول با نوجوانی و بزرگسالی همراه است در حقیقت از دوران کودکی وجود دارد. تربیت جنسی برای کودکان و نوجوانان نقش مهمی در سلامت جنسی، باروری و سلامت عمومی ایفاء می‌کند. مدرسه و خانواده معمولاً مسئولیت ارائه تربیت جنسی را بر عهده دارند اما نتایج آن‌ها اغلب نامطلوب است. درحالی‌که شواهدی راجع به اثربخشی برنامه‌های تربیت جنسی والدین و مدرسه بررسی شده است که یافته‌های حاکی از عدم اثرات مطلوب و استفاده مناسب از روشهای صحیح تربیت جنسی می‌باشد. سن شروع بلوغ به عوامل مختلفی از ژنتیک، محیط جغرافیایی، رژیم غذایی و ترکیب چربی بدن بستگی دارد. بلوغ زودرس زمانی اتفاق می‌افتد که شروع علائم ثانویه در دختران قبل از ۸ سالگی و در پسران قبل از ۹ سالگی باشد و از آنجایی که سن بلوغ رو به کاهش است، این دوران در دختران و پسران با افزایش آسیب‌پذیری و تغییرات گسترده و متعدد همراه است بر این اساس آموزش خانواده در مدارس یکی از نیازهای اصلی این دوره است و والدین در دوره ابتدایی حضور پررنگی در کلاس‌های

۱. کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، عضو سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره ایران

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی

فوق دارند که با برگزاری دوره‌های فرزندپروری توسط مشاوره تربیتی مدرسه می‌توان از بروز مشکلاتی در زمینه‌های مختلف رشدی کودک با آگاهی والدین پیشگیری نمود و به همین مراتب مشاور با آموزش‌های مختلف در مدارس ابتدایی در کنار والدین در تمام جوانب مخصوصاً باید و نبایدهای جنسی به کودک آگاهی دهد. آگاهی والدین از کیفیت رشد جنسی کودک از مسائل مهم فرزندپروری است و کشورهای عضو در کنوانسیون حقوق کودک به تدابیر لازم جهت کلیه اقدامات تقنینی، اجرایی، اجتماعی و آموزشی را در راستای این امر ترغیب کرده اند تا از کودک در برابر کلیه اشکال خشونت جسمی یا روانی، صدمه یا آزار، بی‌توجهی یا رفتار توأم با سهل انگاری، سوء رفتار یا بهره‌کشی از جمله در برابر کلیه سوءاستفاده‌های جنسی، درحالی‌که کودک تحت مراقبت والدین یا سرپرست قانونی یا هر شخص دیگری قرار دارد به عمل خواهند آورد. اینگونه اقدامات حمایتی باید بر حسب مورد شامل روشهای مؤثر برای ایجاد برنامه های اجتماعی جهت فراهم نمودن پشتیبانی لازم از کودک و کسانی‌که عهده‌دار مراقبت از کودک هستند و نیز پشتیبانی از دیگر شکل‌های پیشگیری، شناسایی، گزارش‌دهی، ارجاع، تحقیق، درمان و پیگیری موارد سوءرفتار با کودک بر حسب مورد پشتیبانی از پیگرد قضایی باشد. در این زمینه با بکارگیری برخی از مواد ۱۹، ۳۴، ۱۰ کنوانسیون حقوق کودک و بررسی تطبیقی آنها در این مقاله قصد داریم اثربخشی و پیشبرد جهت تامین سلامت روان کودک از طریق والدین و رشد شخصیتی او را در مدرسه داشته باشیم.

واژگان کلیدی: تربیت جنسی، بلوغ زودرس، حقوق کودک، سبک فرزند پروری، نقش مشاوره تربیتی در مدارس ابتدایی

بررسی ضرورت آموزش مهارت‌های حل مسئله به کودکان توسط مدارس

آرش کهن قطب‌آبادی^۱، فاطمه زارعی^۲، محمد مهدی فرجی^۳،
زهرا حسین‌پور^۴

چکیده: هدف از مطالعه‌ی حاضر، بررسی ضرورت آموزش حل مسئله در مدارس می‌باشد. این تحقیق از نوع بنیادی بوده و نتایج حاصل از آن برای معلم‌های مقاطع مختلف، به ویژه مقطع ابتدایی قابل استفاده می‌باشد. در این پژوهش داده‌های موردنیاز با استفاده از روش فیش‌برداری جمع‌آوری شده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که منظور برخورداری از یک جامعه‌ی پویا و نیروی انسانی کارآمد، آموزش روش‌های حل مسئله در مدارس ضروری می‌باشد. همچنین این موضوع با پرورش خلاقیت، توسعه‌ی تفکر انتقادی، توسعه‌ی مهارت‌های اجتماعی و... ارتباط مستقیم دارد.

کلمات کلیدی: آموزش حل مسئله، مدرسه، مهارت، دانش‌آموز

۱. کارشناس سنجش و ارزشیابی تحصیلی اداره آموزش و پرورش شهرستان کوار
Email: Arashkohan1122@gmail.com

۲. آموزگار پایه دوم دبستان، اداره ناحیه ۲ شهر بندرعباس

۳. کارمند دانشگاه فرهنگیان شهر اراک

۴. دانشجوی رشته‌ی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان، پردیس خدیجه کبری دزفول

تاثیر رسانه به ویژه تلویزیون بر بزهکاری اطفال و نوجوانان

علی ظریف عصار حق‌کش^۱، سیاوش پرویزیان^۲

چکیده: رسانه‌ها به سنتی و مدرن تقسیم می‌شوند: ۱- رسانه‌های سنتی: تلویزیون، مجلات، روزنامه‌ها ۲- رسانه‌های مدرن: وبگاه‌ها، بازی‌های ویدیویی، رسانه‌های اجتماعی، تا حدودی با مفاهیم و کلیات رسانه آشنا شدیم، اما امروزه با پیشرفت و گستردگی و تنوع رسانه‌ها مواجه هستیم و بیشتر انسان‌ها در طول روز اعم از مردان و زنان درگیر این رسانه‌ها هستند به ویژه کودکان و نوجوانان، این دامنه‌های وسیع و در دسترس اگر چارچوب و قوانین خاصی نداشته باشند آسیب‌های جدی به جامعه وارد می‌کنند. ناتوان‌ترین و ضعیف‌ترین قشر از لحاظ ذهنی، نقد و بررسی، تحلیل داده‌ها، کودکان و نوجوانان هستند و اگر کنترلی بر رسانه‌ها صورت نگیرد ممکن است، کودکان و نوجوانان به انحراف و در نهایت باعث بزهکاری آنان شود. به عنوان مثال تقلید پذیری از رفتار و گفتار شخصیت‌ها و کاراکترهای منفی فیلم و سریال‌ها و عدم کنترل هیجانات مخصوصا در دوران بلوغ می‌تواند شخصیت مخرب و بزهکاری را رشد و پرورش یابد. کودکان بیشتر از آنچه که گوش دهند تصاویر و فیلم‌ها را باور میکنند، اهمیت شناخت تاثیراتی همچون رسانه بر بزهکاری اطفال و نوجوانان این کمک را به جوامع مختلف می‌کند که بر کیفیت بهتر زیستن افراد به ویژه اطفال و نوجوانان و کاهش آمار و ارقام از جرائم را شاهد باشیم. جوامع و دولت‌ها با شناخت تاثیر رسانه بر بزهکاری اطفال و نوجوانان می‌توانند

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی،

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، ایران

۲. دانشجوی دکتری، حقوق کیفری و جرم‌شناسی، مدرس دانشکده حقوق و علوم سیاسی،

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، ایران

انحرافات و آموزه‌های غلط با توجه به روحیه و رفتار اطفال و نوجوانان را شناسایی و به حل موضوعات مربوطه پرداخته و با اصلاح آن‌ها سطح سلامت روان و رفتاری اطفال و نوجوانان را بهبود بخشند و بهترین راه حل، شناخت و درک این رسانه‌هاست، این مفاهیم و شناخت‌ها بر پایه‌هایی از جمله تعاریف، معایب و مزیدها، نقد و بررسی، تحلیل داده‌ها، آمار و ارقام، آزمایش‌ها، تفسیر و آموزش استوار است.

بررسی و ارائه راهکارها در خصوص بی‌هویتی کودکان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی با نگاهی به قوانین بین‌المللی و قوانین موضوعه ایران

سمانه چابکی درزایی^{۱*}، سیده زهرا نیکنام یزدی^۲، الهام پژوهی^۳

چکیده: به رابطه ای مشتمل بر رابطه سیاسی، حقوقی، اجتماعی و معنوی بین یک شخص و یک دولت تابعیت میگویند.

تابعیت تعیین کننده وضعیت سیاسی فرد در رابطه با وفاداری او به دولت متبوع می‌باشد. در تابعیت «اصل بین‌المللی آزادی دولتها در قانونگذاری برای تعیین اتباع خود» منبع اصلی و بین‌المللی در تعیین تابعیت میباشد؛ فلذا مرسوم بودن تنظیم قاعده های قانونی حاکم بر تابعیت در قانونگذاری‌های داخلی در عموم کشورها و سهمیم بودن آنها در تشکیل جامعه بین‌المللی، بعنوان اعضاء و تشکیل دهندگان آن جامعه، سبب استنتاج این اصل بین‌المللی گردیده که تعیین اتباع هر دولت را به قانونگذارهای همان دولت مرتبط می‌سازد.

موضوع پژوهش حاضر، ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی و تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از این ازدواج‌ها است که یکی از مباحث و موضوعات مهم حقوق بین‌الملل خصوصی است. روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی تحلیلی و با استفاده از ابزار کتابخانه‌ای است. کشور ما ایران بیش از ۵۰ سال است که با پدیده ی مهاجرت و پناهندگی کشورهای مجاور خود از جمله افغانستان مواجه می‌باشد، چرا که پس از شروع جنگ شوروی و به

۱. کارشناسی ارشد حقوق، وکیل پایه یک دادگستری Email: chabooki68@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد حقوق، وکیل پایه یک دادگستری ۳. کارشناسی ارشد حقوق

حکومت رسیدن طالبان تعداد پناهندگان و مهاجران افغانی به ایران بشدت افزایش یافت.

طی سالیان اخیر متعاقب افزایش ورود اتباع خارجی، ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی بیشتر از قبل شده و ازطرفی آثار و پیامدهای مختلف اقتصادی، اجتماعی، امنیتی، سیاسی، فرهنگی و حقوقی را به همراه داشته است. نکته قابل توجه کودکانی است که در پی ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی متولد می‌شوند و تا سالیان زیادی فاقد تابعیت ایرانی هستند. دلیل این بی‌هویتی و مشکلات حاصل از آن، اصولاً جهل مادران (زنان ایرانی) نسبت به قوانین و مقررات تابعیت فرزندان حاصل از این ازدواج‌ها در ایران است. قوانین و مقررات متعددی در خصوص موضوع تابعیت این فرزندان تصویب یا اصلاح شده است که آخرین مورد، قانون ((اصلاح قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی در سال ۱۳۹۸)) می‌باشد اما هنوز هم در این خصوص خلاء‌های بسیاری در قانون ایران وجود دارد، فلذا با توجه به ضرورت موضوع پژوهش حاضر، قوانین موجود در ایران به صورت کامل بررسی و راهکارهایی برای رفع نواقص قوانین ارائه گردیده است.

واژگان کلیدی: تابعیت، ازدواج زنان ایرانی با مردان خارجی، مهاجران، پناهندگان، کودکان بی‌هویت.

مطالعه تطبیقی حقوق کودکان کار در نظام حقوقی ایران و حقوق بین‌الملل

زهرالسادات مکی^{۱*}، اکرم‌السادات مکی^۲، اسماعیل کشکولیان^۳

چکیده: پدیده کودکان کار یکی از معضلات اجتماعی است. حمایت و حفاظت از کودکان کار از طریق راهبردها و راهکارهای حقوقی، از جمله مهم‌ترین اقدامات مقنن برای حمایت از این اشخاص می‌باشد. این حمایت جلوی هر گونه بهره‌کشی و سوءاستفاده از اطفال را می‌گیرد و باعث می‌شود که این کودکان طعم زندگی عادی را بچشند و از عادی‌ترین حقوق نظیر آموزش و خوراک و پوشاک و ... بهره‌مند شوند. هدف از پژوهش حاضر بررسی حقوق کودکان کار در نظام حقوقی ایران و حقوق بین‌الملل می‌باشد که از طریق روش توصیفی و تحلیلی به این نتیجه رسیده‌ایم که در نظام حقوقی ایران، قوانین مختلفی اعم از قانون کار و قانون مجازات اسلامی و قانون حمایت از خانواده و... به تصویب رسیده است. به علاوه در سازمان‌های بین‌المللی و اسناد بین‌المللی، اقدامات در جهت حفظ حقوق کودکان کار، برداشته شده است. با این حال علی‌رغم تصویب این قوانین در این حوزه، متأسفانه هنوز معضل کار کودکان از بین نرفته و در اکثر کشورها از جمله ایران رو به افزایش است.

واژگان کلیدی: کودکان کار، حقوق کودکان کار، نظام حقوقی ایران، حقوق بین‌الملل

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، واحد شهرضا، دانشگاه آزاد اسلامی. ۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، واحد شهرضا، دانشگاه آزاد اسلامی. ۳. استادیار گروه حقوق، واحد شهرضا، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرضا، ایران. Email: Zahramaki896@gmail.com

مطالعه تطبیقی حق آموزش بر کودکان در نظام حقوقی ایران و اسناد بین‌المللی

زهرالسادات مکی^۱، اکرم‌السادات مکی^{۲*}، اسماعیل کشکولیان^۳

چکیده: آموزش و تحصیل کودکان به دلیل موقعیت سنی و امکانات روحی و ویژگی‌های منحصر به فردی که در جهات مادی و معنوی برای آنان فراهم می‌باشد، از اهمیت بسیاری برخوردار است و از دیدگاه اسلام به عنوان حقی از حقوق آن‌ها بر والدین محسوب می‌شود که لازم است به آن توجه شود. پژوهش حاضر به بررسی حق آموزش کودکان در نظام حقوق ایران و اسناد بین‌المللی می‌پردازد که از طریق روش توصیفی تحلیلی به این نتیجه رسیده‌ایم که هر کودکی دارای حقوق بنیادین از جمله حق آموزش است. در اسناد بین‌المللی مهمی به خصوص، کنواسیون حقوق کودک و حقوق بشر و... به حق آموزش کودکان اشاره شده است. به علاوه در نظام حقوقی ایران در قانون اساسی هم به آموزش کودکان توجه شده و در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان، هرگونه آزار و اذیت جسمی و روحی علیه کودکان و ممانعت از تحصیل آنها جرم انگاری شده است.

کلیدواژه: حق آموزش، نظام حقوقی ایران، اسناد بین‌المللی

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، واحد شهرضا، دانشگاه آزاد اسلامی

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، واحد شهرضا، دانشگاه آزاد اسلامی

Email: Akrammaki491@gmail.com

۳. استادیار گروه حقوق، واحد شهرضا، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرضا، ایران.

مطالعه تطبیقی حق بر آموزش کودکان از منظر کنوانسیون حقوق کودک و حقوق اساسی ایران

محمد پارسا ملک احمدی^۱

حق آموزش یکی از حقوق اساسی و بنیادین است که در زمره حقوق بنیادین بشر محسوب می‌شود. این حق در سطح جهانی، ذیل کنوانسیون‌ها، میثاق‌های جهانی، اعلامیه جهانی حقوق بشر و حقوق اساسی کشورها از جمله کشور ایران مورد تأکید قرار گرفته است. همت جامعه جهانی در راستای حمایت از کودکان منجر به تصویب کنوانسیون حقوق کودک گردید که ایران در سال ۱۳۷۲ به آن پیوست. کنوانسیون حقوق کودک به‌عنوان یک کنوانسیون جهانی، معیارهایی برای حق آموزش و الزاماتی برای کشورهای عضو کنوانسیون مقرر نموده است؛ از جمله آن‌ها: عدم تبعیض، تحصیل رایگان، تحصیل اجباری و به‌کارگیری آموزش‌هایی جهت زندگی است. این اصول در حقوق ایران از جمله اصل ۳۰ قانون اساسی ایران نیز تبلور یافته است.

قانون اساسی که بنیادی‌ترین و اصلی‌ترین قانون کشور است بر حق تحصیل و آموزش رایگان برای تمام کودکان تأکید می‌کند. با توجه به این موضوع، این سؤال مهم مطرح می‌شود که آیا حمایت‌های صورت گرفته از حق آموزش کودکان در کنوانسیون حقوق کودک و حقوق اساسی ایران تضمین‌کننده نیازهای آنان است؟ با توجه به ماده ۲۸ و ۲۹ کنوانسیون و اصل ۳۰ قانون اساسی، آموزش و پرورش ابتدایی باید اجباری و رایگان و در دسترس همه باشد. در صورت عدم تقاضای برخورداری از حق آموزش و پرورش برای کودکان، تنها راه برخورداری از این حق، حفاظت و تضمین تمام حقوق ساخته شده در

۱. فوق دکترای خاورمیانه - گرایش استراتژی دیپلماسی نوین

کنوانسیون حاضر است. در این مقاله سعی داریم با رویکرد توصیفی-پژوهشی به مطالعه جزئی این موضوع پرداخته شود.

تازه‌های تحقیق: حق بر آموزش برای برآورده شدن نیازهای آموزش‌پذیرها یک ضرورت بنیادین است. این حق به‌عنوان یک حق بشری بیان می‌دارد که همه افراد، کودکان و بزرگسالان حق دارند از آموزشی بهره‌مند شوند که برای توانمند سازی آنان در جهت رشد و توسعه علمی، فرهنگی، اجتماعی و انسانی آن‌ها طراحی شده باشد. این نوع از آموزش توانمندی‌های لازم را برای شرکت فعال فرد در زندگی آورد و زمینه‌ای برای تقویت حقوق بشر احترام به عقاید مخالف و گسترش اجتماعی فراهم صلح و توسعه پایدار است در تمامی اسناد بین‌المللی، همچون اولین سند حامی حق آموزش اعلامیه جهانی حقوق بشر و بعد از آن کنوانسیون حقوق کودک، آموزش در مقطع ابتدایی اجباری و همگانی شمرده شده و الزام کشورها در رایگان نمودن آن به چشم می‌خورد و در خصوص مقاطع بعدی آموزش متوسطه و عالی تنها الزامی که برای کشورها اندیشیده شده است، سعی در ترویج و در دسترس قرار دادن آن است. اقدامات مؤسسات حامی حقوق کودک همچون یونسکو و یونیسف نیز در همین چارچوب خلاصه می‌گردد.

در همین راستا لازم است دولت با توجه به مؤلفه‌هایی که در اسناد بین‌المللی بیان شده است، سطوح بالاتری از آموزش را فراهم بیاورند. در همین راستا قانون‌گذار اساسی ایران با ابتکاری هوشمندانه نه‌تنها آموزش تا دوره متوسطه را الزامی و رایگان دانسته است، بلکه آموزش عالی را نیز تا حد وسیعی به‌صورت رایگان پیش‌بینی کرده است. برخی کشورهای دیگر در مناطق مختلف جغرافیای نیز با توجه به امکاناتی که در اختیار داشته‌اند، اکتفا به آموزش‌های سطح ابتدایی نکرده و امکان آموزش در سطوح بالاتر را نیز برای افراد مستعد فراهم کرده‌اند.

اما در مقابل دولت‌ها در جهت گریز از مسئولیت‌پذیری در بسیاری از موارد آموزش رایگان را تنها مربوط به دوره ابتدایی دانسته‌اند. کنوانسیون به‌صورت

التزامی مشعر بر آموزش سطح بالاتر نیز هست؛ زیرا هدف که زندگی بهتر است، صرفاً به واسطه آموزش‌های ابتدایی محقق نمی‌شود و اگر هدف بهره‌مندی از این امر است باید شرایط تحصیلاتی فراتر نیز مهیا شود. لذا کشورها نیز باید با توجه به این مسئله اقدام به قانون‌گذاری در حوزه آموزش کنند، به بیان دیگر دستیابی که زندگی بهتر که حق کودک است مبتنی بر آموزش در مقاطع بالاتر از ابتدایی نیز است و همان‌طور که آموزش دارای وسعت گسترده‌ای است و مشمول آموزش مهارت‌ها می‌شود نیز مشمول سطوح مختلف آموزشی نیز می‌شود اما در حقوق ایران از حیث قانون‌گذاری در مورد تضمین این حق توسط والدین، خلأ و اجمال دیده می‌شود. اصل ۳۰ قانون اساسی تنها به اجباری و رایگان بودن آموزش کودکان اشاره دارد بدون اینکه درصدد بیان کیفیت آموزش کودک خصوصاً توسط والدین برآید در این زمینه مواد کنوانسیون حقوق کودک کارآمدی بیشتری دارد و باید توجه بیشتری به آن شود.

آموزه‌های اسلامی همواره در تعلیم خود به این امر توجه کرده است و عدم انعکاس آن در قوانین بشری، نقصی است که باید هنگام تنظیم قوانین و مقررات مورد توجه قرار گیرد. لذا ضروری است حق تعلیم کودک توسط والدین به رسمیت شناخته شود و تضمین‌های قانونی برای حمایت از کودک در برابر والدین وضع شود تا علاوه بر نهادهای دولتی نهاد خانواده نیز به‌عنوان بنیادی‌ترین نهاد اجتماعی در راستای اجرای این حق مسئول شناخته شود.

کلیدواژه‌ها: حق آموزش، حقوق بنیادین بشر، اعلامیه جهانی حقوق بشر، حقوق اساسی، قانون اساسی ایران، کنوانسیون حقوق کودک

حقوق کودکان غزه در پرتو قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل در حمایت از کودکان درگیر مخاصمات مسلحانه

جواد جمال‌اوغلی^۱

جنگ واژه‌ای است که هرگاه به گوش می‌رسد هولناک‌ترین تصاویر از زندگی بشر در ذهن مجسم می‌شود. کودکان تجلی مظلوم‌ترین افراد در بحبوحه‌ی جنگ می‌باشند. از این‌رو نیاز به حمایت‌های بیشتری نسبت به سایر افراد دارند. کودکان غزه از اکتبر سال ۲۰۲۳ میلادی، در پی حملات گسترده‌ی اسرائیل روزهای فاجعه‌آمیزی را پشت سر می‌گذرانند؛ به طوری که صندوق کودکان سازمان ملل متحد (یونیسف) اعلام داشته: غزه به گورستان هزاران کودک تبدیل شده است. شورای امنیت سازمان ملل متحد به عنوان قدرتمندترین بخش سازمان ملل که مسئولیت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را بر عهده دارد در پی گزارش‌های نگران‌کننده از وضعیت کودکان درگیر در مخاصمات مسلحانه قطعنامه‌هایی را در جهت حمایت از حقوق اساسی کودکان در وضعیت جنگی صادر نموده است. در نوشتار حاضر با روش توصیفی تحلیلی در پی پاسخ به این سوالات می‌باشیم: ۱- کودکان غزه مطابق قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل در جهت حمایت از کودکان درگیر مخاصمات مسلحانه از چه حقوقی برخوردار هستند؟ ۲- آیا حقوق مقرر رعایت گردیده است؟ ۳- واکنش جامعه‌ی بین‌المللی شامل دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی نسبت به نقض احتمالی حقوق مذکور چه بوده است؟ ۴- چه تمهیداتی جهت حمایت بیشتر و کارآمدتر از کودکان غزه باید اتخاذ شود؟ یافته‌های پژوهش از این قرار است که متأسفانه حقوق کودکان غزه از سوی اسرائیل در طول جنگ مذکور به طور

۱. وکیل پایه یک دادگستری، کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی دانشگاه شهید

کامل نقض گردیده است و با وجود آن که واکنش‌های کم سابقه‌ای از سوی دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی در محکومیت اقدامات ضد بشری اسرائیل به عمل آمده اما از آنجایی که صرفاً در حد بیانیه باقی مانده به هیچ وجه کارساز نبوده است. لذا جهت تضمین حقوق اساسی کودکان غزه که در قطعنامه‌های شورای امنیت مورد شناسایی قرار گرفته است باید اقدامات عملیاتی و اجرایی از سوی دولت‌ها و نهادهای بین‌المللی صورت پذیرد.

کلید واژگان: حقوق کودکان غزه، مخاصمات مسلحانه، شورای امنیت، حمایت از کودکان

حمایت قانونی از کودکان کار و خیابان

لیلا سلطانی^۱

چکیده: این مقاله به بررسی چالش‌ها و موانع پیچیده در اجرای حقوق کودکان، به ویژه در رابطه با کار کودکان و کودکان خیابانی، می‌پردازد. علی‌رغم وجود چارچوب‌های حقوقی جامع بین‌المللی و ملی، اجرای حقوق کودکان اغلب با موانع اجتماعی-اقتصادی، سیاسی و فرهنگی مواجه می‌شود. این موانع شامل فقر، ضعف حکمرانی، فساد و رویه‌های فرهنگی عمیقاً ریشه‌دار است که کار کودکان و ازدواج زودهنگام را تداوم می‌بخشد. در این مقاله، این موانع به طور انتقادی بررسی می‌شوند و محدودیت‌های رویکردهای فعلی در حمایت از کودکان برجسته می‌گردد. در پاسخ به این چالش‌ها، مقاله راهکارهای نوآورانه‌ای را با هدف تقویت چارچوب‌های قانونی، افزایش مشارکت جامعه و توانمندسازی اقتصادی خانواده‌های آسیب‌پذیر پیشنهاد می‌کند. همچنین بر اهمیت ادغام فناوری در تلاش‌های حمایت از کودکان، مانند استفاده از پلتفرم‌های دیجیتال برای نظارت و گزارش موارد نقض حقوق کودکان، تأکید می‌کند. علاوه بر این، مقاله از اصلاحات نهادی برای بهبود هماهنگی بین ذی‌نفعان و ظرفیت‌سازی برای مسئولین اجرای اقدامات حمایت از کودکان حمایت می‌کند. به علاوه، مقاله به نیاز به برنامه‌های حمایت اجتماعی هدفمند، مانند انتقال مشروط پول نقد، که در کاهش کار کودکان و افزایش حضور در مدرسه مؤثر بوده‌اند، می‌پردازد. همچنین، حمایت و اصلاح سیاست‌ها به عنوان مؤلفه‌های حیاتی در مبارزه برای حمایت از حقوق کودکان شناخته می‌شوند، با تمرکز بر پاسخگو کردن دولت‌ها در قبال تعهداتشان. در کل، مقاله از یک

رویکرد جامع برای حمایت از کودکان حمایت می‌کند که به ریشه‌های نقض حقوق کودکان می‌پردازد و همه بخش‌های جامعه را درگیر می‌کند. با ترکیب استراتژی‌های حقوقی، اجتماعی، اقتصادی و فناوری، می‌توان محیطی امن‌تر و حمایت‌کننده‌تر برای کودکان ایجاد کرد و به آنها امکان رشد و شکوفایی بدون بهره‌کشی و سوءاستفاده را داد.

کلیدواژه‌ها: کودکان کار، حقوق کودکان، چارچوب‌های قانونی، موانع اجتماعی - اقتصادی، راهکارهای نوآورانه.

تحلیلی حقوقی - فقهی بر رأی شماره ۴۲-۱۴۰۰ هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی کشور ناظر بر لواط به عنف با کودک

ابراهیم رضاقلی‌زاده^۱، میترا شفیقی^۲

چکیده: متعاقب ارتکاب بزه لواط به عنف با کودکی ۱۲ ساله در شهرستان پارس‌آباد اردبیل توسط دو فرد به نام وحید و فرامرز، انجام تحقیقات و صدور قرار جلب به دادرسی برای هر دو متهم، دادگاه کیفری ۱ این شهرستان با عنایت به تحقیقات صورت گرفته، اظهارات شاکی و مطلعین، گزارش پزشکی قانونی و سایر ادله موجود از جمله علم قاضی رسیدگی‌کننده در پرونده، طی دادنامه شماره ۱۹،۰۰۳،۱۹،۰۰۳ حکم به اعدام دو فرد مورد اشاره به دلیل تحقق لواط به عنف با کودک مذکور می‌نماید. در این بین، با طرح درخواست فرجام از سوی محکومان و انجام رسیدگی فرجامی توسط شعبه ۳۹ دیوان عالی کشور، این شعبه ضمن انجام بررسی‌های لازم در خصوص تحقیقات صورت گرفته و ادله ناظر بر صدور حکم، با اعتقاد به عدم انطباق حصول علم قاضی با موازین شرعی و قانونی در رابطه با یکی از متهمین (فرامرز)، رأی صادره را نقض و پرونده را جهت رسیدگی مجدد به شعبه ۱۰۱ دادگاه کیفری ۲ مشکین شهر (با حضور دو قاضی و رعایت مقررات دادگاه کیفری ۱) به عنوان دادگاه هم‌عرض ارسال می‌نماید. دادگاه اخیرالذکر نیز ضمن بررسی مجدد موضوع در تمامی ابعاد موضوعی و حکمی، استدالات دادگاه کیفری ۱ پارس‌آباد را مطابق با واقع دانسته و بر اعدام مشارالیهما به عنوان حد شرعی لواط به عنف با کودک مبادرت به صدور حکم می‌نماید. با این حال، محکومان از این رأی

۱. دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، مدرس دانشگاه و وکیل پایه یک دادگستری (نویسنده

Email: er.gholizade@gmail.com

مسئول):

۲. دکتری حقوق خصوصی و وکیل پایه یک دادگستری

فرجام‌خواهی به عمل آورده و با طرح پرونده در شعبه ۲۷ دیوان عالی، اعضای شعبه به شرح دادنامه شماره ۱۳۹۸، ۱۱، ۰۶، ۰۰۵۰۳، حکم اعدام را در خصوص وحید اصراری محسوب نموده و در راستای، اجرای بند پ ماده ۴۷۰ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات سال ۱۳۹۴، پرونده در هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی طرح و حکم دادگاه کیفری یک مشکین شهر مبنی بر اعدام وی تأیید گردید. در رابطه با حکم اعدام فرامرزی نیز مفاد رأی در این بخش نقض و رسیدگی مجدد به دادگاه کیفری یک اردبیل ارجاع که دادگاه مرجوع‌الیه نیز وی را به اعدام محکوم نمود. پس از صدور این حکم و ابرام رأی توسط شعبه ۲۷ دیوان، در مرحله استیذان، معاول اول قوه قضاییه اعدام فرامرزی را بلامانع اعلام نمود.

با لحاظ مراتب مذکور و بررسی صورت گرفته در این نوشتار به روش کتابخانه‌ای، چنین به نظر می‌رسد که با عنایت به مفاد اوراق و محتویات مراجع رسیدگی‌کننده اعم از دادگاه‌های کیفری یک و شعبه‌های دیوان عالی رسیدگی‌کننده به فرجام‌خواهی، تصمیم هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی کشور، علاوه بر وجود ایرادات نگارشی و ویرایشی، از منظر اصول حقوقی و موازین قانونی از جمله اظهارات ضد و نقیض در پرونده توسط کودک و دیگر مطلعین، عدم توجه به شخصیت و سابقه بزه دیده و محکومان و ... دچار ایراد است. از منظر فقهی نیز مفروض دانستن علم بر حرمت عمل ارتكابی توسط مراجع رسیدگی‌کننده و هیئت عمومی شعب کیفری دیوان عالی با استناد به ادله استنباط شرعی به ویژه قرآن و سنت در تضاد است.

کلمات کلیدی؛ کودک، لواط به عنف، رأی اصراری، پرونده شخصیت، هیئت عمومی شعب کیفری، دیوان عالی کشور

لزوم حمایت از کودکان مهاجر و پناهنده در پرتو اسناد ملی و بین‌المللی

حانیه فکری‌زاده^۱

چکیده: مهاجرت و پناهندگی از مفاهیم چالش برانگیز و از موضوعات مهم علم حقوق با تکیه بر اصول بنیادین حقوق بشر و با نگاه ویژه ای به آن در حقوق داخلی و بین‌المللی می‌باشد. همواره جمعیت کثیری از افراد مهاجر و پناهنده را کودکان بدون همراه و یا با همراه که به عنوان قشر آسیب پذیر به دلایل گوناگونی هم چون خشونت، جنگ داخلی، فقر، مسائل اقتصادی و سایر شرایط مهاجرت نموده اند، تشکیل می دهند که در این راستا، به دلیل شرایط سنی و جسمی خود در معرض آماج خشنونت ها و آسیب ها قرار می گیرند. در این پژوهش توصیفی - تحلیلی با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای به لزوم حمایت از کودکان مهاجر و پناهنده در پرتو اسناد ملی و بین‌المللی پرداخته می شود. ضمن تبیین مفاهیم مهاجر، پناهندگی و تعریف کودک مطابق کنوانسیون حقوق کودک مصوب ۱۹۸۹، سپس از علل پناهندگی و اهم اسناد ملی و بین‌المللی مرتبط با پناهندگی بحث به میان می آید و برآیند آن، ارائه تدابیر و تعهدات دولت ها در قبال حمایت از کودکان مهاجر و خلأهای قانونی موجود در این خصوص می باشد.

کلید واژه‌ها: کودک مهاجر، پناهندگی، حقوق بین‌الملل، حقوق بشر.

۱. کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلام شهر، تهران،

خلاءهای قانونی در روند اعلام جرم

در جرایم علیه اطفال و نوجوانان

(مورد مطالعه: دادسرای عمومی و انقلاب ناحیه ۵ مشهد،

مجتمع شوق زندگی)

محسن سیرغانی^۱، سارا ستوده^۲

مستند به ماده ۴ کنوانسیون حقوق کودک با هدف تحقق حقوقی موارد تعریف شده در قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب سال ۱۳۹۹ و کنوانسیون حقوق کودک، کلیه اقدامات لازم در راستای تعقیب جرایم نسبت به کودکان در وضعیت مخاطره‌آمیز و آسیب‌دیده و تنظیم اعلام جرم بایستی انجام گردد. اثبات وقوع جرم علیه کودکان از پیچیدگی‌ها و دشواری‌هایی بهره‌مند بوده که برقراری عدالت و مجازات مجرمین را با چالش روبه‌رو می‌کند. این موانع از ترجیح کودک به سکوت و عدم همکاری خانواده تا عدم امکان اثبات آسیب بعد از گذر زمان از طریق گزارش‌های پزشکی قانونی، روند اعلام جرم را تحت تاثیر قرار می‌دهد. با این حال مانع مهم دیگری در این روند، خلاءهای قانونی در جرایم علیه کودکان بوده که اثربخشی اعلام جرم و حتی در مواردی امکان اعلام جرم را با مشکل مواجه می‌نماید. اکثر موارد کودک‌آزاری در ماده ۳ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، تنها به تعریف اکتفا شده و مجازات متناسب در قانون مذکور و یا دیگر قوانین مرتبط تعیین نشده است. در مورد مطالعه این پژوهش، در دادسرای عمومی و انقلاب ناحیه ۵ مشهد (مجتمع شوق زندگی)، بیشترین آمار جرایم علیه اطفال و نوجوانان در پرونده‌های اعلام جرم شده در بازه زمانی یک ساله، مختص به ضرب و جرح، سوختگی و آسیب‌های فیزیکی بوده که شامل ماده ۶۱۴ قانون مجازات اسلامی نبوده و ذیل هیچ ماده‌ای جرم‌انگاری نشده‌اند؛ در این‌گونه جرایم مجازات صرفاً به محکومیت به پرداخت

دیه خلاصه شده، در حالیکه ذیل تعاریف کودک‌آزاری در ماده ۳ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و همچنین ماده ۱۹ کنوانسیون حقوق کودک می‌باشند. در نهایت می‌بایست اصلاحاتی در قوانین حمایتی از اطفال و نوجوانان به منظور افزایش اثربخشی اعلام جرم پیش‌بینی گردد.

کلیدواژه: قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، کودک‌آزاری، اعلام جرم، کنوانسیون حقوق کودک.

بررسی فقهی و حقوقی حضانت فرزند در زنان سرپرست خانوار و ارائه راهکار

محمود اکبری^۱، احمد اُمی^۲، فاطمه کرد^۳

چکیده: موضوع "حضانت" از جمله مسائل پیچیده در حوزه حقوق خانواده است. وقتی که یک خانواده به هر دلیلی دچار اختلال شود، مانند طلاق یا فوت یکی از والدین یا حتی هر دو، مسأله حضانت فرزندان به عنوان یکی از چالش‌های اصلی پیش روی خانواده قرار می‌گیرد. این موضوع دارای جوانب مختلفی است که نیازمند بررسی دقیق می‌باشد و با وجود تلاش‌های فقها و آراء مختلفی که ارائه شده است، همچنان ابهاماتی وجود دارد. بنابراین، پژوهش با هدف بررسی مسأله حضانت فرزندان در مورد زنان سرپرست خانوار صورت گرفته و راهکارهایی با تأکید بر اصول فقهی و حقوقی ارائه می‌دهد. پژوهش با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و جمع‌آوری اطلاعات از منابع تخصصی فقهی و حقوقی و نرم‌افزارهای علوم اسلامی انجام شده است. با تحلیل مسائل مذکور در این پژوهش، به این نتیجه می‌رسیم که حضانت یک مسأله است که از زمان تولد کودک مشخص و واضح است و اغلب پس از جدایی زوجین مورد بحث قرار می‌گیرد. درباره مدت زمان حضانت، مفسران فقهی معتقدند که مادر برای حضانت کودک تا دو سال (یا تا هفت سال در صورت دختر بودن) مناسب‌تر است، اما قانونگذار در اولویت حضانت مادر تا هفت سالگی فرزندان تفاوتی قائل نشده است. در نهایت، باید توجه داشت که حق حضانت در حقوق ایران بیشتر به مادر تعلق می‌گیرد، اما پدر نیز حقوق و تکالیفی در این زمینه

۱. استادیار گروه حقوق، دانشگاه آیت‌الله بروجردی، بروجرد ایران.

۲. استادیار گروه حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب، تهران، ایران.

۳. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد حقوق خصوصی

دارد. مادر عموماً حق انتخاب در قبول یا رد حضانت را دارد، مگر در شرایط خاصی که در آن حالت‌ها رنگ تکلیف به خود خواهد گرفت. در صورت سپرده شدن حضانت به مادر، وی موظف است که به موازین شرعی، قانونی و عرفی عمل کند و از حدود مشخصه‌ی شرایط پیروی کند.

واژگان کلیدی: حضانت، فرزند، پدرمادر، سرپرست خانوار

تعامل عدالت اجتماعی و عدالت کیفری با تاکید بر تضمین حقوق افتراقی کودکان و نوجوانان

سید علیرضا میرکمالی^{۱*}، امین علی زاده^۲، محراب احمدی^۳

چکیده: زمینه و هدف: بزهکاری اطفال و نوجوانان به عنوان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های نظام‌های حقوق کیفری در جهان محسوب می‌گردد. پیشگیری از این پدیده در دستور کار کنشگران بین‌المللی و ملی سیستم عدالت کیفری قرار گرفته است. عدالت اجتماعی به عنوان مهم‌ترین مقوله تاثیرگذار در پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان می‌باشد که از مولفه‌های برابری فرصتها، توزیع عادلانه ثروت، رفتار کرامت مدار با انسانها، ساختارمند نمودن نهادهای اجتماعی علی‌الخصوص نهاد خانواده تبعیت می‌کند.

روش: این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی انجام شده است.

یافته‌ها: تحقق عدالت اجتماعی تاثیر بسزایی در پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان دارد و اسناد فرادستی و فرودستی نیز علی‌الخصوص قانون اساسی و برنامه هفتم توسعه بر ضرورت تحقق شاخص‌های عدالت اجتماعی تاکید نموده‌اند.

نتیجه‌گیری: این پژوهش ضمن برقراری تحلیل‌مند این ارتباط مثبت بین عدالت اجتماعی و پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان بر این نکته تاکید دارد که ضمن پیشگیری‌های کنشی مبتنی بر عدالت اجتماعی در حوزه پیشگیری‌های واکنشی جهت تکرار از بزهکاری اطفال و نوجوانان نیز پاسخ

۱. استادیار حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران،

Email: amirkamali@sbu.ac.ir

ایران (نویسنده مسئول)

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد، حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

۳. کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه غیرانتفاعی رشدیه، تبریز، ایران

گذاری‌های افتراقی و دادرسی‌های ویژه جزء لاینفک عدالت اجتماعی مبتنی بر رفتار کرامت‌مدار با نوجوانان بزهکار محسوب می‌گردد. از سوی دیگر، جهت پیشگیری از بزهکاری باید حمایت‌های کیفری لازم از کودکان در جهت تضمین حق‌های آنها همچون حق بر آموزش و تحصیل و ... صورت پذیرد که قوانین مختلف با رگه‌های سیاست جنایی افتراقی بدین امر پرداخته اما از چالش‌هایی برخوردار است که این پژوهش به صورت تفصیلی بدین موارد پرداخته است.

واژگان کلیدی: بزهکاری، عدالت اجتماعی، خانواده، اطفال و نوجوان، پیشگیری کنشی و واکنشی، حق بر آموزش و تحصیل

کنکاشی بر حق بر سلامت و حق بر آموزش کودکان از منظر نظام حقوقی ایران و مبانی حقوق بشر

مصطفی مویدی^۱

چکیده: حق بر سلامت و حق بر آموزش کودکان از حقوق ذاتی، حمایتی و حقوق بشری کودکان است. این دو حق جزئی از مبانی بنیادین هر جامعه می‌باشد که باید بدون تبعیض به و یکسان در اختیار کودکان قرار گیرند. این حقوق در برگرفته ابعاد مختلف سیاسی، اجتماعی، مذهبی و بین‌المللی هستند و همواره مورد توجه دولتها به عنوان یکی از تکالیف اصلی آنها بوده است. این دو حق در حقوق داخلی هر کشور و مبانی حقوق بشری در برگرفته سازوکارهای حمایتی، تکلیفی، خدماتی، عمومی و اجرایی می‌باشند که هدف غایی آنها ایجاد یک زندگی سالم، مناسب و حمایت شده برای کودکان می‌باشد. حق بر سلامت مفهومی مرتبط با حقوق بنیادین توسعه و حقوق بشر است و به معنای دارا شدن حق و استحقاق لازم و مطلوب جهت بهره‌مندی از تمام خدمات پزشکی، درمانی، دارویی و بهداشتی، غذا و محیط زیست سالم است. حق بر آموزش نیز از حقوق بنیادین و ضروری هر کشور در جهت توسعه پایدار، حفظ و حمایت از حقوق بشر و حمایت و پشتیبانی از کودکان و خانواده به عنوان ارکان و بنیاد جامعه است. در نظام حقوقی ایران هر دو حق در اصول قانون اساسی، عضویت در کنوانسیون‌های بین‌المللی حقوق بشری و مقررات داخلی مختلف مورد شناسایی و در سازوکارها و برنامه‌های مختلف آموزشی، بهداشتی، خدماتی به اجرا در می‌آیند. این دو حق در راستای اعتقاد ذاتی و اسلامی به کرامت ذاتی کودکان و خانواده، شناسایی حقوق بنیادین شخصیت برای کودکان و در نظر گرفتن جایگاه سیاسی و اجتماعی کودکان، بدون

هرگونه تبعیض اعم از جنیست، قومیت، مذهب برای کودکان در ابعاد مختلف اجتماعی، آموزشی، درمانی و حقوقی مانند حق بر دریافت خدمات پزشکی، درمان مناسب، تامین دارو، غذای سالم، محیط زیست سالم و نیز حق بر آموزش همگانی، رایگان، استاندارد و با کیفیت مورد شناسایی و پذیرش قرار گرفته است.

کلمات کلیدی: سلامت، آموزش، حقوق بشر، کودکان.

حق بر آموزش کودکان با نیازهای ویژه (حلقه‌های مفقوده در آموزش و پرورش و توانبخشی کودکان با نیازهای ویژه در ایران)

سیدجواد حسینی^۱

چکیده: بر اساس کنوانسیون بین‌المللی حقوق کودک و سند تحول بنیادین و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران حق بر آموزش یکی از حقوق اساسی کودکان است که در شش قلمرو می‌توان آن را جستجو و مطالبه نمود. اول حق دسترسی به آموزش کودکان دوم حق آموزش با کیفیت و استاندارد سوم حق آموزش عادلانه با فرصت برابر چهارم حق منزلت کودک از آموزش و پنجم حق آموزش مبتنی بر تفاوت‌های فردی و آموزش خصوصی شده ششم حق آموزش مادام‌العمر همه این حقوق به صورت مهم‌تری در حوزه آموزش کودکان با نیازهای ویژه از جمله کودکان طیف اتیسم، کودکان آسیب دیده شنوایی، آسیب دیده بینایی، آسیب دیده جسمی، چند معلولیتی و کودکان دارای عقب ماندگی ذهنی و نیز کودکان دارای مشکلات و اختلالات یادگیری نیز قابل توجه می‌باشد در این مقاله حلقه‌های مفقوده حقوق آموزشی کودکان با نیازهای ویژه در گروه‌های هفتگانه مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است

کلیدواژه‌ها: سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، کودکان طیف اتیسم، حق آموزش کودکان،

۱. عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان مشهد و رییس پیشین سازمان آموزش و پرورش کودکان استثنایی کشور.

حمایت قانونی از کودکان کار و خیابان: چالش‌ها و راهکارها

محمد طاعتی سرشکه^۱

چکیده: یکی از چالش‌های جدی دنیای امروز را می‌توان مسئله کودکان کار و خیابان دانست، این کودکان به دلایل مختلفی از جمله فقر، مشکلات خانوادگی، شرایط اجتماعی، جنگ و ... مجبور به کار می‌شوند، که این امر می‌تواند صور گوناگونی داشته باشد. این امر سبب به خطر افتادن سلامت جسمی و روانی و همچنین تحت تاثیر قرار گرفتن آینده ایشان می‌شود. در این نوشتار تلاش گردیده تا به صورت مختصر و اجمالی، مبحث حمایت قانونی از کودکان کار و خیابان مورد تتبع و تدقیق قرار گیرد. در این گفتار تلاش شده است که با روش توصیفی تحلیلی و با استناد به منابع کتابخانه‌ای، تعریفی برای آشکار شدن مفاهیمی چون تعریف کودک کار و خیابان، تمایز میان کار کودک و کودک کار، انواع کودکان کار و تمایز میان کودک کار سنتی و مدرن، عوامل اقتصادی و اجتماعی مسبب پیدایش این پدیده، حقوق قانونی این گروه و موانع موجود بر سر راه حمایت قانونی از ایشان، راهکارهای حقوقی و اجتماعی برای مقابله با این پدیده دست یابیم. نگارنده بر این باور است که با توجه به شرایط خاص کودکان، باید به حمایت قانونی از کودکان کار و خیابان به عنوان یک الزام نگرینست و صرف تدوین قوانین حمایتی بدون نظارت بر اجرای دقیق آن کافی نبوده و همچنین در این راستا باید به اتخاذ یک رویکرد چند جانبه به مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی با استفاده از ظرفیت اجتماعی و همکاری سمن‌ها دست یازید.

کلمات کلیدی: کودکان کار، کودکان خیابان، حمایت قانونی، قوانین بین‌المللی، قوانین ملی

۱. کارشناسی ارشد حقوق خصوصی

تحلیل و بررسی چالش‌های حقوقی و اخلاقی مرتبط با حمایت از کودکان در شرایط بحرانی و جنگ

رامبد پرتوی*^۱، شیرین پرتوی^۲

تحلیل و بررسی چالش‌های حقوقی و اخلاقی مرتبط با حمایت از کودکان در شرایط بحرانی و تامین حقوق اساسی آنان، به‌ویژه در بحبوحه‌ی پدیده‌هایی چون جنگ و شرایط ناپایدار اقتصادی. کودکان غزه، کودکان مهاجر و پناهنده، و کودکان کار باید دغدغه‌ی تمام مردم دنیا، دولت‌ها، و حکومت‌ها باشند. در کتاب‌ها و آثار به‌جا مانده از گذشتگان، امپراطوری‌ها و فرمانروایان، از قتل‌عام‌ها و شورش‌های گروهی و قبیله‌ای، از هجوم و کشتارهای وحشیانه‌ی قومی بر قوم دیگر، شهر بر شهری دیگر، و سرزمینی بر سرزمینی دیگر صحبت‌های بسیاری شده است. تحقیقات و بررسی‌های بی‌شماری صورت گرفته و داستان‌ها به تصویر کشیده شده است. اما کمتر مشاهده شده که کودکان بی‌دفاع و بی‌اطلاع از تمام وقایع، در کدام نقطه از این گیرودارها و چپاول‌ها قرار گرفته‌اند.

در این عصر مدرن و متمدن، پرچم‌داران عدالت و برابری و مدافعان حقوق انسان‌ها و حتی حیوانات و گیاهان نیز از این وقایع شوم علیه کودکان غزه و مسلمانان بی‌دفاع در آن سرزمین چشم بسته‌اند. از کودکان چگونه باید نوشت؟ آیا باید به تقسیم‌بندی‌های روانشناسی که سنین و جنسیت را طبقه‌بندی و تفکیک کرده‌اند اکتفا کرد؟

۱. کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان پردیس بنت الهدی صدر رشت. (نویسنده مسئول)
Email: Rambodpartovi1354@gmail.com

۲. کارشناسی حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت

چه میزان از حقوق تعیین‌شده در تمام قوانین بین‌المللی و سازمان‌های جهانی به‌صورت عملی مورد استفاده قرار می‌گیرد؟ چه قانون محکم و مؤثری وجود دارد که مرتکبین این جنایات بدون هیچ قید و شرطی محاکمه و مجازات شوند؟ آیا قوانین تنظیم‌شده با توجه به شرایط امروزی مورد ارزیابی قرار گرفته‌اند؟ در این مقاله، راهکارها و پیشنهادهایی در این خصوص ارائه خواهد شد که می‌تواند به بهبود وضعیت حمایت از کودکان در شرایط بحرانی و تامین حقوق اساسی آنان کمک کند.

کلید واژگان: کودکان غزه، حقوق کودکان، حمایت از کودکان، قوانین بین‌الملل، جنگ

آثار هوش مصنوعی بر آموزش و پرورش، بهداشت و حقوق کودکان

زهرا مهربان^۱، فاطمه مهربان^۲

چکیده: هوش مصنوعی به لطف اینترنت اشیا و داده‌های گسترده و تولید اطلاعات؛ روزبه‌روز قدرتمندتر می‌شود. اکنون؛ هدف، ساخت برنامه‌های هوشمندانه و یادگیری در مسیر ایجاد یک ربات هوشمند است. انعکاس و آثار پیشرفت‌ها را می‌توان در بسیاری از بخش‌های زندگی اجتماعی مشاهده کرد. برخی از این پیامدها شامل حسگرهای هوشمند، برنامه‌های بلاک چین، ساخت شهرهای هوشمند، رایانش ابری و وجود داده‌های بسیار گسترده است. در حالی که هوش مصنوعی اکثر مشاغل پرکار را در اختیار خواهد گرفت، فرصت‌های تجاری جدیدی پدیدار خواهند شد. هوش مصنوعی از نظر تئوری و عملی به سرعت در تمامی عرصه‌های زندگی در حال گسترش است و تغییرات و تحولات مختلفی را در این زمینه‌ها ایجاد می‌کند. هوش مصنوعی - به عنوان یکی از رویدادهای بزرگ تاریخ- نشان داده شده است که می‌تواند به سرعت به توده‌های بزرگ گسترش یابد. هوش مصنوعی نه تنها بزرگسالان بلکه همه افراد از جمله کودکان و نوجوانان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. کودکان و نوجوانان بیش از پیش، جای خود را در بخش‌های مهم زندگی مانند زندگی روزمره، آموزش و بهداشت می‌گیرند. پژوهش پیش روی که به روش توصیفی- تحلیلی انجام شده، در پی پاسخ به این سوال است که چگونه هوش مصنوعی بر فضای زندگی کودکان و نوجوانان تأثیر می‌گذارد؟ در این نوشتار، ضمن اشاره به تأثیرگذاری و تغییرات ناشی از هوش مصنوعی در کل زندگی؛ نظرات، دغدغه‌ها

۱. دانشجوی مقطع دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی - مدرس دانشگاه - وکیل دادگستری

۲. دانشجوی مقطع دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی

و راهکارهای مختلفی در رابطه با وضعیت‌های حقوقی و نارسایی‌های موجود در حوزه اخلاق و در خصوص حفظ حریم خصوصی افراد مطرح می‌شود. هوش مصنوعی با مزایایی که ارائه می‌دهد، نگرانی‌هایی که به همراه دارد و انتظارات پیشگامانه برای آینده؛ به طور اجتناب‌ناپذیری بر افراد و جوامع در کوتاه مدت و بلند مدت تأثیر خواهد گذاشت.

کلمات کلیدی: هوش مصنوعی، حقوق کودک، آموزش و پرورش، سلامت روان.

غربال نوآموزان مشکلات یادگیری از منظر حقوق روانشناختی و جامعه‌شناختی

دکتر سید جواد حسینی^۱، دکتر ساجد یعقوب‌نژاد^۲

هدف: این پژوهش با هدف بررسی ضرورت غربال نوآموزان برای شناسایی مشکلات یادگیری از منظر حقوق روانشناختی و جامعه‌شناختی انجام شد. با توجه به اهمیت تشخیص زودهنگام در مداخله‌های آموزشی و تربیتی، این مطالعه تلاش می‌کند تا بر پایه شواهد علمی موجود، ابعاد و ضرورت این غربالگری را تحلیل و به عنوان یک الزام حقوقی در زمینه‌های روانشناختی و جامعه‌شناختی ارائه دهد.

روش: این پژوهش به روش سنتز پژوهش صورت گرفته و داده‌ها از مطالعات معتبر و پایگاه‌های علمی بین‌المللی جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل شده‌اند. با مرور نظام‌مند منابع و مطالعات پیشین، اطلاعات لازم استخراج و براساس معیارهای مشخص تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که غربالگری زودهنگام کودکان پیش‌دبستانی به‌طور چشمگیری در بهبود مهارت‌های شناختی، رفتاری و اجتماعی آنها نقش دارد. علاوه بر این، از منظر حقوقی، عدم انجام این غربالگری می‌تواند به نابرابری‌های آموزشی و اجتماعی منجر شود و حقوق اساسی کودکان برای دسترسی به آموزش مناسب را تحت تأثیر قرار دهد.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج مطالعه بیانگر این است که غربال نوآموزان به‌عنوان یک اقدام پیشگیرانه ضروری است و باید به‌عنوان یکی از اولویت‌های سیاست‌های آموزشی و بهداشت روانی جامعه مطرح شود. از منظر حقوق روانشناختی، این مداخله به عنوان یک حق اساسی کودک برای دریافت حمایت‌های لازم جهت رشد

۱. عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان. ۲. عضو هیات علمی دانشگاه فرهنگیان

بهینه معرفی می‌شود، در حالی که از منظر جامعه‌شناختی، این اقدام به کاهش نابرابری‌های اجتماعی و فراهم کردن فرصت‌های برابر آموزشی کمک می‌کند.

کلیدواژه‌ها: غربال، نوآموزان، مشکلات یادگیری

تحلیل نسب فرزندان حاصل از باروری‌های پزشکی با کمک شخص ثالث

محمد جواد حیدریان دولت‌آبادی^۱

چکیده: بررسی نسب اطفال ناشی از تلقیح مصنوعی با کمک شخص ثالث، از موضوعات جدیدی است که در دانش حقوق، مورد بررسی قرار می‌گیرد. از آنجا که به طور کلی سه عامل را در تحقق یک باروری می‌توان مؤثر دانست، هرگاه یکی از این سه عامل در بین زوجین خواهان توالد، وجود نداشته باشد؛ تلقی ایجاد می‌شود که، با کمک شخص ثالثی که عامل مفقود شده در بین زوجین را، دارا می‌باشد؛ آن عامل مهتیا گردد. این عوامل سه گانه که هریک ممکن است توسط شخص ثالثی کامل شود؛ شامل اسپرم، اوول و رحم (مکان پرورش نطفه) می‌باشد. در بررسی‌های انجام شده در میان منابع فقهی و فتاوی معتبر، آنچه که مبنای انتساب طفل به والدین اوست؛ اسپرم و اوول مرد و زنی می‌باشد، که از ترکیب اسپرم و اوول آنها نطفه‌ی اولیه‌ی طفل تشکیل می‌شود. لذا در این نوع از باروری مصنوعی در صورتی که شخص ثالث، دهنده‌ی اسپرم یا اوول باشد؛ در این صورت صاحب اسپرم یا اوول، به عنوان پدر یا مادر او تلقی می‌شود.

کلید واژگان: باروری پزشکی، تلقیح مصنوعی، اسپرم، اوول، رحم، شخص ثالث، رابطه‌ی نسبی.

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی - دانشگاه خوارزمی

آینده‌ای در سایه تغییرات اقلیمی: بررسی تأثیر مهاجرت‌های اجباری بر حق آموزش کودکان در جریان تغییرات اقلیمی

سحر فروزنده ملاطی^۱

چکیده: زمینه و هدف: تغییرات اقلیمی به عنوان یکی از بزرگترین چالش‌های جهانی قرن ۲۱ شناخته می‌شود و تأثیرات آن بر زندگی انسان‌ها به ویژه در کشورهای در حال توسعه، روز به روز افزایش می‌یابد. این تغییرات نه تنها بر محیط زیست بلکه بر جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی جوامع نیز تأثیرگذار است. یکی از پیامدهای جدی تغییرات اقلیمی، مهاجرت‌های اجباری است که به دلیل بروز بلایای طبیعی، کمبود منابع آب و غذا، و تغییرات شدید آب و هوایی رخ می‌دهد. این مقاله به بررسی تأثیر مهاجرت‌های اجباری ناشی از تغییرات اقلیمی بر حق آموزش کودکان می‌پردازد. با توجه به اینکه آموزش یکی از حقوق بنیادین کودکان و عامل کلیدی در توسعه پایدار جوامع است، این تحقیق سعی دارد تا نشان دهد چگونه جابجایی‌های جمعیتی ناشی از تغییرات اقلیمی می‌تواند دسترسی کودکان به آموزش را تحت تأثیر قرار دهد و چه تدابیری برای حفظ این حق ضروری است.

روش: داده‌های موجود در این پژوهش که در مورد تأثیرات تغییرات اقلیمی بر مهاجرت و حق آموزش است از طریق تحلیل اسنادی جمع‌آوری شد. داده‌ها با استفاده از منابع معتبر و ادبیات موجود در زمینه تغییرات اقلیمی و حقوق کودک تحلیل شدند. نتایج به صورت توصیفی و تحلیلی ارائه گردید و یافته‌ها با توجه به نظریات موجود در ادبیات تحلیل شده و پیشنهاداتی برای سیاست‌گذاران و نهادهای آموزشی ارائه می‌شود.

یافته‌ها: تحقیقات نشان می‌دهد که تغییرات اقلیمی به‌عنوان یکی از عوامل اصلی مهاجرت، تأثیرات عمیقی بر جوامع آسیب‌پذیر دارد. افزایش دما، خشکسالی و

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بشر دانشگاه حضرت معصومه (س) - قم

سیلاب‌ها باعث از دست رفتن منابع طبیعی و معیشت مردم شده و بسیاری را مجبور به ترک خانه‌هایشان می‌کند و آنان را از حقوق اولیه بشری خود محروم می‌سازد. این مهاجرت‌ها به‌ویژه بر کودکان تأثیر منفی می‌گذارد و دسترسی آن‌ها به آموزش را کاهش می‌دهد. خانواده‌ها در جستجوی امنیت و معیشت جدید، اغلب کودکان خود را از تحصیل بازمی‌دارند.

علاوه بر این، این مهاجرت‌های اجباری نه تنها بر فرد مهاجر بلکه بر جوامع مقصد نیز فشار وارد می‌کند. افزایش جمعیت در مناطق جدید می‌تواند به چالش‌هایی در زیرساخت‌های آموزشی و اجتماعی منجر شود. عدم توجه به سیاست‌های مناسب برای حمایت از مهاجران و حق آموزش آنان، تبعات منفی بیشتری را به همراه خواهد داشت. با این حال، برخی کشورها با اجرای برنامه‌های حمایتی و آموزشی ویژه برای کودکان مهاجر توانسته‌اند تا حدی بر این چالش‌ها غلبه کنند. این تجربیات می‌تواند^۱ به‌عنوان الگوی مناسبی برای سایر کشورها مورد استفاده قرار گیرد.

نتیجه‌گیری: نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که تغییرات اقلیمی نه تنها بر محیط زیست بلکه بر جوامع بشری نیز تأثیرات عمیقی دارد. مهاجرت‌های ناشی از بحران‌های اقلیمی به‌ویژه بر کودکان که از گروه‌های آسیب‌پذیر هستند تأثیر منفی می‌گذارد و دسترسی آن‌ها به آموزش را که حق بشری آنهاست تهدید می‌کند. بنابراین، لازم است که قانونگذاران با اتخاذ رویکردهای جامع و حمایتی، به نیازهای این گروه توجه کنند. ایجاد برنامه‌های آموزشی و اجتماعی برای کودکان مهاجر می‌تواند به بهبود وضعیت آنان و کاهش تبعات منفی ناشی از مهاجرت کمک کند. در نهایت، همکاری بین‌المللی و توجه به جنبه‌های انسانی بحران‌های اقلیمی می‌تواند راه‌حل‌های مؤثری برای این چالش‌ها ارائه دهد.

واژگان کلیدی: آموزش؛ حقوق بشر؛ تغییرات اقلیمی؛ کودکان؛ مهاجرت

نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در حمایت از حقوق آموزشی کودکان و چالش‌های قانونی

محمد امین گرجی فر^۱، امیر حسین گرجی فر^۲، مهدی فرزانه^۳

چکیده: این مقاله به بررسی نقش سازمان‌های مردم‌نهاد (NGO) در حمایت از حقوق آموزشی کودکان و چالش‌های قانونی موجود در این زمینه می‌پردازد. هدف اصلی این پژوهش شناسایی موانع قانونی و اداری فراروی (NGO) ها در ایران و تأثیر آن‌ها بر فعالیت‌های آموزشی است. این تحقیق به روش کیفی انجام شده و داده‌ها از طریق مصاحبه با فعالان حوزه حقوق کودک و بررسی مستندات معتبر گردآوری شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که سازمان‌های مردم‌نهاد با وجود چالش‌های قانونی، اقدامات مؤثری در راستای بهبود کیفیت آموزش و دسترسی به آن برای کودکان در مناطق محروم انجام می‌دهند. نتایج تحقیق نه تنها بر ضرورت حمایت‌های قانونی از (NGO) ها تأکید دارد، بلکه پیشنهاداتی برای بهبود تعامل دولت و این سازمان‌ها ارائه می‌دهد.

کلمات کلیدی: سازمان‌های مردم‌نهاد، حقوق آموزشی، چالش‌های قانونی، کودکان، ایران

۱. کارشناسی ارشد حقوق عمومی - دانشگاه شمال آمل

Email: amin.gor76@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد حقوق عمومی - دانشگاه شمال آمل

۳. دکترای حقوق عمومی - دانشگاه شیراز

مصالح عالی‌ه کودک و لزوم ارتباط با والدین از منظر نهادهای نظارتی بین‌المللی حقوق بشر

محمد جواد حیدریان دولت‌آبادی^۱

چکیده: مصالح عالی‌ه یکی از اصول کنوانسیون حقوق کودک ۱۹۸۹ است که در همه امور مربوط به کودک باید در اولویت قرار گیرد. همواره وقایع بسیاری در جهان بصورت ارادی یا قهری رخ می‌دهد که ارتباط کودکان با والدین را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد، در بسیاری از این موارد تصمیم‌گیری‌های داخلی یا بین‌المللی دولت‌ها زمینه‌های فراق کودک و والدین را به همراه داشته که این نیز علاوه بر نقض حقوق کودک باعث بروز آثار روحی و روانی غیر قابل جبران در کودک می‌شود. اما آنچه مسلم است ارتباط کودک با والدین خود تحت هیچ شرایطی نباید قطع گردد، در این مهم دولت‌ها نه تنها در قلمرو سرزمینی خود بلکه در حوزه فرامرزی نیز موظف به تعامل با یکدیگر در جهت احقاق این حق کودک و حل و فصل موانع و مشکلات احتمالی مربوطه هستند. لذا نوشتار حاضر با روش مطالعه کتابخانه‌ای سعی دارد تا علاوه بر اصول و قواعد کلی موجود در حقوق بین‌الملل، نگرش نهادهای حقوق بشری ناظر در باب تفسیر اسناد و توصیه آن به دولت‌ها، لزوم ارتباط کودک با والدین را به عنوان تکلیف عینی دولت‌ها بیان نماید.

کلید واژگان: مصالح عالی‌ه کودک، حقوق کودک، ارتباط با والدین، حقوق بشر، نهادهای نظارتی بین‌المللی.

۱. دانشجوی دکترای حقوق بین‌الملل عمومی - دانشگاه خوارزمی

بررسی حقوق کودکان کار در قوانین و مقررات ایران

مهکامه تصویری^۱، علیرضا مرادخانی^۲، سید مهدی موسوی^۳

چکیده: پدیده کار کودک، یکی از چالش‌های جدی حقوق کودک در ایران است. قوانین ایران به طور کلی کار کودکان را ممنوع کرده، اما خلأهای قانونی و عدم اجرای موثر قوانین، این معضل را همچنان پابرجا نگه داشته است. فقر، عدم آگاهی خانواده‌ها و نبود فرصت‌های برابر آموزشی از جمله دلایل اصلی سوق دادن کودکان به کار است. این پژوهش با هدف بررسی قوانین موجود، شناسایی چالش‌ها و ارائه پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت حقوقی کودکان کار انجام شده است. نتایج نشان می‌دهند که برای مقابله با این پدیده، نیاز به تعریف دقیق کار کودک، تقویت نظارت بر اجرای قوانین، حمایت از خانواده‌های دارای کودک کار و افزایش آگاهی عمومی است. با اتخاذ این اقدامات می‌توان به بهبود وضعیت کودکان کار و تضمین حقوق آن‌ها کمک کرد.

کلمات کلیدی: کودکان کار، حقوق کودک، حمایت از کودکان

۱. دانشجوی دوره کارشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زنجان.

۲. دانشجوی دوره کارشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد زنجان.

۳. دانشجوی دکتری، گروه حقوق کیفری و جرم‌شناسی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران.

بررسی ضرورت‌های آموزش هنر در مدارس

آرش کهن قطب آبادی^۱، محمد مهدی فرجی^۲، حیدر سلیمی بروجنی^۳،
زهرا آرزومندی^۴

چکیده: هدف از مطالعه‌ی حاضر، بررسی ضرورت‌های آموزش هنر در مدارس می‌باشد. این تحقیق از نوع مروری بوده و نتایج حاصل از آن بیانگر ضرورت آموزش هنر در مدارس از جنبه‌های روانی، شخصیتی و اجتماعی و همچنین محدودیت‌های مدارس در زمینه‌ی آموزش هنر می‌باشد. داده‌ها در این تحقیق از طریق کتابخانه‌ای و فیش‌برداری جمع‌آوری شده و به روش کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به منظور برخورداری جامعه از نیروی خلاق، رشد شخصیت و همچنین افزایش سلامت روانی جامعه، توجه به ساعت هنر در مدارس امری ضروری می‌باشد.

کلمات کلیدی: ساعت هنر، ضرورت آموزش هنر، تفکر خلاق

۱. کارشناس سنجش و ارزشیابی تحصیلی اداره آموزش و پرورش شهرستان کوار

۲. کارمند دانشگاه فرهنگیان شهر اراک

۳. آموزگار پایه ششم مدرسه شهید لطفیان ۲ دشتک

۴. دانشجوی کارشناسی رشته ی آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان

بررسی تحلیلی عوامل تضییع حقوق کودکان کار و خیابان و چگونگی حمایت از آن‌ها

سعید ریاحی^۱، سید محمد حسینی^۲

چکیده: در ماده ۲ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان که در سال ۱۳۹۹ به تصویب رسیده است مقنن به صورت مشخص توضیح می‌دهد: همه اشخاصی که به سن ۱۸ سال تمامی شمس‌ی نرسیده‌اند، شامل این قانون می‌گردند. هم چنین در ماه ۸ قانون مذکور در مورد رها کردن تحصیل توسط اطفال بیان شده است: هر شخص که از طریق تهدید، ترغیب یا تشویق کردن سبب فرار کودک یا نوجوان از خانه یا مدرسه شود یا موجبات ترک تحصیل آن‌ها را فراهم آورد یا در این خصوص کودکان یا نوجوانان را بفریبد و یا این که این موارد را تسهیل کند، در صورتی که فرار یا ترک کردن تحصیل اتفاق بیفتد بر اساس هر یک از این موارد به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه قانون مجازات اسلامی محکوم می‌گردد؛ اما اگر فرار یا ترک تحصیل به وقوع نپیوندد برای بار نخست پلیس مخصوص کودکان و نوجوانان به فرد خاطی تذکر می‌دهد و در صورتی که فرد این عمل را مجدداً تکرار نماید به مجازات مذکور محکوم می‌گردد.

مع‌الاسف باید بیان شود که مسئولین کشور در خصوص پشتیبانی از اطفال و نوجوانان بسیار ضعیف کار نموده و این مشکل منجر شده است که به بعضی از این اطفال و نوجوانان لطمات جدی وارد گردد که جبران‌ناپذیر

۱. کارشناس ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد

۲. کارشناس فقه و اصول (سطح ۲) حوزه علمیه خراسان

می‌باشد. براساس تحقیقات صورت گرفته در بخش اطفال و نوجوانان، مشخص شده است که این اشخاص بیش تر مورد کودک‌آزاری قرار می‌گیرند که این موضوع کاملاً در آینده به اجتماع، لطامت جدی وارد می‌نماید.

ما در این مقاله درصدد آن هستیم تا عواملی را که منجر به تضییع حقوق اطفال و نوجوانان کار می‌شوند را به صورت کامل و تحلیلی مورد بررسی قرار دهیم و راه کارهای نحوه حمایت از آن‌ها را بیان نماییم که این عمل را از طریق روش پژوهشی توصیفی - تحلیلی با مراجعه به منابع کتاب‌خانه‌ای و نرم‌افزارهای مرتبط حقوقی به صورت فیش برداری انجام می‌دهیم. آن چه به صورت کلی در این پژوهش تاکنون به دست آمده است این است که علل زیادی در مورد رشد اطفال و نوجوانان کار و هم چنین تضییع حقوق آن‌ها در اجتماع وجود دارد که اهم آن‌ها عبارتند از:

الف- وضعیت نابسامان اقتصادی خانواده‌ها.

ب- اعتیاد پدر و مادر این اطفال و نوجوانان.

ج- از دنیا رفتن پدر و مادر این اطفال و نوجوانان.

د- طرد شدن اطفال و نوجوانان از خانواده‌ها.

و...

در نهایت باید اظهار داشت که برای حمایت از حقوق اطفال و نوجوانان کار باید امور ذیل به صورت جدی در وهله اول توسط مسئولین کشور و علی‌الخصوص شهرداری‌ها و سپس آحاد افراد جامعه انجام و پیگیری شود که برخی از آنان عبارتند از:

الف- ریشه کنی فقر.

ب- بالابردن سطح سواد و علم در افراد جامعه.

ج- مصوب نمودن یک قانون کامل و علم محور در خصوص حمایت از حقوق اطفال و نوجوانان کار.

د- برخورد محکم و جدی انتظامی و قضایی با اشخاصی که سبب گسترش و ازدیاد اطفال و نوجوانان کار می‌شوند.

واژگان کلیدی: کودکان، کار، حقوق، حمایت

حمایت بشردوستانه از کودکان غزه در مخاصمات مسلحانه

معصومه مسرور^۱، المیرا خرم^۲، مهدی صادقی^۳

چکیده: زمینه و هدف: در قرن بیست و یکم بشریت شاهد پیشرفت‌های چشمگیری در جهت توسعه شاخص‌های مطلوب انسانی بوده است اما باین حال هر روزه در گوشه‌ای از دنیا جنگ و منازعه‌ای جدید از سوی برخی از دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی رخ می‌دهد که به موجب آن قواعد بین‌المللی حقوق بشر دوستانه، صریحا نقض میشود و از بارزترین نقض‌های فاحش قواعد بین‌الملل در دهه‌های اخیر، می‌توان به حملات مستمر نیروهای مسلح رژیم صهیونیستی به منطقه مسکونی غزه از ۱۷ اکتبر تاکنون، باتوجه به عضویت رژیم صهیونیستی در کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو، اشاره کرد.

روش: روش پژوهش در این مقاله توصیفی - تحلیلی است و روش جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای است و با مراجعه به اسناد، کتب و مقالات صورت گرفته است. ابتدا به شیوه توصیفی رهیافت‌های بین‌المللی و حمایت از حقوق کودکان در مخاصمات مسلحانه بررسی و سپس با شیوه تحلیلی، اقدامی برای رفع این منازعات ارائه خواهد شد.

یافته‌ها: باتوجه به درگیری‌های موجود عمده ترین آسیب‌نشئت‌گرفته از این مخاصمات، فارغ از انگیزه شروع آن، متوجه کودکان است. در این پدیده نامیمون، حقوق اساسی تمام انسان‌ها بالاخص کودکان، همانند حق حیات، حق آزادی، حق تحصیل و ... در معرض تهدید قرار می‌گیرد، درحالی‌که شالوده

۱. دانشجوی کارشناسی حقوق دانشگاه گیلان. ۲. دانشجوی کارشناسی حقوق دانشگاه گیلان.

۳. دانشجوی کارشناسی حقوق دانشگاه گیلان.

آزادی ، عدالت و صلح جهانی ایجاد می‌کند که تمامی انسان‌ها از حقوقی برابر و پایاپای برخوردار باشند.

نتیجه: باتوجه به مطالعات صورت گرفته، آسیب‌پذیرترین قشر در جنگ‌ها و منازعات داخلی و خارجی ، کودکان هستند و در جهت حمایت از کودکان لازم است اقداماتی جدی از سوی دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی صورت بگیرد و حقوق بشردوستانه از آغاز منازعات مسلحانه تا پایان آن سازوکارهای حمایتی برای کودکان روا دارد.

واژگان کلیدی: جنگ، جنایت علیه بشریت، رژیم صهیونیستی، حقوق بین‌الملل بشردوستانه، حقوق کودکان.

بررسی تأثیر پنهان رسانه‌های اجتماعی در تعلیم کودکان

آتنا شاد^۱، فرشته سلجوقی^۲، علی محلاتی راینی^۳

چکیده: امروزه، پس از سال‌ها تلاش توسط محققین و فعالان حقوق اجتماعی، حقوق کودک به صورت اختصاصی خود و نه در ضمن حقوق بزرگسالان مورد توجه قرار می‌گیرد. از جمله اتفاقات تأثیرگذار تدوین و مکتوب نمودن این حق در کنوانسیون حقوق کودک است. اگرچه این قوانین نسبتاً جامع و کامل بوده و تقریباً به تمامی وجوهی اثرگذار بر کودک می‌پردازد، همچنان بررسی و در نظر گرفتن اثرات غیرمستقیم که می‌توان بر کودکان اعمال کرد، مغفول مانده است.

از مسلم‌ترین حقوق کودک حق رشد و آموزش می‌باشد. اگرچه این دو حق در کنوانسیون حقوق کودک ذیل یکدیگر قرار گرفته‌اند، اما ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر داشته و عملاً در امتداد یکدیگر محسوب می‌شوند. پرواضح است که آموزش با کیفیت که بتواند نیازهای کودکان را برآورده کرده و او را برای ورود به جامعه و رسیدن به کمال خود آماده کند، میتواند زمینه ساز رشد سازنده او گردد. به همین جهت لازم است توجه ویژه‌ای به امر آموزش کودکان مبذول گردد.

در عصر حاضر، رسانه‌های اجتماعی به عنوان یکی از ابزارهای کلیدی در شکل‌گیری و هدایت فرآیند یادگیری و آموزش کودکان شناخته می‌شوند. این رسانه‌ها نه تنها به گسترش اطلاعات کمک کرده، بلکه تأثیرات عمیق و پنهانی بر روی رشد شناختی، اجتماعی و عاطفی کودکان دارند. تأثیرات مثبت رسانه‌ها شامل تسهیل دسترسی به منابع آموزشی، افزایش تعاملات اجتماعی و ارتقاء مهارت‌های دیجیتال است. کودکان از طریق پلتفرم‌های مختلف می‌توانند با محتوای آموزشی متنوعی آشنا شوند که به رشد شناختی آنها کمک می‌کند.

۱. کارشناس ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی تهران شمال، تهران، ایران

۲. دبیرانجمن علمی حقوق کودک نمایندگی خراسان رضوی

۳. انجمن علمی حقوق کودک استان خراسان رضوی، مشهد، ایران

همچنین، ارتباط با همسالان از طریق این رسانه‌ها می‌تواند به تقویت مهارت‌های اجتماعی و عاطفی منجر شود.

با این وجود، تأثیرات منفی و همچنین سواستفاده از این ابزار قدرتمند ارتباطی نیز قابل توجه است. استفاده بی‌رویه از رسانه‌های اجتماعی می‌تواند منجر به انزوا، کاهش تمرکز و مشکلات روانی مانند اضطراب و افسردگی شود. همچنین، قرار گرفتن در معرض محتوای نامناسب و القائات منفی ممکن است بر روی هویت و ارزش‌های کودکان تأثیر بگذارد. این القائات می‌تواند در دراز مدت تفکر انحرافی را در کودک نهادینه کرده و حق انتخاب آزاد را از کودک سلب کند.

این مقاله با استفاده از روش‌های تحقیق کیفی و کمی، به تحلیل اطلاعات عرضه شده توسط رسانه‌ها به کودکان پرداخته و به بررسی چگونگی مدیریت و جهت‌دهی پنهان استفاده از رسانه‌های اجتماعی در فرآیند تعلیم کودکان می‌پردازد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که نیاز به تدوین سیاست‌ها و راهکارهای مناسب و همچنین قانونگذاری برای استفاده سالم از رسانه‌های اجتماعی در آموزش کودکان احساس می‌شود تا بتوان از مزایای آن بهره‌برداری کرد و آسیب‌ها را کاهش داد.

واژگان کلیدی: القائات غیر مستقیم، تلویزیون، حق هویت کودک، حق بر حفاظت از کودک، رسانه‌های جمعی

تاثیر رسانه‌ها در تثبیت حق بر سلامت کودکان

فرشته فرامرزی^۱، زهرا جاوید^۲

چکیده: مطالعات نشان می‌دهند که رسانه می‌تواند اطلاعاتی را در مورد رفتارهای کم‌خطر و بهداشتی به افراد ارائه دهند و ارتباط‌های اجتماعی را گسترده‌تر سازند. با این حال شواهد جدید نگرانی‌های جدی را در مورد تاثیر رسانه بر بروز رفتارهای خشونت‌آمیز، رفتارهای جنسی، مصرف مواد مخدر، اختلالات تغذیه‌ای و مشکلات تحصیلی مطرح کرده‌اند. بررسی عملکرد رسانه بر سلامت روانی جامعه نیازمند واکاوی پیامدهای رسانه بر دگرگونی‌هایی است که در حیطه اعمال و افکار افراد خانواده رخ می‌دهد و به ناچار بازتاب آن بر جامعه و سلامت آن نمود می‌یابد. رسانه‌ها با تولید برنامه‌های اثرگذار ضمن الگوسازی و تقویت باورهای به‌هنگار و تصحیح نگرش‌های نادرست، منجر به تعالی نهاد خانواده می‌شوند. در مقابل تفردگرایی و بهره‌برداری غیرفرهنگی از رسانه موجب ایجاد تزلزل در بنیان خانواده شده و ناخودآگاه عامل گفتگو و هنر ارتباط میان اعضا را کم رنگ میکند تا جایی که افراد خانواده تنها در زیر یک سقف بدون همدلی و علاقه متقابل با هم زندگی میکنند. برقراری و تداوم ارتباط عاطفی اعضای خانواده عامل انسجام و پویایی آنها و عنصر محرک جهت مشارکت و تعامل اجتماعی آنهاست.

واژگان کلیدی: رسانه، حق بر سلامت، کودک، فقه و حقوق

۱. دانشجوی مقطع ارشد رشته حقوق پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد ۲. دانشجوی مقطع

ارشد رشته حقوق پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد

Email: fereshtefaramarzi@gmail.com

نقش بازدارنده خانواده در ارتکاب جرم کودکان بزه‌کار

سروش فرزنامی‌پور^۱

چکیده: با توجه به اینکه جامعه ایران از جمعیت جوانی برخوردار است و نوجوانان و جوانان آینده‌سازان جامعه فردا می‌باشند در نتیجه شناخت مشکلات رفتاری و ویژگی‌های شخصیتی آنان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اختلاف خانوادگی یک کنش متقابل اجتماعی ناهمسو بین اعضای خانواده است که حاوی معنایی در جهت انفکاک و از هم گسیختگی روابط اعضای خانواده می‌باشد نقش اختلاف خانودگی در ارتکاب جرم را می‌توان از سه دیدگاه بررسی نمود کنترل اجتماعی یادگیری اجتماعی و دیدگاه تضاد آنچه در این پژوهش مورد توجه قرار می‌گیرد نوآوری قانون مجازات اسلامی در خصوص بزهکاری اطفال و نوجوانان خواهد بود. نتایج نشان داد که عواملی مانند دلبستگی نوجوانان به خانواده مشاجره در خانواده و تضاد والدین با همدیگر خشونت در خانواده و بدرفتاری والدین با فرزندان سخت‌گیری والدین نظارت والدین بر رفتار فرزندان توجه به نیازهای جوانان رابطه خانواده با فرزند نقشها و موقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی خانواده و نیز گسیختگی خانواده با بزهکاری و جرم جوانان رابطه دارد.

واژگان کلیدی: نقش خانواده ارتکاب جرم، بزه کار

۱. کارشناسی ارشد جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی.

مطالعه تطبیقی حق بر آموزش کودکان از منظر کنوانسیون حقوق کودک و حقوق اساسی ایران

پارسا ملک‌احمدی^۱

حق آموزش یکی از حقوق اساسی و بنیادین است که در زمره حقوق بنیادین بشر محسوب می‌شود. این حق در سطح جهانی، ذیل کنوانسیون‌ها، میثاق‌های جهانی، اعلامیه جهانی حقوق بشر و حقوق اساسی کشورها از جمله کشور ایران مورد تأکید قرار گرفته است.

همت جامعه جهانی در راستای حمایت از کودکان منجر به تصویب کنوانسیون حقوق کودک گردید که ایران در سال ۱۳۷۲ به آن پیوست. کنوانسیون حقوق کودک به‌عنوان یک کنوانسیون جهانی، معیارهایی برای حق آموزش و الزاماتی برای کشورهای عضو کنوانسیون مقرر نموده است؛ از جمله آنها: عدم تبعیض، تحصیل رایگان، تحصیل اجباری و به‌کارگیری آموزشهایی جهت زندگی است. این اصول در حقوق ایران از جمله اصل ۳۰ قانون اساسی ایران نیز تبلور یافته است.

قانون اساسی که بنیادی‌ترین و اصلی‌ترین قانون کشور است بر حق تحصیل و آموزش رایگان برای تمام کودکان تأکید میکند. با توجه به این موضوع، این سؤال مهم مطرح می‌شود که آیا حمایت‌های صورت گرفته از حق آموزش کودکان در کنوانسیون حقوق کودک و حقوق اساسی ایران تضمین‌کننده نیازهای آنان است؟ با توجه به ماده ۲۸ و ۲۹ کنوانسیون و اصل ۳۰ قانون اساسی، آموزش و پرورش ابتدایی باید اجباری و رایگان و در دسترس همه باشد. در صورت عدم تقاضای برخورداری از حق آموزش و پرورش برای کودکان، تنها راه برخورداری از این حق، حفاظت و تضمین تمام حقوق ساخته شده در کنوانسیون حاضر است. در این مقاله سعی داریم با رویکرد توصیفی - پژوهشی به مطالعه جزئی این

۱. فوق دکتري خاورميانه استراتژي دپلماسي نوين دانش آموخته دکتری فلسفه حقوق بشر.

موضوع پرداخته شود. تازه‌های تحقیق حق بر آموزش برای برآورده شدن نیازهای آموزش‌پذیرها یک ضرورت بنیادین است. این حق به‌عنوان یک حق بشری بیان می‌دارد که همه افراد، کودکان و بزرگسالان حق دارند از آموزشی بهره‌مند شوند که برای توانمندسازی آنان در جهت رشد و توسعه علمی، فرهنگی، اجتماعی و انسانی آنها طراحی شده باشد. این نوع از آموزش توانمندی‌های لازم را برای شرکت فعال فرد در زندگی آورد و زمینه‌های برای تقویت حقوق بشر احترام به عقاید مخالف و گسترش اجتماعی فراهم صلح و توسعه پایدار است در تمامی اسناد بین‌المللی، همچون اولین سند حامی حق آموزش اعلامیه جهانی حقوق بشر و بعد از آن

کنوانسیون حقوق کودک، آموزش در مقطع ابتدایی اجباری و همگانی شمرده شده و الزام کشورها در رایگان نمودن آن به چشم می‌خورد و در خصوص مقاطع بعدی آموزش متوسطه و عالی تنها الزامی که برای کشورها اندیشیده شده است، سعی در ترویج و در دسترس قرار دادن آن است. اقدامات مؤسسات حامی حقوق کودک همچون یونسکو و یونیسف نیز در همین چارچوب خلاصه می‌گردد.

در همین راستا لازم است دولت با توجه به مؤلفه‌هایی که در اسناد بین‌المللی بیان شده است، سطوح بالاتری از آموزش را فراهم بیاورند. در همین راستا قانونگذار اساسی ایران با ابتکاری هوشمندانه نه‌تنها آموزش تا دوره متوسطه را الزامی و رایگان پیش‌بینی کرده است، بلکه آموزش عالی را نیز تا حد وسیعی به‌صورت رایگان پیش‌بینی کرده است. برخی کشورهای دیگر در مناطق مختلف جغرافیای نیز با توجه به امکاناتی که در اختیار داشته‌اند، اکتفا به آموزشهای سطح ابتدایی نکرده و امکان آموزش در سطوح بالاتر را نیز برای افراد مستعد فراهم کرده‌اند. اما در مقابل دولتها در جهت گریز از مسئولیت‌پذیری در بسیاری از موارد آموزش رایگان را تنها مربوط به دوره ابتدایی دانسته‌اند. کنوانسیون به‌صورت التزامی مشعر بر آموزش سطح بالاتر نیز هست؛ زیرا هدف که زندگی بهتر است، صرفاً به‌واسطه آموزشهای ابتدایی محقق نمی‌شود و اگر هدف بهره‌مندی از این امر است باید شرایط تحصیلاتی فراتر نیز مهیا شود. لذا کشورها نیز باید با توجه به این مسئله اقدام به قانونگذاری در حوزه آموزش

کنند، به بیان دیگر دستیابی که زندگی بهتر که حق کودک است مبتنی بر آموزش در مقاطع بالاتر از ابتدایی نیز است و همانطور که آموزش دارای وسعت گسترده‌ای است و مشمول آموزش مهارت‌ها می‌شود نیز مشمول سطوح مختلف آموزشی نیز می‌شود اما در حقوق ایران از حیث قانونگذاری در مورد تضمین این حق توسط والدین، خلأ و اجمال دیده می‌شود. اصل ۳۰ قانون اساسی تنها به اجباری و رایگان بودن آموزش کودکان اشاره دارد بدون اینکه درصدد بیان کیفیت آموزش کودک خصوصاً توسط والدین برآید در این زمینه مواد کنوانسیون حقوق کودک کارآمدی بیشتری دارد و باید توجه بیشتری به آن شود. آموزه‌های اسلامی همواره در تعلیم خود به این امر توجه کرده است و عدم انعکاس آن در قوانین بشری، نقضی است که باید هنگام تنظیم قوانین و مقررات مورد توجه قرار گیرد. لذا ضروری است حق تعلیم کودک توسط والدین به رسمیت شناخته شود و تضمین‌های قانونی برای حمایت از کودک در برابر والدین وضع شود تا علاوه بر نهادهای دولتی نهاد خانواده نیز به‌عنوان بنیادیترین نهاد اجتماعی در راستای اجرای این حق مسئول شناخته شود.

کلیدواژه‌ها: حق آموزش، حقوق بنیادین بشر، اعلامیه جهانی حقوق بشر، حقوق اساسی، قانون اساسی ایران، کنوانسیون حقوق کودک

بحران زندگی کودکان غزه طی سالیان اخیر در سرزمین مادری خود

ریحانه ابراهیمی^۱

چکیده: کودکان غزه در طول هفتاد و پنج سال گذشته زیر بمباران‌ها، تحت فشارگرستگی و قحطی رشد کرده‌اند. خانواده و دوستانشان در مقابل چشمانشان کشته و در زیر تلی از بقایای خانه‌های ویران شده‌شان دفن شدند. آنها شاهد نابودی مدرسه‌ها و بیمارستان‌هایشان بوده‌اند، درحالی‌که از داشتن حیاتی‌ترین نیازهای انسانی محروم بودند. در یکسال اخیر نوارغزه شاهد هولناکترین فاجعه تاریخ بشریت بوده و شمار کودکان کشته شده در نتیجه حملات اسرائیل از هفتم اکتبر تا به این مدت، بیش از کل کودکانی است که در طول چهار سال اخیر در نتیجه جنگ‌ها کشته شده‌اند، که این جنگی علیه کودکان و آینده آنهاست. کودکانی که درطول زندگی کوتاه خود هیچ‌چیز به‌جز جنگ را ندیده و نشناخته‌اند. اما باید توجه داشت که هر کودک صرف نظر از اینکه کجای دنیا زندگی می‌کند، حق داشتن یک زندگی ایمن، شاد و سالم را دارد. بطور کلی نقض حقوق کودکان در زمینه‌های مختلف پیامدهای بسیار گوناگونی را برای جامعه بشری به‌مراه داشته و همواره کودکان غزه یکی از قربانیان رفتارهای ناقض حقوق بشردوستانه و حقوق کودکان در اسناد بین‌الملل بشر، توسط رژیم صهیونیستی طی سالهای متمادی بوده. از پیامدهای این جنگ که زندگی کودکان غزه را تحت شعاع قرار داده میتوان به انواع اختلال‌های روانشناختی از جمله افسردگی عمده، موتیسم، فونوفوبیا، شباداراری، افکار خودکشی و... اشاره نمود که متأسفانه با مورد هدف قرار گرفتن شش بیمارستان روانپزشکی و کلینیک بهداشت روان اجتماعی روند درمان در این شهر به طور کل متوقف گردید. و از آنجا که زخم‌های جسمی قابل رویت هستند و انسان می‌تواند

۱. دانشجوی رشت حقوق دانشگاه آزاد مشهد

میزان خطر آنها را برآورد کند، اما ضربات روحی شدید که بعداً تبدیل به فوبیا و دیگر اشکال بیماری‌های روانی می‌شود، مساله بسیار مهمی است که باید مد نظر قرار گیرد و این موضوع که قرار است تمام آینده غزه در دستان این کودکان آسیب دیده ساخته شود می‌تواند بزرگ‌ترین خطری باشد که آینده یک کشور را به خود درگیر کند.

واژگان کلیدی: غزه، رژیم صهیونیستی، حقوق بشر، کودک

تأثير حقوق الطفل في قواعد القانون الدولي الخاص

١.د. عبد الرسول عبد الرضا الاسدي

يتفق القانون الوضعي والشرائع السماوية على متابعة الانسان منذ ان يكون جنين في بطن امه حتى يولد حيا او ميتا بالعناية والاهتمام وقد تأكد ذلك في القرآن الكريم بقول الله تعالى {وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ}، فمدخلات الحماية الكافية والكفوة للطفولة تزيد من جودة مخرجاتها التي تمثل المراحل اللاحقة من حياة الانسان، فقوة الحماية والرعاية للجنين تضمن ولادة انسان سليم جسديا وعقليا، والى جانب الشريعة الاسلامية يوفر القانون الحماية والرعاي في كل المراحل التي يمر بها الانسان ابتداء من كونه جنين اثناء التكوين والنمو وحتى والدته حيا وفي كافة المراحل العمرية التي تلي مرحلة الطفولة، وتحرص التشريعات الوطنية والاتفاقيات الدولية على حماية حقوق الانسان في مرحلة الطفولة نظرا لمستوى الضعف والقصور الجسدي والعقلي الذي يكون عليه، مما يجعله بحاجة اكبر للحماية من اي مرحلة لاحقة.

فحقوق الطفل تؤثر في المنظومة القانونية سواء على مستوى القوانين التي تحميه من العنف او تلك التي تنظم النفقة او الحضانة او التعليم فدرجة تأثير المشرع بحقوق الطفل تكون عالية المستوى داخليا ويبلغ التأثير اعلى مستوى في ظل الاتفاقيات الدولية، وعندما تختلف جنسية الام عن الاب سواء في مرحلة الزواج او تكون الجنين او عند ولادته فان جملة موضوعات تثار تتعلق بمستقبل حقوقه، وهنا يبدأ تأثير هذه الحقوق في مجال ابعد من القانون الداخلي او الدولي متمثلا بالقانون الدولي الخاص يتراوح بين مستقبل جنسيته او موطنه وكذلك حالته القانونية، وكونه وطني نسبة لمكان ميلاده ام تبعا لجنسية والديه او احدهما فضلا عن ان هذه الحقوق تفضي الى تداخل اختصاص اكثر من

قانون، مما يثار موضوع اخر من موضوعات القانون الدولي الخاص الا وهو تنازع القوانين وينتهي الى اثاره تنازع في الاختصاص القضائي وهو تنازع محاكم، فالانسان يبدأ من مرحلة البويضة المخصبة وهنا يمكن ان يكون الحيمن من رجل يحمل جنسية دولة والبويضة من امرأة تحمل جنسية دولة اخرى (الزواج المختلط)، وفي حالة تعذر الحمل بالشكل التقليدي فيمكن اللجوء الى تأجير رحم لامرأة من جنسية اخرى وان هذا الاختلاف في جنسية الاطراف اعلاه له تأثير في مستقبل حق الطفل في الجنسية مفترضا. فالحق الاخير ينعكس على قواعد القانون الدولي الخاص المتعلقة بالجنسية، وفي اطار مرحلة ولادة الطفل فهنا يستمر تأثير حالة اختلاف الجنسية فعليا وينعكس بالمثل على باقي موضوعات القانون الدولي الخاص، وبأثر ذلك يثار اشكال يتعلق بتأثير جنسية الام البيولوجية وجنسية الام البديلة في مستقبل حق الطفل في الجنسية ايضا في ظل اعتراف دولة الام بنقل جنسيتها لوليدها، كما في العراق ومصر وبعض دول اوربا، وبعد تحديد جنسية الطفل تثار اشكالية موطنه في ظل انتقاله مع والديه الى دولة اخرى فهل يبقى محافظا على موطنه كونه موطن الاب او الام او معا ام يتغير بحكم تغير المكان؟ فضلا تأثير حق الطفل في السفر وتأثيره في الحصول على جواز سفر وسمة دخول وما يتعلق بالإقامة، وهي مسائل اجرائية تنظيمية تحكم بقواعد موضوعية ذات طبيعة امر، ومثلما يطرح اختلاف جنسية الاطراف في مرحلة الاخصاب وتكون الجنين اشكالية تتعلق بمستقبل حق الطفل في الجنسية والاقامة، فان ذلك ايضا يطرح اشكالية اخرى تتعلق بالقانون الواجب التطبيق في اطار ناحيتين: الاولى تتعلق بالعلاقات العقدية المتنوعة التي ممكن ان يجريها الوالدين ومنها ابرام لعقد مع المراكز المتخصصة بالأخصاب او التلقيح الاصطناعي او عقد لحفظ الاجنة وتجميدها اذا زادة البويضات المخصبة عن حاجة الوالدين مع المراكز المتخصصة المعنية كما قد يحتاج الوالدين الى ابرام لعقد تأجير الرحم في ظل عجز الام البيولوجية عن حمل البويضة المخصبة، ففي اطار كل عقد سيكون هناك قانون معين ويمكن ان يكون القانون واحد في ظل الاتفاق عليه بين الاطراف (قانون الارادة) وهنا يمكن ان تثار المسؤولية العقدية عنها. اما الناحية الثانية فهي المتعلقة بالأعمال

غير المشروعة التي يمكن ان تقع اثناء التلقيح او الحمل او الولادة كالأخطاء الطبية وغيرها فتثار بمناسبتها المسؤولية المدنية التقصيرية، وبطبيعة الحال فان اي اهتزاز وارتباك لحقوق الطفل من الناحيتين اعلاه سيلقي بضلالة على مستقبل القانون الواجب التطبيق بشأن المسؤولية العقدية او غير العقدية، وهذا يعني ان هذه الحقوق ستؤثر في نوع قواعد الاسناد المعنية سواء ما تعلق منها بالمسؤولية الاولى او الثانية. مما يثير ذلك السؤال عن أي قانون سيختص هل هو قانون الارادة ام قانون الوسط الاجتماعي ام لقانون محل تحقق الضرر ؟ ويرتبط بالسؤال المتقدم موضوع حول المحكمة المختصة بشأن تقرير اي من المسؤوليةين فهل هي محكمة المركز المتخصص بالأخصاب او حفظ اللجنة ام محكمة جنسية الاطراف ام محكمة جنسية الطفل بوصفه الطرف الضعيف المقصود بالحماية ؟ ان الاجابة عن هذه الاسئلة وغيرها تحمل مضامين تنعكس على ما سيؤول اليه الاختصاص القضائي وهو اصدار حكم في دولة يتعلق بحق الطفل في الرعاية او الجنسية او التعليم او الحضانة او النفقة والمطلوب تنفيذه في دولة اخرى. وهنا سيثار اخر موضوع من موضوعات القانون الدولي الخاص الا وهو تنفيذ الاحكام الاجنبية.

الكلمات المفتاحية: الجنسية، الاختصاص التشريعي، الاختصاص القضائي، الحماية الكفوة، حقوق الطفل، القواعد الموضوعية، القواعد الاسنادية

حقوق الطفل المعاق

سليم عبد الكريم راضي السلامي^١

المخلص: إن تربية الأطفال المعوقين تختلف عن تربية الأطفال الأسوياء والذي يميز تربية المعوقين عن غيرهم الأهداف التي تسعى إليها التربية الخاصة، إذ تعمل على تذليل الصعوبات التي يواجهها المعوق التي تحول دون الاستفادة من المناهج التعليمية المختلفة، وإكسابه جميع المهارات التي تهيئه من الحياة المستقلة وتزوده بجميع الأشكال المتاحة، والممكنة للتعلم البديل وإتقان الأساليب التعويضية التي تقع في نطاق قدرته في ظل الظروف الخاصة للإصابة التي أصيب بها، كما تهدف إلى إكسابه جميع المهارات الاجتماعية التي تمكنه من تحقيق ذاته والثقة بها من جهة، وبناء العلاقات الاجتماعية السوية مع غيره من أفراد مجتمعه من جهة أخرى، بما يسمح له بأقصى قدر ممكن من الاندماج في هذا المجتمع، وتنمية قدراته المتبقية له من الإعاقة بما هو ميسر لها، في معاونته على اكتساب الخبرات والمهارات، وتأهيله للعمل بقدر ما يستطيع.

حقوق الطفولة عند الامام علي بن ابي طالب (ع)

ابراهيم عباس الجبوري^۱

الملخص: لقد اخذ الامام علي (ع) على عاتقه تعزيز حقوق الطفل ايماناً منه بأهمية هذه المرحلة في حياة الانسان التي تتشكل فيها معالم الشخصية فهو يخضع لأنماط سلوك وعادات وخبرات تعيش في عمق شخصيته وتساهم في بنائها وصياغتها مستقبلاً^۲، وتبرز أهمية مرحلة الطفولة وتأثيرها المستقبلي على الانسان والمجتمع وفق رؤيته إذ يقول: (انما قلب الحدث كالأرض الخالية مهما بقي فيها من شيء قبلته)^۳.

يمكن تحديد مرحلة الطفولة عند الامام من خلال كلامه حول التطور الذهني والجسدي للإنسان إذ يقول: (ان الانسان يثغر في سبع سنين ويحتلم في اربع عشرة سنة يستكمل طوله في اربع وعشرين فما كان بعد ذلك فإنما هو بالتجارب)، وان مرحلة الطفولة تبدأ من تكون الانسان في رحم أمه الى ما قبل الخامسة عشرة من العمر مع مراعاة الفرق بين الذكور والاناث ودعي الامام للتعامل مع الاطفال بأسلوب وماهية خاصة تقوم على احترام حقوقهم الاساسية ليكونوا عناصر فاعلة وايجابية في اسرهم ومجتمعاتهم^۴.

۱. كلية القانون / الجامعة الاسلامية / النج

۲. محمد بن ابي بكر بن قيم الجوزية، تحفة الودود بأحكام المولود، ج ۱، دمشق، مكتبة دار البيان، ۱۹۷۱م، ص ۲۲۴.

۳. الريشهري، ميزان الحكمة، مصدر سابق، ج ۳، ص ۱۴۰.

۴. لجنة الحديث في معهد باقر العلوم، كلمات الامام الحسين، ط ۳، قم، دار المعروف، ۱۴۱۶هـ ص ۱۱۱.

حقوق الطفل في التشريعات العراقية

حبيب عبید مرزہ^١

تُعد حقوق الطفل من القضايا الأساسية التي حظيت باهتمام دولي كبير، حيث تم تطوير مجموعة من القوانين والمواثيق والمعاهدات لحماية وتعزيز حقوق الأطفال في جميع أنحاء العالم عامة وفي العراق خاصة .

وعلى صعيد التشريعات العراقية فقد اهتم المشرع العراقي بحقوق الطفل سواء في الدستور العراقي الصادر عام ٢٠٠٥ والذي يمثل راس الهرم في التشريعات العراقية وكذلك حظيت حقوق الطفل اهتماما من قبل مختلف القوانين الاخرى وعليه سنبين هذه الحقوق وفق الاتي:

اولا / الحماية الدستورية لحقوق الطفل:

لقد تضمن دستور جمهورية العراق الحالي الحقوق الاتية للطفل،

١- الحق في التربية والرعاية والتعليم: فقد نصت المادة ٢٩ على الآتي:

(اولا: أ- الاسرة اساس المجتمع وتحافظ الدولة على كيانها وقيمها الدينية والاخلاقية والوطنية .

ب- تكفل الدولة حماية الامومة والطفولة .. وترعى النشء والشباب وتوفر لهم الظروف المناسبة لتنمية ملكاتهم وقدراتهم .

ثانيا: - للأولاد حق على والديهم في التربية والرعاية والتعليم).

٢- حماية الطفل من الاستغلال /

فقد نصت المادة ٢٩ على الآتي: (ثالثا : يحظر الاستغلال الاقتصادي للأطفال بصورة كافة ، وتتخذ الدولة الاجراءات الكفيلة بحمايتهم).

٣- حماية الطفل من العنف والتعسف / فقد نصت المادة ٢٩: (رابعا: تمنع كل أشكال العنف والتعسف في الاسرة والمدرسة والمجتمع).

۴- حق الطفل في الضمان الاجتماعي والصحي:

فقد نصت المادة ۳۰ / أولا (تكفل الدولة للفرد وللأسرة وبخاصة الطفل....
الضمان الاجتماعي والصحي والمقومات الأساسية للعيش في حياة حرة كريمة
(....

ثانيا / الحماية المدنية: ولا شك ان للطفل حقوقا كثيرة في القوانين العراقية
منها ما يتعلق بحقوقه الشخصية في قانون الاحوال الشخصية رقم ۱۸۸ لسنة
۱۹۵۹ المعدل في حق بالنسب وحق النفقة والحضانة.

كما ضمن المشرع العراقي حقوق الطفل في قانون رعاية القاصرين رقم ۷۸ لسنة
۱۹۸۰ المعدل وتتولى مديرية رعاية القاصرين حماية اموال الطفل بموجب
المادة ۱۰۱ من قانون رعاية القاصرين والرقابة والاشراف على من يتولى رعاية
شؤون القاصر وهم الولي والوصي والقيم وحفظ اموال القاصر وتنميتها على
شكل ودائع في المصارف وادارة العقارات العائدة للقاصر او الاشراف والرقابة على
من يديرها والعناية بشخص القاصر ورعايته في جوانب حياته الاجتماعية
والدراسية والجوانب القانونية لمصالح القاصرين كما شمل قانون الحماية
الاجتماعية رقم ۱۱ لسن ۲۰۱۴ الطفل اليتيم بالإعانات النقدية بشكل شهري
في المادة (۲) الفقرة خامسا

ثالثا / الحماية الجنائية

لقد ضمن المشرع العراقي حقوق الطفل في قانون رعاية الاحداث رقم ۷۶ لسنة
۱۹۸۳ وان التحقيق مع الحدث يتم من قبل محكمة الاحداث ولا يجوز توقيف
الطفل في المخالفات وان محاكمة الحدث تجري في جلسة سرية بحضور وليه
وان الاجراء المتخذ بحق الحدث يسمى تدبير ولا يسمى عقوبة كما نظمت احكام
الضم للطفل اليتيم او مجهول النسب وفقا لأحكام الضم في قانون رعاية
الاحداث، ومن حقوق الطفل حق الطفل في الميراث وحتى الجنين في بطن امه
يتم تحديد حصة الجنين في التركة في القسم الشرعي على اساس حصة الذكر
وحدد المشرع العراقي سنا محددا للمسؤولية الجزائية حيث تنعدم المسؤولية
الجنائية للطفل الذي لم يتم التاسعة من عمره واعتبار جرائم الاتجار بالأطفال
داخله ضمن الاختصاص القضائي العراقي واعتبار ارتكاب الجريمة بحق الطفل

ظرفا مشددا وتكفل الدولة اتخاذ التدابير التشريعية اللازمة لحماية حقوق الطفل ومنها حق الطفل في الرعاية الاجتماعية وكفالة اليتيم وحق الطفل في الاسم والجنسية واللقب في قانون الجنسية وحق الطفل في قانون العمل العراقي وحق الطفل في التعليم في قانون التعليم الالزامي وتوفير الضمان الاجتماعي للطفل لكي يبتعد عن التشرد والجنوح وانشاء دور الدولة والتي تهدف الى رعاية الأطفال كما ان المشرع العراقي وفر ضمانات للطفل في قانون العقوبات العراقي رقم ۱۱۱ لسنة ۱۹۶۹ المعدل حيث نص القانون على الجرائم المتعلقة بالطفل . فقد تناول الجرائم المتعلقة بالبنوة ورعاية القاصر وتعريض الصغار للخطر وهجر العائلة المادة (۳۸۱- ۳۸۴) وحماية الطفل من الاغتصاب المادة (۳۹۳ / ۲ / ۱) .

المنطق الجنائي «دراسة في التأسيس المنطقي للعدالة الجنائية»

عبد المنعم عبدالله^١

"إن تعريف ماهو عادل جنائياً ليس من إختصاص القانون ولكنه من إختصاص فلسفة العدالة الجنائية. التشريعات هي مجموعة نصوص تسعى لان تكون عادلة، وهي لاتفهم من داخلها، فالنص لايفهم بذاته، لانه إنعكاس لموضوع في الخارج، هناك حيث فكرة القانون المجردة كما تحددها فلسفة العدالة الجنائية."

القانون في مرحلته التطورية الحالية هو مجرد معرفة، توصف بأنها فقه حدوده النصوص، وشبه المبادئ التي تستند اليها تلك النصوص. لان المبدأ لا يكون مستحقاً لشروط حقيقته الموضوعية الا في ضوء فهم محدد لخصوصية العلة والسببية والغاية النهائية موضوع العلم او المعرفة، حيث يعاني الفكر القانوني من غموض المبادئ وسيولتها، هذا في احسن الفروض، (والفراغ المبادئ) في اغلب الاحوال وعندها تستبدل المبادئ بالافتراضات او المقولات التي تأخذ حكم المسلمات.

وفي حين إن العلوم الطبيعية وبعض العلوم الانسانية استقرت على أسس منطقية محددة أو اكتسبت نسختها الخاصة من المنطق، أو قدمت رؤيتها الخاصة كما تراه هي (المنطق كما هو في مجالها المعرفي). بخلاف الوضع مع القانون فإنه يكاد ان يكون الاقل نصيبا او حظا من الفوائد التي يمكن ان يقدمها الربط المنهجي بينه وبين المنطق، أو التي يمكن ان تتحقق من خلال تأسيسه منطقيا، ولا نقول إعادة تأسيسه منطقيا لان مثل هذا التأسيس لم يتم أصلا، فلا

١. كلية القانون / جامعة بغداد فرع القانون الجنائي

معنى بعد ذلك في الحديث عن إعادة التأسيس كما هو الحال في العلوم الاخرى التي يتم فيها إعادة النظر جزئيا او كليا في الأسس المنطقية التي تستند اليها في مراحل مختلفة من مراحل تطورها حيث يتم ذلك عادة بعد حصول اضافات معرفية كبرى فيها ، كما هو الحال مع الأسس المنطقية للفيزياء التي اختلفت تماما بعدالكشف العلمى الكبيرة التي تمت في بداية القرن الماضي (القرن العشرين) على يد العلماء الألمان (ماكس بلانك، وانشتاين) والمتعلقة فيما أصبح معروفا بفيزياء (الكم) حيث حصلت إعادة النظر في مجمل الأسس المنطقية التي تستند اليها رؤيتها عن العالم الطبيعي.

وبدرجة أقل كان الوضع في علوم أقل تقدما في مجالها وهي العلوم الانسانية ، إذ تخضع هذه العلوم العملية تعديل مستمرة لأسسها المنطقية ، وترتبط هذه العملية بعلاقة متبادلة في التأثير بين تقدم المعرفة في المجال العلمي المخصوص وبين الأسس المنطقية لذلك المجال.

وبشكل أكثر وضوحا نقول أن التقدم في أي مجال معرفي لا يمكن أن يحصل أو ان يكون إلا إذا تم تنظيم معارفها وفقا لنسق منطقي سليم وصحيح شكلا وموضوعا، وهذا أمر يعد من البديهيات، في أي شيء أو فكرة أو مفهوم قد يتضمن معنى مفيد.

بعد هذه المقدمة الموجزة عن تباین حصة العلوم من المنطق وفقر هذه الحصة عندما يتعلق الامر بالقانون تتضح لنا الأهمية التي يكتسبها مشروع التأسيس المنطقي للعدالة الجنائية التي تمثل غاية القانون الجنائي. نعم هناك لمحات منطقية متناثرة بين فروع القانون المختلفة، ولكن هذه اللمحات أو الشذرات المنطقية ليست تأسيسا منطقيا ولا تمثل ولا يمكن ان تكون منطلقا لاعادة التأسيس لانها لا تستوفي متطلبات التأسيس ابتداء، فضلا عن انها لا يمكن ان تعكس الصيغة المنطقية للقانون او كما يمكن وصفه بأنه نسخه العدالة الجنائية الخاصة من المنطق، قياسا بالنسخ الاخرى التي تملكها العلوم الاخرى بقدر متفاوت، ولذلك إذا تم الاعتماد على هذه اللمحات المنطقية بديلاً عن النسق المنطقي للعدالة الجنائية سينتج عنه ضرر أكثر مما نسعى الى الحصول عليه من فائدة مرجوه بسبب تباین المرجعيات المعرفية لهذه الشذرات المنطقية

المتناثرة للقانون، حيث يعود أصل البعض منها إلى العلوم الطبيعية والبعض الآخر إلى العلوم الانسانية والقليل منها هو الذي يعكس المبادئ المنطقية أو الأسس المنطقية العامة، وبالتأكيد فإن الاسباب اعلاه تفسر في تقديرنا ضرورة التأسيس بمعناه اللغوي والاصطلاحي، حيث لا تكون إعادة التأسيس صالحة لتحقيق الغرض المنشود من الاستناد الى المنطق في كل مجال وهو غرض المطابقة بالقدر الممكن بين التصور والموضوع، وهذا هو الوضع بصفة عامة في كل المجالات التي يستخدم فيه المنطق حيث يجب ان يكون التصور أقرب ما يكون إلى الواقع ، تحقيقاً لغرض الفاعلية القانونية في إطار العدالة التي هي غاية القانون النهائية.

ولهذا السبب لا يكون تخصيص المبادئ العامة المنطقية ذاته في كل المجالات المعرفية، حيث تتنوع شروط التخصيص بحسب تنوع العلوم. ولهذا السبب يكون من الضروري إكتشاف نسخة المنطق للعدالة الجنائية، ولانقول وضعها لإن الوجود للنسق المنطقي سابق على وجود موضوع النسق، فهي تكون بعد أن يحدد المنطق شروط وجودها، وليس قبل ذلك، حتى يكون هناك ما نطلق عليه (المنطق الجنائي) وهذا التصور هو الذي يجب أن يكون خطة البحث في الأسس المنطقية للعدالة الجنائية، ولهذا السبب كان بحثنا هذا محاولة في هذا السبيل. والله من وراء القصد.

Comparative Study of the Right to Education of Children from the perspective of the Convention on the Rights of the Child and the Constitutional Law of Iran

Parsa Malekhamadi

Abstract: The right to education is one of the basic and fundamental rights that is considered among the basic human rights. This right has been emphasized at the global level under conventions, international covenants, the Universal Declaration of Human Rights and the Constitutional Law of countries including Iran. The international community's effort to protect children led to the ratification of the Convention on the Rights of the Child, which Iran joined in 1993. The Convention on the Rights of the Child, as a global convention, has established criteria for the right to education and obligations for the member countries of the convention, including: non-discrimination, free education, compulsory education and the use of education for life. These principles are also crystallized in Iranian law from including Article 30 of the Iranian Constitution. The constitution, which is the most basic and main law of the country, emphasizes the right to free education and training for all children. In view of this, the important question is whether the protections provided of children's right to education in the Convention on the Rights of the Child and the Constitutional law Iran guarantee their needs? According to Articles 28 and 29 of the Convention and Article 30 of the Constitution, primary education should be compulsory, free and accessible to all. If there is no request to have the right to education for children, the only way to have this right is to protect and guarantee all the rights made in the present convention. In this article, we are trying to study this issue in detail with a practical-descriptive method.

Keywords: the right to education fundamental human rights the Universal Declaration of Human Rights Constitutional Law; the Constitution of Iran; Convention on the Rights of the Child

Humanitarian support for children in Gaza in armed conflicts

Mmasumeh Masrur, Elmira Khorram, Mehdi Sadeghi

Background and Objective: In the 21st century, humanity has witnessed remarkable progress in advancing key human development indicators. However, new conflicts and wars initiated by certain states and international organizations continue to arise around the world, leading to explicit violations of international humanitarian law. One of the most blatant breaches of international law in recent decades is the continuous military attacks by Israeli forces on the residential area of Gaza since October 7th, despite Israel being a signatory to the four Geneva Conventions.

Methodology: The research methodology in this article is descriptive-analytical, with data collection carried out through a library-based approach. Documents, books, and articles were reviewed to inform the study. Initially, international approaches to child rights protection in armed conflicts are examined descriptively, followed by an analytical discussion offering solutions to resolve such conflicts.

Findings: Considering the ongoing conflicts, the primary damage caused by these hostilities, regardless of their motives, disproportionately affects children. In this unfortunate scenario, the fundamental rights of all individuals, especially children—such as the right to life, liberty, education, and more—are gravely threatened. This stands in stark contrast to the foundations of freedom, justice, and global peace, which demand that all human beings be granted equal and inalienable rights.

Conclusion: Based on the research, children are the most vulnerable group in both internal and external conflicts. In order to protect children, serious actions must be taken by governments and international organizations. From the onset of armed conflicts to their resolution, humanitarian law must ensure the implementation of protective mechanisms for children.

Keywords: War, Crimes Against Humanity, Israeli Regime, International Humanitarian Law, Children's rights.

Investigating the rights of working children in iran's Laws and Regulations

**Seyyed Mahdi Mousavi, Seyyed Mohsen Mousavi,
Mahkameh Tasawori**

Abstract: The phenomenon of child labor is a serious challenge to children's rights in Iran. Iranian laws generally prohibit child labor; however, legal loopholes and ineffective enforcement of these laws have perpetuated this issue. Poverty, lack of family awareness, and the absence of equal educational opportunities are among the primary reasons driving children into labor. This research aims to examine existing laws, identify challenges, and propose recommendations for improving the legal status of working children. The findings indicate that addressing this phenomenon requires a precise definition of child labor, strengthening oversight of law enforcement, supporting families with working children, and increasing public awareness. By implementing these measures, it is possible to improve the situation of working children and ensure their rights.

Keywords: child labor, children's rights, children support

Child Interests and Necessity of Communication with Parents in the Perspective of Human Rights International Supervision Institutions

Mohammadjavad Heydariandolatabadi

Abstract: The best interests are one of the principles of the Convention on the Rights of the Child 1989, which should be given priority in all actions relating to the child. There are always many events in the world that deliberately affect children's relationship with parents, In many of these cases, domestic or international decision making by governments has provided introduction for separation child and parental, which, in addition to violating the rights of the child, causes irreparable mental harm in the child. But the truth is that the child's communication with parents should not be discontinued under any Conditions. In this important subject, the governments should Cooperation in Territorial Territory and international together for Adoration this child right and Resolving obstacles and relevant possible problems. Therefore, The present paper attempts with study the library method in addition to the general principles and rules of international law, The attitude of observing human rights institutions regarding the interpretation of documents and advise governments, Describe the need for the child to communicate with parents as an objective task for governments.

Keywords: Child Best Interests, Child Rights, Communication with Parents, Human Rights, International Supervision Institutions.

Screening of learners with learning problems from the perspective of psychological and sociological rights

Seyyed Javad Hosseini¹ , Sajed Yaquobnezhad²

Objective : This study aims to examine the necessity of screening preschool children for learning disabilities from the perspective of psychological and sociological rights. Given the importance of early diagnosis in educational and therapeutic interventions, this research seeks to analyze the dimensions and necessity of such screening based on existing scientific evidence and present it as a legal obligation in psychological and sociological contexts.

Method : This research was conducted using the Research Synthesis method, where data were collected and analyzed from credible studies and international scientific databases. Through a systematic review of prior studies ,relevant information was extracted and analyzed according to specific criteria.

Findings : The findings of this study indicate that early screening of preschool children significantly contributes to the improvement of their cognitive, behavioral, and social skills. Furthermore, from a legal perspective, failure to conduct such screening may lead to educational and social inequalities, impacting the fundamental rights of children to access appropriate education.

Discussion and Conclusion: The results highlight that preschool screening is essential as a preventive measure and should be prioritized in educational and mental health policies. From a psychological rights perspective, this intervention is regarded as a fundamental right for children to receive the necessary support for optimal development .Sociologically, it contributes to reducing social inequalities and providing equal educational opportunities.

Keywords: screening, novices, learning problems

1. a member of the faculty of Farhangian University

2. member of the faculty of FarhangianUniversity

The role of non governmental organizations in supporting children's educational rights and its legal challenges

Mohammadamin gorjifar, Amirhosein Gorjifar, Mahdi Farzaneh

Abstract: This article examines the role of non-governmental organizations (NGOs) in supporting children's educational rights and the legal challenges in this field. The main purpose of this research is to identify the legal and administrative obstacles facing NGOs in Iran and their impact on educational activities. This research was conducted using a qualitative method and the data was collected through interviews with child rights activists and review of valid documents. The findings show that, despite legal challenges, NGOs are taking effective measures to improve the quality of education and access to it for children in deprived areas. The research results not only emphasize the necessity of legal protections for NGOs, but also provide suggestions for improving the interaction between the government and these organizations

Keywords: NGO- educational rights- legal challenges- children- Iran

A Future in the Shadow of Climate Change: Examining the Impact of Forced Migration on Children's Right to Education

Sahar Forozandeh Malati

ABSTRACT: Background and Aim: Climate change is recognized as one of the greatest global challenges of the 21st century, and its impacts on human life, particularly in developing countries, are increasing day by day. These changes affect not only the environment but also the social and economic aspects of communities. One of the serious consequences of climate change is forced migration, which occurs due to natural disasters, scarcity of water and food resources, and severe climatic changes. This article examines the impact of forced migration caused by climate change on children's right to education. Given that education is one of the fundamental rights of children and a key factor in the sustainable development of communities, this research aims to demonstrate how population displacements resulting from climate change can affect children's access to education and what measures are necessary to uphold this essential right.

Method: The data used in this research, which focuses on the impacts of climate change on migration and the right to education, were collected through document analysis. The data were analyzed using credible sources and existing literature on climate change and children's rights. The results are presented in a descriptive and analytical manner, with findings analyzed in light of existing theories in the literature, along with recommendations for policymakers and educational institutions.

Results: Research shows that climate change, as one of the main factors of migration, has profound impacts on vulnerable communities. Rising temperatures, droughts, and floods lead to the loss of natural resources and livelihoods, forcing many to leave their homes and depriving them of their basic human rights. These migrations particularly negatively affect children, reducing their access to education. In search of security and new livelihoods, families often keep their children from attending school.

Moreover, these forced migrations place pressure not only on the migrants themselves but also on the destination communities. Increased population in new areas can lead to challenges in educational and social infrastructure. Neglecting appropriate policies to support migrants and their right to education will have even more negative consequences. However, some countries have managed to overcome these challenges to some extent by implementing special support and educational programs for migrant children. These experiences can serve as a suitable model for other countries.

Conclusion: The results of this research indicate that climate change has profound impacts not only on the environment but also on human communities. Migration caused by climate crises particularly negatively affects children, who are part of vulnerable groups, and threatens their access to education, which is their human right. Therefore, it is essential for lawmakers to address the needs of this group by adopting comprehensive and supportive approaches. Creating educational and social programs for migrant children can help improve their situation and reduce the negative consequences of migration. Ultimately, international cooperation and attention to the human aspects of climate crises can provide effective solutions to these challenges.

Keywords: Education; Human Rights; Climate Change; Children; Migration

Analayzing The descendants of children born of fertility with the help of a third party

Mohammadjavad Heydariandolatabadi

Abstract: The study of pediatric pedigrees arising from artificial insemination with the help of a third party is one of the new subjects in the field of knowledge of law. Since in general three factors can be effective in realizing a fertility, one does not exist among the couples when one of these three factors asks for a succession; it is understood that, with the help of a third party, the missing factor among There are couples; that agent is available. These triple factors, each of which may be completed by a third party, include sperm, ovulum, and uterus (the spawning site). In surveys among valid sources of jurisprudence and fatwa, what is the basis for the child's attachment to his parents; the sperm and ovol are male and female, composed of the spermatogenesis and ovulus, the primary spleen of the child. Therefore, in this type of artificial fertility, if a third person is a sperm or ovulus sperm, then the sperm or ovole owner is considered to be his or her parent.

Key words: medical fertility, artificial insemination, sperm, ovol, uterus, third party, relative relationship

The effects of artificial intelligence on education and health and children's rights

Zahra Mehraban¹, Fatemeh Mehraban²

Abstract: artificial intelligence thanks to the Internet of Things and the data of the range and information generation; It becomes more powerful day by day. Now; The goal is to build intelligent programs and learn along the way to create an intelligent robot. The reflection and effects of progress can be seen in many areas of social life. Some of these implications include smart sensors, blockchain applications, building smart cities, cloud computing, and massive data availability. While artificial intelligence will take over most of the labor-intensive jobs, new business opportunities will emerge. Theoretically and practically, artificial intelligence is expanding rapidly in all areas of life and creates various changes and developments in these fields. Artificial intelligence - as one of the great events of history - has been shown to be able to spread rapidly to large masses. Artificial intelligence affects not only adults but everyone, including children and teenagers. Children and teenagers take their place more and more in important parts of life such as daily life, education and health. The present research, which was carried out in a descriptive-analytical way, seeks to answer the question, how does artificial intelligence affect the life of children and teenagers? In this article, while pointing out the influence and changes caused by artificial intelligence in the whole life; Various opinions, concerns and solutions are presented in relation to the legal situations and inadequacies in the field of ethics and regarding the protection of people's privacy. Artificial intelligence with the benefits it offers, the concerns it brings and the pioneering expectations for the future; It will inevitably affect individuals and societies in the short and long term.

Keywords: artificial intelligence, child rights, education, mental health.

1. PhD student in criminal law and criminology – University lecturer - Lawyer

2. PhD student in criminal law and criminology

Analyzing the Legal and Ethical Challenges in Supporting Children in Crisis and War Situations

Rambod partovi , Shirin Partovi

Abstract: Children, especially those living in war-torn areas such as Gaza, refugee camps, or unstable economic conditions, are among the most vulnerable groups. Despite widespread advocacy for justice and equality in modern societies, ongoing violence against children in regions like Gaza is largely ignored. Both historical and contemporary wars have consistently overlooked the profound impact on children, who bear the greatest burdens. This article examines the physical, emotional, cognitive, and social characteristics of children and the harm they experience during and after war. It also critiques the ineffectiveness of international laws and human rights organizations in providing adequate support for children in war zones. Additionally, key strategies are proposed to address these challenges, including the creation of a global system to support children. The article concludes by emphasizing the urgent need for the global community to take immediate action to prevent further harm to children in war zones and highlights the necessity of revising and strengthening international laws to protect children's rights.

keywords: Gaza children, Children rights, Support for children, War, international laws.

Legal protection of labour and street children: challenges and solutions

Mohammad Taati Sereshkeh

Abstract: One of the serious challenges of today's world can be considered the problem of working and street children, these children are forced to work for various reasons, including poverty, family problems, social conditions, war, etc., which can have various forms. . This will endanger their physical and mental health and also affect their future. In this article, an attempt has been made to briefly and briefly review the topic of legal protection of working and street children. In this speech, an attempt has been made to make a definition using the analytical descriptive method and citing library sources to reveal concepts such as the definition of child labor and street labor, the distinction between child labor and child labor, the types of child labor, and the distinction between traditional and modern child labor. , the economic and social factors that cause this phenomenon, the legal rights of this group and the obstacles in the way of legal protection for them, to find legal and social solutions to deal with this phenomenon. The author believes that considering the special conditions of children, the legal protection of working and street children should be considered as a requirement, and merely drafting protective laws without monitoring their strict implementation is not enough, and in this regard, an approach should be adopted. Address social, economic and cultural issues multilaterally by using the social capacity and cooperation of the parties.

Keywords: working children, street children, legal protection, international laws, national laws

The interaction of social justice and criminal justice through active and reactive policies; With emphasis on guaranteeing the differential rights of children and adolescents

Seyed Alireza Mirkamali, Amin Alizadeh, Mehrab Ahmadi

Background and purpose: juvenile delinquency is considered one of the most important concerns of criminal justice systems in the world. Prevention of this phenomenon is on the agenda of international and national activists of the criminal justice system. Social justice is the most important and effective category in the prevention of juvenile delinquency, which follows the components of equal opportunities, fair distribution of wealth, dignified behavior with people, structuring of social institutions, especially the family institution.

Method: This research was done with a descriptive-analytical method.

Findings: The realization of social justice has a significant impact on the prevention of delinquency among children and adolescents, and the above-mentioned and subordinate documents, especially the Constitution and the 7th Development Plan, have emphasized the necessity of realizing the indicators of social justice.

Conclusion: This research, while analytically establishing this positive relationship between social justice and the prevention of juvenile delinquency, emphasizes the point that in addition to proactive preventions based on social justice in the field of reactive prevention for the repetition of juvenile delinquency, differential responses and proceedings It is considered an integral part of social justice based on dignified behavior with juvenile delinquents. On the other hand, in order to prevent delinquency, the necessary criminal protections should be provided to children in order to guarantee their rights, such as the right to education, etc., which is addressed by various laws with the vein of discriminatory criminal policy, but it has challenges that This research has dealt with these issues in detail.

Keywords: Delinquency, social justice, family, children and adolescents, prevention and response, right to education

Examining jurisprudential and legal solutions of child custody in female heads of the household

Mahmud Akbari, Ahmad Ami, Fatemeh Kord

Abstracts: The issue of "custody" is one of the complex issues in the field of family law. When a family is disrupted for any reason, such as divorce or the death of one or both parents, the issue of child custody becomes one of the main challenges facing the family. This issue has various aspects that require careful investigation and despite the efforts of jurists and various opinions that have been presented, there are still uncertainties. Therefore, the research was conducted with the aim of examining the issue of custody of children in the case of female heads of the household and provides solutions with an emphasis on jurisprudence and legal principles. The research has been done using the descriptive-analytical method and collecting information from specialized jurisprudential and legal sources and Islamic science software. By analyzing the issues mentioned in this research, we come to the conclusion that custody is an issue that is clear and clear since the birth of the child and is often discussed after the separation of couples. Regarding the duration of custody, jurisprudential commentators believe that the mother is more suitable for custody of the child up to two years (or up to seven years if it is a girl), but the legislator has not made a difference in the priority of the custody of the mother until the children are seven years old. Finally, it should be noted that the right of custody in Iranian law is mostly given to the mother, but the father also has rights and duties in this field. The mother generally has the right to choose whether to accept or reject custody, except in special circumstances in which it will assume the color of responsibility. If custody is entrusted to the mother, she is obliged to follow Shari'a, legal and customary standards and follow the specific limits of the situation.

Keywords: custody, child, father, mother, head of household

Legal protection of working and street children

Leila soltani

Abstract: This paper explores the complex challenges and barriers to implementing child rights, particularly in relation to child labor and street children. Despite the existence of comprehensive international and national legal frameworks, the enforcement of child rights is often hindered by socio-economic, political, and cultural factors. These include poverty, weak governance, corruption, and deeply ingrained cultural practices that perpetuate child labor and early marriage. The paper critically examines these barriers and highlights the limitations of current approaches to child protection. In response to these challenges, the paper proposes innovative solutions aimed at strengthening legal frameworks, enhancing community engagement, and providing economic empowerment to vulnerable families. It emphasizes the importance of integrating technology into child protection efforts, such as using digital platforms for monitoring and reporting child rights violations. The paper also advocates for institutional reforms to improve coordination among stakeholders and build the capacity of those responsible for implementing child protection measures. Additionally, the paper discusses the need for targeted social protection programs, such as conditional cash transfers, which have proven effective in reducing child labor and increasing school attendance. Advocacy and policy reform are also identified as critical components in the fight to protect child rights, with a focus on holding governments accountable for their commitments. Overall, the paper argues for a holistic approach to child protection that addresses the root causes of child rights violations and involves all sectors of society. By combining legal, social, economic, and technological strategies, it is possible to create a safer and more supportive environment for children, enabling them to grow and thrive free from exploitation and abuse.

Keywords: Child Labor, Child Rights, Legal Frameworks, Socio-Economic Barriers, Innovative Solutions

Comparative Study of the Right to Education of Children from the perspective of the Convention on the Rights of the Child and the Constitutional Law of Iran

Mohammadparsa Malekahmadi

The right to education is one of the basic and fundamental rights that is considered among the basic human rights. This right has been emphasized at the global level under conventions, international covenants, the Universal Declaration of Human Rights and the Constitutional Law of countries including Iran. The international community's effort to protect children led to the ratification of the Convention on the Rights of the Child, which Iran joined in 1993. The Convention on the Rights of the Child, as a global convention, has established criteria for the right to education and obligations for the member countries of the convention, including: non-discrimination, free education, compulsory education and the use of education for life. These principles are also crystallized in Iranian law from including Article 30 of the Iranian Constitution.

The constitution, which is the most basic and main law of the country, emphasizes the right to free education and training for all children. In view of this, the important question is whether the protections provided of children's right to education in the Convention on the Rights of the Child and the Constitutional law Iran guarantee their needs? According to Articles 28 and 29 of the Convention and Article 30 of the Constitution, primary education should be compulsory, free and accessible to all. If there is no request to have the right to education for children, the only way to have this right is to protect and guarantee all the rights made in the present convention. In this article, we are trying to study this issue in detail with a practical-descriptive method.

Keywords: the right to education, fundamental human rights , the Universal Declaration of Human Rights , Constitutional Law, the Constitution of Iran, Convention on the Rights of the Child

A comparative Study of Children's Right to Education in Iran's Legal System and International Documents

Zahra Makki¹, Akram Makki^{*2}, Esmaeil Kashkulian³

Abstract: Children's education and training is very important due to their age, mental facilities, and unique characteristics that are provided for them in material and spiritual aspects, and from the perspective of Islam, it is considered as one of their rights over parents. which needs to be paid attention to. The present study examines the right of children to education in Iran's legal system and international documents, through descriptive and analytical methods, we have come to the conclusion that every child has fundamental rights, including the right to education. Children's right to education is mentioned in important international documents, especially the Convention on Children's Rights and Human Rights. In addition, in Iran's legal system, children's education has been paid attention to in the constitution, and in the law on the protection of children and adolescents, any physical and mental abuse against children and preventing their education has been criminalized.

Keywords: Right to education, Iran's legal system, International documents

1. Master's student in private law, Shahreza Branch, Islamic Azad University, Shahreza Iran.

2. Master's student in private law, Shahreza Branch, Islamic Azad University, Shahreza Iran. Email: Akrammaki491@gmail.com

3. Assistant Professor, Department of law, Shahreza Branch, Islamic Azad University, Shahreza Iran.

A Comparative Study of the Rights of Working Children in Iran's Legal System and International Law

Zahra Makki^{*1}, Akram Makki², Esmaeil Kashkulian³

Abstract: The phenomenon of working children is one of the social problems. Supporting and protecting working children through legal strategies and solutions is one of the most important legislative measures to support these people. This support prevents any exploitation and abuse of children, and makes these children taste the taste of normal life and benefit from the most normal rights such as education, food, clothing, etc. The aim of the current research is to examine the rights of working children in Iran's legal system and international law, and through a descriptive and analytical method, we have come to the conclusion that in Iran's legal system, there are various laws, including labor law, Islamic penal law, and family protection law. has been approved. In addition, measures have been taken to protect the rights of working children in international organizations and international documents. However, despite the approval of these laws in this field, unfortunately, the problem of child labor has not disappeared and is increasing in most countries, including Iran.

Key words: Working children, Rights of working children, Iran's legal system, International law

1. Master's student in private law, Shahreza Branch, Islamic Azad University, Shahreza Iran. Email: Zahramaki@gmail.com

2. Master's student in private law, Shahreza Branch, Islamic Azad University, Shahreza Iran.

3. Assistant Professor, Department of law, Shahreza Branch, Islamic Azad University, Shahreza Iran.

Promoting Children's Right to Education: An Adaptive Artificial Intelligence-Based Approach

Mahdiyeh.mohammad taghizade, narges hosseinpour

Abstract: Background

Access to quality education is a fundamental right that ensures comprehensive development and future prospects for all children. While progress has been made in expanding global education, many children continue to face obstacles hindering their access to learning. To address this issue, a renewed dedication to children's educational rights is essential, along with a collaborative approach among governments, civil society, and local communities. Artificial intelligence (AI) holds the potential to revolutionize education, support children's rights, and redefine learning experiences for the better."

Purpose:

This article analyzes the effects of artificial intelligence on education and demonstrates its capacity to overcome obstacles in accessing quality education while fostering inclusive learning environments. Additionally, it emphasizes the significance of responsible AI implementation to ensure ethical practices and fully harness its potential in supporting children's rights within the educational context.

Methodology: This study employs a library-based approach with an analytical and descriptive focus.

Keywords: right to education - artificial intelligence - children's rights

The Impact of Cyberspace and its Prevention Strategies on Children and Adolescents' Crimes

Seyed Mahdi Mousavi, Seyed Mohsen Mousavi, Hannaneh Shokri

Abstract: Cyberspace, in addition to the numerous advantages it has achieved for various aspects of human life, in some cases, becomes an inappropriate platform for committing crimes, which is one of the disadvantages of cyberspace. The purpose of this article is to compile the role and impact of cyberspace and new technologies such as: the Internet, social networks, etc. It is in the process of forming crimes among children and adolescents and providing solutions to prevent crime in this field based on library and internet methods. The research method in this article is analytical-descriptive and qualitative. Cyberspace, like other types of technology, can be useful in many cases. For example, children and adolescents can experience a better situation by using cyberspace in the educational field. Every new phenomenon as soon as it enters the real world will bring dilemmas in addition to opportunities. Therefore, in order to overcome these problems, it is necessary to turn to various types of prevention, including development-oriented prevention in the case of children and adolescents. Family supervision, along with educating children and regulating the child's privacy, can prevent them from being pushed towards cyberspaces, in a behavioral and psychological orientation towards crime and violence, disregard for the law, and moral and social values. In this article, we try to discuss the significant relationship between the mentioned factors and the effect of cyberspace on the tendency to join in the occurrence of crime and violence and the decline of morality among children and adolescents.

Keywords: Cyberspace, Prevention, Child and Adolescent Crime, Internet

Iran's Criminal Policy on Supporting Labor Children and Street Children

Kazem Mirzaie

Abstract: With the expansion of urbanization, alongside the positive effects of progress and development, new challenges and problems have emerged. Uncontrolled migration from rural areas to cities, the growth of informal settlements, economic poverty of families, and especially the activities of gangs exploiting children have led to the phenomenon of child labor and street children, turning this issue into one of the main challenges of urbanization. Since children are physically and emotionally more vulnerable than adults, they face greater fragility when confronted with problems. Moreover, children lacking adequate family support may be at risk of exploitation, thus they require more assistance from government and non-governmental organizations. The lack of such support or its inadequate provision can lead to victimization or the emergence of delinquency among these children.

This article differentiates between child labor and street children, then examines the causes and ways this phenomenon arises, Iran's criminal policy regarding these children (at risk, victimized, and delinquent) in terms of legislative, judicial, and executive aspects, as well as the responsibilities of governmental and non-governmental organizations towards them.

Keywords: Child labor, street children, victimization, delinquency, criminal policy.

Empowering tomorrow's workforce: a comprehensive analysis of protecting the rights of working children in Iran

Seyyed Hamid Hosseini^{1*}, Seyedeh Mahshid Miri Balajorshari²

Abstract: This research presents a comprehensive analysis of the protection of the rights of working children in Iran, focusing on the challenges and opportunities of empowering the workforce of tomorrow. The field of child labor in Iran is determined by the complex interaction of socio-economic factors, cultural norms and legal frameworks that shape the experiences of child labor. The purpose of this research is to investigate the effectiveness of existing policies and practices in protecting the rights of working children, with special emphasis on identifying areas for improvement and intervention. Methodologically, this study uses a qualitative approach and case studies to provide a detailed understanding of the topic. The findings show that while Iran has taken important steps in enacting laws to protect child labor, enforcement mechanisms remain weak, leading to widespread violations of their rights. Furthermore, lack of access to education exacerbates the challenges faced by working children and perpetuates cycles of poverty and inequality. Consequently, this study emphasizes the urgent need for targeted interventions and policy reforms to address the legal and social challenges faced by working children in Iran. By strengthening enforcement mechanisms, expanding access to education, and promoting social welfare programs, we can create a more inclusive and just society where all children have the opportunity to grow and contribute to the future workforce.

Key words: empowerment, vulnerable population, legal framework, social welfare.

1. PhD student in Criminal Law and Criminology, Department of Law, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran. (Corresponding Author)

Email: seyyed.hamid.hosseini40@gmail.com

2. PhD student in Criminal Law and Criminology, Department of Law, Lahijan Branch, Islamic Azad University, Lahijan, Iran. Email: mahshid.miri.id@gmail.com

Challenges of the Iranian government against the rights of working children according to international law

Pardis Karimpur, Elahe Bahrami

Abstract: This article examines the challenges of the Iranian government in the field of child labor rights according to the requirements and standards of international law and provides a comprehensive analysis of the current situation and reform needs in this field. The main purpose of the research is to identify the problems and weaknesses in the policies and laws related to the rights of working children and compare them with international standards. The findings of the research show that economic poverty, unemployment, and lack of educational opportunities are among the main factors that increase the phenomenon of child labor in Iran. Harsh and exploitative working conditions for children have serious negative effects on their physical and mental health and their educational and career future. While the existing laws, such as the "Labor Law" and the "Law on the Protection of Children and Adolescents", have relatively addressed the rights of children, the implementation weaknesses and regulatory deficiencies have prevented the full realization of the goals of these laws. Comparing the current situation with international standards shows It shows that Iran needs serious reforms in some areas in order to harmonize with its global commitments. Also, cultural and social influences on the rights status of child laborers, including traditional attitudes towards child labor, affect the effective implementation of laws. Research recommendations include strengthening law enforcement, improving regulatory systems, investing in the education system, and promoting public awareness. This article aims to provide practical solutions to improve the rights of working children in Iran and realize the global goals of human rights and social justice, identifying challenges and providing effective solutions.

Key words: challenges, working children, international law

Finding and Conclusion: It is necessary to pay attention to the duties of States in protecting and protecting the rights of children in the digital environment at the international and domestic levels. General Comment No. 25 published on March 21, 2021, by the United Nations Committee on the Rights of the Child, on how to apply the Convention on the Rights of the Child Children paid by states in the digital sphere. The committee's purpose of this General comment was to provide a strategy for legislation and policy making in the field of fulfilling the obligations of states in the framework of the Convention on the Rights of the Child and its optional protocols in the light of the opportunities, risks and challenges of the digital environment. To put it better, today with the general interpretation of this committee, the rights of the child are guaranteed not only in the offline environment but also in the digital and online environment.

Keywords: Rights. Children. Education. Obligations . Protection. States.

Examining Children's Right to Education and Providing Solutions and Suggestions in this Regard

Hesam Torkman, Shahrouz Darbandi

Abstract: Each person in turn has a share in education and children's rights, such as teachers, parents, employers and the government. High quality resources can affect the results of the education system. However, children's rights can be easily forgotten. This rarely happens to governments. For example, asking for help from the perspective of children happens when the discussion is about education and politics. Of course, in many ways, this issue is the same in the education agenda for all qualified people. Everyone knows the services of good and qualified teachers and proper planning and standard resources according to their needs, but education needs to reach beyond that. The present study is based on a descriptive-analytical method and based on documents and library sources, and in this regard, by studying international documents, with a practical purpose, the obtained information is analyzed. The Convention on Children's Rights has done the necessary details in an international way and demands respect for children's rights. In particular, the Convention provides a clear set of instructions to ensure care for children in all matters. Achieving these goals involves respecting and valuing children as participants in education, if fully implemented.

Keywords: Children's right to education, right to education, disabled people, international law, Convention

Criminal-Legal Literacy of Children: In the framework of Criminology For Childrens(C4C)

Salman Konani

Abstract: Background and Aim: Planning to institutionalize and Improve the Level of insight and Legal-Criminal Literacy of Children is a Trans-educational Solution that is Considered in the light of Criminology For Children(C4C) as a Method or Factor that Helps in the Correct understanding of Criminal issues and the Formation of Philosophical criminal Imagination; An action that definitely has an effect in providing more reliable Criminal analyzes of various events in Society and increasing criminal understanding, as well as seriously revising the Methods of the educational and legal system in dealing with them. Undoubtedly, this process has a great role in reforming Criminal policy-Making in societies and methodically inviting children to participate in the field of understanding Criminal issues.

Method: The Method of this study is descriptive-analytical and its data collection instrument is documentary-Library.

Results: If the School, Educational system and Programs such as compulsory education and many other Measures for children have a philosophical connection with principles such as Teaching Law and Criminology to children, we can hope for the development of Criminal science in society. Otherwise, as evidenced by the demographic facts in the societies, in the near future, the rate of criminal crises in the society and especially the intellectual weakness in understanding them will increase.

Conclusion: The principles of Criminology for children are never limited to the reform of the education system for Children or the expression of educational texts and resources with legal-criminal content for them. Improving the level of criminal literacy of children is one of the prerequisites for the development and emergence of criminal imagination in their existence and their achievement of the ability to truthfully understand Criminal issues. Such an event also requires an increase in Over-time Skills.

Keywords: Child, Legal and Criminal Literacy, Criminal Imagination, Criminology for Children.

The Effect of Economic Factors on the Secondary Prevention of Delinquency Among Children and Adolescents

Mehrdad Teymouri*¹, Mitra naderpour²

Abstract: Today, crime prevention is one of the most important topics in criminology and it is evolving day by day in order to comprehensively examine the phenomenon of crime and social harm and provide strategies for its prevention. In the field of crime prevention, secondary prevention means the use of appropriate and early measures to prevent the occurrence of crime by children and adolescents who have been raised in an inappropriate family environment or other factors such as economic factors such as poverty, unemployment of parents, the cost of living have affected them and They are in a critical social situation, which increases the possibility of them committing crimes. Therefore, this research seeks to identify the factors that lead children and teenagers to delinquency and also prevent this group from receiving the label of deviance from the control institutions. The main research question is what effect economic factors can have on the secondary prevention of delinquency among children and adolescents. In order to answer the research question, a descriptive analytical and library method has been used. The findings and results indicate that the highest amount of delinquency is related to the household economy, as well as economic factors that can provide a platform for delinquency for children and teenagers, they can also prevent them from committing delinquency. If it is available for children and they are not in economic problems, the probability of delinquency will be reduced and this will be more evident with the provision of preventive strategies by governments and the assistance of NGOs.

Keywords: Secondary Prevention, Delinquency, Children, Adolescents, Economic Factors, Social Welfare.

1 Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran. (Corresponding Author).
Email: mehrdadteymoori1@gmail.com

2 Master's student in Criminal law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Fast Fashion and Child Labor; From Copyright to Child Rights Infringement

Leila Alikhani*¹, Mehrdad Teymouri²

Abstract: Fast fashion is increasingly growing as a result of copyright infringement of successful fashion designs in response to the demand for cheap and low-quality trendy clothes that rely on child labor because a major part of this process requires cheap and low-skilled workers. This article aims to investigate the relationship between fast fashion and child labor and the areas of abuse and employment of children in the supply and supply chain of fashion and its works by descriptive and analytical method and study of library and internet sources. Contrary to the legal deterrents of child labor (CL) as a direct result of poverty, still the main problem of fast fashion and throughout the supply chain of fashion from the production of flax seeds to the design, sewing and preparation of clothing by depriving them of their basic rights to education, necessary care, Feeding and forced to perform heavy, tiring, dirty tasks in long hours and dangerous conditions can be seen. This problem not only has serious physical and psychological effects, but also affects the economy and growth of the countries involved in it, which requires, among other things, legal measures to deal with the phenomenon of fast fashion as an intellectual property crime and to protect children's rights.

Keywords: Fast Fashion, Child Labor, Copyright, Cheap Trendy Clothes, Violation of Child Rights, Fashion Designs.

1. Graduated with a PhD in criminal law and criminology, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author).

Email: Aalikhani1884@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

State Obligations in Protecting children's Right to Education in the Age of Technological Phenomena with Emphasis on General Comment No.25 of the Committee on the Rights of the Child

MohammadMehdi Seyed Nasseri¹

Abstract: Field and Aims: Today, the human world is governed differently from the past and under the amazing influence of technology and progress. It must be said that it is technology that has caused extraordinary changes in human life with its tremendous advances. At the same time, different areas of children's lives have also found new dimensions under the influence of the instant expansion of the digital environment. The epidemic of corona disease and the greater use of virtual space in the production, dissemination and transmission of educational and entertainment information have increased the level of access to online content for different sections of society, including children. These factors and more have caused a person to witness the birth of a generation that faces the development of the Internet and technology in their lives since childhood, and at the same time, these conditions have created a platform for limiting or violating the rights of people, including children. In this space, the issue of protecting the rights of children and teenagers in the cyberspace is an issue worthy of attention that should be given special support by the States and the dimensions of the duties of the States in protecting the rights of children become more clear. In this regard, the General Comment No. 25 of the United Nations Committee on the Rights of the Child approved in 2021, which was issued under the title of children's rights in the digital environment, has determined the concepts and frameworks in this field. What are the Obligations of States in Protection the Right to Education of Children in the digital environment from the point of view of International law?

Method: The current research is applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of the type of research, which has been collected and analyzed by using library resources and examining a wide range of documents and procedures and other research works.

1. PhD in Public International Law Azad University, Dubai, United Arab Emirates.
Email: sm.snaseri@gmail.com

The Importance of School Clothes From the Perspective of Fashion Psychology and its Influence on the Education of Children

Leila Alikhani*¹, Mehrdad Teymouri²

Abstract: School clothes as one of the fundamental and very effective factors on children's education are so important that it is called clothes for success. The purpose of this article is to determine the dimensions and how the physical and psychological effect of school clothes on the level of learning, academic progress and personality development from the point of view of fashion psychology, to investigate the physical and psychological effects of school dress codes on children's education as a function of internal states and actions. And it deals with their mental reactions and external conditions. This study, using descriptive and analytical methods and using library and internet resources, concludes that the observance of aesthetic, psychological, safety and health principles, etc., in school dress code as one of the most important requirements of education in the form of material, Designing, sewing, and most importantly, fit with an effect on safety, well-being, mental states and mental interactions at a high level of learning, academic progress, complete development of character, talents and mental and physical abilities of children as one of the The components of education are equal to the Convention on the Rights of the Child.

Keywords: Fit, Convention on The Rights of The Child, Psychology of Fashion, Dress Codes, School Uniforms, Dress For Success, Education.

1. Graduated with a PhD in criminal law and criminology, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author).
Email: Aalikhani1884@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

Supporting the Right of Children's Images in Cyberspace and Modeling Them

Mehrdad Teymouri*¹, Nastaran naghizadeh²

Abstract: Today, due to the expansion of virtual space and their availability to the general public, communication has become much easier for most people than before. People easily share their pictures and videos in the virtual space, due to the expansion of virtual networks such as Instagram, YouTube, people put their pictures and videos in the virtual space without considering the rights of children, and through advertising and attracting followers for They are looking for money and fame. The topic of publishing personal photos and videos of children by parents is the protection of children's privacy, which is very important and important. This issue is in the field of children's rights and protecting their rights. Protecting the privacy of children against various risks such as sexual abuse, harassment, violence, violation of their dignity and personality is very essential. Therefore, this article has analyzed children's modeling in a theoretical and descriptive analytical way, and the findings and results indicate that using children as models in cyberspace advertisements, television advertisements, magazine photos, films and advertising clips is an opportunity for many children. It is to show their talents and beauty. And it has become a source of income for parents and families. Parents, who actually have the most right to their children's photos, but it is better to pay attention to how much they share these photos; Therefore, before sharing children's photos in cyberspace, it is better for parents to carefully check who can see the photos and how much privacy and security of children will be preserved. On the other hand, showing children in the virtual space, especially Instagram, brings psychological, social and moral harm to them. Also, fame in social networks at a young age has destructive effects on a child's development; In adulthood, these children become consumerist people because they acquired everything very easily and without effort in their childhood. In general, treating children as objects whether in the virtual space or in the real space and turning them into a means of earning money is definitely against the rights of children, and it is possible that most of these children will demand

answers from their parents when they grow up. Also, using children's images as a tool is against their human dignity.

Keywords: Modeling, Online Security, Virtual Space, Privacy, Image Rights, Human Dignity, Digital Business.

The right to educate children, emphasizing Social Justice for Children and Teenagers in Iran's Legal System

Mehrdad Teymouri*¹, Mojtaba Ghafari²

Abstract: Justice is one of the most important concepts and moral values that help us understand what is fair, or in other words, what is right and what is wrong. Justice flows in all aspects of people's lives and when it is established, everyone can get what they deserve and reach their inalienable rights. Supporting children and adolescents is the foundation of social justice. In Iran's legal system, special attention has been paid to protecting the rights of children and adolescents. This is reflected in various documents, including the Constitution, the Law on the Protection of Children and Adolescent Rights, and the relevant regulations. Some of the important principles of social justice in Iran's legal system regarding children are: the right to life and health, the right to education, the right to equality, the right to protection against harm, the right to participation. Also, Iran's legal system has provided various regulations and mechanisms to guarantee these principles. Among these provisions, the following can be mentioned: the establishment of juvenile courts, the appointment of judicial assistants, the use of disciplinary and educational measures instead of punishment. As a result, even though important measures have been taken to protect the rights of children and adolescents in Iran, there are still many challenges in this field. Among these challenges, we can mention poverty, domestic violence, working children and children without guardians or poorly guardians. The result of social justice based on supporting children and teenagers includes improving living conditions, increasing educational and training opportunities, maintaining the health and mental health of this group of society, and creating job opportunities for them. These measures reduce poverty, unemployment, social instability and prevent addiction in this group of society. Supporting children and adolescents is the foundation of social justice. A society that values prosperity and equal opportunities for all children will be a more

1. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran. (Corresponding Author). Email: mehrdadteymoori1@gmail.com

2. Master's student in Criminal law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.

sustainable society. Finally, it should be acknowledged that by investing in the field of children's rights, we can create a more just and child-friendly society.

Keywords: Social Justice, Working Children, Domestic Violence, Children And Adolescents, Children's Rights, Iran's Legal System.

The Right to Education for Children and Teenagers Deprived of Their Freedom in the Light of Iranian Regulations and International Documents

Mehrdad Teymouri¹

Abstract: The principles and foundations of human rights, which are formed according to human dignity and status and its existential philosophy, which is to elevate human dignity and dignity, determine the limits and gaps for the recognition and understanding of fundamental human rights. The right to education is one of the fundamental human rights of children and adolescents, which is the basis for understanding other rights; And it is considered one of the basic components of human dignity and dignity. The right to education is a very broad right that includes all three generations of human rights. Therefore, it is one of the most important types of rights that governments must provide. On the other hand, children and teenagers who are kept in correctional centers or prisons are among the groups at risk of violating human rights, and in terms of the conditions they live in, the possibility of ignoring them and violating their basic rights and freedoms is more than others. human groups, so the present article has come to the conclusion by descriptive and analytical method by studying library sources and legal documents and regulations that Criminal policymakers at the international level, while recognizing this right for all citizens in public documents, also in special documents, including the rules of the United Nations Committee on how to treat prisoners, the rules of the United Nations Committee on Criminal Justice for Children and Adolescents, and the rules of the United Nations In order to support the teenagers who are deprived of their freedom, they have foreseen it for the imprisoned children. In addition, the criminal policy makers at the national level also in the supra-legislative laws, the legislation to recognize this right for all citizens and in the sub-legislative laws on the need to benefit from the right to education for imprisoned children, including the executive regulations of the organization of prisons and security and educational measures of the country, regulations The care center after

1. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Tabriz Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran.
Email: mehrdadteymouri1@gmail.com

the release of the prisoners and the statutes of the Prisoners Support Association have been discussed. The prediction of this feature shows the right to education; that criminal policymakers at the international and national level have paid attention to the nature of the right and its demand for all citizens; Whether some of them are criminals or not criminals; And this is a right that every citizen in the society, including children and teenagers deprived of freedom, enjoys because they are human.

Keywords: Right to Education, Children and Teenagers Deprived of Freedom, Imprisoned Children, Prison, Correctional Center, Iranian Regulations, International Documents.

Integration and Heterogeneity Correlation and Compare of Artificial Intelligence With Children's Rights

Mahmoud Abbasi¹, Mehrdad Teymouri^{*2}

Abstract: The use of artificial intelligence technologies is increasing exponentially, and the important thing is that any technology that affects adults will have secondary effects on children. The role of artificial intelligence in children's lives is interesting from how children play and how they are taught, how they protect information and learn about it. Therefore, this article examines the correlation between children's rights in the context of the rapid development of artificial intelligence and the resulting differences. Artificial intelligence has the capacity to change many aspects of a child's life, and while it can have correlation effects, it also brings contrast. The present article is descriptive and analytical using the theoretical method and using library and internet resources and data analysis. The findings and results of the research indicate that the most important key aspects of the difference in privacy violations are data security, discrimination and digital ethics. Therefore, the risks related to the collection and processing of children's personal data by artificial intelligence require the creation of effective privacy protection mechanisms. In addition, the safety of children's data, especially in the context of the use of robots and smart toys, and the safety standards that should be considered in the development of such systems. Also, the problem of discrimination that may arise in the systematic use of artificial intelligence, so the developers must ensure the fairness of the algorithms in order to avoid discrimination against children. Finally, the ethical aspects of using artificial intelligence, that is, the responsibility of developers and the need to observe digital ethical principles in all aspects of its use, must be observed. As a result, action at the level of legislation, technological standards and ethical principles, guaranteeing safety, privacy, non-discrimination and moral responsibility in all aspects of the use of artificial intelligence is

1. Professor of Medical Law and Head of Medical Law and Ethics Research Center, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

2. Assistant Professor of Criminal Law and Criminology and Researcher of Medical Law and Ethics Research Center, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran. (Corresponding Author). Email: mehrdadteymoori1@gmail.com

necessary to ensure and protect the rights of children in the age of artificial intelligence.

Keywords: Artificial Intelligence, Child Rights, Privacy, Data Security, Discrimination, Digital Ethics, Smart Toys.

Abstract Book
The Second International Conference on
Child Rights

Mashhad, 8 October 2024

By:

The Iranian Association of Child Rights
International ThinkTank of Human Dignity

Conference Chairman: Dr. Mahmoud Abbasi
Conference Scientific Secretary: Dr. Abbas Sheikholeslami
Conference Executive Secretary: Dr. Farshte Saljugh
Conference International Secretary: Dr. Mahdi Khaghani Esfahani
Conference Coordination Secretary: Dr. Mehrdad Teymouri

Designer and Graphist: Mohammad Hassan Erfanmanesh
Vote Page: Zeynab Hajatmand